T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

DOKTORA TEZİ

BELİREN YETİŞKİNLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERİNDE OLUMSUZ İLİŞKİ SÜRDÜRME STRATEJİLERİYLE EŞİTLİK, DOYUM ve BAĞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ayşe Esra İŞMEN GAZİOĞLU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Doktora Programı

Haziran, 2025

TEZ KABUL VE ONAYI

Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU tarafından, **Prof. Dr. Ayşe Esra İŞMEN GAZİOĞLU** danışmanlığında hazırlanan **"Beliren Yetişkinlerin Romantik İlişkilerinde Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileriyle Eşitlik, Doyum ve Bağlanma Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi"** başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından **11/06/2025** tarihinde yapılan sınav sonucunda **oy birliği** ile başarılı bulunarak **Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

		İmza	**Sonuç**
DANIŞMAN	Prof. Dr. Ayşe Esra İŞMEN GAZİOĞLU İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Prof. Dr. İlkay DEMİR İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Prof. Dr. Azize Nilgün CANEL Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Doç. Dr. Çare SERTELİN MERCAN İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Doç. Dr. Işıl TEKİN İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret

Çekirdek aileme…

BÜTÇE DESTEKLERİ

BELİREN YETİŞKİNLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERİNDE OLUMSUZ İLİŞKİ SÜRDÜRME STRATEJİLERİYLE EŞİTLİK, DOYUM ve BAĞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Bu tez çalışması için herhangi bir kurumdan bütçe desteği alınmamıştır.

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitim özellikle de doktora eğitim yolculuğumu tamamlamamda bana destek olan birçok kişi bulunmaktadır. İlk olarak, yüksek lisans döneminden itibaren tez danışmanlığımı yürüten, lisansüstü eğitimim boyunca kendisinden aldığım dersler ile ufkumu genişleten, tez sürecimde benden sonsuz desteğini ve anlayışını esirgemeyen, öğrencisi olmaktan onur duyduğum tez danışmanım Prof. Dr. Ayşe Esra İŞMEN GAZİOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans ve doktora eğitim sürecimde kendisinden aldığım derslerle alandaki bilgi birikimimi zenginleştiren, doktora tez sürecimde tezime ilişkin görüş ve önerileri ile çalışmama katkı sağlayan kıymetli hocam Prof. Dr. İlkay DEMİR'e ve tez izleme komitemde yer alarak tüm süreç boyunca değerli katkılarıyla beni yönlendiren Prof. Dr. Azize Nilgün CANEL'e tüm ilgi ve anlayışları için teşekkürü bir borç bilirim. Tez jürimde yer alarak kıymetli önerileriyle tezime katkı sağlayan Doç. Dr. Çare SERTELİN MERCAN'a ve tüm lisansüstü eğitim sürecimde bana destek olan, yol gösteren ve rol model olan Doç. Dr. Işıl TEKİN'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam kapsamında geliştirdiğim ölçme aracına uzman görüşlerini sunarak araştırmama çok kıymetli katkılar sağlayan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Hayatım boyunca eğitimim ve akademik gelişimim için beni destekleyen, onlardan aldığım koşulsuz sevgi ve güç ile bu zorlu yolda yürüyebildiğim annem Gülderen ALABUCAK ve babam Orhan ALABUCAK'a sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak, yüksek lisans sürecimden beri benimle bu yolda yürüyen, benim akademik kariyerimi birinci önceliği yapan ve bu uğurda her türlü fedakârlıkta bulunurken benden sıcacık sevgisini ve desteğini bir gün olsun esirgemeyen kıymetli eşim Melih CİNALİOĞLU'na en büyük teşekkürü sunarım.

Haziran 2025 Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ KABUL VE ONAYI ..... **ii**
BEYAN ..... **iii**
BÜTÇE DESTEKLERİ ..... **v**
TEŞEKKÜR ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **x**
TABLO LİSTESİ ..... **xi**
SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ ..... **xv**
ÖZET ..... **xvi**
ABSTRACT ..... **xviii**
1. GİRİŞ **1**
1.1. PROBLEM DURUMU 1
1.2. AMAÇ / PROBLEM VE ALT PROBLEMLER 7
1.3. SINIRLILIKLAR 7
1.4. TANIMLAR 9
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE **10**
2.1. İLİŞKİLERİN SÜRDÜRÜLMESİ 10
2.2. İLİŞKİ SÜRDÜRMEYE YÖNELİK KURAMSAL TEMELLER 12
2.3. İLİŞKİLERİN SÜRDÜRÜLMESİNDE İLETİŞİMİN ROLÜ 15
2.4. İLİŞKİ SÜRDÜRME STRATEJİLERİNİ ELE ALAN FARKLI YAKLAŞIMLAR 18
2.5. OLUMSUZ İLİŞKİ SÜRDÜRME STRATEJİLERİ 20
2.6. İLİŞKİ SÜRDÜRME DAVRANIŞLARINDA KÜLTÜR VE CİNSİYETİN ROLÜ 29
2.7. İLİŞKİ SÜRDÜRME DAVRANIŞLARIYLA ROMANTİK İLİŞKİ KARAKTERİSTİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER 35
2.8. İLİŞKİ SÜRDÜRME DAVRANIŞLARI İLE İLİŞKİDE EŞİTLİK, DOYUM VE BAĞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİLER 39
2.8.1. İlişki Sürdürme Stratejileri ve İlişkide Algılanan Eşitlik Arasındaki İlişkiler 39
2.8.2. İlişki Sürdürme Stratejileri ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiler 46
2.8.3. İlişki Sürdürme Stratejileri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkiler 48

3. YÖNTEM 59
3.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 59
3.2. EVREN, ÖRNEKLEM VE KATILIMCILAR 63
3.2.1. Nitel Aşamadaki Katılımcılar 63
3.2.2. Nicel Aşamadaki Örneklem Grupları 65
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI 69
3.3.1. Nitel Aşamada Kullanılan Veri Toplama Yöntem ve Araçları 69
3.3.2. Nicel Aşamada Kullanılan Veri Toplama Araçları 72
3.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ 76
3.4.1. Nitel Verilerin Analizi 76
3.4.2. Nicel Verilerin Analizi 78
4. BULGULAR 85
4.1. NİTEL AŞAMADA ELDE EDİLEN BULGULAR 85
4.1.1. Gizlilik İhlali ve Hakimiyet Kurma 86
4.1.2. Duvar Örme / Kendini Geri Çekme 88
4.1.3. Kaçınma Davranışları 91
4.1.4. Kontrole Boyun Eğme ve Kendinden Ödün Verme 96
4.1.5. Yıkıcı Davranışlar 99
4.1.6. Manipülatif Davranışlar 103
4.2. NİCEL AŞAMADA ELDE EDİLEN BULGULAR 111
4.2.1. İEÖ Uyarlama Çalışmalarından Elde Edilen Bulgular 111
4.2.2. OİSSÖ'nün Geliştirilmesi Çalışmalarına İlişkin Bulgular 114
4.2.3. OİSSÖ'den Alınan Puanların Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığının Test Edilmesinden Elde Edilen Bulgular 126
4.2.4. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri, İlişkisel Eşitlik, İlişki Doyumu ve Bağlanma Stilleri Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular 145
5. TARTIŞMA 148
5.1. NİTEL BULGULARA İLİŞKİN TARTIŞMA 148
5.2. NİCEL BULGULARA İLİŞKİN TARTIŞMA 156
5.2.1. İEÖ'nün Geçerlik ve Güvenirlik Bulgularına İlişkin Tartışma 156
5.2.2. OİSSÖ'nün Geçerlik ve Güvenirlik Bulgularına İlişkin Tartışma 157
5.2.3. OİSSÖ'den Alınan Puanların Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığının Test Edilmesinden Elde Edilen Bulguların Tartışması 161
5.2.4. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri, İlişkisel Eşitlik, İlişki Doyumu ve Bağlanma Stilleri Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışması 164

5.3. NİTEL VE NİCEL BULGULARA İLİŞKİN TARTIŞMA 169
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 172
KAYNAKLAR 175
EKLER 202
İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI 209
ETİK KURUL İZİN YAZISI 210
KURUM İZNİ YAZILARI 213
ÖZGEÇMİŞ 214

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 3.1: Araştırma sürecine ilişkin akış diyagramı. 61

Şekil 4.1: İEÖ için modifiye edilmiş modele ilişkin yol analizi diyagramı. 113

Şekil 4.2: Yamaç birikinti grafiği (scree plot). 116

Şekil 4.3: OİSSÖ için modifiye edilmiş modele ilişkin yol analizi diyagramı. 120

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 3.1: Yarı yapılandırılmış görüşmelerin gerçekleştirildiği katılımcıların özellikleri. 64

Tablo 3.2: Açık uçlu anket formuyla bilgi toplanan katılımcıların özellikleri. 64

Tablo 3.3: İEÖ DFA ve OİSS AFA/DFA çalışmaları kapsamındaki örneklem gruplarının demografik özellikleri.....66

Tablo 3.4: Değişkenler arasındaki ilişkilerin incelendiği örneklem grubunun demografik özellikleri. 67

Tablo 3.5:Yarı yapılandırılmış görüşme soruları. 70

Tablo 3.6:Açık uçlu anket formu soruları. 72

Tablo 3.7: Nitel içerik analizi basamakları. 76

Tablo 3.8: DFA uyum indeksleri eşikleri. 82

Tablo 3.9: Kişisel bilgi formunda yer alan değişkenlere ilişkin olarak yapılan gruplandırmalar. 83

Tablo 4.1: Nitel verilerin analizi sonrası elde edilen kategori ve alt kategoriler.....85

Tablo 4.2: İEÖ'nün yapı geçerliğini test etmek amacıyla toplanan verilerin betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar. 111

Tablo 4.3: İEÖ'nün yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen model uyum indeksleri. 112

Tablo 4.4: İEÖ'nün ölçüt-bağımlı geçerliğini test etmek amacıyla toplanan verilerin betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar. 114

Tablo 4.5: Kaiser-Meyer-Olkin katsayısı ve Bartlett testi sonuçlarına ilişkin bulgular. 114

Tablo 4.6: Özdeğer kriteri ve açıklanan toplam varyans tablosu. 115

Tablo 4.7: Özdeğer kriteri ve açıklanan toplam varyans tablosu. 117

Tablo 4.8: Maddelerin faktör yükleri ve OİSSÖ'nün faktör yapısı. 117

Tablo 4.9: Ölçek boyutlarının betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar. 118

Tablo 4.10: OİSSÖ'nün yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan DFA sonucunda elde edilen model uyum indeksleri.....119

Tablo 4.11: OİSSÖ alt boyutları ve maddeleri. 121

Tablo 4.12: Ölçeklerden elde edilen puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar. 122

Tablo 4.13: OİSSÖ Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları. 123

Tablo 4.14: OİSSÖ alt boyutlarına ilişkin ön test-son test puanlarının betimsel istatistikleri. 123

Tablo 4.15: Yıkıcı davranışlar alt boyutu ilişkili ölçümler için t-testi analizi sonuçları. 124

Tablo 4.16: Sadakatsizlik alt boyutu Wilcoxon işaretli sıralar testi analizi sonuçları. 124

Tablo 4.17: Kontrol davranışları alt boyutu Wilcoxon işaretli sıralar testi analizi sonuçları. 125

Tablo 4.18: Kendinden ödün verme alt boyutu ilişkili ölçümler için t-testi analizi sonuçları. 125

Tablo 4.19: Kaçınma alt boyutu ilişkili ölçümler için t-testi analizi sonuçları. 125

Tablo 4.20: Manipülasyon alt boyutu ilişkili ölçümler için t-testi analizi sonuçları. 126

Tablo 4.21: OİSSÖ boyutlarından alınan puanların cinsiyete göre betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.....126

Tablo 4.22: Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların cinsiyete göre t-testi sonuçları.127

Tablo 4.23: Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların cinsiyete göre Mann Whitney-U testi sonuçları. 127

Tablo 4.24: Kontrol davranışları boyutundan alınan puanların cinsiyete göre Mann Whitney-U testi sonuçları. 127

Tablo 4.25: Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların cinsiyete göre t-testi sonuçları. 128

Tablo 4.26:Kaçınma boyutundan alınan puanların cinsiyete göre t-testi sonuçları. 128

Tablo 4.27: Manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsiyete göre Mann Whitney-U testi sonuçları. 129

Tablo 4.28: Cinsel yönelime göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar. 129

Tablo 4.29: Cinsel yönelime göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları. 130

Tablo 4.30: Cinsel yönelime göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları. 130

Tablo 4.31: Cinsel yönelime göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları. 131

Tablo 4.32: Cinsel yönelime göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları. 131

Tablo 4.33: Cinsel yönelime göre kaçınma boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları. 131

Tablo 4.34: Cinsel yönelime göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları. 132

Tablo 4.35: İlişki Süresi Değişkenine Göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar. 132

Tablo 4.36: İlişki süresine göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları. 133

Tablo 4.37: İlişki süresine göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları. 133

Tablo 4.38: İlişki süresine göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları. 134

Tablo 4.39: İlişki süresine göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları. 134

Tablo 4.40: İlişki süresine göre kaçınma boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları. 135

Tablo 4.41: İlişki süresine göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları. 135

Tablo 4.42: İlişki Türü Değişkenine Göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar. 135

Tablo 4.43: İlişki türüne göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları. 136

Tablo 4.44: İlişki türüne göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları. 136

Tablo 4.45: İlişki türüne göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları. 137

Tablo 4.46: İlişki türüne göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları. 137

Tablo 4.47: İlişki türüne göre kaçınma boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları. 138

Tablo 4.48: İlişki türüne göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları. 138

Tablo 4.49: Tanışma şekline göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar. 138

Tablo 4.50: Tanışma şekline göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları. 139

Tablo 4.51: Tanışma şekline göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları. 140

Tablo 4.52: Tanışma şekline göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları. 140

Tablo 4.53: Tanışma şekline göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları. 141

Tablo 4.54: Tanışma şekline göre kaçınma boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları. 141

Tablo 4.55: Tanışma şekline göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları. 142

Tablo 4.56: Görüşme sıklığına göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar. 142

Tablo 4.57: Görüşme sıklığına göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları. 142

Tablo 4.58: Görüşme sıklığına göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları. 143

Tablo 4.59: Görüşme sıklığına göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları. 143

Tablo 4.60: Görüşme sıklığına göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları. 144

Tablo 4.61: Görüşme sıklığına göre kaçınma boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları. 144

Tablo 4.62: Görüşme sıklığına göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları. 144

Tablo 4.63: Değişkenlerden elde edilen puanların betimsel istatistikleri. 145

Tablo 4.64: Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları. 145

SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ

Simgeler **Açıklama**

r : Korelasyon katsayısı
p : Anlamlılık değeri
n : Örneklem sayısı
$\bar{x}$: Ortalama
s : Standart sapma
x^2 : Ki-kare

Kısaltmalar **Açıklama**

DFA : Doğrulayıcı Faktör Analizi
İDÖ : İlişki Değerlendirme Öçeği
İEÖ : İlişkisel Eşitlik Ölçeği
KO : Kareler Ortalaması
KT : Kareler Toplamı
NİSÖ : Negatif İlişki Sürdürme Ölçeği
OİSSÖ : Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği
OS : Ortalama Sıra
SO : Sıra Ortalaması
ST : Sıra Toplamı
sd : Serbestlik Derecesi
TBA : Temel Bileşenler Analizi

ÖZET

DOKTORA TEZİ

BELİREN YETİŞKİNLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERİNDE OLUMSUZ İLİŞKİ SÜRDÜRME STRATEJİLERİYLE EŞİTLİK, DOYUM ve BAĞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Doktora Programı

Danışman: Prof. Dr. Ayşe Esra İŞMEN GAZİOĞLU

Karma yöntemde yürütülen bu araştırmanın amacı beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin keşfedilmesi ve buradan hareketle Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin geliştirilmesi, İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin uyarlanması, ilişki sürdürme stratejileri ile demografik değişkenler, eşitlik, doyum ve bağlanma arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin uyarlama çalışmaları kapsamında yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda tek boyutlu yapının iyi uyum gösterdiği saptanmıştır. Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliği için İlişki Değerlendirme Ölçeği ile arasındaki korelasyonlar incelenmiş, güvenirliği Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak incelenmiştir.

Araştırmada beliren yetişkinlerin ilişki sürdürme stratejilerinin keşfedilmesi ve ölçek madde havuzunun oluşturulması için yarı yapılandırılmış görüşmeler ve açık uçlu anket formları ile veri toplanmış ve elde edilen veriler içerik analiziyle analiz edilmiştir. Verilerin analiziyle beliren yetişkinlerin ilişkilerini sürdürürken kullandığı stratejilerin 6 kategoride toplandığı keşfedilmiştir. Bu kategoriler, gizlilik ihlali ve hakimiyet kurma, duvar örme/kendini geri çekme, kaçınma davranışları, kontrole boyun eğme ve kendinden ödün verme, yıkıcı davranışlar ve manipülatif davranışlar şeklinde sıralanmaktadır.

Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği yapı geçerliği temel bileşenler analizi ve doğrulayıcı faktör analiziyle test edilmiştir. Son aşamada yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda 6 boyutlu yapının kabul edilebilir uyum gösterdiği saptanmıştır. Ölçeğin boyutları, yıkıcı davranışlar, sadakatsizlik, kontrol davranışları, kendinden ödün verme, kaçınma ve manipülasyon olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliği için Negatif İlişki

Sürdürme Ölçeği boyutlarıyla arasındaki korelasyonlar incelenmiş, güvenirliği Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar test yöntemi ile incelenmiştir.

Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği alt boyutlarından alınan puanların demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı t testi, Mann Whitney-U, tek yönlü ANOVA ve Kruskal Wallis-H testleriyle incelenmiştir. Ölçek boyutlarıyla eşitlik, doyum ve bağlanma arasındaki ilişkiler Pearson ve Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayılarıyla incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular alan yazın ışığında tartışılmıştır.

Haziran 2025 , 234 sayfa.

Anahtar kelimeler: Beliren Yetişkinlik, İlişki Sürdürme Stratejileri, İlişkisel Eşitlik, İlişki Doyumu, Bağlanma

ABSTRACT

Ph.D. THESIS

EXAMINING THE RELATIONSHIPS BETWEEN NEGATIVE RELATIONSHIP MAINTENANCE STRATEGIES, EQUITY, SATISFACTION AND ATTACHMENT IN EMERGING ADULTS' ROMANTIC RELATIONSHIPS

Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU

İstanbul University-Cerrahpaşa

Institute of Graduate Studies

Department of Educational Sciences

Guidance and Pyschological Counseling, Doctorate

Supervisor: Prof. Dr. Ayşe Esra İŞMEN GAZİOĞLU

The aim of this mixed method study is exploring emerging adults' negative relationship maintenance strategies, developing the Negative Relationship Maintenance Strategies Scale, adapting the Relational Equity Scale, and examining relationships between relationship maintenance strategies, demographic variables, equity, satisfaction, and attachment.

Confirmatory factor analysis of the Relational Equity Scale, showed that the one-dimensional structure has a good fit. For the criterion validity, correlations between the Relational Equity Scale and the Relationship Assessment Scale were examined. Its reliability was examined by calculating the Cronbach's Alpha internal consistency coefficient.

In order to discover the relationship maintenance strategies of emerging adults' data were collected with semi-structured interviews and open-ended questionnaire forms. The data analyzed with content analysis. It was discovered that emerging adults' negative relationship maintenance strategies were gathered in 6 categories. These categories are; privacy violation and domination, stonewalling/withdrawal, avoidance behaviors, submission to control and self-compromise, destructive behaviors and manipulative behaviors.

The construct validity of the Negative Relationship Maintenance Strategies Scale was tested with principal component analysis and confirmatory factor analysis. Confirmatory factor analysis showed that the 6-dimensional structure has acceptable fit. The dimensions of the scale were named as destructive behaviors, infidelity, control behaviors, self-compromise, avoidance

and manipulation. For the criterion validity, correlations between the dimensions of the Negative Relationship Maintenance Scale were examined and its reliability was examined with Cronbach's Alpha internal consistency coefficient and test-retest method.

In order to determine whether the scores obtained from the sub-dimensions of the Negative Relationship Maintenance Strategies Scale differed according to demographic variables was examined using t-test, Mann Whitney-U, one-way ANOVA and Kruskal Wallis-H tests. The relationships between the scale dimensions and equity, satisfaction and attachment were examined using Pearson and Spearman Brown Rank Difference correlation coefficients. The findings obtained from the study were discussed in the light of the literature.

June 2025, 234 pages.

Keywords: Emerging Adulthood, Relationship Maintenance Strategies, Relational Equity, Relationship Satisfaction, Attachment

1. GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Kimlik keşfi ile karakterize olan beliren yetişkinlik dönemindeki gençlerin, destekleyici romantik ilişkilere sahip olması psikososyal gelişimleri ve ruh sağlıkları üzerinde etkilidir (Arnett, 2004, s. 8; Burger, 2016, s. 164; Saraç ve diğ., 2015). Beliren yetişkinler romantik ilişkilerinde seçeneklerini ve bir ilişkiden ne isteyip istemediklerini keşfederek deneyim kazanır (Arnett, 2004, s. 73). Beliren yetişkinlik döneminde kurulan anlamlı romantik ilişkiler, bireylere başkalarıyla derin duygusal bağlar kurma olanağı sağlamakta ve bu sayede bireyin olumlu bir benlik algısı kurmasına ve sosyal gelişimine destek olmakta ve sağlıklı eş seçimi yapabilmelerine olanak sağlamaktadır (Gómez-López ve diğ., 2019, s. 2; Özsolak, 2023, s. 17).

Araştırmalar, romantik ilişkisi olan beliren yetişkinlerin, romantik ilişkisi olmayan akranlarına göre iyi oluşlarının daha yüksek olduğunu ve ruh sağlığına ilişkin daha az problem yaşadıklarını ortaya koymaktadır (Adamczyk ve Segrin, 2015; Braithwaite ve diğ., 2010). Ancak burada romantik ilişkilerin niteliği önemli bir faktör olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Bu dönemdeki deneyimler bireylerin iyi oluşunu destekleyeceği gibi olumsuz sonuçlara da yol açabilmektedir (Gómez-López ve diğ., 2019, s. 1). Sağlıklı ve destekleyici romantik ilişkiler bireylerin ilişki doyumları, iyi oluşları ve mutluluğu üzerinde etkiliyken, çatışma ve şiddet içeren ilişkiler ise, düşük benlik saygısı, depresyon, madde kullanımı ve düşük akademik başarı gibi birçok olumsuz sonuca yol açmaktadır (Adamczyk ve Segrin, 2015; Davila vd., 2017; Demir, 2007; Dush ve Amato, 2005; Eryılmaz ve Doğan, 2013; Johnson ve diğ., 2012; Kızıldağ, 2017; Li ve Chan, 2012; Simon ve Barrett, 2010; Sümer, 2017, s. 1; Whitton ve Kuryluk, 2012). Romantik ilişkilerin başarılı bir şekilde kurulup sürdürülmesi yaşamın ilerleyen dönemlerinde de bireylerin fiziksel ve psikolojik iyi oluşlarını etkilemektedir (Gómez-López ve diğ., 2019, s. 1).

Beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişkilerin belirli bir sıklık ve zaman içerisinde süreklilik kazanması gerekmektedir. Bir romantik ilişkide bireyler, kendilerinin ve partnerlerinin yakınlık deneyimini etkileyen bir dizi davranış gösterirler (Hendrick, 2016, s. 87). Bu noktada ilişki sürdürme stratejileri, ilişkinin mutlu ve istikrarlı bir şekilde devam

etmesinde önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İlişki sürdürme, bireylerin ilişkilerini istedikleri noktada tutmak için kullandıkları davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Dindia ve Canary, 1993). Bu stratejiler, ilişkinin devamını sağlama, zayıflamasını önleme, ilişkiyi geliştirme veya onarma amaçlarıyla sergilenen davranışları içermektedir (Canary ve Stafford, 1992; Weiser ve Weigel, 2016). Alan yazında en çok kabul gören ve araştırmalarla desteklenen ilişki sürdürme stratejileri Canary ve Stafford'un (1992) ortaya koyduğu ve pozitiflik, açıklık, güvenceler, sosyal ağlar, görev paylaşımı, tavsiye verme ve çatışma yönetimi olmak üzere yedi boyutu bulunan olumlu ilişki sürdürme stratejileridir. Ancak bazı araştırmacılar ilişkinin devamını sağlamada bireylerin kullandığı olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin yanı sıra olumsuz ilişki sürdürme stratejileri olduğunu da vurgulamaktadır (Ayres, 1983; Dainton ve Gross, 2008; Dindia ve Baxter, 1987). Dainton ve Gross (2008), kıskançlığı başlatma, kaçınma, casusluk, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme olmak üzere altı olumsuz ilişki sürdürme stratejisi tanımlamaktadır. Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan bu stratejilerin yanı sıra Dindia ve Baxter (1987), bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandığı kavga çıkarma, partnere ültimatom verme, partneri tehdit etme, partnere küstah veya kaba davranma, somurtkanlık ve partnere soğuk davranma gibi antisosyal stratejiler olarak adlandırdıkları davranışlar saptamıştır. Buss ve Shackelford (1997) da kıskançlığı başlatma, duygusal manipülasyon, bağlılığın manipülasyonu, boyun eğme ve kendi değerini düşürme, sözlü sahiplenme sinyalleri, fiziksel sahiplenme sinyalleri, partnerin aşağılanması ve rakiplere karşı şiddet davranışları gibi çeşitli eşi elde tutma taktikleri olduğunu keşfetmiştir. Tüm bu araştırmalar bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken yeri geldiğinde ilişkileri uğruna yeri geldiğinde ise ilişkilerinden istediklerini elde edebilmek amacıyla olumsuz davranışlar da sergileyebildiğini ortaya koymuştur. İlişki sürdürme stratejilerine yönelik alan yazın incelendiğinde araştırmalar, olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin ilişki doyumu ile pozitif yönde, olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin ise bireylerin ilişki doyumları ile negatif yönde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Dainton ve Aylor, 2002a; Dainton ve Gross, 2008; Dainton ve Berkoski, 2013; Goodboy ve diğ., 2010; Ogolsky ve Bowers, 2012).

İlişki doyumuna ek olarak, bireylerin romantik ilişkilerindeki eşitliğe yönelik algıları da ilişki sürdürme davranışları ile ilişkili bir kavram olarak alan yazında yer almaktadır. Sprecher ve Schwartz (1994, s. 26), bireylerin romantik ilişkilerindeki eşitlik algılarının, partnerlerine karşı davranışlarını etkileyebileceğini vurgulamaktadır. Eşitlik kuramı bakış açısına göre bireyler yakın ilişkilerde birçok şeyi değiş tokuş eder ve bu bağlamda ilişkilerinden hem kazanç

sağlar hem de ilişkilerinde birtakım bedeller öderler. İlişkideki kazançlarının ve bedellerinin oranının eşit olduğunu algılayan bireyler ilişkilerinden memnun olurken, kazançları ve ödedikleri bedeller arasında denge olmayan bireyler sıkıntı duyar ve eşitliği yeniden sağlayıp sürdürmeye çabalarlar (Canary ve Stafford, 1992; Sprecher, 1986). Bu noktada ilişki sürdürme stratejileri, bireylerin ilişkilerinde eşitliği inşa ederken kullandıkları yollarda birisi olarak ele alınmaktadır (Canary ve Stafford, 1992; Dainton, 2003). Araştırmalar ilişkilerinde eşitlik olan bireylerin ilişkilerini sürdürürken olumlu ilişki sürdürme stratejilerini kullandığını buna karşın ilişkilerinde dezavantajlı konumda olan bireylerin ise bu stratejileri kullanmama eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur (Canary ve Stafford, 1992; Canary ve Stafford, 2001; Dainton, 2003). Araştırmacılar, eşitsizlikle karakterize ilişkilerde bulunan bireylerin öfke gibi olumsuz duygular yaşayacağını, ilişkide dezavantajlı konumdaki kişiler incinmişlik gibi duygular yaşarken, avantajlı konumdaki kişilerin ise suçluluk hissedeceğini vurgulamaktadır (Schafer ve Keith, 1980; Sprecher, 1986). Eşitsizliğin ve bu durumun beraberinde getirdiği olumsuz duyguların hâkim olduğu bir romantik ilişkide bireylerin ilişkilerindeki sorunları ve anlaşmazlıkları çözmek için olumlu ilişki sürdürme stratejilerine başvurma olasılığı da düşük olmaktadır (Larson ve diğ., 1998, s. 491). Dainton ve Gross (2008, s. 179), eşitlik kuramına göre ilişkide dezavantajlı konumda olan bireylerin ilişkide eşitliği yeniden inşa etmek için daha fazla olumsuz ilişki sürdürme stratejisi kullanacağını belirtmektedir. Ancak yapılan alan yazın taramasında bireylerin romantik ilişkilerindeki eşitliğe yönelik algıları ve olumsuz ilişki sürdürme stratejileri üzerine yürütülen tek araştırmanın Dainton ve Gross (2008) tarafından yürütüldüğü ve bu çalışmanın sonuçlarının araştırmacıların ilişkilerinde eşitsizlik olan bireylerin olumsuz ilişki sürdürme stratejilerini kullanacağına yönelik beklentisini tam olarak karşılamadığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre, bireylerin eşitlik konumlarına göre kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasından sadece kaçınma davranışında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buradan hareketle, bireylerin ilişkilerinde eşitsizlik olması durumunda partnerlerine nasıl davrandıklarına ilişkin olarak daha fazla araştırma yapılması gerektiği görülmektedir.

Bebeklikte başlayan bağlanma ilişkileri bireylerin yaşamları boyunca ebeveynleri, kardeşleri, yakın arkadaşları ve romantik partnerleriyle olan ilişkilerini kapsar. Bağlanma kavramı, iletişim, çatışma, duygusal düzenleme ve ilişki istikrarı gibi romantik ilişkilerin birçok yönü ile ilişkilendirilmiştir (Bartholomew ve Horowitz, 1991, s. 226; Becker-Phelps, 2014, s. 40-42; Cabeldue ve Boswell, 2012; Crowell ve Waters, 1994, s. 31; Fraley ve Shaver, 1998,

s.1200; Hendrick, 2016, s. 77). Bireylerin bağlanma stillerindeki bu farklılıklar romantik ilişkilerini sürdürürken gösterdikleri davranışları da etkilemektedir. Araştırmalar olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin çeşitli boyutları ile güvenli bağlanma arasında pozitif, kaygılı ve kaçınan bağlanma stiliyle ise negatif yönde ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Bouchard ve diğ., 2023; Edenfield ve diğ., 2012; Pistole ve diğ., 2010; Simon ve Baxter, 1993). Alan yazında doğrudan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmaların sayısı kısıtlı olmakla birlikte bu araştırma sonuçları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin çeşitli boyutları ile güvenli bağlanma arasında negatif, kaygılı ve kaçınan bağlanma stiliyle ise pozitif yönde ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Goodboy ve Bolkan, 2011; Goodboy ve diğ., 2017). Ayrıca yapılan araştırmalar kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde kaçınma, kendini geri çekme, eleştirel olma, savunmacı olma, partnerini küçümseme ve partnerini kıskandırma gibi daha yıkıcı ve olumsuz davranışlar sergileme eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır (Campbell ve diğ., 2005; Domingue ve Mollen, 2009; Fowler ve Dillow, 2011; Rholes ve diğ., 2007; Simpson ve diğ., 1996; Teeruthroy ve Bhowon, 2012; Tran ve Simpson, 2009; Wegner ve diğ., 2018).

Tüm bu açıklamalardan hareketle, beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin, ilişki doyumu, ilişkide algılanan eşitlik ve bağlanma stilleri ile ilişkili olduğu ancak bu değişkenler arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaların kısıtlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu araştırmada bu değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Ancak bireylerin romantik ilişkilerindeki davranış ve deneyimlerini incelerken kültür önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İçinde bulunulan toplumun tarihsel bağlamı, dini inançları, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin sahip olduğu normlar bireylerin romantik ilişkilerinin doğasını da etkilemektedir (Kağıtçıbaşı, 2012, s. 400; Karandashev, 2015, s. 11-12). Yum, Canary ve Baptist (2015, s. 101), bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları ilişki sürdürme stratejilerinin kültürel/dini değerlerden ve toplumsal normlardan etkilendiğini bu nedenle farklı kültürlerdeki bireylerin ilişkilerini sürdürürken kullandığı stratejilerin araştırılması gerektiğini vurgulamaktadır. İlişki sürdürme stratejileri ile ilgili yapılan kültürlerarası çalışmaların büyük ölçüde Amerika Birleşik Devletleri ve yalnızca Güney Kore, Malezya gibi birkaç Uzakdoğu ülkesinden sınırlı sayıda katılımcı ile yürütüldüğü, bunların tamamının ise olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı üzerine yürütüldüğü görülmüştür (Baptist ve diğ., 2012; Yum ve Canary, 2003; Yum ve Canary, 2009; Yum ve Li, 2007). Bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları

ilişki sürdürme stratejilerinin 2017 yılından itibaren Türkiye'de de araştırma konusu olduğu görülmekle birlikte bu araştırmaların, Canary ve Stafford (1992) tarafından ortaya konan ve pozitiflik, açıklık, güvenceler, sosyal ağlar, görev paylaşımı, tavsiye verme ve çatışma yönetimi olmak üzere yedi boyutu bulunan olumlu ilişki sürdürme stratejileri bağlamında yürütüldüğü görülmüştür (Akçabozan Kayabol, 2017; Çapar, 2024; Dörtyol, 2023; Eren, 2019; Ertürk, 2021; Güngör, 2021; Karadayı Kaynak, 2020; Ogan, 2021). Ancak olumsuz ilişki sürdürme stratejilerine ilişkin olarak alan yazında yer alan tek çalışmanın Dainton ve Gross (2008) tarafından geliştirilen Negatif İlişki Sürdürme Ölçeğinin Öz Sosyal tarafından 2020 yılında Türkiye'deki üniversite öğrencileri üzerindeki geçerlik ve güvenirliğinin test edilmesi üzerine olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda Dainton ve Gross (2008) tarafından geliştirilen Negatif İlişki Sürdürme Ölçeğindeki kıskançlığı başlatma, kaçınma, casusluk, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme olmak üzere 6 boyutlu yapının doğrulandığı saptanmıştır. İmamoğlu ve Aydın (2009), kişiler arası ilişkilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde topluma özgü ölçme araçlarının geliştirilmesinin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Öz Soysal (2020) da ilişki sürdürmede kullanılan olumsuz davranışların Türk kültüründe araştırılmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle bu çalışmada Türkiye'deki beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz stratejilerin keşfedilmesi ve buradan hareketle bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmaktadır. İlişki sürdürme stratejilerine benzer şekilde romantik ilişkilerde eşitlik de kültür bağlamında incelenmesi gereken bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmalar bireyci ve kolektivist kültürlerde bireylerin eşitliğe yönelik algılarının ilişkiye yönelik çıktılar açısından farklılaştığını ortaya koymaktadır (Aumer-Ryan ve diğ., 2007; Van Yperen ve Buunk, 1991). Ancak romantik ilişkilerde eşitlik üzerine ülkemizde yapılan çalışmaların son derece kısıtlı olduğu, görülmektedir. Akçabozan Kayabol (2017) evli bireylerde ilişkisel eşitliğin olumlu ilişki sürdürme stratejileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide takdirle birlikte aracılık rolünü incelenmiş ve İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlama çalışmalarını gerçekleştirmiştir (Akçabozan ve Hatipoğlu Sümer, 2017). Sarıkabak (2024) evli bireylerde ilişkide algılanan eşitlik ile güç algısı arasındaki ilişkileri incelemiştir. İlişkide eşitlik evli olmayan beliren yetişkinler örnekleminde Yıldız (2024) tarafından ilişki doyumu, partner duyarlılığı ve duygu düzenleme güçlükleri değişkenleri bağlamında yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmiştir. Bu çalışmada yapısal eşitlik modelinde ölçüm modelinin test edilmesi için ölçeğin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiş ve ölçeğin tek boyutlu yapısı doğrulanmıştır.

Olumlu ilişki sürdürme davranışları üzerine yapılan araştırma sonuçları kadınların erkeklere kıyasla bu davranışları daha sık kullandığını ortaya koymuştur (Canary ve Stafford, 1992; Ragsdale, 1996; Weigel ve Ballard-Reisch, 2008). Olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımını cinsiyete göre inceleyen çalışmalar olumlu ilişki sürdürme davranışları üzerine yapılan çalışmalara kıyasla son derece sınırlı olmakla birlikte çalışmalardan elde edilen bulgular da farklılık göstermektedir. Ayres (1983) ile Baxter ve Dindia (1990) tarafından yapılan çalışmalarda bu stratejilerin kullanımında cinsiyete göre farklılık saptanmamıştır. Ancak alan yazında erkeklerin kadınlara kıyasla romantik ilişkilerinde boyun eğme ve kendini geri çekmeyi daha fazla kullandığına yönelik bulgular da yer almaktadır (Buss ve Shackelford, 1997; Christensen ve Heavey, 1990; De Miguel ve Buss, 2011; Schrodt ve diğ., 2014; Vogel ve diğ., 1999). Bu çalışmalar incelendiğinde araştırmaların genellikle evli çiftler üzerinde yürütüldüğü, flört ilişkilerinde bu davranışların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulguların son derece kısıtlı olduğu görülmektedir.

Son olarak, ilişki sürdürme davranışları üzerine alan yazın incelendiğinde bu konunun cinsel yönelim (Haas ve Stafford, 1998; Haas ve Stafford, 2005; Ogolsky ve Gray, 2016), ilişki türü (Dainton ve Stafford, 1993; Smith ve Konda, 2013; Stafford ve Canary, 1991), partnerler arasındaki mesafe (Billedo ve diğ., 2015; Dainton ve Aylor, 2001; Merolla, 2012; Stafford, 2010) ve ilişki süresi (Dainton ve Aylor, 2002a; Ogolsky ve Bowers, 2013; Smith ve Konda, 2013) gibi değişkenler açısından da ele alındığı ancak bu çalışmaların olumlu ilişki sürdürme stratejileri kapsamında gerçekleştirildiği görülmüştür. Romantik ilişkilerin doğasına yönelik bu değişkenlerin bireylerin olumsuz ilişki sürdürme davranışlarında farklılığa yol açıp açmadığı keşfedilmemiştir.

Yapılan tüm bu açıklamalardan hareketle bu araştırmada, Türkiye'deki beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki stratejilerinin keşfedilmesi ve buradan hareketle bir ölçme aracı geliştirilmesi, İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin evli olmayan üniversite öğrencileri örnekleminde geçerlik ve güvenirliğinin test edilmesi, araştırma kapsamında geliştirilmiş olan Olumsuz İlişki Sürdürme Strateji Ölçeği alt boyutlarından alınan puanların cinsiyet, cinsel yönelim, ilişki süresi, ilişki türü, partnerle tanışma şekli, ilişki bağlamı, partnerle görüşme sıklığı ve ilişkiye bağlılık değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi ve son olarak Olumsuz İlişki Sürdürme Strateji Ölçeği alt boyutlarının, ilişki doyumu, romantik ilişkide algılanan eşitlik ve bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.2. AMAÇ / PROBLEM VE ALT PROBLEMLER

Bu araştırmada Türkiye'deki beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişkilerin keşfedilmesi ve buradan hareketle bir ölçme aracı geliştirilmesi, İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin evli olmayan üniversite öğrencileri örnekleminde geçerlik ve güvenirliğinin test edilmesi, araştırma kapsamında geliştirilmiş olan Olumsuz İlişki Sürdürme Strateji Ölçeği alt boyutlarından alınan puanların cinsiyete ve romantik ilişkilerle ilgili çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi ve son olarak Olumsuz İlişki Sürdürme Strateji Ölçeği alt boyutlarının, ilişki doyumu, romantik ilişkide algılanan eşitlik ve bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Araştırmada nitel verilerin toplandığı beliren yetişkinlerin kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejileri nelerdir?
2. Araştırma kapsamında beliren yetişkinlere uyarlanan İlişkisel Eşitlik Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı mıdır?
3. Araştırma kapsamında geliştirilen Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı mıdır?
4. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin alt boyutlarından alınan puanlar cinsiyet, cinsel yönelim, ilişki süresi, ilişki türü, partnerle tanışma şekli, ilişki bağlamı, partnerle görüşme sıklığı ve ilişkiye bağlılık değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin alt boyutlarından alınan puanlar ile ilişkisel eşitlik, ilişki doyumu ve bağlanma stilleri değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler var mıdır?

1.3. SINIRLILIKLAR

Nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma yöntem araştırma metodolojisinde yürütülen bu çalışmada birtakım sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar aşağıda ele alınmaktadır.

Çalışmanın nitel aşamasında yarı yapılandırılmış görüşmelerin gerçekleştirildiği ve açık uçlu anket formları ile veri toplandığı aşamalarda katılımcı sayısı açısından kadın ve erkek katılımcı sayıları arasında farklılık bulunmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler toplam 17 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir ancak erkek katılımcı sayısı 5 ile sınırlı kalmıştır. Açık uçlu

anket formuyla toplam 36 katılımcıdan veri toplanmıştır ancak erkek katılımcı sayısı 7 ile sınırlı kalmıştır. Çalışma planlanırken cinsiyet açısından katılımcı sayılarının birbirine yakın olması hedeflenmiş ancak çalışmaya katılmak için gönüllü olan ve çalışmaya dahil edilme kriterlerini sağlayan daha fazla erkek katılımcıya ulaşılamamıştır.

Çalışmanın nitel aşamasındaki yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmanın temel konusu olan bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken sergiledikleri olumsuz davranışların keşfedilmesi üzerine gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında katılımcıların özellikle de erkek katılımcıların, ilişkilerinde partnerlerine karşı sergiledikleri olumsuz davranışlara yönelik farkındalıklarının daha düşük olduğu ve görüşme sırasında bunları fark edip dile getirmekte zorlandıkları gözlenmiştir.

Çalışmanın nicel aşamasında, İlişkisel Eşitlik Ölçeği uyarlama çalışmaları, Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği geliştirme çalışmaları ve değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla çok aşamalı olarak veri toplanmıştır. Bu aşamalardaki örneklem grupları açısından kadın ve erkek katılımcı sayıları açısından farklılık göstermektedir. Örneklem gruplarında kadın katılımcıların oranı erkek katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Olumsuz ilişki sürdürme stratejileri üzerine daha sonra yürütülecek olan araştırmalarda cinsiyet açısından daha dengeli örneklemlere ulaşılması, araştırmalardan elde edilecek sonuçların genellenebilirliğini arttıracaktır.

Çalışmanın nicel aşamasında aralarındaki ilişkilerin incelendiği olumsuz ilişki sürdürme stratejileri, ilişkide algılanan eşitlik, ilişki doyumu ve bağlanma stilleri değişkenlerinden elde edilen puanlar, araştırmada kullanılan ölçme araçları ve onların alt boyutları ile sınırlıdır.

Bu çalışmada beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin keşfedilmesi ve buradan hareketle bir ölçme aracı geliştirip buradan alınan puanların çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve ilişkide algılanan eşitlik, ilişki doyumu ve bağlanma stilleri ile istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki gösterip göstermediği incelenmiştir. Ancak bu araştırma kapsamında hem nitel aşamadaki katılımcılar hem de nicel aşamadaki örneklem grupları yaşları 18 ile 25 arasında değişen üniversite öğrencileri olarak belirlenmiştir. Bu yaş aralığında olan ancak yükseköğrenime devam etmeyen, yükseköğrenimden mezun olan veya çalışan bireyler bu çalışmaya dahil edilmemiştir. Sonraki araştırmalarda bu grupların da bu değişkenler

açısından incelenmesi Türkiye'deki 18-25 yaş aralığındaki bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz davranışlara yönelik alan yazına katkı sağlayacaktır.

1.4. TANIMLAR

Beliren Yetişkinlik: 18-25 yaş arasındaki bireylerin bulunduğu, kimlik keşfi, istikrarsızlık, kendine odaklanma, arada kalmış hissetme ve olasılıklarla karakterize olan bir gelişim dönemidir (Arnett, 2004, s. 8).

İlişki Sürdürme Stratejileri: Romantik ilişkilerde bireylerin ilişkinin devam etmesini sağlama, zayıflamasını önleme, ilişkiyi geliştirme veya onarma amacıyla için kullandıkları davranışları içermektedir (Canary ve Stafford, 1992; Weiser ve Weigel, 2016).

İlişkisel Eşitlik: Romantik ilişkilerde bireylerin kendi kazançlarını ve bedellerini partnerlerinin kazançları ve bedelleri ile karşılaştırdıklarında algıladıkları denge durumu olarak tanımlanmaktadır (Hatfield ve diğ., 1985, s. 92).

İlişki Doyumu: Romantik ilişkide bireyin ilişkiye yönelik beklenti, ihtiyaç ve isteklerinin ne kadar iyi karşılandığına ilişkin olarak yaptığı bilişsel ve duygusal öznel değerlendirmeleridir (Hendrick, 1988, s. 93; Sabatelli, 1988, s. 217).

Bağlanma: Bağlanma, bir insanın belirli bir kişiyle kurduğu duygusal bağ anlamına gelmektedir (Ainsworth, 1969, s. 971).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde ilk olarak araştırmanın temel değişkeni olan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri üzerine alan yazın, ilişki sürdürme kavramının tanıtılması, ilişki sürdürmeye yönelik kuramsal temeller ve ilişkilerin sürdürülmesinde iletişimin önemi başlıkları ile ele alınmaktadır. Daha sonra olumsuz ilişki sürdürme stratejilerine yönelik alan yazın ayrı bir başlıkta açıklanmaktadır. Daha sonra ilişki sürdürme davranışlarında kültürün ve cinsiyetin rolü ve ilişki sürdürme davranışlarında romantik ilişkilerle ilgili çeşitli değişkenlerin rolü ayrı baslıklarda ele alınmaktadır. Son olarak bu çalışmada olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımıyla ilişkisi incelenen eşitlik kavramı, ilişki doyumu ve bağlanma stilleri değişkenleri ve alan yazında bu değişkenlerin ilişki sürdürme stratejileriyle ilişkisine yönelik olarak yürütülen araştırmaların bulguları her bir değişken için ayrı başlıklar altında sunulmaktadır.

2.1. İLİŞKİLERİN SÜRDÜRÜLMESİ

İnsanlar kalıtsal olarak, başkalarıyla kalıcı, olumlu ve anlamlı ilişkiler geliştirip bunları sürdürmeye yönelik bir güdüye sahiptirler (Geçtan, 2019, s. 30; Hendrick, 2016, s. 3). Yaşamı boyunca başkalarıyla yakın ilişkiler kurma ihtiyacı duyan insanoğlu için romantik ilişkiler en anlamlı ve kompleks sosyal bağlardan biridir (Campbell ve Stanton, 2018, s. 3). Evrimsel perspektiften ele alındığında sosyal ilişkiler türün devamı için kritik öneme sahiptir ve insanlar diğer türlerden farklı olarak partnerleriyle uzun süreli ilişkiler kurmaktadır (Bradbury ve Karney, 2014, s. 11; Kennair ve diğ., 2022, s. 310). Bu uzun süreli ilişkiler doğal olarak bazı aşamaları da beraberinde getirmektedir. Romantik birliktelikler, ilişkinin başlaması, sürdürülmesi ve sonlandırılması olmak üzere üç aşamaya sahiptir ve bireyler bu aşamaların her birinde bazı stratejiler kullanmaktadır (Bell ve diğ., 1987, s. 445). Romantik ilişkilere yönelik alan yazında şu nokta önemli olarak vurgulanmaktadır: Çiftlerin birbirleriyle ilk bağlantıyı kurduktan sonra o ilişkinin devamını sağlayabilmek için çeşitli yöntemler kullanmaları gerekmektedir (Hendrick, 2016, s. 120). Romantik ilişkiler sürekli hareket halindedir, durağan veya değişmez değillerdir. Bu nedenle çiftler ilişkileri ve ilişkiden elde etmek istedikleri uğruna çaba göstermelidir. Partnerlerin ilişkileri için farkında olarak veya olmayarak gösterdikleri bu çabalar ilişkinin sürdürülmesi olarak tanımlanmaktadır (Dindia, 2003; Hendrick, 2016, s. 120).

Stafford'a (2003, s. 53) göre, çiftin ayrılması için bariz neden yoksa ilişkileri devam eder ama taraflar ilişki için çaba göstermedikçe ilişkinin gidişatı da kötüleşir ve ufukta ayrılık görünmeye başlar. Tüm bu açıklamalardan hareketle bu çalışmanın ana konusunu oluşturan ilişki sürdürme stratejileri kavramı ele alınacaktır.

İlişki sürdürme kısaca, partnerlerin ilişkilerini istedikleri noktada tutabilmek için kullandıkları davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Dindia ve Canary, 1993, s. 164). İlişki sürdürme uluslararası alan yazında "relational maintenance" kavramıyla ele alınmaktadır. "Maintenance" İngilizce 'de bakım, tamir etme, koruma ve devam ettirip sürdürme anlamlarına gelmektedir ve "relational maintenance" kavramı ilişkiler özelinde bu tanımda belirtilen tüm işlevleri kapsamaktadır. Bu nedenle de alan yazında bu kavramla ilgili en çok kabul gören tanımda daha önce de açıklandığı üzere ilişki sürdürmenin dört işlevi vurgulanmaktadır: ilişkinin devam etmesini sağlama, zayıflamasını önleme, ilişkiyi geliştirme veya onarma (Canary ve Stafford, 1992; Weiser ve Weigel, 2016). İlişki sürdürmenin işlevleri aşağıda daha detaylı bir şekilde açıklanmaktadır:

1.İlişkinin varlığını sürdürme işlevi: Bu işlev, ilişkinin türü, aşaması veya niteliğinden bağımsız olarak, partnerlerin ayrılmadığı, devam eden bir ilişkide sürdürmeden bahsedilebileceğini işaret etmektedir. İster sağlıklı ve istikrarlı, isterse de çatışmaya dayalı ve çalkantılı olsun yine de partnerlerin ayrılmadığı bir ilişki sürdürülen bir ilişkidir (Dindia, 2003, s. 2-4).

2.İlişkiyi belli bir durum veya koşulda tutma işlevi: Çoğu insan için ilişkiyi sürdürmek yalnızca ilişkinin devam etmesini sağlamak değil, ilişkideki yakınlık, güven, bağlılık ve çekim gibi ilişkiler için olmazsa olmaz bu unsurları da sürdürmek anlamına gelmektedir. Yakın ilişkilerde genellikle sürdürülmesi istenen şey sadece bir ilişki değil, bağlılığa dayalı bir ilişkidir (Dindia, 2003, s. 2-4).

3.İlişkiyi ilişkiden doyum alınan durumda tutma işlevi: Aslında ilişkiden alınan doyum da ilişkilerin temel bir özelliği olduğu için bu tanım yukarıdaki tanım kapsamında da sınıflandırılabilmektedir. Ancak Dindia (2003), ilişkiden alınan doyumun sürdürülmesinin kendi başına da tanımlanması gerektiğini vurgulamaktadır (Dindia, 2003, s. 2-4).

4.İlişkiyi onarma işlevi: İlişki sürdürme davranışları hem ilişkide yaşanabilecek problemleri önleyici hem de bu problemler ortaya çıktıktan sonra ilişkiyi onaracak stratejileri içermektedir. Bu stratejiler ilişkinin gidişatının kötüleşmesini engellemektedir (Dindia, 2003, s. 2-4). Yani bireylerin ilişkilerinde çatışma ve problemlerle karşılaştıktan sona ilişkilerini onarmak için gösterdikleri davranışlar da ilişki sürdürme stratejileri kapsamında değerlendirilmektedir (Dindia, 2000).

İlişki sürdürme konusuyla ilgili alan yazında bu davranışların rutin olarak mı yoksa stratejik olarak mı gösterildiği tartışma konusu olmuştur. İlişki sürdürmeye yönelik stratejik davranışlar, kasıtlı ve planlı eylemleri içerirken rutin davranışlar, bireyin farkında olmadan otomatik olarak sergilediği, ilişkinin istikrarını destekleyen eylemlerdir. Örneğin, bireyin ilişkisinde romantizmi canlandırmak için partnerine sürpriz yapması stratejik bir ilişki sürdürme davranışı iken her sabah alışkanlık gereği partnerini öperek evden çıkması rutin bir ilişki sürdürme davranışıdır (Dainton ve Aylor, 2002a, s. 53-54). Dindia (2000), ilişki sürdürme davranışlarının zaman zaman rutin veya stratejik olarak kullanılabildiğini, bunların kullanımının her bireye göre değişebileceğini ve bazı davranışların ilişkide stratejik olarak ortaya çıkarken zamanla rutin hale gelebileceğini vurgulamaktadır. Dainton ve Aylor'a (2002a) göre bireyler ilişkileri için kritik zamanlarda ilişki sürdürme davranışlarını stratejik olarak, ancak ilişkide bir belirsizlik olmadığı, ilişkinin durağan olduğu zamanda bu davranışları rutin olarak kullanmaktadır. Aylor ve Dainton (2004) araştırmalarında kadınların ilişki sürdürme davranışlarını daha çok rutin olarak kullandığını, erkeklerin ise bu davranışları ağırlıkla stratejik olarak kullandığını saptamıştır. İlerleyen bölümlerde ilişki sürdürme stratejilerinin çeşitleri ve bireylerin romantik ilişkilerindeki rolü detaylı olarak ele alınacaktır. Ancak aşağıda öncelikle ilişki sürdürme stratejileri kavramının temellerini oluşturan ve yakın ilişkiler psikolojisi alanındaki birçok kavramın da dayandığı karşılıklı bağlılık kuramı, sosyal mübadele kuramı ve Rusbult'un yatırım modeli açıklanacaktır.

2.2. İLİŞKİ SÜRDÜRMEYE YÖNELİK KURAMSAL TEMELLER

İlişki sürdürme stratejilerine yönelik alan yazın incelendiğinde bu kavramın kuramsal temellerinin karşılıklı bağlılık kuramı, sosyal mübadele kuramı ve Rusbult'un yatırım modeline dayandığı görülmektedir. Bu üç kuram da bireylerin romantik ilişkilerini sürdürme ve sonlandırma noktasındaki motivasyonları, davranışları ve kararları konusunda açıklamalar ortaya koymaktadır.

Karşılıklı Bağlılık Kuramı: Thibaut ve Kelley'nin (1959) ortaya koyduğu karşılıklı bağlılık kuramı, romantik ilişkilerde partnerler arasındaki etkileşime ve bu etkileşimin sonuçlarının kabul edilebilirliğine odaklanır (Kara, 2019, s. 71). Bu kuram yakın ilişkilerin sürdürülmesinde ilişki doyumu ve ilişki istikrarının rol oynadığını vurgular. İlişki doyumu, partnerlerin ilişkileri hakkında nasıl hissettiklerine yönelik değerlendirmeleridir. İlişki istikrarı ise bireylerin ilişkinin sürdürülüp sürdürülemeyeceğine yönelik olarak yaptıkları değerlendirmelerdir. İlişki doyumu ve ilişki istikrarı üzerinde partnerler arasındaki dinamik önemli bir rol oynamaktadır. Partnerlerin ilişkideki davranışları ve bu davranışlarının sonuçları zincirleme olarak birbirine bağlıdır. Yani bireyin duygu, düşünce ve davranışları hem partnerinin tepkilerini hem de kendi tepkilerini etkilemektedir. Kısacası karşılıklı bağlanım kuramında partnerler arası etkileşimler ilişkinin temelinde yer almaktadır. Bu etkileşimler ödüller ve bedeller ekseninde şekillenmektedir. Bireyin ilişkiyi sürdürme ya da sonlandırma kararı ilişkiden elde ettiği ödüllerin bedellere göre oranına bağlıdır (Thibaut ve Kelley, 1959). Bu kurama göre bireyler ilişkide bir sorun yaşadıklarında o sorunu çözme biçimleri zamanla çiftin sorunları çözme örüntüsü haline gelir. Bu durum da ilişkinin devamını etkilemektedir. Bireyler sorunların çözümünde ilişkinin ve partnerlerinin iyiliği yerine kendi çıkarlarını gözetme eğiliminde olduklarında ilişkinin sonlanması kaçınılmaz olmaktadır (VanderDrift ve Agnew, 2020, s. 34).

Sosyal Mübadele Kuramı: Karşılıklı bağlılık kuramı gibi ikili ilişkilerin kurulma, sürdürülme ve sonlandırılma süreçlerini ele alan sosyal mübadele kuramı, insanların kaçınılmaz olarak birbirlerine ihtiyaç duyduğunu ve birbirlerine bağımlı oldukları için karşılıklı olarak bir alışveriş içerisinde olduklarını savunur (Özen, 1992, s. 118). Bu kurama göre, bireyler kendileri için maliyeti yüksek olan davranışlardan kaçınmakta, ödüllerin fazla olduğu durumlara yönelme eğilimindedir. Bireyler, kendileri için en iyisi olduğunu düşündükleri durumları seçmektedir (Özen, 1992, s. 119). Bu kurama göre bireylerin ilişkilerini sürdürme kararında ve ilişkideki davranış biçimlerinde ilişkileri için ödedikleri bedeller ile ilişkideki kazançlarına yönelik değerlendirmeleri etkili olmaktadır (Emerson, 1976).

Yatırım Modeli: Rusbult'un yatırım modeli (1980), yukarıda açıklanan karşılıklı bağlılık kuramı ve sosyal mübadele kuramına dayanmaktadır ve bireylerin ilişkilerini sürdürme veya sonlandırma kararlarını etkileyen faktörleri ele almaktadır. Bu kurama göre, ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi ve ilişki yatırımı bireylerin ilişkilerini sürdürme veya sonlandırmalarında rol oynayan üç temel faktördür. Bireyler ilişkilerinin

geleceği hakkında karar verirken bu üç faktörü göz önünde bulundurarak aksiyon almaktadır. Yatırım modeline göre bireylerin ilişki doyumu arttıkça, diğer seçeneklere yönelik değerlendirmeleri olumsuz oldukça ve ilişkiye yaptıkları yatırım arttıkça ilişkiye yönelik bağlılıkları da artmaktadır (Rusbult, 1980). Bağlılık, bireylerin ilişkilerini sürdürürken kullandığı davranışlar üzerinde de önemli bir role sahiptir. Rusbult ve Buunk (1993), ilişkiye bağlılığı yüksek olan bireylerin ilişkide bir sorun yaşandığında sorunu çözmek için daha yapıcı davranacağını, ilişkiye bağlılığı düşük olan bireylerin ise sorunları ele alırken daha yıkıcı davranışlar sergileyeceğini vurgulamaktadır (Rusbult ve Buunk, 1993).

Bu üç kuram incelendiğinde ödüller ve maliyetler, karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi kavramlarının ilişkilerin sürdürülmesinde ve sonlandırılmasında rol oynayan kavramlar olarak ele alındığı görülmektedir. Aşağıda sırasıyla bu kavramlar açıklanmaktadır:

Ödüller ve maliyetler: Bireyler romantik ilişkilerini sürdürürken kendileri için maliyetli davranışlardan kaçınmakta ve ilişkiden elde ettikleri kazançları arttırmak için kendilerine ilişkiden elde edecekleri çeşitli ödüller aramaktadırlar. Bu ödüller bireyin bir başkasından, bir ilişkiden veya statüden elde ettiği çeşitli fiziksel veya psikolojik doyumlardır. Maliyetler ise, bireyin hoşlanmadığı herhangi bir durum, ilişki, etkileşim, deneyim veya duygudur. Maliyetlerin cezalar ve vazgeçilen ödüller olmak üzere iki türü bulunmaktadır (Nye, 1979; akt., Miller ve Bermudez, 2004, s. 28, Özen, 1992, s. 119; Thibaut ve Kelley, 1959).

Karşılaştırma düzeyi: Bireyler romantik ilişkilerinde birtakım beklentilere sahiptir. Kendi beklentilerine ek olarak romantik ilişkileri sırasında kendileriyle benzer yaşam döneminde olan ve benzer deneyimlere sahip bireylerin ilişkilerinden elde ettikleri ödülleri veya onların ilişkilerinde ödedikleri bedelleri gözlemlemektedir. Kendi beklentilerinden ve diğerlerine ilişkin olarak yaptıkları gözlemlerden yola çıkarak ilişkilerini ödüller ve maliyetler açısından değerlendirdikleri bir standart oluştururlar. Böylece bir karşılaştırma düzeyi oluşturulur (Hovardaoğlu, 1996, s. 13; Nye, 1979, akt., Miller ve Bermudez, 2004, s. 28; Thibaut ve Kelley, 1959, s. 21).

Seçenekler için karşılaştırma düzeyi: Bu kavram, bireyin alternatif bir ilişki, konum veya deneyimdeki sonuçları, mevcut ilişki, konum veya deneyiminden elde ettiği sonuçlarla karşılaştırması sonucunda ulaştığı tahminlerin orta noktasıdır (Nye, 1979, akt., Miller ve Bermudez, 2004, s. 28; Thibaut ve Kelley, 1959, s. 21).

Bireyler, bir ilişkiden aldıkları doyuma yönelik bir çıkarım yaparken karşılaştırma düzeyini kullanır. Seçenekler için karşılaştırma düzeyini ise ilişkinin sürdürülmesine yönelik karar verirken ölçüt olarak kullanmaktadırlar (Hovardaoğlu, 1996, s. 13; Thibaut ve Kelley, 1959, s. 21). Bireyin ilişkiden elde ettiği ödüller ilişki için ödediği bedellerden daha az ise ve birey farklı bir ilişkide bu oranın değişeceğine ilişkin bir çıkarımda bulunduysa ilişkisini sonlandırmaktadır (Hovardaoğlu, 1996, s. 13). Homans (1974, s. 37), bireylerin istedikleri ödülleri alamadıklarında ilişkilerinde öfkeli ve yıkıcı davranışlar sergileyeceğini vurgulamaktadır. Yani bireyler, partnerleriyle ayrılma noktasına gelene kadar ilişkilerini sürdürürken antisosyal davranışlar gösterebilirler.

2.3. İLİŞKİLERİN SÜRDÜRÜLMESİNDE İLETİŞİMİN ROLÜ

Daha önce yukarıdaki paragraflarda da değinildiği gibi, bir şey partnerlerin ayrılmasına özellikle neden olmadıkça romantik ilişkiler devam eder ama ilişkiyi sağlam tutmak için taraflar çaba göstermedikçe ilişkinin gidişatı da kötüleşmeye başlar ve sonlanmaya yaklaşır. Ancak bir ilişkinin uzun bir süre boyunca devam ettirilmesi partnerler için zorlayıcı tarafları da olan, emek isteyen bir süreçtir (Leo ve diğ., 2020, s. 230). Bu konuyla ilgili olarak ilişki sürdürme konusunu ele alan kuramsal yaklaşımlar, ilişkileri etkileyen merkezcil ve merkezkaç kuvvetler üzerinde durmaktadır (Canary ve Dainton, 2006, s. 732-733). Dindia (2003, s. 7-8), merkezcil kuvvetlerin partnerleri bir arada tutan, merkezkaç kuvvetlerin ise partnerleri birbirinden ayıran kuvvetler olduğunu belirtmektedir. İlişkide merkezkaç kuvvetlerin merkezcil kuvvetlerden daha güçlü olması halinde ilişki sonlanmaya mahkumdur. Bireyler bunu önlemek için yapıcı veya yıkıcı yollarla ilişkilerini onarmaya çalışmaktadır (Davis, 1973, s. 210). Çiftler, yapıcı yollarla ilişkideki sorunu dikkate alıp her iki taraf için de kabul edilebilir bir sonuca ulaşmak için birlikte çabalayabileceği gibi problem hakkında tartışıp kavga çıkarma yolunu da seçebilmektedir (Woodin, 2011).

Romantik ilişkilerde çatışma yaşanması kaçınılmaz bir durumdur ve çoğu zaman bireyler bu çatışmaları etkili ve yapıcı şekilde çözdüğünde için ilişkinin gidişatına olumlu etkileri olmaktadır (Leo ve diğ., 2020, s. 230). Ancak burada bireylerin sorun ve çatışmaları ele alış biçimleri önemlidir. Çatışmayı çözmek için gösterilen yıkıcı davranışlar ilişki üzerindeki stresi arttırmaktadır bu nedenle çiftlerin daha fazla çatışma yaşamasına neden olmaktadır. Bu dönemde yapıcı davranışların sergilenmesi çatışmanın neden olduğu stresin azalmasına bu sayede ilişkinin sürdürülüp gelişmesine yardımcı olmaktadır (Cohan ve Bradbury, 1997).

Kurdek (1994), bireylerin ilişkilerinde karşılaştıkları sorunlara, problemi yapıcı bir şekilde çözmeye çalışmak, çatışma, saldırganlık, kendini geri çekme ve boyun eğme olmak üzere dört tepki verebileceğini vurgulamaktadır. Gottman (1998, s. 184) da benzer şekilde eleştiri, aşağılama, savunmaya geçme ve duvar örme olmak üzere dörde ayrılan mahşerin dört atlısı olarak adlandırılan çatışma çözme stilleri tanımlamıştır. Çatışma sırasında bu olumsuz davranışların sergilenmesi partnerler arasında kutuplaşma ve uzaklaşmaya yol açmaktadır (Leo ve diğ., 2020; Woodin, 2011).

Kaplan (1979, s. 43) ise, iletişim ve duygusal ifade bağlamında ilişkilerini sürdürmek isteyen bireylerin kullandığı iki zıt strateji tanımlamıştır. Bunlar, ifade yoluyla ilişki sürdürme ve baskılama yoluyla ilişki sürdürmedir. İfade yoluyla ilişki sürdürme yaklaşımı, ilişkileri sürdürmek için kullanılan doğrudan stratejileri içerir (Kaplan, 1978, s. 376). Bu yaklaşımda, bireyler iletişimlerinde açık ve şeffaf olurlar. Bu yaklaşımı kullanan bireyler partnerleriyle endişelerini, ihtiyaçlarını ve isteklerini açıkça paylaşırlar. İfade yoluyla ilişki sürdürme stratejilerinin kullanılması genellikle ilişki içerisinde problemlerin ve çatışmaların yapıcı bir şekilde çözülmesine yardımcı olur (Dindia, 2003, s. 7). Baskılama yoluyla ilişki sürdürme ise, ilişki ile ilgili duygu ve düşüncelerin veya ilişkinin gidişatına ilişkin beklentilerin doğrudan ifade edilmek yerine bastırılmasıdır. Baskılama yoluyla ilişki sürdürme, duyguların dolaylı olarak ifade edilmesini içerir. Baskılama yoluyla ilişki sürdürme yaklaşımında bireyler, gerçek düşünce ve duygularını partnerlerinden saklama yoluna gitmektedir. Bu stratejiyi kullanan bireyler, ilişkilerinde çatışmayı önlemek amacıyla hassas veya çatışmaya yol açabilecek konuları dile getirip tartışmaktan kaçınabilirler. Bu strateji, ilişki içinde ele alınmamış sorunlara ve ifade edilmemiş ihtiyaçlara yol açabilir ve bu da olası hoşnutsuzluklara veya yanlış anlamalara neden olabilir. Baskılama yoluyla ilişki sürdürme davranışları ilişki doyumunun düşmesine neden olmaktadır (Dindia, 2003, s. 7).

Bu konuya ilişkin olarak Overall ve diğ. (2009) tarafından yürütülen boylamsal araştırma önemli bulgular sunmaktadır. Bu araştırmada çiftlerin birbirleri ile iletişimde kullandıkları stratejiler, olumlu doğrudan iletişim stratejileri (rahatsız olduğu noktaları partnerine açıkça söylemek, çözüm önerisi sunmak gibi davranışlar), olumsuz doğrudan iletişim stratejileri (partneri suçlamak, eleştirmek gibi baskı içeren düşmanca davranışlar), olumlu dolaylı iletişim stratejileri (mizah kullanımı gibi davranışlar) ve olumsuz dolaylı iletişim stratejileri (partnere kendini suçlu hissettirme, alıngan olma, surat asma, trip atma gibi davranışlar) olmak üzere dörde ayrılmıştır. Bu dört stratejinin kullanıldığı süreç partner

düzenleme olarak adlandırılmaktadır. Araştırmalar bağlanma stillerinin bu stratejilerin kullanımında etkili bir faktör olduğunu göstermiştir (Jayamaha ve diğ., 2016; Overall, 2018).

Overall ve diğ. (2009) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, olumlu ve olumsuz doğrudan iletişim stratejilerinin ilişki doyumunu kısa vadede düşürmekle birlikte uzun vadede arttırdığı saptanmıştır. Olumlu dolaylı stratejilerin kısa vadede ilişki için yararlı gibi görünmekle birlikte uzun vadede ilişkide sorunların çözülmesine katkı sağlamadığı saptanmıştır. Araştırmacılar bu noktada olumsuz doğrudan stratejilerin partnerlerin ilişkideki sorunları ciddiye almayı sağladığını bu nedenle de çözüm için harekete geçtiklerini vurgularken, olumlu veya olumsuz dolaylı stratejilerin ilişkide sorunların doğrudan ele alınmasının önüne geçtiğini bu nedenle de uzun vadede ilişki için daha zararlı olduğunu vurgulamaktadır. Benzer bir çalışma McNulty ve Russel (2010) tarafından yürütülmüştür. Evli çiftlerle yürüttükleri boylamsal çalışmalarında çiftlerin ilişkilerinde karşılaştıkları problemleri çözme yaklaşımları ile ilişki doyumları arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, ilişkilerinde çok fazla sorun yaşayan çiftlerde partneri suçlama gibi bazı doğrudan stratejilerin uzun dönemde ilişki doyumunu attırdığı saptanmıştır. Ancak ilişkileri görece daha sakin olan çiftler için bu sonuç doğrulanmamıştır. Bu araştırmada dolaylı stratejilerin kullanımının ise hem kısa hem de uzun vadede ilişki doyumunun düşmesine neden olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ek olarak bu davranışların kullandığı bağlamın ilişki doyumu üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Yani ciddi sorunların yaşandığı ilişkilerde olumsuz dahi olsa doğrudan stratejilerin kullanımı ilişkideki sorunların çözümünü sağladığı için uzun vadede ilişki için faydalı iken ortada büyük bir sorun yokken bu tarz olumsuz davranışların ilişkide yapıcı olmaktan çok yıkıcı bir rol oynadığı saptanmıştır (McNulty ve Russel, 2010).

Kaplan (1978) ilişkilerin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için çiftlerin ilişki hakkındaki olumlu ve olumsuz duygularını açık bir şekilde birbirine ifade edebilmesinin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Örneğin, Schrodt ve diğ. (2014) tarafından ilişkilerde talep-geri çekilme örüntüsünün ilişki doyumuyla ilişkilerinin incelendiği meta-analiz çalışmasında talep-geri çekilme örüntüsü ve ilişki doyumu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bireyin yıkıcı olmamak kaydıyla partnerine ilişkideki sorunlar ilişkide rahatsız olduğu noktaları bu tarz olumsuz gibi görünen davranışlar aracılığı ile partnerine aktarması birlikte ilişkideki sorun için çalışmalarına olanak sağlayabilmektedir. Burada önemli olan faktör bireyin bu davranışları sergilemedeki motivasyonudur. Birey bu davranışları ilişkisini geliştirmek, daha iyi bir duruma getirmek için sergilediğinde bunun olumlu sonuçları olabilmektedir. Ancak birey

suçlama, eleştiri, kendini geri çekme ve küçümseme gibi davranışları gösteriyorsa ve bu davranışları partneri üzerinde hakimiyet kurmak ya da ilişkiye yatırım yapmaktan kaçmak için gösteriyorsa bunlar uzun vadede ilişki doyumunu düşürmektedir (Leo ve diğ., 2020; Overall ve diğ., 2009).

2.4. İLİŞKİ SÜRDÜRME STRATEJİLERİNİ ELE ALAN FARKLI YAKLAŞIMLAR

İlişki sürdürme stratejilerine yönelik alan yazın incelendiğinde, bu davranışlara yönelik çalışmaların ağırlıkla olumlu davranışlar üzerine şekillendiği görülmektedir. Bu kapsamda alan yazında ilişki sürdürme davranışlarını sınıflandıran yaklaşımlar aşağıda sunulmuştur. Ancak olumsuz ilişki sürdürme stratejileri bu araştırmanın odağını oluşturduğu için farklı bir başlık altında daha detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Ayres'in İlişki Sürdürme Stratejileri Tipolojisi: Ayres, 1983 yılında yürüttüğü araştırmasında ilişki sürdürmeyi, bir ilişkiyi istikrarlı bir durumda tutmak olarak tanımlamış ve bireylerin ilişkilerini istikrarlı bir şekilde sürdürmek için kullandıkları iletişim stratejilerini tanımlamayı amaçlamıştır. Lisans düzeyindeki kadın ve erkek üniversite öğrencilerine hipotetik bir ilişkiyi sürdürmek için kullanacakları 38 stratejiden oluşan bir liste vermiş ve bu stratejileri kullanma olasılıklarını sormuştur. Elde edilen verilerden yola çıkılarak yapılan analizler sonucunda bu stratejilerin kaçınma, denge ve doğrudanlık olmak üzere üç faktörde toplandığı saptanmıştır. Kaçınma faktörü, bireyin partnerinin ilişki dinamiğini sarsıcı davranışlarını görmezden gelmesi veya ilişkide ele alınması ilişkinin geleceği için kritik olan konulardan kaçınmayı içermektedir. Denge faktörü ilişkiden alınan doyumun ve desteğin istendik seviyede kalması amacıyla kullanılan stratejileri içermektedir. Doğrudanlık ise bireyin ilişkide memnun olduğu ve değişmesini istemediği şeyleri partnerine belli edebilmesine yönelik stratejileri içermektedir (Ayres, 1983).

Dindia ve Baxter'in İlişki Sürdürme ve Onarma Stratejileri Tipolojisi: Dindia ve Baxter (1987), tarafından ortaya konan tipoloji, ilişkilerin sürdürülme onarılmasına ilişkin 11 üst 49 alt kategoriden oluşan stratejiler içermektedir. Bu 11 üst kategori sırasıyla, çevrenin değiştirilmesi, iletişim ile ilgili stratejiler, meta iletişim, meta iletişimden kaçınma, antisosyal stratejiler (kavgalar, ültimatomlar, tehditler, kaba davranışlar, kendini geri çekmek, partnere soğuk davranmak gibi), prososyal stratejiler, törenler, spontane davranışlar, birlikte vakit geçirmek, özerkliğe izin vermek ve başkalarından yardım almak şeklinde sıralanmaktadır.

Canary ve Stafford'un İlişki Sürdürme Stratejileri Yaklaşımı: Canary ve Stafford (1992) ilk olarak, pozitiflik (partnere karşı olumlu davranışlarda bulunma ve iyimser olma), açıklık (bireyin partnerine kendisini açması), güvenceler (bireyin partnerine onun için hissettiği sevgi ve bağlılığı göstermesi), sosyal ağlar (ortak arkadaşların bulunması) ve görev paylaşımı (ilişkide eşit sorumluluk alma) olmak üzere beş olumlu ilişki sürdürme stratejisi tanımlamıştır. İlerleyen yıllarda Stafford ve diğ. (2000) tarafından iki strateji daha tanımlanmıştır. Bunlar, tavsiye verme (bireyin partnerine ilişkin duygu ve düşüncelerini paylaşması) ve çatışma yönetimidir (çatışmada bütünleştirici davranma).

Ogolsky'nin Bütünleştirici İlişki Sürdürme Modeli: Ogolsky ve diğ. (2017, s. 276), bireylerin ilişkilerini sürdürmek ve geliştirmek için çeşitli bilişsel ve davranışlar yöntemler kullandığını ve ilişkilerini sürdürmek için iki temel motivasyonları olduğunu vurgulamıştır ve bu iki temel motivasyondan yola çıkarak bir model önermiştir. Bunlar, ilişkiye yönelik tehditlerin azaltılması ve ilişkinin geliştirilmesidir. İlişkiye yönelik tehditlerin azaltılmasına ilişkin motivasyon, başka romantik partner alternatiflerinin varlığı, sınırların ihlal edilmesi ve çıkar çatışmaları gibi ilişkiye yönelik çeşitli tehditler ortaya çıktığında bireyin ilişkisinin en az zararı alması için çeşitli stratejiler kullanmasına neden olur. İlişkiyi geliştirme motivasyonu ise, bireylerin ilişkiye yönelik dış tehditlerden bağımsız olarak ilişkiyi olumlu yönde etkileyecek davranışlar sergilemesidir.

Ogolsky ve diğ. (2017) tarafından önerilen bütünleştirici ilişki sürdürme modeli, bireylerin ilişkilerini sürdürürken tehditleri azaltma ve ilişkiyi geliştirme olmak üzere iki motivasyonu olduğunu varsayar ve bu bireylerin bu motivasyonlarını etkileyen bireysel ve etkileşimsel süreçleri açıklar. Bireysel süreçler, bireyin içsel dünyasından kaynaklanan ve doğrudan yönlendirilemeyen süreçleri ifade ederken etkileşimsel süreçler bir partnerin davranışına yanıt olarak tetiklenen davranışlara işaret etmektedir. Bireysel düzeydeki tehdit azaltma süreçleri üç unsurdan oluşmaktadır. Bunlar: Alternatiflerin küçümsenmesi, olumlu yanılsamalar/idealleştirme ve yüklemeler/atıflardır. Etkileşimsel düzeydeki tehdit azaltma süreçleri çatışma yönetimi, affetmek, fedakârlık, kolaylaştırıcılık ve ikili başa çıkma olmak üzere beş unsurdan oluşmaktadır. Bireysel düzeydeki ilişki geliştirme süreçleri ilişki hakkında düşünmek, cömertlik, şükran ve dua olmak üzere dört unsurdan oluşmaktadır. Etkileşimsel düzeydeki ilişki geliştirme süreçleri ise iletişim, ilişki konuşması, sosyal destek/duyarlılık, mizah ve boş zaman aktiviteleri olmak üzere beş unsurdan oluşmaktadır. Bu modele göre

ilişkinin başlangıcında tehditleri azaltmak amacıyla kullanılan stratejiler, zamanla ilişkiyi geliştirmek amacıyla kullanılmaya başlayabilir (Ogolsky ve diğ., 2017, s. 277).

2.5. OLUMSUZ İLİŞKİ SÜRDÜRME STRATEJİLERİ

Bireyler ilişkilerini istedikleri şekilde sürdürmek için bir takım ilişki sürdürme davranışlarında bulunmaktadır. Bunlar yukarıda açıklandığı gibi olumlu davranış ve stratejilerden oluşabilir. Örneğin, bireyin partnerine onu sevdiğine dair güvence vermesi veya açık bir şekilde duygu ve düşüncelerini partneri ile paylaşması gibi. Ancak romantik ilişkiler her zaman toz pembe olarak ilerlemez. Gerçek hayatta ilişkiler çok daha karmaşıktır ve bazen ilişkinin devam edebilmesi için kan, ter ve gözyaşı dökülmesi gerekir (Gaule, 2015, s. 7). Bunun için de bazen bireyler daha tartışmalı davranışlar sergileyebilirler. Dainton ve Gross (2008) da alan yazında ilişki sürdürmeye ilişkin birçok çalışma olmakla birlikte bunların ağırlıklı olarak olumlu ilişki sürdürme davranışları üzerine yürütüldüğünü ancak bir ilişkide olumlu olduğu kadar olumsuz davranışların da ortaya çıkabileceğini vurgulamaktadır. Cupach ve Spitzberg (2011, s. 3-6), ilişkilerin doğasında olumsuz yönler de bulunduğunu yani her ilişkinin bir karanlık tarafı olduğunu ancak ilişkilerde bu karanlık davranışların gizemli ve paradoksal yönleri olduğunu vurgulamaktadır. Romantik ilişkilerde bireyler aynı anda hem yapıcı hem de yıkıcı davranışlar gösterebilir. Ancak bu davranışlar içinde bulunulan kültür ve davranışların sergilendiği bağlam gibi unsurlardan etkilenmektedir bu nedenle bu davranışların işlevsel veya işlevsel olmayan sonuçlarının bu merceklerden bakılarak incelenmesi gerekmektedir (Cupach ve Spitzberg, 2011, s. 9).

Olumsuz ilişki sürdürme davranışları, romantik ilişkilerde bireylerin, ilişkilerindeki kişisel gerginliklerini azaltmak ve ilişkiyi devam ettirebilmek için kullandıkları tartışmaya açık davranışlardır (Anderson ve DiTunnariello, 2016, s. 1513). Her ne kadar araştırmalar bu davranışlar ile ilişki doyumu arasında negatif bir ilişki olduğunu ortaya koysa da bu davranışlar, romantik ilişkilerde partnerlerin gerginliklerini azaltmalarına ve kendilerini ilişkinin durumu hakkında daha iyi hissetmelerine yardımcı olabilmektedir. Yani aslında bu noktada olumsuz gibi görünen bu davranışlar, bireylerin ilişkilerini sürdürmelerinin bir yolu olabilir. Çünkü bireyler bu davranışları sergileyerek bireysel ihtiyaçlarını ilişkide kalma arzularıyla uzlaştırabilmektedirler (Dainton ve Gross, 2008; Goodboy ve diğ., 2010, s. 67). Bireyler ilişkilerini kaybetme ihtimali karşısında yaşadıkları huzursuzluk ve suçluluk duyguları

nedeniyle de bu olumsuz gibi görünen davranışları sürdürmeye devam etmektedirler (Lerner, 2024a, s. 28).

Dainton ve Stafford 1993 yılındaki araştırmalarında bireylerin ilişkilerini sürdürmek için kaçınma davranışları ve antisosyal davranışlar gösterdiğine yönelik kanıtlar bulmuştur. Ayres (1983) de kaçınmanın bir ilişki sürdürme stratejisi olduğunu vurgulamıştır. Dainton ve Gross (2008), kıskançlığı başlatma, kaçınma, casusluk, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme olmak üzere altı olumsuz ilişki sürdürme stratejisi tanımlamaktadır. Aşağıda bu davranışlara ilişkin olarak Dainton ve Gross (2008) tarafından yapılan tanımlara yer verilmiş, buna ek olarak alan yazında bu davranışlara yönelik olarak yapılan araştırmalar ve kuramsal açıklamalar sunulmuştur.

Kıskançlığı başlatma: Kıskançlığı başlatma, bireyin partnerini kıskandırmak için gösterdiği kasıtlı çabaları işaret etmektedir (Dainton ve Gross, 2008). Araştırmacılar romantik ilişkilerde kıskançlığın her zaman olumsuz sonuçlar doğurmayabileceğini, yeri geldiğinde ilişki için faydalı olabileceğini vurgulamaktadır. Kıskançlık bireylerin partnerlerini cepte görmesini engellemekte, ilişkiyi ve partnerler arasındaki tutkuyu canlı tutmaktadır (Guerrero ve Andersen, 1998, s. 34). Goodboy ve diğ. (2012), bireylerin partnerlerinden ilgi görmek için kasıtlı olarak partnerlerini kıskandırdıklarına yönelik kanıtlar bulmuştur. Partneri kıskandırma davranışının romantik ilişkide işlevlerinin farklılık gösterdiğini, ilişkide güç elde etme ve partneri kontrol etme amacıyla kullanıldığında ilişkiye zarar verdiğini, ilişkide partnerin sevgisinden emin olmak için kullanıldığında ise daha işlevsel bir rol oynadığını saptamışlardır. Araştırmalar bireylerin romantik ilişkilerinde partnerlerini kıskandırmaya başvurmalarının ilişkilerde yaygın olarak kullanılan bir strateji olduğunu ortaya koymaktadır. Brainerd ve diğ. (1996), 113 üniversite öğrencisi ile yürüttükleri araştırmalarında katılımcıların %84'ünün romantik ilişkilerinde en az bir kere partnerlerini kıskandırmak için geçmiş ilişkilerinden bahsetme veya başkalarıyla flört etme gibi davranışlar gösterdiğini tespit etmiştir. Cayanus ve Booth-Butterfield (2004), 235 üniversite öğrencisi ile yürüttükleri araştırmalarına katılan bireylerin %59'unun, partneri kıskandıracak kıyafetler giyme, çekici birinden bahsetme, karşı cinsten bir arkadaşına kendi telefonunu yanıtlatma gibi yollara başvurarak partnerlerini kıskandırdığını bulmuştur. Fleischmann ve diğ. (2005) 212 üniversite öğrencisi ile yürüttükleri araştırmalarında bireylerin partnerlerini kıskandırmalarına ilişkin bir model geliştirmiştir. Araştırma sonuçları bireylerin partnerlerini kıskandırmak için partnerden öç alma ve ilişkiden ödül elde etme olmak üzere iki motivasyonları olduğunu ortaya koymuştur. Bireylerin partnerlerini kıskandırmak için

kullandıkları taktiklerinse üç grupta toplandığını saptamışlardır. Bunlardan ilki partnerle araya mesafe koymaktır. Bireyler, parterlerini dahil etmedikleri planlar yaparak, onlardan ayrı bir şekilde arkadaşlarıyla görüşerek, yaptıkları planlar hakkında belirsiz bir şekilde konuşarak partnerlerini kıskandırmaktadır. İkinci taktik ise başkalarıyla flört eder gibi davranmaktır. Bireyler başkalarıyla çektikleri fotoğrafları partnerlerinin görmesini sağlayarak ya da partnerleriyle gittikleri randevu mekanlarına başkalarıyla giderek partnerlerini kıskandırmaktadır. Son kategoride yer alan partneri kıskandırma taktikleri ise başka alternatiflerin varlığını kullanmaktır. Bireyler geçmişteki ilişkilerinden bahsederek, çekici buldukları insanlardan söz ederek veya partnerlerini geçmişte ilişki yaşadıkları kişilerle kıyaslayarak partnerlerini kıskandırmaktadır. Kıskançlık her ne kadar zaman zaman ilişki için faydalı olsa da genel olarak bireylerin olumsuz duygular hissetmesine yol açmakta, ilişkilerinin sağlığını sorgulamalarına neden olmakta ve partnerler arasında şiddetin yaşanmasına yol açabilmektedir (Guerrero ve Andersen, 1998, s. 34).

Kaçınma: Kaçınma, bireyin yeri geldiğinde partnerinden yeri geldiğinde ise partneriyle arasında tartışmaya yol açacak konuşmalardan kaçınma çabalarını kapsamaktadır (Dainton ve Gross, 2008). Afifi ve Burgoon (1998, s. 258-259) da bireylerin romantik ilişkilerinde, ilişkinin şimdiki hali ve geleceği, ilişkilere yönelik beklentiler, önceki ilişkiler, çatışmaya yol açacak konular ve olumsuz yaşam deneyimleri gibi hassas konuları ele almaktan kaçındığını ve bu konuları ele almaktan kaçınmayı bir ilişki sürdürme stratejisi olarak kullandıklarını vurgulamaktadır. McCornack (2015, s. 256), romantik ilişkilerinden doyum sağlayan ve partnerleriyle mutlu olan bireylerin ilişkilerindeki çatışma durumlarında sorunlarını çözmek için açık bir iletişim içerisinde el birliği ile çalıştıklarını ancak romantik ilişkilerinde sorun yaşayan bireylerin ilişkideki problemleriyle doğrudan yüzleşmek yerine çatışmadan kaçınmayı seçtiklerini vurgulamaktadır. Ancak bireyler partnerleriyle ilişkideki sorunları hakkında sorunlar ortaya çıktığında açık bir şekilde duygu ve düşüncelerini ifade etmekten kaçındıklarında tüm olumsuz deneyimlerini içlerinde biriktirmekte ve daha sonra şiddetli bir şekilde patlamaktadır (Erber ve Erber, 2017, s. 225; McCornack, 2015, s. 262). Impett ve diğ. (2010), romantik ilişkilerde kaçınma davranışının uzun vadede hem bireyin kendisinin hem de partnerinin ilişki doyumu ve bağlılığının azalmasına neden olduğunu saptamıştır. Karşılıklı bağlılık kuramı ve yatırım modelinde de tartışmadan kaçınma çatışma durumuna verilen yıkıcı bir tepki olarak ele alınmaktadır. Bu kurama göre, yapıcı çatışma çözme stillerinin yıkıcı

çatışma stillerinden daha fazla kullanıldığı romantik ilişkilerde bireylerin ilişki doyumları daha yüksek olmaktadır (Rusbult ve Buunk, 1993).

Casusluk: Casusluk, bireyin partnerinin e-postasını veya telefonunu kontrol etmesini veya onun hakkında bilgi almak için başkalarıyla konuşmasını içeren birtakım davranışları kapsamaktadır (Dainton ve Gross, 2008). Guerrero ve Afifi (1998), bireylerin ilişki sürdürme davranışlarını sergileme motivasyonlarından birinin kıskançlık olduğunu ve bu durumun bireyin partnerini gözetlemeyi bir ilişki sürdürme stratejisi gibi kullanmasına neden olduğunu saptamıştır. Bireyler, ilişkilerin bazı evrelerinde işler istedikleri gibi gitmediğinde veya ilişkilerini tehdit altında hissettiklerinde bunların etkisini dengelemek amacıyla partnerleri üzerinde kontrol kurmaya çalışmaktadır (Stets, 1993, s. 673). Teknolojiyle birlikte partnerlerinin sürekli nerede ve kiminle olduğunu kontrol etme, cep telefonunu kontrol etme, partnerin sosyal medyada takip ettiği kişileri kontrol edip onları silmeye zorlama, partnerini sosyal medya hesaplarının şifresini vermesi için zorlama gibi davranışlar gösterebilmektedir (Sanchez-Hernandez ve diğ., 2020, s. 2). Partner üzerinde kurulan bu hakimiyet ve baskı içeren kontrol davranışları, duygusal ve fiziksel şiddete evrilme riski taşımaktadır. Bireyler, partnerlerini onların istediği şekilde davranmaya zorlamak, kendi istek ve düşüncelerini partnere dayatmak, partnerin bazı davranış ve aktiviteleri yapmasını engellemek, ilişkide kuralları belirleyen taraf olmak gibi yollarla da partnerleri üzerinde baskı ve hakimiyet kurabilirler (Stets, 1993, s. 678). Antai (2011, s. 2), partner üzerinde kontrol ve hakimiyet kurmanın çeşitli kaynak ve formları olduğunu vurgulamaktadır. Bireylerin kontrol davranışlarına yükledikleri anlamlar ve içinde bulunulan kültür bu noktada önemli birer faktördür.

Sadakatsizlik: Sadakatsizlik, Dainton ve Goss (2008) tarafından ilişki sürdürme stratejileri bağlamında bireyin mevcut ilişkisinde sıkılmamak veya mevcut ilişkisinde karşılayamadığı ihtiyaçların karşılanması için başkalarıyla flört etmekten seks yapmaya kadar değişen bir yelpazedeki davranışlar olarak ele alınmaktadır (Dainton ve Gross, 2008). McAnulty ve Brineman (2012), bireylerin mevcut romantik ilişkilerinde kendilerini ihmal edilmiş ve yalnız hissetmeleri, ilişkilerinden memnun olmamaları ya da partnerlerinden intikam almak istemeleri gibi motivasyonlar nedeniyle başkalarıyla flört etme, öpüşme veya cinsel ilişkiye girme gibi çeşitli davranışlarda bulunduklarını vurgulamaktadır. Barta ve Kiene (2005) da bireylerin sadakatsizlik davranışlarının altında dört neden yattığını vurgulamaktadır: İlişkiden memnun olmama, partner tarafından ihmal edildiğini hissetme, ilişkide cinsel olarak

tatmin olamama ve partneri cezalandırmak isteme. Allen ve Baucom 2006 yılında 504 üniversite öğrencisinden veri topladıkları araştırmalarında katılımcıların %69'unun son iki yılda ilişki içerisinde oldukları birincil partnerleri dışındaki kişilerle romantik veya cinsel ilişkiler kurduklarını belirttiklerini saptamıştır. Vowels ve diğ., (2021), araştırmalarında sadakatsizliğin yordayıcılarını incelemişlerdir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, ilişki doyumu, tutku ve aşk gibi ilişki kalitesine yönelik değişkenlerin demografik değişkenlere kıyasla sadakatsizliği açıklamada daha güçlü değişkenler oldukları saptanmıştır. Ayrıca yine bu araştırmada, düşük ilişki doyumu, yüksek cinsel istek, ilişki süresinin uzunluğu ve cinselliğe yönelik daha özgürlükçü bir tutuma sahip olma gibi değişkenlerin sadakatsizliğin görülme sıklığını arttırdığı saptanmıştır. Barta ve Kiene (2005) yürüttükleri araştırmada erkeklerin sadakatsizlik motivasyonlarının altında cinselliğin, kadınların sadakatsizlik motivasyonlarının alında ise duygusal nedenlerin yattığını saptamışlardır. Martins ve diğ. (2016), erkeklerin kadınlara kıyasla daha fazla yüz yüze ve online yollarla ilişki dışı cinsel birliktelik yaşadıklarını ortaya koymuştur. Everett (2018), tarafından yürütülen araştırma sonuçları da bu bulgularla tutarlılık göstermektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar da erkeklerin cinsel ihtiyaçları kadınların ise duygusal olarak ihmal edilme duyguları nedeniyle partnerlerini aldatma eğiliminde olduklarını, cinsiyet ve ilişki doyumunun ilişki süresi ve ilişki türü gibi çeşitli demografik değişkenlere kıyasla sadakatsizliği açıklamada en güçlü değişkenler olduğunu göstermiştir.

Yıkıcı çatışma: Yıkıcı çatışma, bireyin partnerinin davranışlarını kontrol etmesi ve tartışma çıkarması gibi bir dizi yıkıcı davranışı içerir (Dainton ve Gross, 2008). Çatışma romantik ilişkilerin bir parçasıdır ve ilişkide değişim ve büyüme için olanak sağlamaktadır. Romantik ilişkilerde çatışmalar yapıcı veya yıkıcı olarak karşımıza çıkabilir (Braiker ve Kelley, 1979, s. 160; Erber ve Erber, 2017, s. 217). Bireylerin ilişkilerinde çatışma durumlarını nasıl yönettikleri ilişkinin devamı, ilişkiden alınan doyum ve ilişkide partnerler arasında istismar ve şiddetin görülmesi gibi değişkenleri de etkilemektedir. Bireylerin romantik ilişkilerinde sorunları çözmek için yıkıcı yollara başvurmaları işlevsel olmayan bu etkileşim örüntülerinin kronik hale gelmesi riskini taşımaktadır (Bretaña ve diğ., 2022, s. 2). Bu yıkıcı davranışlara eleştiri, aşağılama, savunmaya geçme ve duvar örme şeklinde dörde ayrılan ve Gottman (1998, s. 184) tarafından mahşerin dört atlısı olarak adlandırılan davranışlar örnek verilebilir. Eleştiri, bireyin partnerini suçlaması, partnerinin karakterlerine yönelik suçlamalarda bulunması, sıklıkla partnerinin eksikliklerini onun yüzüne vurması gibi formlara sahiptir. Aşağılama

davranışı, bireyin partnerine hakaret etmesi, agresif mizahı kullanması, partneriyle alay etmesi gibi formlarda görülmektedir (Regan, 2011, s. 274-275). Örneğin Anderson ve DiTunnariello, 2016 yılındaki araştırmalarında, özellikle partnerler arasında çatışma yaşandığı durumlarda romantik ilişkilerde agresif mizahın bir olumsuz ilişki sürdürme stratejisi olarak kullanımını incelemiştir. 26 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yaparak yürüttükleri araştırma sonuçları bireylerin agresif mizahı kullanırken üç temel motivasyonu ve üç temel yöntemi olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre bireyler agresif mizahı, çatışmadan kaçınma, partneri kışkırtma ve ortamı yumuşatma amaçlarıyla kullanmaktadır. Bireylerin agresif mizahi üç yöntemle kullandığı saptanmıştır: İğneleyici olma, aynı şakaları tekrarlama ve partneri küçümsemek veya sinirlendirmek için partnerin sözlerini veya davranışlarını alaycı bir tonda taklit etme. Regan (2011, s. 275), partnerleri tarafından eleştiri ve aşağılamaya maruz kalan bireylerin savunmaya geçtiğini ve bunun sorumlulukları inkâr etmek, bahaneler üretmek, küçümseme ve agresif savunmacılık gibi formlarda ortaya çıktığını vurgulamaktadır. Gottman (1998) tarafından ortaya konan son yıkıcı çatışma stili ise duvar örme/kendini geri çekmedir. Bu stratejiyi kullanan bireyler partnerleriyle aralarına mesafe koyarlar ve onlara soğuk davranırlar. Kendini geri çekme davranışının da çeşitli formları bulunmaktadır. Bireyler o an etkileşim esnasında sözlü ve sözsüz davranışlarıyla partnerlerine mesafeli ve soğuk davranabilirler, fiziksel olarak ortamı terk edebilirler ya da daha sonra partnerleriyle iletişim kurmayı reddedebilirler (Regan, 2011, s. 275). Kendini geri çekme davranışı iletişim örüntülerinden biri olan talep-geri çekilme örüntüsünde de görülmektedir. Bu yaklaşım kadınların bir tartışma sırasında daha fazla olumsuz duygu ve şikâyet ifade ettiğini erkeklerin ise daha fazla geri çekilme veya tartışmadan kaçınma eğiliminde olduğunu vurgular (Vogel ve diğ., 1999, s. 297). Bu iletişim örüntüsü partnerler arasında daha fazla iletişim kopukluğuna yol açmaktadır (Vogel ve diğ., 1999, s. 298). Vogel ve diğ. (1999), 108 katılımcı ile yürüttükleri araştırmalarında romantik ilişiklilerde kadın-talep/erkek-geri çekilme iletişim örüntülerini incelemiştir. Araştırma sonuçları, flört ilişkilerinde genellikle kadınların talep eden, erkeklerin ise geri çekilen rolünde olduğu bir iletişim örüntüsü olduğunu göstermiştir. Özellikle çiftler zor konuları tartışırken bu örüntünün daha da belirgin olduğu saptanmıştır. Ayrıca yine bu araştırma sonuçları, ilişkilerinde talep-geri çekilme örüntüsünü kullanan çiftlerin, ilişkide daha fazla olumsuz davranışlarda bulunma eğiliminde olduğunu göstermiştir.

Kontrole izin verme: Son olarak kontrole izin verme, bireyin partneriyle birlikte olmak için aile veya arkadaşlarını ihmal etmesi, daha önce zevk aldığı aktivitelerden vazgeçmesi gibi bir dizi davranışı içermektedir (Dainton ve Gross, 2008). Romantik ilişkilerde fedakârlık genellikle ilişkiye olan bağlılık ve yatırımla ilişkilidir ve partnerler arasındaki bağları güçlendirdiği için ilişkinin gidişatında olumlu bir rol oynadığı kabul edilmektedir (Parker ve Pattenden, 2009). Ancak araştırmacılar romantik ilişkilerde fedakârlık ve ödün vermenin temkinli bir şekilde incelenmesi gerektiğini çünkü ilişkide aşırı fedakarlığın özellikle kadınlar için olumsuz sonuçlara yol açabildiğini vurgulamaktadır. Bu noktada bireylerin yaptıkları fedakarlığa yönelik algıları anahtar rol oynamaktadır. Birey yaptığı fedakarlığı ilişkisi için faydalı bir eylem olarak gördüğünde bu durum ilişki için olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Ancak bireyin ilişkide sürekli fedakârlık yapan ve kullanılan taraf olduğunu hissettiği durumlar bireyin bastırılmış bir öfke ile dolmasına ve ilişkide kendisini mutsuz hissetmesinde neden olmaktadır. İlişkide partnerinin kontrolüne boyun eğen ve sürekli fedakârlık yapan bireyler kendilerini ilişkide zayıf ve bağımlı taraf rolünde bulabilmektedir (Khaleque, 2018, s. 306; Lerner, 2024a, s. 24-25).

Bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken başvurdukları bir diğer olumsuz ilişki sürdürme stratejisi olarak manipülatif davranışlar da göz önünde bulundurulmalıdır. Bireyler, bir ilişkide karşılarındaki kişiyi etkilemek veya karşılarındaki kişinin düşünce ve davranışlarını etkilemek için manipülasyona başvurabilir (Aydın ve Gölge, 2022, s. 152). Buss ve diğ. (1987, s. 1120) bireylerin yakın ilişkilerinde karşılarındaki kişiyi kışkırtmak veya istemedikleri bir davranışın sonlandırılması amacıyla manipülasyona başvurduklarını vurgulamaktadır. Araştırmalarında üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde partnerlerine karşı en sık kullandıkları manipülasyon taktiklerinin, sebep gösterme, çekiciliğini kullanma (iltifat etme, beklenmedik jest yapma gibi), çocukça davranma (somurtma, mızmızlanma gibi), zorlama (bağırma, eleştirme gibi), sessiz muamele (görmezden gelme, cevap vermeme) ve kendini alçaltma olduğunu saptamışlardır. Bu araştırma sonuçları bireylerin romantik ilişkilerinde istediklerini elde etmek için manipülasyonlara başvurduklarını ortaya koymuştur. Romantik ilişkilerde duygusal manipülasyona başvurulması ilişki için tehlikelidir ve fark edilmeyen psikolojik şiddete kadar ilerleyebilir. Partneri tehdit etme, suçlama, değersizleştirme, sitem etme ve bağımlılık gibi manipülatif davranışların kullanıldığı ilişkiler, bu davranışlara maruz kalan partnerin ruh sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir (Aydın ve Gölge, 2022, s. 153).

Manipülasyona benzer şekilde bireyler ilişkilerinde partnerlerine yalan söyleme veya partnerlerini kandırma gibi davranışlara da başvurabilmektedir. Bireyler farkında olarak veya olmayarak günlük yaşamlarında partnerlerini kandırma yoluna başvurmaktadır. Kandırma evrimsel süreçte insan yaşamında önemli bir rol oynamaktadır (Lerner, 2024b, s. 15). Miller (2015, s. 327), bireylerin partnerlerinden bazı bilgileri gizleyerek, konu değiştirip partnerin ilgisini başka yöne çekerek ya da gerçeğin tamamını paylaşmayarak romantik ilişkilerinde partnerlerini kandırdıklarını vurgulamaktadır. Bireyler genellikle romantik ilişkilerinin zarar görmesini engellemek için bu yola başvurmaktadır (Lerner, 2024b, s. 16). Kandırma, romantik ilişkilerde karmaşık bir rol oynamaktadır. Bir ilişkide partnerlerin açık ve dürüst olması her zaman olumlu sonuçlar doğurmayabilir. Bundan dolayı bireyler özellikle partnerlerinin gerçeği öğrendiğinde sert tepki vereceğini düşündüklerinde kandırmaya başvurmaktadır (Cole, 2001, s. 110; Guthrie ve Kunkel, 2013, s. 141). Bireyler bazen partnerlerine yalan söyleyerek bazen de bazı gerçekleri partnerinden saklayarak kandırmayı kullanabilir (Metts, 1989, s. 160). Spitzberg ve Cupach (2007, s. 15), bireylerin romantik ilişkilerinde partnerlerine yalan söylemelerinin ilişkide çatışmadan kaçınmayı sağladığını ve bu sayede ilişkinin daha fazla zarar görmesinin önünde geçildiğini vurgulamaktadır. Bazı araştırmacılar kandırmanın romantik ilişkilerde bir nevi ilişkiyi sürdürme stratejisi olarak kullanıldığını vurgulamaktadır. Horan ve Booth-Butterfield (2013), araştırmalarında partnerlerine yalan söyleyen katılımcıların bu davranışı yapma motivasyonlarının ilişkileri için iyilik yaptıklarını düşünmeleri olduğunu bulmuştur. Ancak bir ilişkide tarafların sıklıkla kandırmaya başvurması ve bazı gerçekleri partnerlerinden gizlemesi, onların ilişkiye dair önemli konuları hasır altı etmesine neden olarak ilişkiye zarar vermektedir (Gaule, 2015, s. 28; Guthrie ve Kunkel, 2013, s. 153; Lerner, 2024b, s. 16).

Alan yazında Dainton ve Gross (2008) tarafından ortaya konan yukarıdaki paragrafta açıklanan 6 strateji ağırlıklı olarak olumsuz ilişki sürdürme stratejileri olarak tanımlanmakla birlikte, farklı araştırmacılar tarafından bireylerin romantik ilişkilerinde partnerlerini elde tutmak veya etkilemek için kullandıkları çeşitli davranışlar saptanmıştır. Örneğin; Dindia ve Baxter (1987), antisosyal stratejiler olarak adlandırdıkları ilişki sürdürme davranışları tanımlamışlardır. Bunlar: kavga çıkarma, partnere ültimatom verme, partneri tehdit etme, partnere küstah veya kaba davranma, somurtkanlık, partnere soğuk davranma gibi partneri bir şekilde değiştirmeye yönelik olarak kullanılan zorlayıcı girişimlerdir. Bui ve diğ. (1994), bireylerin romantik ilişkilerinde partnerlerini etkilemek için güç odaklı, zayıf, rasyonel ve çeşitli olarak adlandırılan 4 kategoride toplam 14 taktik kullandıklarını saptamışlardır. Bu

taktikler arasında partneri zorlama, partneri yanıltma gibi taktikler yer almaktadır. Bu araştırma sonuçları özellikle ilişki doyumu düşük olan erkeklerin zorlama, partneri istediğini yapmaya mecbur bırakma gibi güce ilişkin taktikleri daha çok kullandığını ortaya koymuştur. Buss ve Shackelford (1997), evli çiftlerde eşi elde tutma taktiklerini araştırmıştır. Araştırma bir yıldan az süredir evli olan 20'li yaşların ortasındaki 214 katılımcı (107 'şer kadın ve erkek evli çift) ile gerçekleştirilmiştir. Çiftlerin ihtiyatlı olmaktan partnere şiddet göstermeye kadar genişleyen bir yelpazede 19 taktik kullandığını saptamışlardır. Bu taktiklerden bazıları, kıskançlığı başlatma, duygusal manipülasyon, bağlılığın manipülasyonu, rakiplerin aşağılanması, görünüşün iyileştirilmesi, boyun eğme ve kendi değerini düşürme, sözlü sahiplenme sinyalleri, fiziksel sahiplenme sinyalleri, partnerin aşağılanması ve rakiplere karşı şiddet davranışları olarak sıralanmaktadır. McCormik (1979), kadın üniversite öğrencileri ile yürüttüğü araştırmasında kadınların flört ilişkilerinde cinselliği başlatmak ya da cinsellikten kaçınmak için kullandıkları stratejileri araştırmıştır. Araştırma sonucunda kadınların kullandığı saptanan bazı stratejilerin partneri zorlama, partneri manipüle etme ve partneri kandırma gibi bazı olumsuz davranışları da içerdiği görülmüştür. Christopher ve Frandsen (1990), araştırmalarında evlilik öncesinde bireylerin partnerlerini flört ilişkisinde ve cinsellikte etkilemek için kullandıkları stratejileri incelemiştir. 366 üniversite öğrencisi katılımcıyla yürütülen araştırmada geliştirilen ölçme aracı antisosyal eylemler, duygusal ve fiziksel yakınlık, mantık ve akıl, baskı ve manipülasyon olmak üzere dört genel etkileme stratejisinin kullanıldığını ortaya koymuştur. Antisosyal eylemler kategorisinde yer alan maddeler, bireyin kendi cinsel isteklerini partnerine sosyal olarak kabul edilemez şekillerde dayatma girişimlerini yansıtmaktadır. Örneğin, partneri sözlü veya fiziksel olarak tehdit etme, partnerle alay etme, partneri suçlu hissettirme, partnere surat asma gibi davranışların bu kategoride görüldüğü saptanmıştır. Baskı ve manipülasyon kategorisinde yer alan maddeler ise bireyin partnerini kandırmasına yönelik maddeler içermektedir. Örneğin, partnere baskı yapmak, partnere beyaz yalanlar söylemek, partneri ilişkiyi sonlandırmakla tehdit etmek, partnerin ruh halini manipüle etmek gibi davranışların bu kategoride yer aldığı görülmüştür. Falbo ve Peplau (1980), yakın ilişkilerde kullanılan güç stratejilerine ilişkin bir model geliştirmek ve cinsiyet, cinsel yönelim, eşitlikçilik ve güç stratejisi kullanımı arasındaki ilişkileri incelemek için 200 üniversite öğrencisinden veri toplamıştır. Yürütülen araştırma sonucunda katılımcıların kullandıkları güç stratejilerinin 13 başlık altında toplandığı saptanmıştır. Bu stratejiler arasından olumsuz duygulanımda, bireyin partnerinden istediğini elde edemediğinde surat asıp partnerini tehdit ettiği gibi davranışların yer aldığı, kendini çekme stratejisinde ise bireyin partnerine karşı

sevgisini geri çekmesi, sessizleşmesi, partnerine soğuk davranması ve partnerinden uzaklaşması gibi davranışların yer aldığı görülmüştür (Falbo ve Peplau, 1980, s. 621). Yukarıda sunulan tüm bu açıklamalar ve araştırma sonuçları göstermektedir ki bireyler romantik ilişkilerini sürdürürken yeri geldiğinde ilişkileri uğruna yeri geldiğinde ise ilişkilerinden istediklerini elde edebilmek amacıyla olumsuz birçok davranış sergilemektedir.

2.6. İLİŞKİ SÜRDÜRME DAVRANIŞLARINDA KÜLTÜR VE CİNSİYETİN ROLÜ

Kültür romantik ilişkilere yönelik değer, inanç ve davranışların şekillenmesinde rol oynamaktadır (Canary ve Dainton, 2006, s. 731). Romantik ilişkilerin sürdürülmesi üzerine araştırmalar genellikle beyaz ve orta sınıf Amerikan vatandaşları örnekleminde yapılmıştır (Fiori ve Rauer, 2020). Gaines ve Ferenczi (2020, s. 340), ilişki sürdürme stratejileri ile ilgili yapılan kültürlerarası çalışmaların ise büyük ölçüde Amerika Birleşik Devletleri ve yalnızca Güney Kore, Malezya gibi birkaç Uzakdoğu ülkesinden sınırlı sayıda katılımcı ile yürütüldüğünü vurgulamaktadır. Yapılan alan yazın taramasından elde edilen sonuçlar da bunu doğrulamaktadır.

Yum ve Canary (2003), Güney Kore ve Amerika Birleşik Devletlerinden toplamda 529 katılımcıdan veri topladıkları araştırmalarında, yalnızlık, ilişki doyumu ve hem birey hem partner bazında ilişki sürdürme davranışları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu araştırma sonuçları Amerika Birleşik Devletlerinden katılımcıların Güney Koreli katılımcılara oranla olumlu ilişki sürdürme stratejilerini daha fazla kullandığını ortaya koymuştur. Yine bu araştırmadan elde edilen başka bir sonuca göre Amerikalı katılımcıların ilişki doyumlarını açıklamada hem kendilerinin hem de partnerlerinin olumlu ilişki sürdürme davranışlarının rol oynadığı görülürken Güney Koreli katılımcılar için yalnızca partnerlerinin gösterdiği olumlu davranışların ilişki doyumunu açıkladığı görülmüştür.

Yum ve Li (2007), Amerika Birleşik Devletleri, Hawaii ve Güney Kore'den toplam 723 üniversite öğrencisinden veri toplayarak yürüttükleri araştırmalarında ilişki sürdürme stratejileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri araştırmıştır. Bu çalışmada güvenli bağlanmanın olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımıyla pozitif yönde ilişkili olduğu ancak kültürün bu ilişkide aracı bir rol oynamadığını ortaya koymuştur. Ancak Güney Kore'ye kıyasla Amerika Birleşik Devletleri ve Hawaii'den katılımcıların olumlu ilişki sürdürme stratejilerini daha fazla kullandığı saptanmıştır.

Yum ve Canary (2009), Amerika Birleşik Devletleri, Güney Kore, Japonya, Çin, İspanya ve Çek Cumhuriyetinden toplamda 868 üniversite öğrencisinden veri toplayarak yürüttükleri araştırmalarında ilişki sürdürme stratejileri ve ilişkisel eşitlik arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre ülkelere göre ilişkide eşitlik algısı ve ilişki sürdürme stratejilerinin farklılaştığı saptanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri ve İspanya'daki katılımcılardan elde edilen bulgular, bireylerin ilişkilerinde eşitlik olduğunda olumlu ilişki sürdürme stratejilerini daha fazla kullandıklarını, ilişkide dezavantajlı ya da avantajlı konumdaki katılımcıların ise daha az olumlu ilişki sürdürme stratejisi kullandığını göstermiştir. Ancak Güney Kore'ye ilişkin bulgular ilişkide avantajlı konumda olan katılımcıların olumlu ilişki sürdürme stratejilerini daha fazla kullandığını göstermiştir. Bu araştırma sonuçları, eşitliğin de kültüre duyarlı bir kavram olduğuna, eşitlik kuramı ilkelerinin her ülke için geçerli olmadığına, batılı kültürlerde daha geçerli bir kavram olduğuna işaret etmektedir.

Baptist ve diğ. (2012), farklı kültürlerde ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımını inceledikleri araştırmalarında, Amerika Birleşik Devletleri ve Malezya'dan toplamda 506 katılımcıdan veri toplamıştır. Araştırma sonuçları göre, iki ülkeden katılımcılar için de kaçınan bağlanmanın kaygılı bağlanma stiline kıyasla olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin daha güçlü yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Ayrıca bu araştırmada ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı her iki kültürde de cinsiyete göre incelenmiş, Malezyalı kadın ve erkek katılımcıların ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımında önemli farklar olmadığı, Amerika Birleşik Devletleri'nden katılımcılardan elde bulgulara göre ise kadınların erkeklere kıyasla olumlu sürdürme stratejilerini daha fazla kullandığı görülmüştür.

Araştırmalar batılı toplumlardaki bireylerin doğulu toplumlardaki bireylere kıyasla olumlu ilişki sürdürme stratejilerini daha fazla kullandığını ve romantik ilişkilerinde eşitlik konusunda daha fazla önem verdiklerini işaret etmektedir. Ancak bu başlığın başında da vurgulandığı üzere bu çalışmalar genellikle ABD ve Uzak Doğu ülkelerindeki bireyler üzerine yürütülmüştür ve bu çalışmalarda Canary ve Stafford (1992) tarafından tanımlanan, olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı incelenmiştir. Faklı kültürlerde bireylerin ilişkilerini sürdürürken kullandıkları stratejilerin keşfedilmesine yönelik olarak yapılan çalışmalar kısıtlıdır. Ancak, Apostolou ve diğ. 2022 yılında Yunanistan'da yürüttükleri araştırmalarında, bireylerin ilişkilerini sürdürmek için kullandıkları stratejileri keşfetmeyi amaçlamışlardır. İlk olarak açık uçlu anketler ile 219 katılımcıdan toplanan veriler analiz edilmiş ve bireylerin ilişkilerini sürdürmek için kullandıkları 81 strateji tespit edilmiştir. Çalışmanın ikinci

aşamasında 511 katılımcıdan veri toplanmış ve 81 strateji 14 ilişki sürdürme stratejisi kategorisi altında toplanmıştır. Bireylerin ilişkilerini sürdürmek için kullandıkları 14 strateji şu şekildedir: partnerin ihtiyaçlarını anlamaya çalışmak, problemleri birlikte tartışmak, partnere daha fazla ilgi göstermek, birlikte deneyimler yaratmak, güven inşa etmek, partnere sevgi göstermek, partnere alan tanımak, partnerin eleştirilerine açık olmak, öz-kontrolü denemek, daha az aksi olmak, fedakarlıkta bulunmak, kendini geliştirmek ve son olarak dış görünüşünü daha iyi hale getirmek.

Bireylerin romantik ilişkilerindeki davranış ve deneyimlerinde kültür önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İçinde bulunulan toplumun tarihsel bağlamı, dini inançları, cinsiyet rollerine ilişkin sahip olduğu normlar bireylerin romantik ilişkilerinin doğasını da etkilemektedir (Kağıtçıbaşı, 2012, s. 400; Karandashev, 2015, s. 11-12). Kolektivist kültürler bireyci kültürlere kıyasla ilişkilerde bağlılığa daha fazla vurgu yapmakla birlikte partnerler arasında yakınlığın ifade edilmesini kısıtlayabilmektedir. Buna karşın bireyci topluluklarda partnerler özellikle de kadınlar kendilerini duyguları hakkında daha açık ve rahat bir şekilde ifade edebilmektedir (Dion ve Dion, 1993; McCornack, 2015, s. 148). Göregenli (1997), Türkiye'nin kültürel yapısının hem bireyci hem kolektivist eğilimlere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Yaptığı araştırmalar sonucunda Türkiye'deki bireylerin aynı anda hem güçlü aile bağları ve yardımlaşma gibi kolektivist değerlere sahip olduklarını hem de özerklik ve bağımsızlık gibi değerleri önemsediklerini saptamıştır. Bu noktada Türk kültüründe bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandığı stratejilerin araştırılması önemli görülmektedir.

Türkiye'de ilişki sürdürme stratejilerine yönelik olarak yürütülen araştırmaların evli veya flört dönemindeki yetişkin ve üniversite öğrencilerinde olumu ilişki sürdürme stratejileri üzerine yürütüldüğü görülmüştür. Akçabozan Kayabol (2017), evli bireylerde ilişki sürdürme stratejileri, ilişkide eşitlik, doyum ve takdir arasındaki ilişkileri incelemiştir. Eren (2019), ilişki sürdürme stratejilerini online veya yüz yüze başlayan ilişkiler açısından incelemiştir. Karadayı Kaynak (2020), evli bireylerin ilişki sürdürme stratejilerini incelemiştir. Ertürk (2021) üniversite öğrencileri örnekleminde ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı incelemiştir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin partnerleriyle ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumlu stratejiler Covid-19 salgını sırasındaki deneyimlerinin keşfedilmesi üzerine gerçekleştirilmiştir. Güngör (2021), ilişki sürdürme stratejileri, birlikte yapılan boş zaman aktiviteleri ve evlilik niyeti arasındaki ilişkileri incelemiştir. Ogan (2021) yılındaki araştırmasında üniversite öğrencilerinin ilişki sürdürme stratejilerini, bağlanma, ilişki doyumu

ve romantik ilişki öz-yeterliği bağlamında incelemiştir. Sagidollayeva (2023) evli çiftlerin ilişki sürdürme stratejilerini keşfetmeyi amaçlamış ve Kazak-Türk evlilikleri bağlamında bu konuyu araştırmıştır. Dörtyol (2023) romantik ilişkisi olan bireylerin duygularını ifade etme düzeyleri ve olumlu ilişki sürdürme stratejileri ve ilişkide kendini açmanın aracılık rolü olup olmadığını incelemiştir. Çalışmada kendini açmanın duygu ifadesi ve olumlu ilişki sürdürme stratejileri arasında kısmi aracılık rolü olduğunu ortaya koymuştur. Alpay (2024) araştırmasında evli bireylerde ilişki sürdürme stratejileri ile ilişkilere yönelik inançlar, bilişsel çarpıtmalar, psikolojik sıkıntılar ve çift uyumu değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Çapar (2024) kadınların ilişki sürdürme stratejilerini benlik kurgusu ve baba-kız ilişkisi açısından incelemiştir. Türkiye'de ilişki sürdürme stratejileri kavramı üzerine yürütülen tüm bu araştırmaların olumlu ilişki sürdürme stratejileri bağlamında yapıldığı, olumsuz ilişki sürdürme stratejilerine ilişkin olarak alan yazında yer alan tek çalışmanın Dainton ve Gross (2008) tarafından geliştirilen Negatif İlişki Sürdürme Ölçeğinin Öz Sosyal tarafından 2020 yılında Türkiye'deki üniversite öğrencileri üzerindeki geçerlik ve güvenirliğinin test edilmesi üzerine olduğu görülmüştür. Problem durumunda da açıklandığı üzere İmamoğlu ve Aydın (2009), kişiler arası ilişkilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde topluma özgü ölçme araçlarının geliştirilmesinin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Öz Soysal (2020) da ilişki sürdürmede kullanılan olumsuz davranışların Türk kültüründe araştırılmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle bu çalışmada Türkiye'deki beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz stratejilerin keşfedilmesi ve buradan hareketle bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bireylerin ilişki sürdürme davranışlarında kültürle yakından bağlı olarak cinsiyet de önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın ve erkeklerin yetiştirilme tarzları onların iletişim kurma ve romantik ilişkilerindeki deneyimlerini etkilemektedir. Örneğin kadınlar çocukluklarından itibaren duygularını ifade etmeleri ve buna karşın başkalarının duygularına karşı empatik olmaları için yetiştirilirken erkek çocukları duygularını belli etmeme ve üzüntülerini dışarı vurmama konusunda teşvik edilirler (Erber ve Erber, 2017, s. 166; Feiring ve diğ., 2018, s. 4). Örneğin kolektivist kültürlerde kadınlar romantik ilişkilerinde daha özgeci davranışlar sergilemektedir. Buna karşın bireyci topluluklarda partnerler özellikle de kadınlar kendilerini duyguları hakkında daha açık ve rahat bir şekilde ifade edebilmektedir (Dion ve Dion, 1993; McCornack, 2015, s. 148).

İlişki sürdürme davranışları ve cinsiyet üzerine yürütülen araştırmalar olumlu ilişki sürdürme davranışları üzerine yoğunlaşmış ve bu araştırma sonuçları kadınların erkeklere kıyasla bu davranışları daha sık kullandığını ortaya koymuştur (Canary ve Stafford, 1992; Dainton ve Stafford, 1993; Fiori ve Rauer, 2020; Ragsdale, 1996; Weigel ve Ballard-Reisch, 2008). Ancak araştırmalar, cinsiyet ile ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı arasında zayıf ilişkiler olduğunu, toplumsal cinsiyet ve ilişki sürdürme stratejileri arasında daha güçlü ilişkiler olduğuna işaret etmektedir (Aylor ve Dainton, 2004; Stafford ve diğ., 2000).

Stafford ve diğ. (2000), ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımında cinsiyetin mi yoksa cinsiyet rollerinin mi farklılık yarattığını incelemiştir. Araştırma sonuçları, bireylerin ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımında cinsiyet rollerinin cinsiyetten daha fazla rol oynadığını ortaya koymuştur. Özellikle de kadınsı özelliklerin ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı ile pozitif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Aylor ve Dainton (2004) tarafından yürütülen benzer bir araştırma sonuçları feminenliğin tavsiye verme, çatışma yönetimi ve açıklığın rutin kullanımı ile ilişkili olduğunu, maskülenliğin ise yalnızca açıklık ve görev paylaşımının stratejik kullanımı ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Bu araştırmada rutin ilişki sürdürme davranışların geleneksel kadın rollerine daha uygun, stratejik davranışların ise daha yönlendirici ve etkin davranışlar olduğu için daha erkeksi rollerle ilişkili olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları feminenliğin ilişki sürdürme davranışlarının stratejik kullanımı ile ilişkili olmadığını, maskülenliğin ise ilişki sürdürme davranışlarının rutin boyutuyla ilişkili olmadığını göstermiştir. Toplumda erkeklere atfedilen maskülenliğe dayalı roller nedeniyle erkekler iletişim ve duygularını açma konusunda kadınlara kıyasla daha kısıtlıdır. Bu nedenle cinsiyetten ziyade içinde bulunulan kültürde kadın ve erkeklerin üstlendiği toplumsal cinsiyet rolleri önemli olmaktadır (Fiori ve Rauer, 2020, s. 311). Fiori ve Rauer (2020, s. 311), ilişki sürdürme davranışlarının bireyin ilişkide kendi iyi oluşu kadar partnerlerinin iyi oluşu için de gösterilen davranışlar olduğunu bu nedenle kadınların ilişki için daha fazla olumlu ilişki sürdürme stratejisi kullanacağını vurgulamaktadır. Acitelli (1992), evli çiftlerle yürüttüğü araştırmasında kadınların ilişkileri hakkında kocalarından daha fazla konuştuğunu aynı zamanda kadınların evlilik doyumunun kocalarının onlarla ilişkileri hakkında ne kadar konuştuğuyla yakından ilişkili olduğunu, ancak kocalar için böyle bir ilişki olmadığını bulmuştur. Stafford ve Canary (2006), kadınların daha açık iletişim kurma eğiliminde oldukları için çatışma sırasında kaçınmayı daha az kullanacağını ifade etmektedir.

Olumsuz ilişki sürdürme davranışları ve cinsiyet arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalar olumlu ilişki sürdürme davranışları üzerine yapılan çalışmalara kıyasla son derece sınırlıdır. Ayres (1983) tarafından evli çiftlerle yürütülen araştırmada olumsuz bir strateji olarak ele alınan kaçınma davranışında cinsiyet açısından bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Baxter ve Dindia (1990) tarafından evli çiftlerle yürütülen araştırma sonuçları eşlerin ilişki sürdürme davranışları arasında cinsiyete dayalı farklar olmadığına işaret etmiştir. Buss ve Shackelford (1997), evli çiftlerle yürüttükleri araştırmalarında eşi elde tutma taktiklerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Bu araştırmaya göre erkeklerin kadınlara kıyasla eşlerine boyun eğmeyi daha fazla kullandığı saptanmıştır. De Miguel ve Buss (2011), İspanyol katılımcılarla yürüttükleri araştırmalarında eşi elde tutma taktiklerinin kullanımını incelemişlerdir. Bu araştırmada da Buss ve Shackelford (1997) tarafından yapılan araştırmaya benzer şekilde erkeklerin kadınlara kıyasla boyun eğmeyi daha fazla kullandığı görülmüştür. Talep-geri çekilme örüntüsü üzerine yapılan araştırmalar da erkeklerin kadınlara kıyasla ilişkilerinde geri çekilmeyi daha fazla kullandığını ortaya koymaktadır (Christensen ve Heavey, 1990; Schrodt ve diğ., 2014; Vogel ve diğ., 1999). Belk ve Snell (1988) üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde partnerlerinin taleplerine yanıt verirken kullandıkları kaçınma stratejilerini araştırmıştır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar bireylerin romantik ilişkilerinde kullandıkları kaçınma stratejilerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını göstermiştir. Ancak katılımcıların cinsiyet rollerine bakış açıları ile kaçınma davranışları arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Geleneksel cinsiyet rollerini benimseyen katılımcıların partnerlerinin taleplerini reddederken dolaylı kaçınma stratejilerini tercih ettiği ve genelde partnerlerinin isteklerine boyun eğme eğiliminde olduğu, buna karşın eşitlikçi cinsiyet rollerini benimseyen katılımcıların ise partnerlerinin taleplerini reddederken onlarla daha açık iletişim kurduğu saptanmıştır.

2.7. İLİŞKİ SÜRDÜRME DAVRANIŞLARIYLA ROMANTİK İLİŞKİ KARAKTERİSTİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

İlişki sürdürme stratejileri üzerine alan yazın incelendiğinde araştırmacıların bu konuyu türü uzak/yakın mesafe, evlilik/flört, ilişki süresi, ilişkide teknoloji kullanımı ve cinsel yönelim gibi ilişkilerin karakteristiğini etkileyen çeşitli değişkenler açısından da ele aldığı görülmektedir. Bu başlık altında bu konulara yönelik açıklamalar ve araştırma sonuçları sunulmaktadır.

Araştırmacılar, farklı cinsel yönelime sahip bireylerde cinsiyet rollerinin daha akışkan olması, toplumda karşılaşılan damgalanma ve homoseksüel ilişkilere dair sosyal normların eksikliği gibi nedenlerden ötürü cinsel yönelimin bireylerin ilişki sürdürme davranışlarında farklılıklara yol açabileceğini vurgulamaktadır (Fiori ve Rauer, 2020, s. 317; Haas ve Stafford, 2005). Ancak alan yazında bu konu ile ilgili çalışmaların son derece sınırlı olduğu görülmüştür. Haas ve Stafford (1998), 15 gey ve 15 lezbiyen katılımcıdan veri topladıkları araştırmalarında, homoseksüel bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken heteroseksüel bireylerden farklı olarak, toplumdaki damgalanma ve kabul eksikliği nedeniyle iki ilişki sürdürme stratejisi kullandıklarını saptamıştır. Bunlardan ilki, çift olduğunu açıkça belli etmek, ikincisi ise kabul ve destek görmek için gey ve lezbiyen topluluklarıyla bağlantı kurmaktır. Haas ve Stafford (2005), evli olan 30 heteroseksüel birey ve evli olmayan ama devam eden bir romantik ilişkisi olan 30 gey ve lezbiyen katılımcı ile yürüttükleri araştırmalarında bu iki grup arasında ilişki sürdürme stratejileri arasında farklılık olup olmadığını incelemiştir. Araştırma sonuçları iki grup arasında kullanılan ilişki sürdürme stratejilerinin büyük ölçüde benzerlik gösterdiğini ancak bu stratejilerin kullanım sıklığı arasında farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Heteroseksüel bireylerin ilişkilerinde en sık kullandıkları stratejinin pozitiflik olduğu, homoseksüel bireylerin ise ilişki hakkında konuşmak gibi bağlarını güçlendirmeye yönelik stratejileri daha fazla kullandığı saptanmıştır. Ogolsky ve Gray (2016), 98 homoseksüel çift ile yürüttükleri araştırmalarında gündelik çatışmalarda yapıcı iletişimin bireylerin olumsuz duygularını azaltmadaki ve partnerlerinin ilişki sürdürme davranışlarına ilişkin ifadelerindeki rolünü incelemiştir. Bu araştırmada gündelik çatışmaların ilişkide daha fazla olumsuz duyguların yaşanmasına neden olduğu ve partnerin kullandığı ilişki sürdürme stratejilerinin etkisini azalttığı, ancak yapıcı iletişim kullanımının bu ilişkide bir tampon rolü oynadığı saptanmıştır. Ogolsky (2009, s. 102), homoseksüel ve heteroseksüel bireylerde ilişkiye bağlılık, ilişki sürdürme stratejileri ve ilişki doyumu gibi romantik ilişkilerin çeşitli karakteristiklerinin benzerlik gösterdiğini ancak alan yazında bu kavramların ağırlıkla heteroseksüel bireylerden

yola çıkarak çalışıldığını ama romantik ilişki süreçlerine yönelik çeşitliliği daha iyi anlayabilmek için az çalışma yapılmış gruplarda da araştırmalar yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ogolsky ve Gray (2016, s. 173), homoseksüel romantik ilişkilerde toplum, aile ve arkadaşlardan desteğin hiç olmaması veya az olması nedeniyle çiftlerin doyum verici ilişkiler kurup sürdürmek için birbirinden destek alması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu başlığın başında da belirtildiği gibi bireylerin cinsel yönelimleri gibi ilişki türleri de ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı açısından incelenmiştir. Stafford ve Canary tarafından 1991 yılında yürütülen araştırmada ilişki türlerine göre ilişki sürdürme stratejileri incelendiğinde, evli çiftlerin en çok güvenceler ve görev paylaşımı stratejilerini kullandıkları, nişanlı çiftlerin en çok açıklık ve pozitifliği kullandığı, flört eden çiftlerin ise evli ve nişanlılara kıyasla daha az ilişki sürdürme stratejisi kullandığı bulunmuştur. Dainton ve Stafford (1993), evli bireyler ile flört eden bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları ilişki sürdürme stratejilerinin farklılıklarını araştırmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ilişki türüne göre bireylerin kullandığı olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin büyük ölçüde benzerlik gösterdiğini, evli bireylerin görev paylaşımını daha çok, flört eden çiftlerin ise bir iletişim aracı ile birbirleri ile iletişim kurmayı bir ilişki sürdürme yolu olarak daha fazla kullandığını ortaya koymuştur. Smith ve Konda (2013), flört eden, nişanlı ve evli bireylerde ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımını incelmiştir. Araştırma sonuçları ilişki türlerine göre kullanılan stratejilerin büyük ölçüde benzerlik gösterdiğini, tüm ilişki türleri için güvence vermenin en çok, açıklığın en az kullanılan strateji olduğunu saptamışlardır.

İlişkilerin uzak mesafe veya yüz yüze ilişki olup olmadığı ve bu ilişkilerde teknoloji kullanımının yeri de araştırma konusu olmuştur. Araştırmacılar uzak mesafe ilişkilerinin yüz yüze ilişkilerle benzer ve farklı yönleri olduğunu vurgulamaktadır (Johnson ve diğ., 2017, s. 113). Uzak mesafe ilişkileri ve yüz yüze ilişkiler ilişki doyumu açısından farklılaşmamakla birlikte uzak mesafe ilişkilerinde bireyler partnerlerini idealize etme eğilimindedir (Stafford 2010). Merolla (2012, s. 789), uzak mesafe ilişkisi yaşayan bireylerin bir araya geldiklerinde yüz yüze geçirdikleri zamanın tadını çıkarabilmek adına birbirlerine karşı daha pozitif davranma eğiliminde olduğunu ve çatışmadan kaçınmaya yönelik baskı hissettiklerini vurgulamaktadır. Uzak mesafe ve yüz yüze ilişkilerde teknoloji kullanımı da bireylerin partnerleri ile iletişim kurma biçimini bu nedenle de ilişki sürdürme davranışlarını etkilemektedir. Özellikle sosyal medyanın partnerler arasında kıskançlığın artmasına neden olduğu vurgulanmaktadır (Johnson ve diğ., 2017, s. 113). Billedo ve diğ. (2015), uzak mesafe

ilişkilerindeki bireylerin ilişkilerini sürdürmek ve partnerlerini gözetlemek için daha fazla Facebook kullandığını ve sosyal medya nedeniyle ilişkilerinde daha fazla kıskançlık yaşadıklarını saptamıştır. Yüz yüze ilişki içerisindeki bireyler romantik ilişkilerini sürdürürken teknolojiyi gündelik etkileşimlerini desteklemek amacıyla kullanırken uzak mesafe ilişkisi sürdüren bireyler için teknoloji kullanımı ilişki sürdürmenin bir yolu olarak daha büyük bir rol oynamaktadır (Dainton ve Aylor, 2002, s. 127; Johnson ve diğ., 2017, s. 114). Stewart ve diğ. (2014), 281 üniversite öğrencisinden veri toplayarak yürüttükleri araştırmalarında bireylerin sosyal medyada partnerlerini kıskanmalarının yine sosyal medya üzerinden pozitiflik, açıklık ve güvence verme gibi olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımını arttırdığını ama aynı zamanda partneri izleme davranışının da bir ilişki sürdürme stratejisi olarak kullanılmasına yol açtığını ortaya koymuşlardır. Johnson ve diğ. (2017, s. 122), uzak mesafe ilişkilerinde partnerlerin gün içindeki etkileşimleri de daha sınırlı olduğu için sosyal medya kullanımı gibi konularda yüz yüze ilişki yaşayan bireylere kıyasla daha az çatışma yaşama olasılıklarının olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmacılar burada partnerlerin tanışma şeklinin de önemli olduğun vurgulamaktadır. Birbiri ile online tanışıp uzak mesafe ilişkisi yürüten bireylerin ilişkilerinde daha fazla kıskançlık yaşadıklarını vurgulamaktadır (Muise ve diğ., 2009).

Dainton ve Aylor (2001), uzak ve yakın mesafe ilişkilerini, ilişkisel belirsizlik, kıskançlık, güven ve ilişki sürdürme stratejileri açısından inceledikleri araştırmalarında yaşları 17 ile 39 arasında değişen 311 katılımcıdan veri toplamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, uzak mesafe ilişkisi yaşayan katılımcıların yakın mesafe ilişkisi yaşayan katılımcılara kıyasla daha az ilişki sürdürme stratejisi kullandıkları saptanmıştır. Uzak mesafe ilişkisi yaşayan katılımcılar arasında da partneri ile yüz yüze görüşebilen katılımcıların partneri ile yüz yüze görüşemeyen katılımcılara kıyasla daha fazla ilişki sürdürme stratejisi kullandıkları saptanmıştır. Yine bu araştırmada ilişkisel belirsizlik ile ilişki sürdürme stratejileri boyutları arasındaki ilişkilerin anlamlı ve negatif yönde olduğu saptanmıştır. İlişki sürdürme stratejileri ve kıskançlığın boyutları olan bilişsel ve duygusal kıskançlık değişkenleri arasındaki ilişkiler incelediğinde, bilişsel kıskançlık ve ilişki sürdürme stratejileri boyutlarının tamamı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişkiler olduğu saptanmıştır. Duygusal kıskançlık ve ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkiler incelendiğinde, pozitiflik, sosyal ağlar ve güven boyutları ile anlamlı ve negatif yönde ilişkiler olduğunu saptanmıştır. Dainton ve Aylor (2001), uzak mesafe ilişkisi yaşayıp partneri ile görüşme sıklığı daha az olan bireylerin partnerlerine duydukları güvenin partnerleriyle daha sık görüşen bireylere kıyasla daha az olduğunu

saptamıştır. Dainton ve Aylor (2002b), uzak mesafe ilişkisi yaşayan 114 katılımcıdan veri topladıkları araştırmalarında katılımcıların partnerleri ile görüşme biçimleri ve ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre iletişimde telefon kullanımı ile güvence verme, açıklık ve görev paylaşımı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu ve ilişkiyi telefon aracılığı ile sürdürmenin internet veya mektup yoluyla iletişime kıyasla ilişki doyumu ve bağlılıkla daha fazla ilişkili olduğu saptanmıştır. Cionea ve diğ. (2018), uzak mesafe ilişkileri ile yüz yüze ilişkiler arasındaki benzerlik ve farklılıkları incelemiştir. Bu araştırmada yüz yüze ilişkisi olan bireylerin uzak mesafe ilişkisi olan bireylere kıyasla kaçınma davranışlarını daha fazla gösterdikleri saptanmıştır. Ayrıca bu iki grup arasında kaçınmanın farklı amaçlarla kullanıldığı görülmüştür. Yüz yüze ilişkisi olan gruplarda kaçınmanın daha çok ilişkideki uyumu korumak amacıyla kullanıldığı, uzak mesafe ilişkilerinde ise kaçınmanın daha çok pasif agresif bir şekilde partneri incitmek amacıyla kullanıldığı saptanmıştır. Rabby (2007), ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımını bilgisayar aracılığı ile sürdürülen romantik ilişki türlerine göre incelemiştir. Burada ilişki türleri, sanal (hiç yüz yüze görüşmemiş), pinokyolar (sanal ortamda tanışmış sonrasında yüz yüze görüşmüş), dijital göçmenler (yüz yüze tanışmış ama şu anda ağırlıkla internet üzerinden iletişim kuran) ve gerçek dünyalılar (yüz yüze tanışan ve iletişimini bu şekilde sürdürenler) olarak sınıflandırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sanal ilişki grubundaki bireylerin diğer tüm gruplara kıyasla olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin tüm boyutlarından daha düşük puan aldığı saptanmıştır.

Bu değişkenlere ek olarak ilişki süresi de ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı bağlamında ele alınmaktadır. Dainton ve Aylor (2002a), ilişki süresine göre ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımını incelemiştir. Araştırma sonuçları, ilişki süresi uzadıkça çatışma yönetimi, sosyal ağlar ve görev paylaşımının rutin olarak daha fazla kullanılmaya başlandığını, açıklığın ise stratejik olarak daha az kullanılmaya başlandığını ortaya koymuştur. Ogolsky ve Bowers tarafından 2013 yılında 35 araştırma incelenerek yürütülen meta-analiz çalışmasında, ilişki süresinin ilişki sürdürme stratejileri boyutlarından pozitiflik ve güvenceler ile istatistiksel olarak anlamlı ancak negatif yönde ilişkili olduğu, açıklık, sosyal ağlar ve görevlerin paylaşımı boyutları ile de arasında anlamlı ilişkiler bulunmadığı saptanmıştır. Smith ve Konda (2013), ilişki süresi uzadıkça bireylerin pozitiflik ve açıklığı daha az kullanmaya başladığını saptamıştır.

2.8. İLİŞKİ SÜRDÜRME DAVRANIŞLARI İLE İLİŞKİDE EŞİTLİK, DOYUM VE BAĞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİLER

2.8.1. İlişki Sürdürme Stratejileri ve İlişkide Algılanan Eşitlik Arasındaki İlişkiler

Eşitlik kuramı sosyal mübadele kuramının bir uzantısı olarak temelde ekonomi alanında ortaya çıkmış olmakla birlikte ilerleyen yıllarda bu kuram iş ilişkileri, yardım ilişkileri ve yakın ilişkiler gibi insan etkileşiminin çeşitli alanlarına da uyarlanmıştır (Walster ve diğ., 1973, s. 154). Eşitlik ilkeleri romantik ilişkiler bağlamında 1970'li yıllarda çalışılmaya başlamıştır (Hatfield ve diğ., 1978, s. 324). Eşitlik perspektifinden romantik ilişkiler şu şekilde ele alınmaktadır: Bireyler romantik ilişkilerinde birçok değiş tokuş yaparak ilişkilerinden hem kazanç sağlamakta hem de ilişkilerinde birtakım bedeller ödemektedir. Bireyin ilişkiden elde ettiği kazançların bedellere oranı onun ilişkide kalma kararını etkilemektedir (Sprecher, 1986, s. 309). Bu kurama göre ilişkilerde eşitlik algısı, bireylerin kendi kazançlarını ve bedellerini partnerlerinin kazançları ve bedelleri ile karşılaştırdıklarında algıladıkları denge olarak tanımlanmaktadır (Hatfield ve diğ., 1985, s. 92).

Araştırmacılar yakın ilişkilerin ve bu doğrultuda romantik ilişkilerin de eşitlik perspektifinden ele alınması gerektiğini vurgulamıştır. Ancak bu yaklaşım bazı tepkileri beraberinde getirmiştir. Aşkın özgecilik ve fedakarlığı içerdiğine dair geleneksel Batı görüşünü benimseyen birçok kuramcı, "gerçek aşkta" ilişkiye yönelik eşitlik kaygılarının yerinin olmadığını savunmuştur (Hatfield ve diğ., 1985, s. 92). Bu kuramcılar, sosyal mübadele ve eşitlik kuramları ilkelerinin çeşitli ilişkileri açıklamak için kullanılabileceğini ancak yakın ilişkileri özellikle de romantik ilişkileri ele almak için kullanılamayacaklarını savunmaktadır. Sosyal mübadele ve eşitlik kuramının bireyin ilişkiden elde ettiği kazançların bedellere oranının onun ilişkide kalma kararını belirlediği varsayımı bencil kaygılar olarak değerlendirilmekte ve romantik ilişkilerde bencil kaygılara yer olmadığı vurgulanmaktadır. Eşitlik kuramcıları ise bu noktada bireylerin diğer tüm ilişkilerinde olduğu gibi yakın ilişkilerinde eşitlik ve adalete önem verdiğini vurgulamaktadır (Hatfield ve diğ., 1985, s. 93; Walster ve diğ., 1973, s. 151).

Eşitlik kuramına göre iki kişi arasında bir değiş tokuş ilişkisi olduğunda, ilişkideki taraflardan biri veya her ikisi bu etkileşimde bir eşitsizlik söz konusu olduğuna yönelik hislere kapılabilir. Çünkü bireyler ilişkilere bir katkı sunduklarını düşündüklerinde bunun bir karşılığı olmasını beklerler yani ilişkiye bir yatırım yaparlar. Birey bu katkılarını değiş tokuşa sunar yani bunlar onun girdileridir (input). Fakat bu girdiler birey tarafından algılanan girdilerdir. Karşı

tarafın bunları nasıl algılayacağı ona bağlıdır (Adams, 1965, s. 276). Eşitlik kuramının temel kavramları olan çıktı ve girdiler aşağıda daha detaylı açıklanmaktadır:

Çıktılar (Outcomes): Birey, bir başkasıyla olan ilişkisinin bir sonucu olarak olumlu veya olumsuz çıktılar elde edebilir. Dışarıdan bir gözlemci ya da ilişkideki bireylerden biri tarafından yapılan değerlendirme sonunda elde edilen sonuç çıktılar olarak adlandırılır. Walster ve diğ. (1973, s. 152), olumlu çıktılara "ödüller" olumsuz çıktılara ise "maliyetler" ismini vermektedir. Katılımcının bir ilişkideki toplam çıktıları, ilişkiden elde ettiği ödüllerden ilişkideki maliyetlerinin çıkarılmasıyla elde edilir (Adams, 1965, s. 279).

Girdiler (Inputs): Girdiler, bireyin ilişkiye yönelik pozitif ve negatif katkılarıdır (Sprecher ve Schwartz, 1994, s. 17). Bu katkılar bireye ödül veya maliyet olarak yansıyabilir. Girdiler de çıktılara benzer bir şekilde dışarıdan bir gözlemci ya da ilişkideki bireylerden biri tarafından yapılan değerlendirme sonunda hesap edilmektedir (Walster ve diğ., 1973, s. 152).

Bazı değişkenleri girdi ve çıktı olarak sınıflandırmak bunların birbirinden bağımsız oldukları anlamına gelmez. Aslında bunlar birbiriyle ilişkilidir. Bireylerin girdi ve çıktıları arasındaki adaleti neyin sağladığına ilişkin bazı kıstasları bulunmaktadır. Bu kıstaslar sosyal yaşamın çeşitli alanlarındaki (örn: aile içinde, eğitim sürecinde veya iş hayatında) yaşantılar sonucunda oluşturulmaktadır. Birey, ilişkisinde kendi çıktılarının girdilerine oranıyla, başkalarının çıktılarının girdilerine oranının eşit olmadığını algıladığında onun için eşitsizlik ortaya çıkmaktadır (Adams, 1965, s. 279-280).

Bireylerin romantik ilişkileri için ödedikleri bedeller ile ilişkiden elde ettikleri kazanç arasında bir denge olduğunda bireyler ilişkilerinden memnun olmaktadır. Ancak bu bedel ve kazançlar arasında denge sağlanmadığında bireyler sıkıntı yaşamaktadır ve eşitliği sağlayabilmek adına çeşitli yöntemler denemektedirler (Canary ve Stafford, 1992; Walster ve diğ., 1973, s. 153). İlişkideki bedel ve kazançların dengesizliği durumunda bireyler iki pozisyona sahip olabilir. Bunlardan ilki ilişkide dezavantajlı konumda bulunan pozisyonudur. Bu pozisyondaki kişiler partnerlerine kıyasla ilişkilerinde daha fazla bedel ödeyip ilişkiden daha az kazanç sağlamaktadır. İkincisi ise ilişkide avantajlı konumda bulunan pozisyonudur. Bu bireyler partnerlerine kıyasla ilişkileri için daha az bedel öder ama bunun yanında daha çok kazanç sağlar (Dainton ve Gross, 2008; Walster ve diğ., 1973, s. 153). Dainton (2003), ilişkide dezavantajlı konumda olan bireylerin depresyon ve öfke duygularıyla mücadele ettiğini, ilişkide avantajlı konumda olan bireylerin ise suçluluk ve kızgınlık yaşadığını ve tüm bunların

partnerlerin ilişki doyumunu düşürdüğünü vurgulamaktadır (Dainton, 2003). Hatfield ve diğ. (1985, s. 94-95), romantik ilişkilerde eşitlik sağlandığı müddetçe ilişkilerin uyumlu, doyum verici ve uzun süreli olacağını öne sürmektedir. Alan yazında bu sonucu destekleyen araştırmalar yer almaktadır. Walster ve diğ. (1978), üniversite öğrencileri ile yürüttükleri araştırmalarında romantik ilişkilerinde eşitsizlik olan öğrencilerin ilişkilerinde eşitlik olan öğrencilere kıyasla ilişki doyumlarının daha düşük olduğunu, kendilerini daha mutsuz, öfkeli ve suçlu hissettiklerini saptamıştır. Yine bu araştırma sonuçları, ilişkilerini eşit olarak değerlendiren üniversite öğrencilerinin ilişkide kendini avantajlı ya da dezavantajlı konumda hisseden katılımcılara kıyasla ilişkilerinin geleceği hakkında daha iyimser olduklarını ortaya koymuştur. Traupmann ve diğ. (1983), 189 üniversite öğrencisinden veri topladıkları araştırmalarında ilişkisel eşitlik ile cinsel doyum arasındaki ilişkileri araştırmıştır. Araştırma sonuçları, eşitliğin olduğu ilişkilerin daha uyumlu yani istikrarlı ilişkiler olduğunu ve ilişkisinde eşitlik olan bireylerin diğerlerine kıyasla ilişkilerinden daha fazla doyum sağladıklarını, ilişkilerinde daha mutlu olduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca yine bu araştırmada katılımcıların ilişkilerinde eşitliğin yaşam doyumları üzerinde etkisi olduğu saptanmıştır. Floyd ve Wasner 1994 yılındaki araştırmalarında ilişkide eşitliğin ilişki doyumu aracılığı ile ilişkiye bağlılığın dolaylı bir yordayıcısı olduğunu saptamışlardır. Stafford ve Canary (2006), 236 evli çiftle yürüttükleri araştırmalarında ilişki doyumu en yüksek olan grubun ilişkilerinde eşitlik olduğunu algılayan grup olduğunu, daha sonra ilişkide avantajlı konumda olan katılımcılar olduğunu, ilişki doyumu en düşük olan grubun ise ilişkide dezavantajlı konumda olan katılımcılar olduğunu bulmuştur. Ancak bu sonuç kadınlar için geçerlidir. Erkeklerde bu model doğrulanmamıştır. Ayrıca bu araştırma sonuçları ilişkilerinde dezavantajlı konumda olduğunu algılayan erkeklerin olumlu ilişki sürdürme stratejilerini daha az kullandığını ortaya koymuştur.

Sprecher (1986) de 779 üniversite öğrencisi ile yürüttüğü araştırmasında romantik ilişkilerde eşitlik ile iyi oluş arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonuçları ilişkide eşitsizliğin olumsuz duygulanım ile pozitif, olumlu duygulanım ile negatif yönde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Yine aynı araştırma sonuçları ilişkide eşitsizliğin öfke, incinmişlik, dargınlık, üzüntü ve hayal kırıklığı gibi duygularla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Sprecher (1988) yılında yürüttüğü araştırmada romantik ilişkilerde eşitsizliğin ilişki bağlılığı ile negatif yönde ilişkili olduğunu saptamıştır. Sprecher (1986), özellikle ilişkide dezavantajlı konumda olan bireylerin daha çok sıkıntı yaşadığını vurgulamaktadır. Schafer ve Keith (1980), 333 evli çiftle yürüttükleri çalışmalarında ilişkide eşitlik ve depresyon arasındaki ilişkileri incelemiştir.

Araştırma sonuçları ilişkilerini eşit olarak değerlendiren katılımcıların ilişkide kendini avantajlı ya da dezavantajlı konumda hisseden katılımcılara kıyasla depresyon puanlarının daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Larson ve diğ. (1998) evli çiftlerle yürüttükleri araştırmalarında kadın katılımcıların ilişkide algıladıkları eşitsizlik puanları arttıkça yakınlık ve uyumluluk puanlarının düştüğünü ortaya koymuşlardır.

Eşitlik kuramı, romantik ilişkilerde ideal olanın partnerlerin tamamının kazanç ve bedelleri arasında bir denge sağlandığı durum olduğunu vurgulamaktadır. Romantik ilişkilerde eşitsizlik arttıkça ilişkideki sorunlar da artmaktadır (Van Yperen ve Buunk, 1990; Walster ve diğ., 1973, s. 154). Yukarıda ele alınan araştırma sonuçları da bu görüşü desteklemekle birlikte alan yazında yer alan iki farklı çalışma sonucunda elde edilen bulgular ilişkide avantajlı konumda olmanın her zaman bireyler için olumsuz sonuçlara yol açmayabileceğini, burada kültürün önemli bir rol oynadığını da göstermektedir. Van Yperen ve Buunk (1991) Amerika Birleşik Devletleri ve Hollanda'dan veri topladıkları araştırmalarında Amerika Birleşik Devleti'ndeki katılımcıların ilişkilerini eşit olarak değerlendirdiklerinde ilişki doyum puanlarının daha yüksek olduğunu, Hollanda'daki katılımcıların ise ilişkilerinde avantajlı konumda olduklarında ilişki doyumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Aumer-Ryan ve diğ. (2007) bireyci ve kolektivist kültürlerde eşitlik ve ilişki doyumu arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bireyci kültürlerdeki bireylerin kolektivist kültürlerdeki bireylere göre ilişkilerini daha eşit algıladığı ve ilişki doyumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bireyci kültürlerdeki bireylerin ilişki doyumlarının ilişkilerde eşitlik sağlandığında daha yüksek olduğu, kolektivist kültürlerdeki bireylerin ilişki doyumunun ise ilişkide avantajlı konumda olduklarında daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bireyler eşitliğin olmadığı bir ilişkide olduklarını fark ettiklerinde eşitliği sağlayabilmek adına çeşitli yöntemler denemektedirler. Bu yöntemlerden ilki bireylerin kendilerinin ve partnerlerinin ilişkiye yönelik girdi ve çıktılarını yeniden düzenleyerek eşitliği gerçek anlamda sağlamasıdır. İkinci bir yöntem olarak bireyler ilişkilerindeki eşitliğe yönelik kendi algılarını çarpıtarak psikolojik olarak eşitliği sağlayabilirler. Bireylerin ilişkideki eşitsizlikle başa çıkabilmek adına başvurabilecekleri bir diğer yöntem ise ilişkinin sonlandırılmasıdır. Bireyler diğer seçeneklere göre daha radikal bir yöntem olan ilişkisinin sonlandırılması yoluna genellikle diğer yöntemlere başvurarak dahi gideremeyecekleri büyüklükte bir eşitsizlik durumu olduğunda başvurmaktadır (Adams, 1965; Hatfield ve diğ., 1985; Walster ve diğ., 1978).

Sprecher ve Schwartz (1994, s. 26), bireylerin romantik ilişkilerindeki eşitlik algılarının, partnerlerine karşı davranışlarını etkileyebileceğini vurgulamaktadır. Eşitlik kuramına göre bireyler eşitliğin olmadığı bir ilişkide olduklarını fark ettiklerinde eşitliği yeniden inşa etmek için çeşitli yöntemlere başvurmaktadır. Bireylerin ilişki sürdürme davranışları aynı zamanda onların ilişkiye yönelik girdileridir. Yani bu stratejiler eşitliği yeniden inşa etmek için kaynak olarak kullanabilir (Canary ve Stafford, 2001, 139). Ancak Canary ve Stafford (1992), olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin eşitliğin olduğu ilişkilerde kullanılacağını, ilişkilerinde eşitsizlik olan bireylerin bu olumlu davranışları göstermeyeceğini vurgulamaktadır. Bireylerin romantik ilişkilerini sürdürme motivasyonlarında ilişkilerindeki eşitliğe yönelik değerlendirmeleri önemli bir rol oynamaktadır. Eşitliğin olduğu ilişkilerdeki bireyler romantik ilişkilerini sürdürmek için daha fazla motivasyona sahipken ilişkilerinde dezavantajlı konumda olan bireylerin ilişkilerini sürdürmeye yönelik motivasyonları daha olacaktır (Canary ve Stafford, 2001, s. 138). Yine ilişkide dezavantajlı konumda olan bireyler özelinde düşünüldüğünde, bu bireyler ilişki için çaba gerektiren girdilerini azaltarak partnerlerini cezalandırma yoluna başvurabilmektedir (Adams, 1965; Canary ve Stafford, 1992, s. 246).

Araştırmacılar, eşitsizlikle karakterize ilişkilerde bulunan bireylerin öfke ve depresyon gibi olumsuz duygular yaşayacağını, ilişkide dezavantajlı konumdaki kişiler incinmişlik gibi duygular yaşarken, avantajlı konumdaki kişilerin ise suçluluk hissedeceğini vurgulamaktadır (Schafer ve Keith, 1980; Sprecher, 1986). Eşitsizliğin ve bu durumun beraberinde getirdiği olumsuz duyguların hâkim olduğu bir romantik ilişkide bireylerin ilişkilerindeki sorunları ve anlaşmazlıkları çözmek için olumlu ilişki sürdürme stratejilerine başvurma olasılığı da düşük olmaktadır (Larson ve diğ., 1998, s. 491). Dainton ve Gross (2008, s. 179), eşitlik teorisine göre ilişkide dezavantajlı olan bireylerin ilişkide eşitliği yeniden inşa etmek için daha fazla olumsuz ilişki sürdürme stratejisi kullanacağını belirtmektedir.

İlişki sürdürme stratejileri ve romantik ilişkilerde eşitlik algısına yönelik olarak alan yazındaki çalışmalar son derece kısıtlıdır. Canary ve Stafford (1992), evli çiftlerle yürüttükleri araştırmalarında eşitlik ve olumlu ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre evliliklerinde kendilerini dezavantajlı konumda gören kadınların ilişkilerini eşit algılayan kadınlara kıyasla daha az olumlu ilişki sürdürme stratejisi kullandığı saptanmıştır. Yine bu araştırma sonuçlarına göre evliliklerinde eşitlik olduğunu düşünen kadın katılımcıların olumlu ilişki sürdürme stratejilerinden pozitiflik ve güvenceler boyutunda daha yüksek puan aldığı saptanmıştır.

Dainton (2003) romantik ilişkisi olan 219 bireyle yürüttüğü araştırmada ilişkisel eşitlik ve olumlu ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmada eşitliğin ilişki sürdürme stratejileri ile negatif yönde ve orta düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca bu araştırmada ilişkide eşitliğin bireylerin romantik ilişkilerinde olumlu ilişki sürdürme stratejilerini kullanma sıklığını yordadığı bulunmuştur. Araştırmada romantik ilişkilerde eşitsizliğin olumlu ilişki sürdürme stratejileri boyutlarından sadece çatışma yönetimi ve pozitiflik ile negatif yönde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Yani bireyler eşitsizlik durumunda çatışma yönetimi ve pozitifliği daha az kullanmaktadır. Dainton (2003, s. 178) kuramsal açıdan düşünüldüğünde bu durumun anlamlı olduğunu vurgulamaktadır. Çünkü eşitsizlik öfke, hayal kırıklığı ve suçluluk gibi olumsuz duygularla ilişkilidir ve bireyler bir yandan bu tarz olumsuz duygularla mücadele ederken diğer yandan partnerlerinin gönlünü alma, neşeli ve sevecen olma, çatışmalara yapıcı şekilde yaklaşma gibi olumlu davranışlar sergilemeleri çok da mümkün olmamaktadır. Dainton (2003, s. 179), olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin geri kalan boyutları ile ilişkideki eşitlik arasında anlamlı ilişkilerin bulunmamasını ise şu şekilde yorumlamaktadır: Eşitlik kuramına göre bireyler partnerleriyle ilişkilerinde eşitlik söz konusu olduğunda onları ödüllendirme, ilişkilerinde kullanıldıklarını hissettiklerindeyse onları cezalandırma eğilimi göstermektedir. Olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin pozitiflik ve çatışma çözme boyutları dışındaki açıklık, güvenceler, sosyal ağlar, görev paylaşımı ve tavsiye verme boyutlarına ilişkin olarak ölçekte yer alan maddelerin genellikle bireyin kendi davranışlarına ve hislerine odaklanmasını gerektiren şekilde yazıldığı ancak bireylerin ilişkilerindeki eşitliği değerlendirirken daha çok partnerlerine odaklandığı bu nedenle bu boyutlar arasında anlamlı ilişkilerin bulunulmadığı düşünülmektedir (Dainton, 2003, s. 179).

Canary ve Stafford (2001), romantik ilişkisi olan 142 kişiden veri topladıkları araştırmalarında, eşitlik ve ilişki doyumunun karşılaştırma düzeyi üzerindeki yordayıcılığını incelemişlerdir. Araştırma sonuçları, bireyin partnerinin kullandığı her bir ilişki sürdürme stratejisine yönelik algılarının eşitsizlik algısı ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Araştırma sonuçları, ilişkide az faydalanan konumunda olan bireylerin, ilişkilerinde eşitlik olan bireylere kıyasla daha az olumlu ilişki sürdürme davranışı gösterdiklerini ortaya koymuştur. Dainton (2017), 547 evli çiftle yürüttüğü araştırmasında ilişkisel eşitlik, ilişki sürdürme stratejileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre evliliklerinde eşitlik olduğunu algılayan bireylerin olumlu ilişki sürdürme stratejilerini daha fazla

kullandıkları, ilişkilerinde kendilerini dezavantajlı konumda algılayan katılımcıların ise olumsuz ilişki sürdürme stratejilerini daha az kullandıkları saptanmıştır. Akçabozan Kayabol (2017) da Türkiye'de 602 evli bireyle yürüttükleri araştırmalarında ilişki sürdürme stratejileri, ilişkisel eşitlik ve evlilik doyumu değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu çalışmada ilişkide eşitliğin doyumla pozitif yönde ilişkili olduğu ayrıca eşitliğin ilişki sürdürme stratejileri ve ilişki doyumu arasında aracılık rolü olduğu saptanmıştır. Bu araştırma bireylerin kendilerinin ve eşlerinin olumlu ilişki sürdürme stratejilerini kullandıklarında ilişkilerini daha eşit algılamaya başladıklarını ortaya koymuştur.

Yukarıda ele alınan araştırmalar olumlu ilişki sürdürme stratejileri ve ilişkide eşitlik değişkenleri arasında yürütülmüştür. Olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ile ilişkide eşitlik üzerine alan yazında Dainton ve Gross (2008) tarafından yapılan araştırmanın bulguları yer almaktadır. Dainton ve Gross (2008) araştırmalarında ilişkilerinde eşitlik olan bireylerin, ilişkilerinde avantajlı veya dezavantajlı konumunda olan bireylere kıyasla daha fazla olumlu ilişki sürdürme davranışı gösterecekleri, ilişkilerinde dezavantajlı konumunda olan bireylerin ise ilişkilerinde eşitlik olan bireylere kıyasla daha fazla olumsuz ilişki sürdürme davranışı gösterecekleri hipotezinden yola çıkmıştır. Ancak araştırma sonuçları bu hipotezi tam olarak desteklememiştir. Çalışma sonuçları, bireylerin eşitlik konumlarına göre kullandıkları ilişki sürdürme stratejileri arasından sadece güvence verme ve kaçınma davranışlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. İlişkide avantajlı konumunda olan bireylerin ilişkilerinde eşitlik olan ya da ilişkilerinde dezavantajlı konumunda olan bireylere kıyasla daha az kaçınma davranışında bulunduğu saptanmıştır. İlişkide dezavantajlı konumda olan bireylerin ise ilişkilerinde eşitlik olan veya ilişkilerinde avantajlı konumda olan bireylere kıyasla kaçınmayı bir strateji olarak daha fazla kullandığı görülmüştür. Yine bu araştırmada, olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin boyutlarından kontrole izin verme, yıkıcı çatışma, kıskançlığı başlatma ve sadakatsizlik olmak üzere 4 olumsuz ilişki sürdürme davranışının ilişki doyumu ile negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Bireylerin ilişkilerinde eşitsizlik olması durumunda partnerlerine nasıl davrandıklarına ilişkin olarak daha fazla araştırma yapılması gerektiği görülmektedir. Bu nedenle bu araştırmada Türkiye'deki beliren yetişkinlerin ilişkilerinde algıladıkları eşitsizlik ile olumsuz ilişki sürdürme davranışları arasında bir ilişki olup olmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır.

2.8.2. İlişki Sürdürme Stratejileri ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiler

İlişki doyumu, romantik ilişkide bireyin ilişkiye yönelik beklenti, ihtiyaç ve isteklerinin ne kadar iyi karşılandığına ilişkin olarak yaptığı bilişsel ve duygusal öznel değerlendirmelerini içerir (Hendrick, 1988, s. 93; Sabatelli, 1988, s. 217). Bireylerin romantik ilişkilerine yönelik olarak genel memnuniyet düzeylerini ifade eden ilişki doyumu, çiftlerin birbirleriyle aralarındaki bağlılık, güven, iletişim ve destek gibi unsurlarla ilişkilidir (Meeks ve diğ., 1988). Meeks ve diğ. (1988), ilişki doyumunun bireylerin empati yeteneği, kendini açma düzeyi, ilişkisel becerileri ve aşk gibi unsurlardan etkilendiğini vurgulamaktadır. Bireylerin kendilerine doyum veren bir romantik ilişkiye sahip olmaları onların psikolojik sağlıkları açısından önemlidir (Fincham ve Beach, 2006). İlişki doyumu ve depresif semptomlar arasında negatif yönde ilişki bulunmaktadır (Whitton ve Kuryluk, 2012). İlişki doyumu, bireyin romantik ilişkisine yönelik olarak yaptığı öznel değerlendirmelerdir ve kavramsal çerçevenin başında da açıklandığı üzere yakın ilişkiler psikolojisinin temelinde yer alan karşılıklı bağlanım kuramı ve yatırım modelinde ilişkilerin sürdürülmesinde anahtar bir rol oynamaktadır (Rusbult, 1980; Thibaut ve Kelley, 1959).

Alan yazındaki araştırmalar ilişki doyumları yüksek olan bireylerin ilişkilerinde daha fazla olumlu ilişki sürdürme stratejisi kullandığını ortaya koymuştur. Dainton ve diğ. (1994), ilişki doyumu ve olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin tüm boyutları arasında pozitif yönde ilişkiler olduğunu saptamıştır. Stafford ve Canary tarafından 1991 yılında yürütülen araştırmada ilişki sürdürme stratejileri ile farklı romantik ilişki türleri, cinsiyet, karşılıklı kontrol, bağlılık, hoşlanma ve ilişki doyumu değişkenlerinin ilişkileri incelenmiştir. İlişki sürdürme stratejileri ve ilişkisel özelliklere yönelik sonuçlar incelendiğinde, ilişki sürdürme stratejilerinin tamamı ile karşılıklı kontrol, bağlılık, hoşlanma ve ilişki doyumu değişkenleri arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. İlişki sürdürme stratejileri boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler incelendiğinde, güvencelerin ilişki doyumu ile en yüksek korelasyona sahip olan boyut olduğu saptanmıştır. Yine bu araştırmada, olumlu ilişki sürdürme davranışlarının ilişki doyumunun yordayıcısı olduğu, açıklık ve güvencelerin bireylerin ilişki doyumlarını açıklamada ilk iki sırada yer alan ilişki sürdürme stratejileri olduğu görülmüştür. Dainton ve Aylor (2002a), romantik ilişkisi olan 189 katılımcıdan veri topladıkları araştırmalarında ilişki sürdürme stratejileri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu araştırmada bireylerin romantik ilişkilerinde kullandıkları rutin ve stratejik stratejiler incelenmiştir. Bu

araştırma sonuçlarına göre hem rutin hem stratejik ilişki sürdürme davranışlarının ilişki doyumu ve bağlılığın yordayıcıları olduğu saptanmıştır.

Evli çiftler özelinde yapılan araştırmalar da bu değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Akçabozan Kayabol (2017), 602 evli bireyle yürüttüğü araştırmada evli ilişki sürdürme stratejileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre, pozitiflik ve evlilik doyumu arasında pozitif yönde ilişki olduğu, görev paylaşımı ile evlilik doyumu arasında negatif yönde ilişki olduğu, açıklık ve evlilik doyumu arasında ise anlamlı ilişki olmadığı saptanmıştır. Weigel ve Ballard-Reisch (2008), 117 evli çiftle yürüttükleri araştırmalarında olumlu ilişki sürdürme stratejileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre olumlu ilişki sürdürme stratejileri arasında pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır. Yine bu araştırmada kadınların erkeklere kıyasla açıklık ve görev paylaşımını daha fazla kullandığı saptanmıştır. Ogolsky ve Bowers tarafından 2012 yılında 35 araştırma incelenerek yürütülen meta-analiz çalışmasında, ilişki doyumu, bağlılık, karşılıklı kontrol, aşk, hoşlanma ve ilişki süresi değişkenleri ile ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmada ilişki doyumu, bağlılık, karşılıklı kontrol, aşk ve hoşlanma değişkenleri ile ilişki sürdürme stratejileri boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. İlişki süresinin ise ilişki sürdürme stratejileri boyutlarından pozitiflik ve güvenceler ile istatistiksel olarak anlamlı ancak negatif yönde ilişkili olduğu, açıklık, sosyal ağlar ve görevlerin paylaşımı boyutları ile de arasında anlamlı ilişkiler bulunmadığı saptanmıştır.

İlişki sürdürme stratejileri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmaların genellikle olumlu ilişki sürdürme stratejileri üzerinde yapıldığı ancak olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaların sayısının son derece az olduğu görülmüştür. Ancak alan yazında bireylerin iletişim tarzları ve çatışma çözme stilleri gibi değişkenlerin ilişki doyumu açından ele alındığı çalışmalar yer almaktadır. Aşağıda ele alınan tüm bu araştırmalar, ilişkilerde olumsuz davranışlarla ilişki doyumu arasında olumsuz bir ilişki olduğuna işaret etmektedir.

Dainton ve Gross (2008), 188 üniversite öğrencisinden veri topladıkları araştırmalarında olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin boyutlarından kontrole izin verme, yıkıcı çatışma, kıskançlığı başlatma ve sadakatsizlik olmak üzere 4 olumsuz ilişki sürdürme davranışının ilişki doyumu ile negatif yönde ilişkili olduğunu saptamıştır. Goodboy ve diğ. (2010), romantik

ilişkisi olan 205 üniversite öğrencisinden veri topladıkları araştırmalarında ilişki doyumu ve bağlılık gibi ilişki kalitesiyle ilgili değişkenlerin olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımıyla ilişkisini araştırmıştır. Araştırma sonuçları ilişki doyumu ile olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin tüm boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Ancak ilişki doyumu ile kıskançlığı başlatma ve sadakatsizlik arasındaki ilişkilerin orta düzeyde, ilişki doyumu ile kaçınma, casusluk, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme arasındaki ilişkilerin zayıf düzeyde olduğu saptanmıştır. Yine bu araştırmada ilişki doyumunun sadakatsizlik ve kontrole izin verme davranışlarının yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Dainton ve Berkoski (2013), yaşları 18 ile 28 arasında değişen 109 katılımcıdan veri topladıkları araştırmalarında, Facebook kullanımı, online izleme, pozitif ve negatif ilişki sürdürme stratejileri ve duygusal kıskançlık değişkenlerinin ilişki doyumu üzerindeki yordayıcılığını araştırmış ve olumlu ve olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ile duygusal kıskançlığın ilişki doyumunun %50'sini açıklama oranına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Doğrudan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri üzerine yürütülmüş olmasa da McNulty ve Russel (2010), tarafından evli çiftlerle yürütülen boylamsal çalışma da çiftlerin ilişkilerinde karşılaştıkları problemleri çözme yaklaşımları ile ilişki doyumları arasındaki ilişkileri ele almakta ve olumsuz davranışların ilişki doyumu üzerindeki etkilerine yönelik önemli bulgular sunmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar şu açıdan şaşırtıcıdır, ilişkilerinde çok fazla sorun yaşayan çiftlerde partneri suçlama gibi bazı doğrudan stratejilerin uzun dönemde ilişki doyumunu attırdığı saptanmıştır. Ancak ilişkileri görece daha sakin olan çiftler için bu sonuç doğrulanmamıştır. Bu araştırmada dolaylı stratejilerin kullanımının ise hem kısa hem de uzun vadede ilişki doyumunun düşmesine neden olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ek olarak bu davranışların kullandığı bağlamın ilişki doyumu üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Yani ciddi sorunların yaşandığı ilişkilerde olumsuz dahi olsa doğrudan stratejilerin kullanımı ilişkideki sorunların çözümünü sağladığı için uzun vadede ilişki için faydalı iken ortada büyük bir sorun yokken bu tarz olumsuz davranışların ilişkide yapıcı olmaktan çok yıkıcı bir rol oynadığı saptanmıştır (McNulty ve Russel, 2010).

2.8.3. İlişki Sürdürme Stratejileri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkiler

Erken çevresel şartların bireyin karakter gelişimindeki etkilerini araştıran İngiliz psikiyatrist John Bowlby, araştırmaları, gözlemleri ve klinik deneyimlerinden yola çıkarak sırasıyla 1969, 1982 ve 1985 yıllarında yayınladığı Bağlanma, Kaybetme ve Ayrılma adlı üç kitabıyla bağlanma kuramını bugün anladığımız haliyle formüle eden kişi olmuştur. Mary

Salter Ainsworth, anneler ve çocuklar üzerinde yaptığı gözlemsel çalışmalar ile bağlanma stillerinin kategorize edilmesini sağlamıştır. Cindy Hazan ve Philip Shaver tarafından yapılan araştırmalar, çocukların ebeveynlerine bağlanma stilleriyle yetişkinlerin romantik partnerlerine bağlanma stillerinin benzerlik gösterdiğini ortaya koymuş ve Bowlby'nin bağlanmanın yaşam boyu sürdüğü fikrini desteklemiştir (Levine ve Heller, 2024, s. 16).

Bağlanma kavramı, bir insanın spesifik olarak belirli bir kişiyle kurduğu duygusal bağ anlamına gelmektedir. Birey genellikle ilk bağını annesiyle kurar ve zaman geçtikçe başka insanlara da bağlanmaya başlar. Bağ kurma davranışı bireyin hayatı boyunca devam eder. Kurulan bu bağlar kalıcı olma eğilimindedir (Ainsworth, 1969, s. 971). Bebeğin ihtiyaçlarını düzenli ve sürekli bir şekilde karşılayan kişilere birincil bakım veren adı verilmektedir. Bu noktada bu bağlanma figürlerinin bebeğe sıcak davranması ve onun duygusal ihtiyaçlarına karşılık vermesi bebeğin sağlıklı gelişimi için son derece önemlidir (Becker-Phelps, 2014, s. 22). Bebek birincil bağlanma figürünün yanındaysa ya da ona kolayca erişebiliyorsa kendisini güvende hisseder. Ancak birincil bağlanma figürüne kolayca erişemediğinde kaygı yaşar (Bowlby, 1969, s. 267). Bağlanma figürü ulaşılamaz ya da tepkisiz olduğunda bebek aşırı aktive edici stratejiler veya deaktive edici stratejiler kullanır. Bağlanma figürü güvenilmez veya ulaşılamaz olduğunda bebek aşırı aktive edici stratejileri, bağlanma figürü yakınlığa izin vermediğinde veya cezalandırıcı olduğunda ise deaktive edici stratejileri kullanır (Teeruthroy ve Bhowon, 212, s. 146).

Bowlby (1985, s. 255), her bireyin yaşamındaki olayları algılama biçimine göre geleceğe yönelik öngörülerde bulunduğunu ve bu öngörülerinden yola çıkarak kendisine ve dünyaya dair içsel çalışan modeller oluşturduğunu vurgulamaktadır. İçsel çalışan modeller kavramı bilişsel psikoloji kavramlarından biri olan şema kavramına benzer. Çünkü şemalar gibi bireyin ilişkileri algılamalarına ve yorumlamalarına rehberlik ederler. Bireyin ilk olarak kendisine bakım verenle kurduğu bağlamaya ilişkin olarak oluşturduğu içsel çalışan model, yaşamın ilerleyen yıllarında başkalarıyla kurdukları ilişkileri de etkilemektedir (Santrock, 2011, s. 192). Bu modeller de şemalar gibi tutarlıdır ancak bazı yaşam olayları sonrasında değişebilirler (Özgün, 2023, s. 10-11). İçsel çalışan modeller, kişinin kendisine ilişkin algısına ve bağlanma figürüne yönelik algısına göre şekillenir. Bu nedenle Bowlby, içsel çalışan modelin kendine ilişkin ve diğerlerine ilişkin olmak üzere iki boyutu olduğunu ancak bu iki boyutun birbirinden bağımsız olmadığını, birbirini sürekli olarak etkilediğini vurgulamaktadır

(Bowlby, 1985, s. 257). Yaşamın ilerleyen yıllarında başka bağlanma figürleriyle olan deneyimlerden yola çıkılarak yeni modeller oluşturulur (Bowlby, 1985, s. 255).

Kendine ilişkin içsel çalışan modelde kişi, bağlanma figürünün gözünde ne kadar değerli ya da değersiz olduğuna ilişkin çıkarımlar yapar (Bowlby, 1985, s. 255). Güvenli bağlanma deneyimi yaşayan bireyler, kendilerini değerli ve sevilmeye layık gördükleri için kendilerine ilişkin olumlu bir içsel çalışan modele sahiptir. Güvensiz bağlanma stiline sahip bireyler ise değersizlik duygularıyla boğuşur ve sevilmeye değer biri olmadıklarını düşünürler yani kendilerine yönelik olumsuz bir içsel çalışan modele sahiptirler. Bu kişiler reddedilmekten korkarlar ve bağlanma kaynaklı kaygı yaşarlar. Bunun sonucunda yalnızlık, öfke ve üzüntü gibi duygularla boğuşurlar (Becker-Phelps, 2014, s. 23; Özgün, 2023, s. 11). Diğerlerine ilişkin içsel çalışan model, bireyin başkalarına yönelik beklenti ve inançlarından oluşur. Güvenli bağlanan bireyler, genel olarak başka insanların ihtiyaç anında yanlarında olacağına, onlara güvenebileceklerine inanırken; güvensiz bağlanan bireyler, başkalarının onları yarı yolda bırakacağına, kimseye tam olarak güvenemeyeceğine yönelik inançlara sahiptir (Özgün, 2023, s. 11). Kişiler, başkalarının yanlarında olmayacağına inandıkları ölçüde yakınlaşmaktan rahatsız olurlar ve bundan kaçınırlar (Becker-Phelps, 2014, s. 24).

Bowlby'nin ortaya koyduğu bağlanma kuramında öncelikle bebekler ve onlara bakım verenler arasındaki bağlara odaklanılmakla birlikte Bowlby (1969), bağlanma kuramının yalnızca çocukluk dönemini etkilemediğini, bağlanmanın bireyin yaşamında doğumdan ölüme kadar etkili olduğunu vurgulamıştır (Feeney, 2016; s. 436; Zeifman ve Hazan, 2016, s. 416). Ancak yetişkinlik döneminde bağlanma stillerinin araştırılması 1980'li yıllarda Hazan ve Shaver öncülüğünde yürütülen çalışmalarla hız kazanmıştır. Bebeklik döneminde bağlanma sistemi bebek için yakınlık sağlama, güvenli bir üs sağlama ve güvenli bir sığınak sağlama işlevleri görmektedir. Weiss (1982, 1991, akt. Feeney, 2016, s. 436) bağlanmanın bu üç işlevinin bireylerin romantik partnerleriyle olan ilişkilerinde de mevcut olduğunu vurgulamaktadır. Yetişkinlik döneminde romantik partnerler bireylere rahatlık ve güvenlik sağlamaktadır. Bireyler özellikle stresli dönemlerde partnerleriyle birlikte olmak ister ve partnerleri onlar için ulaşılamaz olduğunda buna tepki gösterirler (Feeney, 2016, s. 436).

Hazan ve Shaver, 1987 yılında gerçekleştirdikleri araştırmalarında Bowlby'nin çocuklukta ebeveynlerle kurulan bağların yetişkin romantik ilişkilerinde oluşturulan bağları da etkileyeceği görüşünden yola çıkarak romantik ilişkileri de bir bağlanma süreci olarak ele almıştır. Ainsworth tarafından geliştirilen üç bağlanma stilinin yetişkinlik döneminde de benzer şekilde görüldüğünü ve içsel çalışan modellerle birlikte bireylerin romantik ilişki deneyimlerinde farklılıklara yol açtığını saptamışlardır (Hazan ve Shaver, 1987, s. 511).

Güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, partnerlerinin stresli durumlarda kendilerine destek olacağını, partnerleri tarafından sevildiklerini hissederler. İlişkilere yönelik olumlu beklentilere sahiptirler. Aşklarını şefkat ve güvene dayalı olarak deneyimlemektedirler ve ilişki doyumları daha yüksektir (Mikulincer ve Erev, 1991, s.275). Güvenli bağlanmış yetişkinler romantik ilişkilerinde partnerlerine de daha kolay bağlanırlar çünkü hem kendilerine hem de partnerlerine güvenirler. Bundan ötürü de ilişkileri doyum verici ve uzun süreli olma eğilimindedir (Fraley ve Davis, 1997; Bogaert ve Sadava, 2002; Feeney, 2004). Mikulincer ve Shaver (2003, s. 87), kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin ise romantik ilişkilerinde deaktive edici stratejiler kullandıklarını vurgulamaktadır. Partnerlerinin kendilerine fazla yakınlaşmasına izin vermedikleri gibi, sıkıntılı ve zor zamanlarında kendileri de partnerlerinden destek aramamaktadır (Butzer ve Campbell, 2008). Mikulincer ve Shaver (2003), kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin ise romantik ilişkilerinde yaşadıkları güvensizlik ve terk edilme korkusuyla başa çıkabilmek adına aşırı aktive edici stratejiler adı verilen bir dizi davranış sergilediğini, bu davranışların onların bağımlı ve muhtaç görünmesine yol açtığını ve bu kişilerin partnerlerinin ilişkide kendilerini boğulmuş hissetmelerine yol açtığını vurgulamaktadır. Bunun sonucunda da ilginin odağı olan partner, kendisiyle arasına mesafe koymakta bu durum da bireyin güvensizliğini ve endişelerini daha da arttırıp partnerine daha fazla "yapışmasına" neden olan kısır bir döngü oluşmasına yol açmaktadır (Mikulincer ve Shaver, 2003, s. 83-84).

Hazan ve Shaver'ın (1987) ardından Bartholomew ve Horowitz (1991), yetişkinlik dönemindeki bağlanmayı ele alan Dörtlü Bağlanma Modelini geliştirmiştir. Bowlby'nin ortaya koyduğu içsel çalışan modellerin temel alındığı bu dörtlü modelde, bireylerin benlik ve başkaları modelleri olumlu ve olumsuz olarak ele alınmış ve yetişkinlikteki bağlanma stillerini açıklayan dört temel kombinasyon ortaya çıkmıştır (Becker-Phelps, 2014, s. 25).

Güvenli Bağlanma (Düşük kaygı, düşük kaçınma): Güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylerin kendilerine ve başkalarına yönelik içsel çalışan modelleri olumlu olduğu için bu kişiler kendilerini sevilmeye değer görmekte ve başkalarının da onlara karşı destekleyici olduğunu düşünmektedirler. Bu nedenle de hem kendilerine hem de partnerlerine güvenirler (Bahadır, 2006, s. 32; Becker-Phelps, 2014, s. 30).

Saplantılı Bağlanma (Yüksek kaygı, düşük kaçınma): Saplantılı bağlanma stiline sahip olan bireylerin kendilerine ilişkin içsel modelleri olumsuzken diğerlerine yönelik içsel modelleri olumludur. Bu nedenle hem kendilerini değersiz hissederler hem de başkalarının kendileri hakkındaki görüşlerini saplantı derecesinde önemsemektedirler. Bu bağlanma stiline sahip olan bireyler, partnerleri tarafından göz ardı edilme ve reddedilme ihtimaline karşı çok duyarlıdır bu nedenle romantik ilişkilerinde kıskanç olma eğilimindedirler (Becker-Phelps, 2014, s. 31).

Korkulu Bağlanma (Yüksek kaygı, yüksek kaçınma): Korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin hem kendilerine hem de diğerlerine ilişkin içsel modelleri olumsuzdur. Bu kişiler bir yandan onaylanma ve yakınlık kurma ihtiyacı hissederken bir yandan da şiddetli bir reddedilme korkusu yaşamaktadır. Bu ihtiyaç ve korkuları arasında sıkışıp kalan bireyler romantik ilişkilerinde de çelişkili davranışlar sergilemektedir. İlişkilerinin başlarında partnerlerinden onay görmek ve yakınlık kurmak için onlara yakın davranırken partnerlerinin onlarla yakınlık kurmaya başladığını fark ettiklerinde incinmekten korktukları için kendilerini geri çekerler. Yani deaktive edici stratejiler kullanmaya başlarlar. Bu kişilerin diğerlerine yönelik içsel modelleri olumsuz olduğu için partnerlerini de olumsuz bir bakış açısıyla değerlendirme eğilimindedirler (Becker-Phelps, 2014, s. 35).

Kayıtsız Bağlanma (Düşük kaygı, yüksek kaçınma): Kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerin kendilerine ilişkin içsel modelleri olumludur ama başkalarına ilişkin içsel modelleri olumsuzdur. Yine de bu bireyler de romantik bağlar kurmaya ihtiyaç duymaktadır. Ancak bu bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkileri mesafelidir, partnerleriyle yakınlaşmaktan ve duygusallaşmaktan uzak dururlar (Bahadır, 2006, s. 32; Becker-Phelps, 2014, s. 33).

Bireylerin bağlanma stillerindeki bu farklılıklar romantik ilişkilerini sürdürürken gösterdikleri davranışları da etkilemektedir. Bireyin kendisine ve partnerine yönelik algı ve inançları olumsuz olma eğilimi gösterdiğinde ilişkisini sürdürürken de olumlu stratejiler yerine olumsuz stratejiler kullanma olasılığı da artacaktır (Lee ve diğ., 2020, s. 70). İlişki sürdürme

stratejileri hakkındaki alan yazın incelendiğinde bu konunun bağlanma açısından sıklıkla incelendiği görülmüştür. Simon ve Baxter 1993 yılında gerçekleştirdikleri araştırmalarında 324 üniversite öğrencisinden veri toplayarak ilişki sürdürme stratejileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonuçları, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin kaçınan bağlanma stiline sahip bireylere kıyasla olumlu ilişki sürdürme stratejilerinden güvence verme ve romantikliği daha fazla kullandıklarını göstermiştir. Yine bu araştırma sonuçlarına göre erkeklerin kadınlara kıyasla kaçınmayı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla kullandıkları saptanmıştır. Edenfield ve diğ. tarafından 2012 yılında 101 üniversite öğrencisi ile yürütülen araştırmada, ilişki sürdürme stratejileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonuçları, korkulu ve dağınık bağlanma stilleri ile olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin pozitiflik, açıklık ve güvenceler boyutları arasında negatif yönde ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Ghezelseflo ve diğ. (2016), ilişki sürdürme stratejileri ve bağlanma stillerinin ilişkiye bağlılıktaki rolünü 327 evli bireyle yürüttükleri çalışmada incelemiştir. Bu araştırmada bağlanma stilleri ve olumlu ilişki sürdürme stratejileri değişkenleri arasındaki ilişkiye dair doğrudan bir veri sunulmamakla birlikte olumlu ilişki sürdürme stratejileri ve güvenli bağlanma stilinin ilişkide bağlılığın pozitif yordayıcıları olduğu saptanmıştır. Kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerinin ise ilişkiye bağlılığın negatif yordayıcıları olduğu saptanmıştır.

Olumlu ilişki sürdürme stratejileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırmalarda yüz yüze veya uzak mesafe ilişki sürdürmesi de göz önünde bulundurulmaktadır. Pistole ve diğ. (2010) 473 katılımcıdan veri topladıkları araştırmalarında ilişki sürdürme stratejileri ve bağlanma arasındaki ilişkileri uzak mesafe ilişkileri ve yüz yüze ilişkiler açısından incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre güvenli bağlanmanın kaçınan bağlanmaya kıyasla olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımıyla daha fazla ilişkili olduğu görülmüştür. Bu araştırmada ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımının ilişki türüne göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Bouchard ve diğ. (2023), uzak mesafe ilişkisi sürdüren 137 genç yetişkin çiftle yürüttükleri araştırmalarında kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerinin ilişki kalitesi ile ilişkisini ilişki sürdürme stratejileri aracılığı ile incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre hem kadın hem erkek katılımcılarda kaçınan bağlanma stilinin olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı ile negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Kaygılı bağlanma stilinin ise kadınlarda olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmacılar kaygılı bağlanma stiline sahip kadınların ilişkide onaylanma ihtiyaçlarını

karşılayabilmek adına bu stratejileri kullandığını vurgulamaktadır. Yine bu araştırmada olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin kaygılı kadınların ilişki doyumunda tam aracı rol oynadığı saptanmıştır. İlişki sürdürme stratejilerinin kaçınan bağlanma ile ilişki doyumu arasındaki aracı rolü incelendiğinde ise hem kadınlar hem erkekler için ilişki sürdürme stratejilerinin kısmi aracılık rolü olduğu görülmüştür.

Alan yazında doğrudan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmaların sayısı son derece kısıtlıdır. Goodboy ve Bolkan (2011), 232 üniversite öğrencisi ile yürüttükleri araştırmalarında yetişkin bağlanma biçimleri ile olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu araştırmada güvenli bağlanma ile olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin tüm boyutları arasında negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Saplantılı bağlanma stili ile olumsuz ilişki sürdürme stratejileri boyutlarından casusluk, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Kaçınan bağlanma stili ile kıskançlığı başlatma, kaçınma ve yıkıcı çatışma arasında pozitif, kontrole izin verme arasında negatif yönde ilişkiler saptanmıştır. Kaygılı bağlanma stili ile kıskançlığı başlatma, yıkıcı çatışma ve kaçınma boyutları arasında pozitif ilişkiler olduğu saptanmıştır. Araştırmacılar, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin yakınlıktan rahatsızlık duymadıkları ve ilişkilerini daha istikrarlı yürütebildikleri için olumsuz ilişki sürdürme stratejilerine başvurmaya ihtiyaç duymadıklarını buna karşın özellikle saplantılı bağlanma stiline sahip bireyler olmak üzere saplantılı, kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkilerinde olumsuz stratejilere başvurma eğiliminde olduklarını vurgulamaktadır. Yazarlara göre, kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler partnerleriyle mesafeli olduğu için kıskançlığı başlatma ve kaçınmayı kullanmakta, saplantılı bağlanma stiline sahip bireyler kontrol ve güvence ihtiyaçları için casusluk ve kontrole izin vermeyi kullanmaktadır. Goodboy ve diğ. (2017), 227 çift ile yürüttükleri araştırmalarında bağlanma stilleri ile olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Çalışmanın bulguları, güvenli bağlanma stili ile olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden kıskançlığı başlatma, casusluk, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme arasında anlamlı negatif ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Güvenli bağlanma stili ile ilişki sürdürme stratejilerinin kaçınma boyutu arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Saplantılı bağlanma stili ile tüm olumsuz ilişki sürdürme boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Kaygılı bağlanma stili ile tüm olumsuz ilişki sürdürme stratejileri boyutları arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler olduğu saptanmıştır. Kaçınan bağlanma stili ile kıskançlığı

başlatma, kaçınma, sadakatsizlik ve yıkıcı çatışma boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu, casusluk ve kontrole izin verme boyutları ile anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin düşük ve orta düzeyde anlamlı olduğu görülmüştür.

Yukarıda açıklanan iki araştırma doğrudan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri incelemektedir. Overall ve Simpson (2015, s. 2), kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip olan bireylerin romantik ilişkilerinde görece daha mutsuz olduğunu ve bu kişilerin romantik ilişkilerinin daha çalkantılı olduğunu vurgulamaktadır. Alan yazında yer alan çalışma bulguları da bunu desteklemektedir. Feeney ve Noller 1990 yılında 374 üniversite öğrencisinden veri topladıkları araştırmalarında göre güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin daha uzun süreli ve sağlıklı romantik ilişkilere sahip olduğunu ve bu kişilerin ilişkilerinin güven ve bağlılığa dayalı olduğunu bulmuştur. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde güven duygusunun daha az olduğu ve partnerlerine daha mesafeli yaklaştıkları görülmüştür. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin ise romantik ilişkilerinde kendilerini güvensiz hissettikleri, diğer gruplardaki bireylere kıyasla partnerlerine daha yoğun ve saplantılı âşık olma eğiliminde oldukları saptanmıştır (Feeney ve Noller, 1990, s. 286-289). Simpson (1990) 144 çift ile yürüttüğü boylamsal araştırmasında, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylere kıyasla romantik ilişkilerinde karşılıklı bağımlılık, bağlılık, güven ve ilişki doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Simpson, 1990, s. 974). Mikulincer ve Erev (1991), üniversite öğrencileri ile yürüttükleri araştırmada yetişkin bağlanma stillerini romantik aşkın üç boyutu olan yakınlık, tutku ve bağlılık açısından incelemiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre, güvenli bağlanma stiline sahip katılımcıların kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip katılımcılara kıyasla romantik aşkın yakınlık boyutuna önem verdiği, kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip katılımcıların ise bu boyutlar arasından tutkuya daha fazla önem verdiği saptanmıştır. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylere kıyasla ilişkilerinde yakınlığı daha fazla deneyimlediği görülmüştür. Güvenli ve kaygılı bağlanma stiline sahip olan bireylerin kaçınan bağlanan bireylere kıyasla ilişkilerinde daha fazla bağlılık olduğunu ifade ettikleri saptanmıştır. Brennan ve Shaver (1995) 242 üniversite öğrencisinden topladıkları verilerle yürüttükleri araştırmada yetişkin bağlanma stilleri, duygu düzenleme ve romantik ilişki işlevselliği arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonuçları güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde

partnerleriyle yakınlığa ve güvene dayalı bir ilişkiye sahip olma eğiliminde olduğunu, kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin yakınlıktan kaçınma eğiliminde olduğunu ve duygularını ifade etmekte güçlük yaşadığını, kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin ise ilişkide terk edilmekten korktuklarını ve partnerine "yapışma" eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur (Brennan ve Shaver, 1995, s. 279-280). Simpson ve diğ. (2007), yaşamın erken dönemlerindeki bağlanma deneyimlerinin yetişkin romantik ilişkileri üzerindeki etkilerini boylamsal bir çalışmayla araştırmıştır. Araştırma sonuçları, bebeklikte güvenli bağlanan bireylerin yetişkinlik döneminde romantik ilişkilerinde olumsuz duygulara kıyasla olumlu duyguları daha fazla deneyimlediklerini, bebeklik döneminde güvensiz bağlanma yaşayan bireylerin ise yetişkin romantik ilişkilerinde daha fazla olumsuz duygu deneyimlediklerini göstermiştir. Yine bu araştırma sonuçlarına göre güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde çatışmaları daha yapıcı bir şekilde çözme eğiliminde oldukları, güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin ise çatışma sırasında öfke ve düşmanca duygular besleme eğiliminde olduğu saptanmıştır (Simpson ve diğ., 2007, s. 364-365).

Araştırmacılar kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkilerde çatışma durumlarında terk edilme kaygılarının tetiklendiğini bu nedenle daha yıkıcı davranışlar sergileme eğiliminde olduğunu, kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin ise tartışmadan çekilme gibi kaçınmacı stratejiler kullandığı vurgulanmaktadır (Jayamaha ve diğ., 2016; Overall, 2018). Bu doğrultuda yapılan alan yazın taramasına bağlanma stilleri ile bireylerin romantik ilişkilerindeki iletişim tarzları, çatışma çözme biçimleri ve saldırganlık eğilimleriyle romantik ilişkilerinin niteliğinin incelendiği çalışmalar da dahil edilmiş ve bu araştırmalardan elde edilen bulgular da göz önünde bulundurulmuştur.

Simpson ve diğ. (1996), üniversite öğrencisi 123 çift ile yürüttükleri araştırmalarında sonuçları güvensiz bağlanma stiline sahip kadın öğrencilerin sorunlar sırasında daha fazla stres ve kaygı yaşadığını bu nedenle daha olumsuz davranışlar sergilediğini ortaya koymuştur. Yine bu araştırma sonuçları kaçınan bağlanma stiline sahip erkeklerin sorun yaşandığı durumlarda partnerlerine daha soğuk davrandığını ve destekleyici olmadığını göstermiştir. Meesters ve Muris (2002), kadın üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında kaygılı ya da kaçınan bağlanma stiline sahip olan kadınların öfke ve düşmanca duyguları daha fazla yaşadığını saptamıştır. Campbell ve diğ. (2005), tarafından üniversite öğrencileri ile yürütülen araştırma sonuçları kaygılı bağlanan bireylerin, partnerleriyle tartışma yaşandığında bunlara daha fazla tepki verdiklerini ve çatışmaların alevlenmesine neden olduklarını ortaya koymuştur.

Rholes ve diğ. (2007) tarafından üniversite öğrencileri ile yürütülen araştırma sonuçları, kaçınan bağlanan bireylerin partnerlerinin yakınlığa ilişkin düşünce ve duygularına karşı daha ilgisiz olduğunu, kaygılı bağlanan bireylerin partnerleri ve ilişkileri ile ilgili konulara karşı seçici davrandığını ve genelde hem kendilerinin hem de partnerlerinin eksikliklerini vurgulayan noktalara odaklandıklarını ortaya koymuştur. Domingue ve Mollen (2009), romantik ilişkilerde çiftlerin bağlanma stillerinin kombinasyonları ile çatışma sırasındaki iletişim örüntüleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. İki partnerin de güvensiz bağlandığı ilişkilerde çiftlerin en çok talep-geri çekilme ve kaçınma örüntülerini kullandığı saptanmıştır. Partnerlerden biri değişim talep eden konumdayken diğerinin geri çekilme eğilimi gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca yine iki partnerin de güvensiz bağlanma stiline sahip olduğu çiftlerin, diğer çiftlere kıyasla kendini geri çekme ve kaçınmayı daha fazla kullandığı saptanmıştır. Bir partnerin güvenli diğer partnerin güvensiz bağlandığı ilişkilerde güvenli bağlanma stiline sahip partnerlerin yapıcı iletişim kurma eğiliminde olduğu ancak güvensiz bağlanma stiline sahip partnerlerinin kaçınma eğiliminde olmasının çatışma çözme sürecini olumsuz etkilediği saptanmıştır. Tran ve Simpson (2009), 74 evli çiftle yürüttükleri araştırmalarında kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin tartışma sırasında daha fazla olumsuz duygu hissettiklerini ve çatışma sırasında yapıcı tepkiler yerine yıkıcı tepkiler verme eğiliminde olduklarını bulmuştur. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin ise daha az duygusal katılım gösterdikleri, çatışmalarda daha az yapıcı oldukları saptanmıştır. Fowler ve Dillow (2011), kaygılı ve kaçınan bağlanma stilleri ile ilişkilerde çatışma durumunda bireylerin başvurduğu iletişim stratejilerinden olan eleştiri, savunmacılık, küçümseme ve duvar örme arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre sırasıyla eleştiri, savunmacılık ve küçümsemenin kaygılı bağlanmanın en güçlü yordayıcıları olduğu saptanmıştır. Duvar örme stratejisinin diğer stratejilere kıyasla daha zayıf yordayıcı olduğu ancak yine de kaygılı bağlanma stili ile olumlu yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Kaçınan bağlanma stilini anlamlı olarak pozitif yönde açıklayan tek iletişim stratejisinin duvar örme olduğu saptanmıştır. Teeruthroy ve Bhowon (2012) tarafından 377 üniversite öğrencisinden toplanan verilerle yürütülen araştırma sonuçlarına göre kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin, kaçınan bağlanma stiline sahip bireylere kıyasla kendini geri çekmeyi daha fazla kullanma eğiliminde oldukları saptanmıştır. Wilson ve diğ. (2013) romantik ilişkilerde saldırganlık ile çiftlerin bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri inceledikleri çalışmalarında romantik partnerlerden birinin veya ikisinin de güvensiz bağlanma stiline sahip olmasının ilişkide saldırganlığı attırdığını ortaya koymuştur. Fowler ve Gasiorek (2016), 143 çiftle yürüttükleri araştırmalarında ilişki sürdürme stratejileri ile aşırı güvence arama

davranışları arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. Araştırma bulguları güvenli bağlanma stiline sahip olmayan bireylerin ilişkilerinde aşırı güvence arama davranışları gösterme eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Fowler ve Gasiorek (2016), aşırı güvence aramanın bireylerin kendilerini güvende hissetmediklerinde ilişki sürdürme stratejilerine başvurmalarına neden olduğunu vurgulamaktadır. Jayamaha ve diğ. (2016) tarafından yapılan araştırma sonuçları kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde bir sorunla karşılaştıklarında ya da partnerlerinde değiştirmek istedikleri bir şey olduğunda partnerini suçlu hissettirme gibi dolaylı olumsuz stratejiler kullandığını göstermiştir. Wegner ve diğ. (2018), üniversite öğrencileriyle yaptıkları araştırmalarında kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde daha saldırgan bir iletişim tarzına sahip olduğunu ve ilişkilerinde partnerlerini kıskandırma eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur.

Bağlanma stilleri ile olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmaların sayıca kısıtlı olmasına rağmen yukarıda ele alınan araştırma sonuçları, bireylerin bağlanma stillerinin romantik ilişkilerini sürdürürken sergiledikleri davranışları etkilediğini, kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde kendini geri çekme, saldırganlık, eleştirel olma ve çatışmaları çözerken yıkıcı davranma eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın değişkenleri olan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri, ilişkisel eşitlik, ilişki doyumu ve bağlanma stillerine yönelik kavramsal çerçeve sunulmuştur. Bir sonraki bölümde araştırmanın yöntemi çeşitli başlıklar altında ele alınacaktır.

3. YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

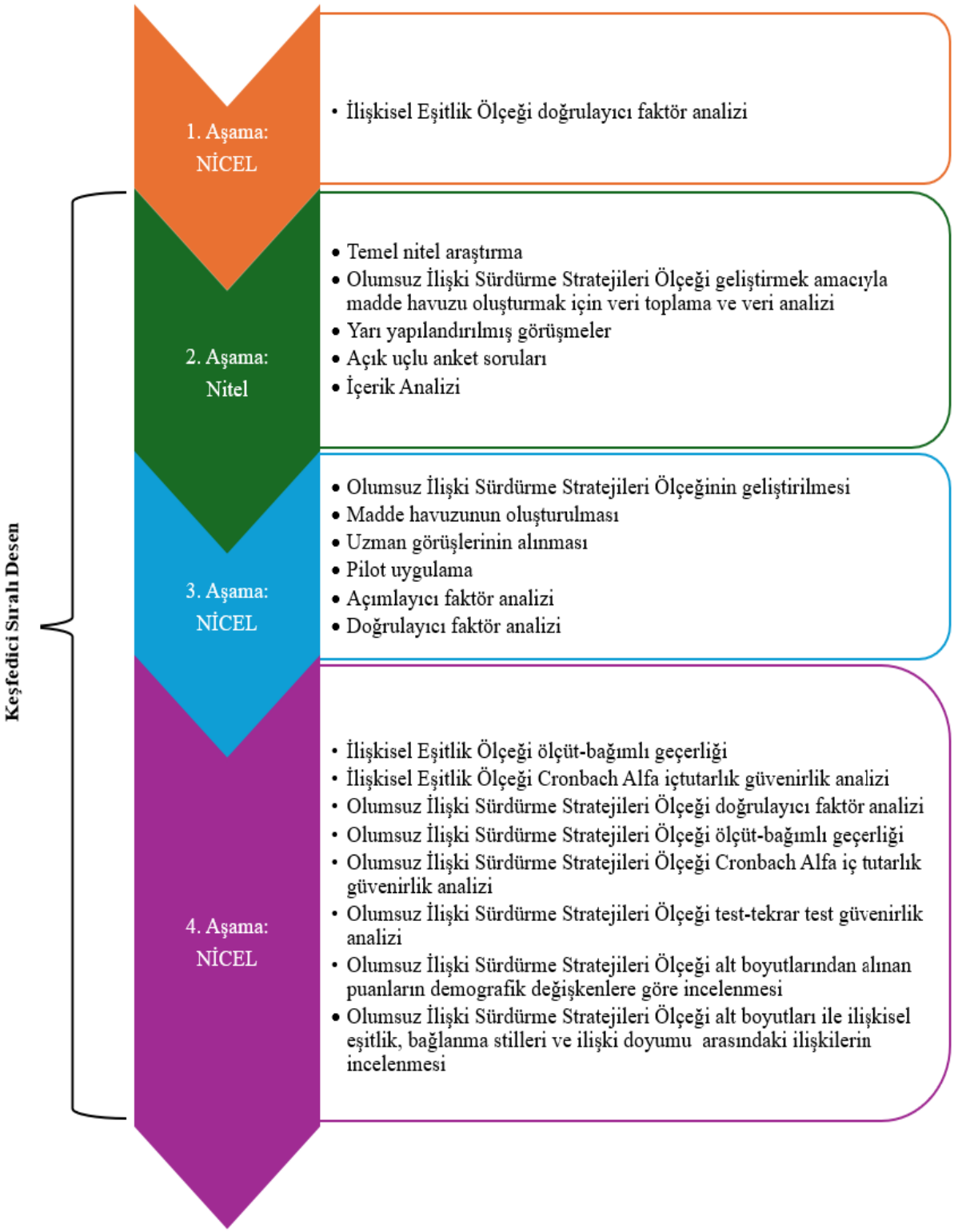
Beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin, çeşitli demografik değişkenler ve ilişkisel eşitlik, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu değişkenleri ile arasındaki ilişkilerin araştırıldığı bu çalışma, ölçek uyarlama, nitel araştırma, ölçek geliştirme ve değişkenler arasındaki ilişkilerin incelendiği ilişkisel tarama olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Bu doğrultuda bu araştırmanın modeli, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin öğelerini bünyesinde bulunduran karma yöntem araştırmaları modeline dayanmaktadır.

Karma yöntem araştırmaları, araştırma sorularına yanıt arama sürecinde nitel ve nicel verilerin toplanıp, analiz edilip, elde edilen bulguların birbiriyle entegre edilerek raporlanması olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2020, s. 687; Toraman, 2021, s. 8). Karma yöntem araştırmaları, araştırmacıların tek başına nitel veya nicel araştırma yöntemleriyle cevaplandıramayacakları araştırma sorularına cevap bulmasına olanak sağlamaktadır (Creswell ve Plano Clark, 2015, s. 6-10). Bu araştırma yönteminde, nitel ve nicel araştırmalar arasındaki uyum vurgulanır ve felsefi varsayımları ne olursa olsun, araştırma sorularına cevap bulunmasını sağlayan yaklaşımlar kullanılır (Robson, 2015, s. 210). Karma yöntem araştırmaları, araştırmacılara farklı desenlerle araştırma sorularına yanıt aramada yardımcı olmaktadır (Toraman, 2021, s. 14). Creswell ve Plano Clark (2015, s. 76), yakınsayan paralel desen, açıklayıcı sıralı desen, keşfedici sıralı desen, iç-içe karma desen, dönüştürücü desen ve çok aşamalı desen olmak üzere 6 temel desen sıralanmaktadır. Bu desenlerin özellikleri aşağıda kısaca özetlenmiştir:

Yakınsayan paralel desende bir araştırma yürüten araştırmacı çalışmasında nicel ve nitel verileri aynı anda toplar ve analiz eder. İki ayrı yöntemle topladığı verilerin analizinden elde ettiği sonuçları birlikte yorumlar yani bütüncül bir anlayışla hareket eder (Creswell ve Plano Clark, 2015, s. 79). Çalışmasında *açıklayıcı sıralı deseni* kullanan bir araştırmacı ise ilk adımda çalışması kapsamında ihtiyaç duyduğu nicel verileri toplayıp analizini yapar. Elde ettiği sonuçlardan yola çıkarak ikinci adımda nitel veriler toplar ve bunları analiz eder. Bu desen

çalışmanın nicel aşamasında elde edilen verilerin nitel veriler ile desteklenmesini ve bulguların yorumlanırken çalışma konusuna ilişkin olarak araştırmacının daha derinlemesine bir yorum yapmasını sağlar (Creswell ve Plano Clark, 2015, s. 79; Toraman, 2021, s. 16). Bu araştırmanın da içinde yer alan *keşfedici sıralı desende* bir çalışma yürüten araştırmacı ilk olarak çalışması kapsamında keşfetmeyi amaçladığı konuya ilişkin olarak nitel bir araştırma yürütür. Topladığı verileri analiz ederek buradan yola çıkarak sonraki adımda çalışmasının nicel aşamasını planlayıp yürütür. Bu yöntem ölçek geliştirme çalışmalarında sıklıkla tercih edilmektedir (Creswell ve Plano Clark, 2015, s. 79). *İç içe karma desende* ise nicel ve nitel yöntemler için araştırmacının uyması gereken bir sıralama bulunmamaktadır. Araştırmacı odağı nicel yöntem olan araştırmasının içine nitel bir unsur veya tam tersi nitel araştırma yöntemi ile yürüttüğü araştırmasının içine nicel bir unsur ekleyebilir (Creswell, 2020, s. 710). *Dönüştürücü desende* ise yukarıda açıklanan dört desenden biri kullanılır fakat çalışma, dönüştürücü bir perspektif içerisinde tutulur. Bu desen değer tabanlı ve ideolojiktir (Creswell, 2020, s. 712). *Çok aşamalı desen* de dönüştürücü desene benzer bir şekilde yukarıda açıklanan dört temel desen üzerine inşa edilir. Özellikle müdahale programı geliştirme araştırmalarında sıklıkla kullanılan bu desende araştırmacı çalışma konusunu aşama aşama ya da birbirinden farklı çalışmalar yürüterek inceler (Creswell ve Plano Clark, 2015, s. 81).

Cohen ve diğ. (2007, s. 41), yukarıda açıklanan 6 desenden çok daha fazla karma yöntem araştırması deseni olduğunu, zamanlama, aşama sayısı, sıra ve her aşamadaki veri türü ve bu verilerin önemi gibi konularda farklılık olabileceğini ve her araştırmacının kendi desenini planlaması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bölümün başında da açıklandığı üzere bu araştırmada, beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejileriyle, çeşitli demografik değişkenler, ilişkisel eşitlik, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu değişkenleri arasındaki ilişkilerin araştırıldığı bu çalışma, ölçek uyarlama, nitel araştırma, ölçek geliştirme ve değişkenler arasındaki ilişkilerin incelendiği ilişkisel tarama olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Araştırmada izlenen süreç aşağıdaki şekilde sunulmuştur. Araştırmanın ikinci aşamasından itibaren izlenen adımlar Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin geliştirilmesi aşamalarını da kapsadığı için karma yöntem araştırmalarından keşfedici sıralı desende yürütülmüştür. Araştırma sürecine ilişkin akış diyagramı aşağıda Şekil 3.1'de sunulmaktadır.

Şekil 3.1: Araştırma sürecine ilişkin akış diyagramı.

Araştırmanın birinci aşamasında, Sabatelli ve Cecil-Pigo'nun (1985) geliştirdiği ve Akçabozan ve Hatipoğlu Sümer (2017) tarafından Türkçe 'ye uyarlama çalışmaları evli bireyler üzerinde yapılan İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin beliren yetişkinler örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığının test edilmesi amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Bu aşama nicel araştırma yönteminde yürütülmüştür.

Araştırmanın ikinci basamağındaki nitel aşama, temel nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Temel nitel araştırmanın öncelikli amacı bireylerin hayatlarına ve dünyaya ilişkin anlamlandırmalarını ortaya çıkarmaktır (Merriam, 2018, s. 24). Bu çalışmalarda veriler yapılan görüşme ve gözlemler ile ya da doküman analizi ile toplanmaktadır. Temel nitel araştırmada veriler tümevarımsal olarak çözümlenir ve bulgular etraflıca betimlenip temalar ve kategoriler halinde sunulur (Merriam, 2018, s. 37). Bu çalışmada da yarı yapılandırılmış görüşmeler ve açık uçlu soruların yer aldığı anket formlarından elde edilen verilerin analiz edilmesiyle toplanan bu verilerden ölçek maddeleri oluşturulurken yararlanılmıştır.

Araştırmanın üçüncü basamağında Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin geliştirilmesi çalışması kapsamında madde havuzu hazırlanmış, uzman görüşleri alınmış, pilot uygulama yapılmış ve ölçeğin psikometrik özellikleri temel bileşenler analizi (TBA) ve DFA ile test edilmiştir.

Araştırmanın dördüncü basamağında, İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin beliren yetişkinler örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığının test edilmesi amacıyla ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliği ve güvenirliği test edilmiştir. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin geliştirilmesi çalışmaları kapsamında ise DFA, ölçüt-bağımlı geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Ayrıca Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği alt boyutlarından alınan puanların çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı test edilmiş ve Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği alt boyutları ile ilişkisel eşitlik, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu değişkenleri arasındaki korelasyonlar incelenmiştir.

Araştırmada ilk olarak çalışmanın etik olarak uygunluğunun değerlendirilmesi için İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 03.01.2024 tarihinde 2023/503 sayılı Etik Kurul Onayı alınmıştır. Araştırmanın nitel aşamasındaki veriler, 2023/2024 eğitim öğretim yılı bahar yarılında toplanmıştır. Araştırmanın

nicel aşamasındaki veriler ise 2023/2024 eğitim öğretim yılı bahar ve 2024/2025 öğretim yılı güz yarıyıllarında toplanmıştır.

3.2. EVREN, ÖRNEKLEM VE KATILIMCILAR

Bu bölümde çalışmanın nitel ve nicel aşamalarındaki katılımcılara ilişkin demografik bilgiler sunulmuştur. Hem nitel hem nicel aşamalardaki katılımcıları 18-25 yaş aralığındaki beliren yetişkinler oluşturmaktadır. Atak ve diğ. (2016, s. 224), Türkiye'de beliren yetişkinlik dönemi için eğitime devam ediyor olmanın önemli bir kriter olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle bu araştırmada 18-25 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerinden veri toplanmıştır. Bu araştırmada katılımcılara ilişkin bir diğer kriter ise ilişki süresidir. Araştırmanın çeşitli aşamalarında şu an devam eden veya geçmişte romantik ilişkisi olmuş katılımcılardan veri toplanmış ve ilişkinin en az üç aydır devam eden veya en az üç ay sürmüş bir ilişki olması kriter olarak alınmıştır. İlişki süresine yönelik kritere karar verilirken alan yazında ilişki sürdürme stratejilerine yönelik olarak yürütülmüş çalışmalar ve bu araştırmalarda kriter olarak yer alan ilişki süreleri incelenmiştir.

3.2.1. Nitel Aşamadaki Katılımcılar

Araştırmanın nitel kısmında, iki ayrı yöntemle veri toplanmıştır. İlk olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler için internet üzerinden Whatsapp, Instagram, Facebook, Twitter, LinkedIn ve Telegram gibi sosyal ağ ve iletişim araçları vasıtası ile duyuru yapılmış, çalışmaya katılmaya gönüllü olduğuna ilişkin olarak araştırmacıya e-posta veya telefon yolu ile dönüş yapan katılımcılarla bilgilendirilmiş onam formu paylaşılmış ve görüşme gün ve saatleri planlanmıştır. Açık uçlu anket formaları ile toplanan veriler ise, Google Formlar aracılığıyla, internet üzerinden Whatsapp, Instagram, Facebook, Twitter, LinkedIn ve Telegram gibi sosyal ağ ve iletişim araçları vasıtası ile elektronik ortamda oluşturulan Google Formlar aracılığıyla paylaşılıp, çalışmaya gönüllü olarak katıldığını beyan eden beliren yetişkinlerden toplanmıştır.

Bu araştırmada çalışma grubu seçilirken nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan amaçlı örnekleme yapılmıştır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yolu ile çalışmaya dahil edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Yarı yapılandırılmış görüşmeler için en az 3 aydır devam eden romantik ilişkisi olan, evli olmayan, 18-25 yaş aralığındaki, İstanbul'daki üniversitelerde öğrenim görmekte olan beliren yetişkinler araştırmaya dahil edilmiş, açık uçlu anket soruları için ise daha önce en az 3 ay süreyle romantik

bir ilişki yaşamış veya şu an en az 3 aydır devam eden bir romantik ilişkisi olan, evli olmayan 18-25 yaş aralığındaki, İstanbul'daki üniversitelerde öğrenim görmekte olan beliren yetişkinlerden veri toplanmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşmeler 12 kadın katılımcı 5 erkek katılımcı olmak üzere toplamda 17 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilişkin cinsiyet, yaş, cinsel yönelim, ilişki süresi ve ilişki bağlamı bilgileri aşağıdaki tabloda (Tablo 3.1) sunulmuştur.

Tablo 3.1: Yarı yapılandırılmış görüşmelerin gerçekleştirildiği katılımcıların özellikleri.

Katılımcı Kod	Cinsiyet	Yaş	Cinsel Yönelim	İlişki Süresi	İlişki Bağlamı
G1	Erkek	22	Heteroseksüel	3 yıl	Hem yüz yüze hem uzak mesafe
G2	Kadın	23	Heteroseksüel	2 yıl	Yüz yüze
G3	Kadın	21	Heteroseksüel	2 yıl	Yüz yüze
G4	Kadın	24	Heteroseksüel	3 yıl	Yüz yüze
G5	Kadın	23	Heteroseksüel	2 yıl	Yüz yüze
G6	Kadın	20	Heteroseksüel	2 yıl	Hem yüz yüze hem uzak mesafe
G7	Kadın	21	Heteroseksüel	1 yıl	Yüz yüze
G8	Erkek	24	Heteroseksüel	5 ay	Yüz yüze
G9	Kadın	22	Heteroseksüel	6 yıl	Yüz yüze
G10	Erkek	23	Heteroseksüel	5 yıl	Uzak mesafe
G11	Kadın	19	Heteroseksüel	3 ay	Yüz yüze
G12	Kadın	20	Heteroseksüel	2 yıl	Yüz yüze
G13	Kadın	20	Heteroseksüel	1 yıl	Yüz yüze
G14	Erkek	20	Heteroseksüel	3 yıl	Yüz yüze
G15	Kadın	20	Heteroseksüel	1 yıl	Yüz yüze
G16	Kadın	22	Heteroseksüel	2-3 yıl	Uzak mesafe
G17	Erkek	22	Heteroseksüel	9 yıl	Yüz yüze

Açık uçlu anket formuyla 29 kadın katılımcı 7 erkek katılımcı olmak üzere toplam 36 katılımcıdan veri toplanmıştır. Katılımcıların cinsiyet, yaş, cinsel yönelim, ilişki süresi ve ilişki bağlamına ilişkin bilgileri aşağıdaki tabloda (Tablo 3.2) sunulmuştur.

Tablo 3.2: Açık uçlu anket formuyla bilgi toplanan katılımcıların özellikleri.

Katılımcı Kod	Cinsiyet	Yaş	Cinsel Yönelim	İlişki Süresi	İlişki Bağlamı
K1	Kadın	20	Heteroseksüel	3-4 yıl	Yüz yüze
K2	Kadın	22	Heteroseksüel	6 ay – 1 yıl	Yüz yüze
K3	Kadın	21	Heteroseksüel	2-3 yıl	Yüz yüze
K4	Kadın	24	Heteroseksüel	3 yıl	Yüz yüze
K5	Kadın	20	Heteroseksüel	2-3 yıl	Yüz yüze

Katılımcı Kod	Cinsiyet	Yaş	Cinsel Yönelim	İlişki Süresi	İlişki Bağlamı
K6	Kadın	23	Heteroseksüel	3-4 yıl	Uzak mesafe
K7	Erkek	21	Heteroseksüel	3-6 ay	Yüz yüze
K8	Kadın	22	Heteroseksüel	1-2 yıl	Yüz yüze
K9	Kadın	22	Biseksüel	6 ay – 1 yıl	Hem yüz yüze hem uzak mesafe
K10	Kadın	25	Heteroseksüel	6 ay – 1 yıl	Yüz yüze
K11	Kadın	21	Heteroseksüel	1-2 yıl	Yüz yüze
K12	Kadın	22	Heteroseksüel	5 yıl ve üzeri	Yüz yüze
K13	Kadın	21	Heteroseksüel	1-2 yıl	Online İlişki
K14	Kadın	22	Heteroseksüel	1-2 yıl	Yüz yüze
K15	Kadın	21	Heteroseksüel	3-4 yıl	Yüz yüze
K16	Kadın	21	Heteroseksüel	3-4 yıl	Yüz yüze
K17	Kadın	21	Heteroseksüel	2-3 yıl	Hem yüz yüze hem uzak mesafe
K18	Kadın	21	Heteroseksüel	3-6 ay	Yüz yüze
K19	Kadın	21	Heteroseksüel	2-3 yıl	Yüz yüze
K20	Kadın	22	Heteroseksüel	1-2 yıl	Yüz yüze
K21	Kadın	22	Heteroseksüel	2-3 yıl	Yüz yüze
K22	Erkek	20	Heteroseksüel	1-2 yıl	Hem yüz yüze hem uzak mesafe
K23	Kadın	21	Heteroseksüel	2-3 yıl	Yüz yüze
K24	Kadın	22	Heteroseksüel	3-6 ay	Yüz yüze
K25	Erkek	19	Heteroseksüel	3-6 ay	Uzak mesafe
K26	Kadın	20	Heteroseksüel	3-6 ay	Uzak mesafe
K27	Kadın	19	Heteroseksüel	3-6 ay	Yüz yüze
K28	Erkek	20	Heteroseksüel	6 ay – 1 yıl	Uzak mesafe
K29	Erkek	20	Heteroseksüel	3-6 ay	Yüz yüze
K30	Erkek	21	Heteroseksüel	6 ay – 1 yıl	Yüz yüze
K31	Erkek	20	Heteroseksüel	3-6 ay	Hem yüz yüze hem uzak mesafe
K32	Kadın	19	Heteroseksüel	6 ay – 1 yıl	Uzak mesafe
K33	Kadın	23	Heteroseksüel	3-6 ay	Yüz yüze
K34	Kadın	22	Heteroseksüel	5 yıl ve üzeri	Uzak mesafe
K35	Kadın	21	Heteroseksüel	2-3 yıl	Yüz yüze
K36	Kadın	23	Heteroseksüel	1-2 yıl	Yüz yüze

Tablo 3.2 (devamı)

3.2.2. Nicel Aşamadaki Örneklem Grupları

Çalışmanın evreni yaşları 18 ile 25 arasında değişen İstanbul'daki üniversitelerde öğrenim görmekte olan beliren yetişkinler olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini ise en az üç aydır devam eden romantik bir ilişkisi olan veya geçmişte en az üç ay sürmüş romantik ilişkisi olan, evli olmayan beliren yetişkinler oluşturmaktadır. Örneklem grubuna uygun durum örneklemesi yoluyla ulaşılmıştır. Uygun durum örneklemesinde, araştırmacı tarafından hedeflenen gerekli örneklem büyüklüğüne ulaşana dek erişmesi kolay olan bireyler çalışmaya dahil edilir (Cohen ve diğ., 2007, s. 218). Araştırmanın verileri uygun durum örneklemesi yoluyla internet üzerinden Whatsapp, Instagram, Facebook, Twitter, LinkedIn ve Telegram gibi sosyal ağ ve iletişim araçları vasıtası ile elektronik ortamda oluşturulan Google Formlar aracılığıyla paylaşılıp, çalışmaya gönüllü olarak katıldığını beyan eden beliren yetişkinlerden toplanmıştır.

İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin yapı geçerliğinin test edilmesi için yapılan DFA için örneklem grubunu en az üç aydır devam eden bir romantik ilişkisi olan 267 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Yaşları 18 ile 25 arasında değişen ($\bar{x}$=21.7, s=1.91) örneklem grubunun %74.9'u (n=200) kadın, %25.1'ini (n=67) erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan TBA için örneklem grubunu en az üç aydır devam eden bir romantik ilişkisi olan veya geçmişte en az üç ay süreyle devam etmiş bir romantik ilişkisi olan 437 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Yaşları 18 ile 25 arasında değişen ($\bar{x}$= 21.21, s=2.17) örneklem grubunun %62.7'si (n=274) kadın, %37.3'ünü (n=163) erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan DFA için örneklem grubunu en az üç aydır devam eden bir romantik ilişkisi olan veya geçmişte en az üç ay süreyle devam etmiş bir romantik ilişkisi olan 315 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Yaşları 18 ile 25 arasında değişen ($\bar{x}$= 20.65, s=1.91) örneklem grubunun %73.3'ü (n=231) kadın, %26.7'sini (n=84) erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Katılımcıların cinsiyet, yaş, üniversite türü, sınıfı, sosyoekonomik düzeyi, tanı, cinsel yönelim ve ilişki türüne ilişkin sayı ve yüzde dağılımları aşağıdaki Tablo 3.3'te sunulmaktadır.

Tablo 3.3: İEÖ DFA ve OİSS AFA/DFA çalışmaları kapsamındaki örneklem gruplarının demografik özellikleri.

		İEÖ DFA		**OİSS AFA**		**OİSS DFA**	
		N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Cinsiyet	Kadın	200	74.9	274	62.7	231	73.3
	Erkek	67	25.1	163	37.3	84	26.7
Yaş	18	9	3.4	47	10.8	42	13.3
	19	17	6.4	65	14.9	51	16.2
	20	56	21	76	17.4	78	24.8
	21	56	21	67	15.3	48	15.2
	22	44	16.5	57	13.0	39	12.4
	23	28	10.5	42	9.6	26	8.3
	24	25	9.4	33	7.6	18	5.7
	25	32	12	50	11.4	13	4.1
Üniversite	Devlet	211	79	348	79.6	268	85.1
	Vakıf	56	21	89	20.4	47	14.9
Sınıf	Hazırlık	1	0.4	22	5	31	9.8
	1	39	14.6	89	20.4	80	25.4
	2	73	27.3	121	27.7	75	23.8
	3	77	28.8	61	14.0	70	22.2
	4	61	22.8	90	20.6	33	10.5
	5 ve üzeri	2	0.7	25	5.7	3	1

		İEÖ DFA		OİSS AFA		OİSS DFA	
		N	%	N	%	N	%
	Lisansüstü	-	-	29	6.6	23	7.3
	Formasyon	14	5.2	-	-	-	-
Sosyoekonomik Düzey	Alt	6	2.2	8	1.8	2	0.6
	Alt-Orta	28	10.5	69	1.8	40	12.7
	Orta	172	64.4	273	62.5	174	55.2
	Orta-Üst	60	22.5	83	19	92	29.2
	Üst	1	0.4	4	0.9	7	2.2
Tanı	Var	14	5.2	68	15.6	72	22.9
	Yok	253	94.8	369	84.4	243	77.1
Cinsel Yönelim	Heteroseksüel	254	95.1	377	86.3	284	90.2
	Homoseksüel	2	0.7	13	3	10	3.2
	Biseksüel	10	3.7	41	9.4	21	6.7
	Diğer	-	-	6	1.3	-	-
İlişki Türü	Flört	206	77.2	364	83.3	278	88.3
	Sözlü/Nişanlı	42	15.7	39	8.9	15	4.8
	Birlikte yaşama	19	7.1	34	7.8	22	7
	Toplam	267	100	437	100	315	100

Tablo 3.3 (devamı)

Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan 2. DFA ve değişkenler arasındaki ilişkilerin incelendiği örneklem grubunu en az üç aydır devam eden bir romantik ilişkisi olan 327 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Yaşları 18 ile 25 arasında değişen ($\bar{x}$= 20.84, s=1.90) örneklem grubunun %78'ini (n=255) kadın, %22'sini (n=72) erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Katılımcıların cinsiyet, yaş, üniversite türü, sınıfı, sosyoekonomik düzeyi, tanı, cinsel yönelim, ilişki süresi, ilişki türü, tanışma şekli, ilişki bağlamı, görüşme sıklığı ve bağlılık değişkenlerine ilişkin sayı ve yüzde dağılımları aşağıdaki Tablo 3.4'te sunulmaktadır.

Tablo 3.4: Değişkenler arasındaki ilişkilerin incelendiği örneklem grubunun demografik özellikleri.

		N	%
Cinsiyet	Kadın	255	78
	Erkek	72	22
Yaş	18	44	13.5
	19	38	11.6
	20	69	21.1
	21	67	20.5
	22	35	10.7
	23	41	12.5
	24	23	7

		N	%
	25	10	3.1
Üniversite	Devlet	271	82.9
	Vakıf	56	17.1
Sınıf	Hazırlık	25	7.6
	1	79	24.2
	2	77	23.5
	3	69	21.1
	4	55	16.8
	5 ve üzeri	11	3.4
	Lisansüstü	11	3.4
Sosyoekonomik Düzey	Alt	3	0.9
	Alt-Orta	54	16.5
	Orta	192	58.7
	Orta-Üst	71	21.7
	Üst	7	2.1
Tanı	Var	71	21.7
	Yok	256	78.3
Cinsel Yönelim	Heteroseksüel	286	87.5
	Homoseksüel	7	2.1
	Biseksüel	30	9.2
	Diğer	4	1.2
İlişki Süresi	3-6 ay	47	14.4
	6 ay-1 yıl	60	18.3
	1-2 yıl	85	26
	2-3 yıl	64	19.6
	3-4 yıl	52	15.9
	5 yıl ve üzeri	19	5.8
İlişki Türü	Flört	269	82.3
	Sözlü/Nişanlı	25	7.6
	Birlikte yaşama	33	10.1
Tanışma Şekli	Arkadaş ortamı	64	19.6
	Okul ortamı	138	42.2
	Sosyal etkinlik	24	7.3
	İnternet	85	26
	Diğer	16	4.9
İlişki Bağlamı	Yüz yüze	196	59.9
	Uzak mesafe	19	5.8
	Hem yüz yüze hem uzak mesafe	110	33.6
	Online	2	0.6
Görüşme Sıklığı	Her gün	65	19.9
	Haftada bir kez	32	9.8
	Haftada birkaç kere	147	45
	Ayda bir kez	25	7.6
	Ayda birkaç kere	35	10.7
	Birkaç ayda bir kez	23	7

		N	%
Bağlılık	Çok bağlı	187	57.2
	Bağlı	128	39.1
	Biraz bağlı	10	3.1
	Çok az bağlı	2	0.6
	Bağlı değil	-	-
	Toplam	327	100

Tablo 3.4 (devamı)

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın nitel ve nicel aşamalarında kullanılan veri toplama yöntem ve araçlarına ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

3.3.1. Nitel Aşamada Kullanılan Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Bu bölümde çalışmanın nitel aşamasında kullanılan veri toplama yöntem ve araçları hakkında bilgiler sunulmaktadır. Nitel aşamada yarı yapılandırılmış görüşmeler ve açık uçlu anket formu ile iki ayrı veri toplanmıştır. İlk olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler ve hazırlanan görüşme formu hakkında bilgiler sunulmuştur. Daha sonra hazırlanan açık uçlu anket formu hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Görüşmeler, araştırmacılar için bireylerin gözlemlenemeyen davranışlarını, duygularını ve dünyayı anlamlandırma biçimlerini keşfetmek için önemli bir araçtır (Merriam, 2018, s. 86). Bu araştırmada Türk kültüründe beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin keşfedilmesi ve bu sayede bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın kavramsal çerçevesinde de vurgulandığı üzere bireyler romantik ilişkilerini sürdürürken gösterdikleri davranışların ve kullandıkları stratejilerin her zaman farkında olmayabilirler, bu stratejilerin bireylerin farkındalık düzeyine ulaşması ve özellikle de insanoğlunun daha karanlık tarafında yer alan, ilişki uğruna yapılsa dahi daha olumsuz gibi görünen davranışlarını fark etmeleri ve karşılarındaki görüşmeciye bu davranışlarını aktarmakta güçlük çekmeleri son derece olasıdır. Bu kapsamda katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz davranış ve stratejileri derinlemesine bir şekilde keşfedebilmek adına yarı yapılandırılmış görüşmelerin yapılmasına karar verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşmeler için form hazırlanırken, ilişki sürdürme stratejileri konusunda yapılan çalışmalar incelenmiş, katılımcılardan konuyla ilgili derinlemesine bilgi edinebilmek amacıyla açık uçlu sorulara ve sonda sorularına yer verilmiştir (Merriam, 2018, s. 86). Taslak görüşme formu oluşturulmuş ve oluşturulan form tez danışmanı ve tez izleme komitesinde yer alan öğretim üyeleri tarafından incelenmiş ve forma nihai hali verilmiştir. 15 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan maddeler Tablo 3.5'te sunulmuştur.

Tablo 3.5: Yarı yapılandırılmış görüşme soruları.

1. Toplamda kaç romantik ilişkiniz oldu?
2. En uzun süreli ilişkiniz ne kadar sürdü? ● *Bu ilişki şimdiki ilişkiniz mi?*
3. Şu an devam eden ilişkinizin hangi aşamada olduğunu kısaca tanımlayabilir misiniz?
Romantik ilişkimizden aldığımız doyumu devam ettirmek, ilişkimizin varlığını sürdürmesini sağlamak, ilişkimizde bir sorun yaşadığımızda onu onarabilmek, ilişkimizi bulunduğu aşamada tutmak veya bir sonraki aşamaya taşımak için bazı stratejiler kullanırız. Örneğin, sevgilimize onu ne kadar sevdiğimizi söylemek, ilişkimizin geleceği hakkında ona güvence vermek, onun arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurmak gibi. Şimdiki veya geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde,
4. İlişkinizden aldığınız doyumu devam ettirmek için neler yaparsınız? ● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
5. İlişkinizin devam etmesini, varlığını sürdürmesini sağlamak için neler yaparsınız? ● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
6. İlişkinizde bir sorun yaşadığınızda ilişkinizi onarabilmek, problemi giderebilmek için neler yaparsınız? ● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
7. İlişkilerde kurulan yakınlığın bazı aşamaları vardır. Örneğin kız/erkek arkadaşımızın yakın arkadaşlarıyla ve ailesiyle tanışmak, kız/erkek arkadaşımızla diğer insanlarla paylaşmadığımız sırlarımızı paylaşmak gibi adımları aşama aşama gerçekleştiririz. İlişkinizi bulunduğu aşamada tutmak için neler yaparsınız? ● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
8. İlişkinizi içerisinde bulunduğunuz aşamadan bir sonraki aşamaya taşımak için neler yaparsınız?

● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
Tüm ilişkilerde, hatta en iyi ilişkilerde bile olumlu ve olumsuz noktalar vardır. Bazen ilişkimizi sürdürmek uğruna olumsuz gibi görünen davranışlar da sergileriz ama dediğim gibi bunları ilişkimizi sürdürmek için yaparız. Örneğin, kız/erkek arkadaşımızı kıskandırmak, onun başkalarıyla olan mesajlaşmalarını takip etmek, partnerimizin özellikle karşı cinsten başka insanlarla iletişim kurmasını kısıtlamak veya partnerimizle kavga etmek gibi. Şimdiki veya geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde, ilişkinizi sürdürmek için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir?
9. İlişkinizden aldığınız doyumu devam ettirmek için neler yaparsınız? ● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
10. İlişkinizin devam etmesini, varlığını sürdürmesini sağlamak için neler yaparsınız? ● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
11. İlişkinizde bir sorun yaşadığınızda ilişkinizi onarabilmek, problemi giderebilmek için neler yaparsınız? ● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
12. İlişkilerde kurulan yakınlığın bazı aşamaları vardır. Örneğin kız/erkek arkadaşımızın yakın arkadaşlarıyla ve ailesiyle tanışmak, kız/erkek arkadaşımızla diğer insanlarla paylaşmadığımız sırlarımızı paylaşmak gibi adımları aşama aşama gerçekleştiririz. İlişkinizi bulunduğu aşamada tutmak için neler yaparsınız? ● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
13. İlişkinizi içerisinde bulunduğunuz aşamadan bir sonraki aşamaya taşımak için neler yaparsınız? ● *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* ● *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
14. Bir ilişkiyi sürdürmek için yaptıklarımızın birçoğu da günlük yaşamın sıradan veya rutin yönlerini içerebilir. Bunlar, önemsiz görünebilecekleri için bunları önceki sorulara yanıt verirken düşünememiş olabilirsiniz. Lütfen ilişkinizi sürdürmek için yaptığınız rutin (yani her gün, bazen de bilinçsizce) şeyleri tanımlamaya çalışın.
15. Benim size soracağım sorular sona erdi, sizin tüm bu konuştuklarımızı düşününce eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Tablo 3.5 (devamı)

Araştırmanın nitel aşamasının bir diğer bölümünde de beliren yetişkinlerden açık uçlu anket soruları ile veri toplanmıştır. Bu doğrultuda açık uçlu sorularda oluşan 5 soruluk anket formu, yarı yapılandırılmış görüşmeler için hazırlanan formada yer alan sorular arasından seçilmiştir. Açık uçlu anket formunda yer alan sorular Tablo 3.6'da sunulmuştur.

Tablo 3.6:Açık uçlu anket formu soruları.

Romantik ilişkimizden aldığımız doyumu devam ettirmek, ilişkimizin varlığını sürdürmesini sağlamak, ilişkimizde bir sorun yaşadığımızda onu onarabilmek, ilişkimizi bulunduğu aşamada tutmak veya bir sonraki aşamaya taşımak için bazı stratejiler kullanırız. Tüm ilişkilerde, hatta en iyi ilişkilerde bile olumlu ve olumsuz noktalar vardır. Bazen ilişkimizi sürdürmek uğruna olumsuz gibi görünen davranışlar da sergileriz ama bunları ilişkimizin devam etmesini sağlamak için yaparız. Örneğin, kız/erkek arkadaşımızı kıskandırmak, onun başkalarıyla olan mesajlaşmalarını takip etmek, partnerimizin özellikle karşı cinsten başka insanlarla iletişim kurmasını kısıtlamak veya partnerimizle kavga etmek gibi. Lütfen siz de kurduğunuz romantik ilişkileri düşünerek aşağıdaki sorulara yanıt veriniz.
1. İlişkinizden aldığınız doyumu devam ettirmek için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.
2. İlişkinizin devam etmesini, varlığını sürdürmesini sağlamak için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.
3. İlişkinizde bir sorun yaşadığınızda ilişkinizi onarabilmek, problemi giderebilmek için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.
4. İlişkilerde kurulan yakınlığın bazı aşamaları vardır. Örneğin kız/erkek arkadaşımızın yakın arkadaşlarıyla ve ailesiyle tanışmak, kız/erkek arkadaşımızla diğer insanlarla paylaşmadığımız sırlarımızı paylaşmak gibi adımları aşama aşama gerçekleştiririz. İlişkinizi bulunduğu aşamada tutmak için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.
5. İlişkinizi içerisinde bulunduğunuz aşamadan bir sonraki aşamaya taşımak için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.

Tablo 3.6 (devamı)

3.3.2. Nicel Aşamada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Bu bölümde araştırmanın nicel aşamasında veri toplamak için kullanılan ölçme araçları hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda katılımcıların cinsiyeti, yaşı, bölümü, sosyoekonomik düzeyi gibi çeşitli demografik özelliklere ilişkin sorular ve romantik ilişkilerinin özelliklerini saptayabilmek amacıyla romantik ilişkilerinin türü, partnerleriyle görüşme sıklıkları ve ilişkilerine bağlılıklarına yönelik soruların yer aldığı toplamda 16 soru yer almaktadır. Kişisel bilgi formu ekler bölümünde yer almaktadır.

İlişki Değerlendirme Ölçeği (İDÖ): Hendrick (1988) tarafından, bireylerin romantik ilişkilerinden algıladıkları ilişki doyumunu ölçmek amacıyla geliştirilen İDÖ, 7 maddeden oluşmaktadır. 5'li Likert tipindeki (1 = Hiç karşılamıyor/ Hiç memnun değilim / Hiç sevmiyorum; 5 = Çok iyi karşılıyor / Çok memnunum / Çok seviyorum) ölçek tek boyutlu olup

ters puanlanan iki madde (4. ve 7. maddeler) bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 7 ve 49 arasında değişmektedir. Katılımcıların ölçme aracından yüksek puan alması ilişkilerinden aldıkları doyumun yüksek olduğuna işaret etmektedir. Curun (2001) İDÖ'nün psikometrik özelliklerini üniversite öğrencileri üzerinde test ederek ölçeği Türkçe 'ye uyarlamıştır. Çalışmasında yaptığı faktör analizi sonucunda Hendrick (1988) tarafından ortaya konan tek boyutlu yapıyla uyumlu olduğunu ve toplam varyansı açıklama oranının %52 olduğunu saptamıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır (Curun, 2001). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu (YİYÖ-K): Ölçek Wei ve diğ. (2007) tarafından geliştirilmiştir. Savcı ve Aysan (2016), ölçeğin uyarlama çalışmalarını üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirmiştir. Bağlanmayı kaçınan ve kaygılı bağlanma stilleri üzerinden değerlendiren 5'li Likert tipi (1= Hiç katılmıyorum, 5= Tamamen Katılıyorum) ölçek 12 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek kaçınma ve kaygı boyutlarından ayrı ayrı toplam puan vermektedir. Alt ölçekten alınan yüksek puanlar ilgili bağlanma düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir (Savcı ve Aysan, 2016). Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen 12 madde ve iki faktörden oluşan yapının doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek için uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarından elde edilen uyum iyiliği indeksi değerleri (x^2= 168.336, sd= 51, x^2/sd= 3.301, RMSEA= .075, GFI=.93, CFI= .97, IFI= .97, TLI = .95) ölçeğin iyi uyuma sahip olduğunu göstermektedir. Yapılan madde analizi ile ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .65-.80 olduğu saptanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları; ölçeğin tamamı için .94, kaçınma boyutu için .90 ve kaygı boyutu için .90 şeklinde hesaplanmıştır (Savcı ve Aysan, 2016). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı kaygılı ve kaçınma bağlanma alt boyutları için sırasıyla .62 ve .68 olarak hesaplanmıştır.

İlişkisel Eşitlik Ölçeği (İEÖ): Sabatelli ve Cecil-Pigo'nun (1985) geliştirdiği ve Türkçe 'ye uyarlama çalışmaları Akçabozan ve Hatipoğlu Sümer (2017) tarafından evli bireyler üzerinde yapılan İEÖ, 10 maddeden oluşan, tek boyutlu ve 5'li Likert tipinde (1=Tamamen katılıyorum, 5=Tamamen Katılmıyorum) bir ölçektir. Ölçeğin 4 maddesi ters puanlanmakta ve ölçekten alınabilecek puanlar 10 ve 50 arasında değişmektedir. Katılımcıların ölçekten yüksek puan alması ilişkilerinde algıladıkları eşitliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Evli bireyler üzerinde gerçekleştirilen uyarlama çalışmasında yapılan DFA sonuçları ölçeğin Sabatelli ve

Cecil-Pigo (1985) tarafından yürütülen çalışmadaki tek faktörlü yapının doğrulandığını ortaya koymuştur. Yapılan modifikasyonlar sonucunda ölçeğin uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu saptanmıştır (x^2 = 124.38, sd = 33, x^2/sd = 3.77, CFI = .97, TLI = .96, RMSEA = .08, SRMR = .05). Ölçeğe ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .87 olarak bulunmuştur (Akçabozan ve Hatipoğlu Sümer, 2017).

Negatif İlişki Sürdürme Ölçeği (NİSÖ): Bu ölçme aracı, Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin geliştirilmesi sırasında ölçeğin benzer ölçek geçerliğini test etme aşamasında kullanılmıştır. Dainton ve Gross (2008) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe 'ye uyarlama çalışmaları Öz Soysal (2020) tarafından gerçekleştirilmiştir. 7'li Likert (1=Kesinlikle katılmıyorum, 7=Kesinlikle Katılıyorum) tipindeki ölçek 20 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, kıskançlığı başlatma, kaçınma, gözetleme, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme şeklindedir. Dainton ve Gross (2008) tarafından yapılan çalışmada alt boyutlara ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları kıskançlığı başlatma, kaçınma, gözetleme, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme için sırasıyla .89, .86, .77, .80, .77 ve .74 olarak bulunmuştur. Öz Soysal (2020) tarafından ölçeğin üniversite öğrencileri üzerindeki yapı geçerliğini test etmek için yapılan DFA sonucunda uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu saptanmıştır (x^2/sd = 1.9, NFI= .90, IFI= .95, CFI= .94, GFI= .94, AGFI= .92, RMSEA= .04). Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları kıskançlığı başlatma, kaçınma, gözetleme, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme için sırasıyla .72, .70, .82, .83, .78 ve .74 olarak bulunmuştur (Öz Sosyal, 2020). Bu araştırmada Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları kıskançlığı başlatma, kaçınma, gözetleme, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme için sırasıyla .62, .65, .59, .47, .80 ve .77 olarak hesaplanmıştır.

Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği (OİSSÖ): Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği, bu çalışma kapsamında araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ölçek geliştirilirken, Lester ve diğ. (2014, s. 48-50) tarafından ölçek geliştirme çalışmaları sırasında izlenmesi önerilen aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

1. Öncelikle ölçülmek istenen nitelikle ilgili kuramsal ve kavramsal çerçeve oluşturulmalıdır (Lester ve diğ., 2014, s. 48). Bu noktada araştırmacı tarafından, bu çalışmanın da giriş bölümünü oluşturan, problem durumu ile ilgili alan yazın taraması yapılmıştır. Ölçeğin madde havuzu oluşturulurken Dainton ve Gross (2008) tarafından geliştirilen NİSÖ

maddelerinden, romantik ilişkileri sürdürürken kullanılan davranış ve stratejilere yönelik olarak yapılan alan yazın taramasında elde edilen kavramlardan yararlanılmıştır.

2. Ölçülmek istenen niteliğe ilişkin bir madde havuzu oluşturulmalıdır. Madde havuzu oluşturulurken hem kuramsal ve kavramsal çerçeve kapsamındaki alan yazın taranmalı hem de farklı kaynaklardan bilgi toplanmalıdır (Lester ve diğ., 2014, s.49). Madde havuzu oluşturmak için ilgili alan yazın taramasına ek olarak, beliren yetişkinlerle araştırmanın nitel aşamasında gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler ve açık uçlu sorularla elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Yapılan literatür taraması, görüşmeler ve anket formundan elde edilen veriler doğrultusunda 90 maddelik ölçek madde havuzu oluşturulmuştur.

3. Lester ve diğ. (2014, s. 50), madde havuzu oluşturulduktan sonra, maddelere ilişkin en az beş veya yedi uzmandan görüş alınması gerektiğini belirtmektedir. Psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışan 2 profesör, 5 doçent, 2 doktor öğretim üyesi ve 1 doktora tez aşamasındaki uzman psikolojik danışmandan ve ölçme ve değerlendirme alanındaki 1 doktor öğretim üyesinden yani 11 uzmandan uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri kapsamında 90 maddeden oluşan denemelik ölçek formu 83 maddeye düşürülmüştür.

4. Dördüncü adımda ölçeğe ilişkin pilot bir çalışma yürütülmesi gerekmektedir. Hazırlanan deneme formunun maddelerinin anlaşılabilir olup olmadığını saptayabilmek amacı ile 14 kişilik bir katılımcı grubuna ölçek uygulanmıştır. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan 14 katılımcıdan ölçek maddelerinin anlaşılabilir olup olmadığına ilişkin dönüt alınmış ve katılımcıların anketi doldurma süreleri incelenmiştir. Katılımcıların 83 maddelik deneme formunu doldurmalarının 6 ila 17 dakika arasında değiştiği saptanmıştır.

Lester ve diğ. (2014, s. 48-50) tarafından tavsiye edilen adımların izlenmesi sonucunda oluşturulan OİSSÖ taslak formu, aldatıcı davranma, manipülasyon, kıyaslama, partneri kıskandırma, sadakatsizlik, kaçınma, kendini geri çekme, partneri kontrol etme, partneri zorlama, yıkıcı çatışma, kendinden ödün verme ve kontrole izin verme olmak üzere 12 alt boyuttan ve 83 maddeden oluşacak şekilde 5'li Likert tipinde (1=Hiçbir Zaman, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Sık sık, 5=Her Zaman) hazırlanmıştır. Ölçekten ve alt boyuttan alınan yüksek puanlar, bireylerin romantik ilişkilerinde kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin yüksekliğini işaret etmektedir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır.

Yukarıda açıklanan aşamalara ek olarak OİSSÖ'nün geçerlik ve güvenirliği, TBA ve DFA, ölçüt-bağımlı geçerlik analizi, Cronbach Alfa iç tutarlılık analizi ve test-tekrar test yöntemleri ile test edilmiştir. Verilerin analizi, bulgular ve tartışma başlıklarında bu adımlar detaylı olarak açıklanacaktır.

3.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Bu bölümde araştırmadaki nitel ve nicel aşamalarında elde edilen verilerin çözümlenmesinde izlenen adım ve yöntemler hakkında bilgiler sunulmaktadır. İlk olarak nitel verilerin analizi açıklanmış daha sonra nicel verilerin analizi hakkında bilgiler sunulmuştur.

3.4.1. Nitel Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel aşamasında yarı yapılandırılmış görüşmeler ve açık uçlu anket soruları ile elde edilen veriler nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi ile büyük miktardaki nitel verilerin temel tutarlılıkları ve anlamları örüntü veya temalara indirgenir ve bu sayede verinin anlamlandırılması sağlanır. Patton (2018, s. 453) içerik analizini eldeki metnin tekrar eden kelime veya temalar bağlamında taranması şeklinde özetlemektedir (Patton, 2018, s. 453). Forman ve Damschroder (2008, s. 39), içerik analizinin nicel ve nitel olmak üzere ikiye ayrıldığını vurgulamaktadır. Nicel içerik analizi, verilerin tümdengelimsel bir yaklaşımla analiz edildiği ve kodların genellikle sayısal olarak ifade edildiği bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Forman ve Damschroder, 2008, s. 39). Nitel içerik analizi ise, verilerin tümevarımsal bir yaklaşımla analiz edildiği içerik analizi yöntemidir. Nitel içerik analizinde araştırmacı, sayısal değerlerden ziyade derinliğe odaklanarak veriyi dikkatle okuyarak eldeki verilerden yola çıkarak kategorilerini oluşturur (Forman ve Damschroder, 2008, s. 39-41).

Araştırmada verilerin analizi için Atlas.ti paket programından yararlanılmıştır. Analiz aşamasında Elo ve Kyngäs (2008, s. 110) tarafından önerilen Tablo 3.7'de sunulan 3 basamaklı nitel içerik analizi aşamaları izlenmiştir:

Tablo 3.7: Nitel içerik analizi basamakları.

1. Aşama: Hazırlık	a. Analiz biriminin seçimi: Analiz birimi, kelime, cümle veya paragraf gibi formlarda olabilir. Analiz biriminin belirlenmesi ile, metnin hangi parçalarının inceleneceği belirlenir.

	b. Verinin anlaşılması: Araştırmacının veriyi tanımak ve anlamak için veriyi defalarca okumasıdır.
2. Aşama: Düzenleme	a. Açık kodlama: Araştırmacı metni okurken notlar alır ve başlıklar oluşturur. Oluşturulan bu başlıklar bir kodlama sayfasına aktarılır. b. Gruplama: Açık kodlama aşamasında oluşturulan başlıkların daha geniş başlıklar altında toplanması ve daha genel kategorilerin oluşturulmasıdır. c. Kategorilerin oluşturulması: Araştırmacı, ele aldığı olguyu tanımlamak ve anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla kategoriler oluşturur. Bu noktada hangi verilerin aynı kategori altında toplanacağına karar verilir. d. Soyutlama: Araştırmacı, birbirine benzeyen olay ve olguları alt kategorilerde gruplar. Daha sonra aşamalı olarak bu alt kategoriler daha geniş kategoriler altında toplanır.
3. Aşama: Raporlama	Bu aşamada araştırmacı, bulgularını sunar. Bunu yaparken analiz sürecini ve oluşturduğu alt ve genel kategorilerin içeriklerini açıklar.

Tablo 3.7 (devamı)

Bu çalışmada hazırlık aşamasında içerik analizine başlamadan önce veriler analize hazır hale getirilmiştir. Süresi 27 dakika ile 68 dakika arasında değişen yarı yapılandırılmış görüşmelerin ses ve görüntü kayıtlarının araştırmacı tarafından yazılı dökümü veriler üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadan gerçekleştirilmiştir. Toplamda 180 sayfalık yazılı döküm elde edilmiştir. Her bir katılımcıya bir kod verilerek görüşmeler ayrı Word dosyaları olarak kaydedilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen kayıtlar araştırmacı tarafından görüşmelerin dökümü yapılırken tekrar tekrar dinlenmiş ve analize başlamadan önce yazılı dökümler de tekrar tekrar okunarak veriye aşina hale gelinmiştir. Açık uçlu anket sorularından elde edilen veriler de her bir katılımcıya bir kod verilerek ayrı Word dosyaları olarak kaydedilmiş ve toplamda 36 sayfalık yazılı döküm elde edilmiştir. Bu verilerin yazılı dökümleri de tekrar tekrar okunarak veriye aşina hale gelinmiştir. Veriler Atlas.ti paket programında analiz edilmeden önce yazılı dökümler araştırmacı tarafından fiziksel çıktıları alınarak tekrar tekrar okunmuştur. Bu okumalarda araştırma sorularına yanıt verdiği düşünülen katılımcı cümlelerinin altı çizilerek notlar alınmıştır.

İkinci aşama olan düzenleme aşamasında, veriler Atlas.ti paket programına aktarılmış ve metinler tekrar okunup incelenen konu olan olumsuz ilişki sürdürme stratejileriyle ilgili olduğu düşünülen sözcük gruplarına, cümle ve paragraflara hem alıntı eklenmiş hem de kodlar atanmıştır. Tüm görüşme dökümlerinin ve açık uçlu anket formlarının ilk kodlaması yapıldıktan sonra alıntılar ve kod listeleri incelenip kodlar gruplandırılmış ve kategorilere ayrılmıştır. Son

olarak oluşturulan kategoriler daha geniş kategoriler altında toplanmış böylece kategori ve alt kategoriler belirlenmiştir.

Glesne (2015, s. 66), nitel araştırmalarda geçerlilikten söz edilirken "inandırıcılık" kavramının kullanılabileceğini ve araştırmacıların çalışmalarının inandırıcılığını arttırmak için çeşitli yöntemler kullanabileceğini vurgulamaktadır. Bu çalışmada da araştırmanın inandırıcılığını arttırmak için verilerin çeşitlemesi, ayrıntılı betimleme ve dış denetim yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada hem yarı yapılandırılmış görüşmeler hem de açık uçlu anket formları ile veri toplanarak veri çeşitlemesi yapılmıştır. Araştırmanın yöntem bölümünden itibaren araştırmanın yürütülme, veri toplama, veri analizi gibi süreçleri detaylı olarak açıklanmıştır. Son olarak araştırma süreci tez danışmanı ve doktora tez izleme komitesi üyeleri tarafından tüm araştırma süresi boyunca denetlenmiştir.

3.4.2. Nicel Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen nicel verilerin analizi IBM SPSS 25 ve IBM SPSS AMOS 22 paket programları ile yapılmıştır. Araştırmada ilk olarak İEÖ'nün geçerlik çalışmaları kapsamında 267 katılımcıdan toplanan verilerin normallik varsayımını karşılama durumu incelenmiştir. Değişkenlerin normal dağılım durumları için çarpıklık-basıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayıları için +2,-2 aralığı göz önünde bulundurulmuştur (George ve Mallery, 2016, s. 114). İlişkisel eşitlik değişkeni için bu değerlerin mevcut aralıkta olduğu saptanmıştır. Daha sonra doğrusallık varsayımı test edilmiştir. Ölçeğin tamamından alınan puanlar ile ölçek maddeleri arasındaki ZPRED-ZRESID saçılım grafiği incelenmiştir. Grafik incelendiğinde noktaların rastgele dağılım gösterdiği tespit edilmiş ve doğrusallık varsayımının karşılandığına karar verilmiştir (Kline, 2019, s. 80).

Ölçeğin yapı geçerliği DFA ile incelenmiştir. Kestirim yöntemi olarak DFA'da en sık kullanılan ve araştırmacılar tarafından da normalliğin sağlandığı ya da normallikten çok az sapma olduğu durumlarda kestirim yöntemi olarak kullanılması önerilen maksimum olabilirlik yöntemi seçilmiştir (Iacobucci, 2009, s. 95; Şen, 2020, s. 27). İEÖ'nün yapı geçerliğini test etmek için yapılan DFA ardından ölçüt-bağımlı geçerliğini test etmek amacıyla 327 veri ile ölçeğin İDÖ ile arasındaki korelasyon incelenmiştir. Bu analiz öncesinde değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılıma işaret ettiği görülmüş buradan hareketle ölçekler arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Alan yazında değişkenler arasındaki korelasyon katsayısının .70 üzerinde olmasının yüksek düzeyde

bir ilişkiye işaret ettiği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk, 2015, s. 32). Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Alan yazında bir ölçeğin güvenilir kabul edilebilmesi için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının .70 üzerinde olması gerektiği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk, 2015, s. 183).

OİSSÖ geliştirme çalışmaları kapsamında, 83 maddelik ölçeğin yapı geçerliğinin test edilmesi amacıyla ilk olarak faktör analizi yöntemlerinden biri olan TBA gerçekleştirilmiştir. Analiz öncesinde ilk olarak çoklu uç değerlerin tespit edilmesi için Mahalanobis uzaklık katsayısı hesaplanmış ve ölçüt değerin üzerinde olan 69 veri veri setinden çıkarılarak 437 veri ile analize devam edilmiştir. TBA'ya başlarken verilerin analizi yapmak için uygun olup olmadığına karar verirken hesaplanan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett anlamlılık testi sonuçları incelenmiştir. KMO katsayısı, araştırmada örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterince büyük olup olmadığını göstermektedir. KMO katsayısının .80-.89 arasında olması örneklem büyüklüğünün faktör analizi için iyi düzeyde yeterli olduğuna işaret etmektedir. Bartlett anlamlılık testi değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlılığını test etmektedir ve test sonucunun istatistiksel olarak anlamlı olması beklenmektedir (Tabachnick ve Fidell 2015, s. 619). Elde edilen sonuçlara göre KMO katsayısının .86 olduğu ve Bartlett testinin istatistiksel olarak anlamlı (sd= 3403, $p<0.001$) olduğu saptanmıştır.

Ölçeğin faktör sayısının belirlenmesi için özdeğer kriteri ve yamaç birikinti grafiği incelenmiştir. Araştırmada ölçekteki faktör sayısına karar vermek için öz değer tablosu ve yamaç birikinti grafiği incelenmiştir. Öz değer, faktör sayısını belirlemek için kullanılan kriterlerden biridir. Öz değer tablosunda her bir faktörün açıklanan toplam varyansa katkısı yer almaktadır (Çarkçı, 2020, s. 66). Carpenter (2017, s. 36), faktör sayısını belirlemek için genellikle öz değeri 1'in üzerine olan boyutların faktör sayısını belirlemek için kullanıldığını ancak bu ölçütün boyut sayısına karar vermek için yeterli olmadığını, aynı zamanda yamaç birikinti grafiğinin (scree plot) de incelenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yamaç birikinti grafiğinin incelenmesi de araştırmacının öznel yorumuna son derece duyalı olmakla birlikte yalnızca öz değeri bir kriter olarak almaktan daha geçerli bir yöntem olduğu kabul edilmektedir (Carpenter, 2018, s. 36). Çokluk ve diğ. (2016, s. 222), ölçme aracının faktör sayısına karar verirken araştırmacının kuramsal açıdan beklentilerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu çalışmada yedinci faktörden itibaren grafikteki eğimin azaldığı tespit edilmiş ve araştırmacı tarafından kuramsal çerçeve de göz önünde bulundurularak ölçeğin yedi boyutlu yapısının test edilmesine karar verilmiştir.

Ölçeğin boyut sayısına karar verildikten sonra faktör analizi yöntemlerinden TBA yapılmıştır. TBA, çok sayıdaki değişkeni daha az sayıdaki faktörlere indirgemek ve değişkenler arasındaki ilişkileri tanımlamak için ölçek geliştirme çalışmalarında kullanılan başlıca yöntemlerdendir (Tabachnick ve Fidell 2015, s. 615). Döndürme yöntemlerinden ise en sık kullanılan tekniklerden biri olan varimax yöntemi seçilmiştir. Döndürme yöntemine karar verirken ilk olarak faktörler arasındaki korelasyonlar incelenmiş ve boyutlar arasındaki korelasyonların dik döndürme için uygun olduğu saptanmıştır.

Yapılan TBA sonrasında maddelere ilişkin faktör yükleri incelenmiştir. Alan yazında faktör yükü .30 değerinin altında olan maddelerin ölçekten çıkarılması gerektiği, faktör yükü .50 üzerinde olan maddelerin ise uygulama anlamlılığı olan maddeler olduğu vurgulanmaktadır (Çarkçı, 2020, s. 66). Ayrıca binişik maddelerin de ölçme aracından çıkarılması gerektiği vurgulanmaktadır. Binişik maddeler birden fazla faktörde yük alarak faktör yük değerleri arasındaki fark .10'un altında olan veya aynı anda iki faktörde yüksek faktör yüküne sahip maddelerdir (Çokluk ve diğ., 2016, s. 234). Bu doğrultuda araştırmacı tarafından tek tek maddeler çıkarılarak her defasında analiz tekrarlanmıştır. Son aşamada elde edilen yapının açıklanan toplam varyans oranı incelenmiştir. Çokluk ve diğ. (2016, s. 239), sosyal bilimlerde geliştirilen çok faktörlü ölçme araçlarında açıklanan toplam varyansın %40 ile %60 arasında olmasının yeterli kabul edildiğini vurgulamaktadır.

OİSSÖ'nün yapı geçerliğinin test edilmesi için ikinci aşamada farklı bir örneklem grubunda 38 maddelik yedi boyutlu ölçek tekrar uygulanmış ve 315 veriyle DFA maksimum olabilirlik yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada da ilk olarak 315 katılımcıdan toplanan verilerin normallik, doğrusallık ve eşvaryanslılık varsayımlarını karşılama durumu incelenmiştir. Ölçek boyutları çiftleri arasındaki ZPRED-ZRESID saçılım grafikleri incelenerek doğrusallık ve eşvaryanslılık varsayımları incelenmiştir. Ölçek boyutlarının çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenerek normallik varsayımı incelenmiştir. Gürbüz (2019, s. 30), doğrulayıcı faktör analizinde maksimum olabilirlik yöntemi kullanılacağı zaman çarpıklık değerinin +3,-3 aralığında olmasının, basıklık değerinin ise 20'ye kadar çıkmasının kabul gören yaygın bir uygulama olduğunu belirtmektedir. Araştırmacılar tarafından normalliğin sağlandığı ya da normallikten çok az sapma olduğu durumlarda kestirim yöntemi olarak maksimum olabilirlik yönteminin kullanılması önerilmektedir (Iacobucci, 2009, s. 95; Şen, 2020, s. 27). Bu örneklem grubunda ölçeğin sadakatsizlik boyutunun basıklık ve çarpıklık değerleri incelendiğinde çarpıklık değerinin Gürbüz (2019) tarafından önerilen eşiklerden

yüksek olduğu saptanmış bu nedenle analiz Bootstrap ML kestirim yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Analiz için örneklem sayısı 2000, güven aralığı %95 olarak belirlenmiş ve yanlılığı düzeltilmiş güven aralığı seçeneği işaretlenerek analiz gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ölçek alt boyutları arasında çoklu bağlantı problemi olup olmadığını test etmek amacı ile ölçek boyutları arasındaki korelasyon katsayıları ve varyans artış faktörleri (VIF) ile koşul sayısı (CI) değerleri incelenmiştir. Buradan hareketle boyutlar arasındaki korelasyonların .90'ın altında olduğu, her bir alt boyut için oluşturulan regresyon modellerinde VIF değerlerinin 10'dan küçük olduğu ve CI değerlerinin 30'dan küçük olduğu görülmüş ve ölçek alt boyutları arasında çoklu bağlantı problemi olmadığı saptanmıştır (Çokluk ve diğ., 2016, s. 35-36). İlk olarak 315 veri ile DFA yapılmış, bu modelin uyum iyiliği indeksleri, maddelerin faktör yükleri ve R^2 değerleri incelenmiştir. Son olarak elde edilen yapı 327 kişilik bir örneklem grubunda tekrar DFA ile test edilmiştir. Bu örneklem grubunda ölçeğin sadakatsizlik boyutunun basıklık ve çarpıklık değerleri incelendiğinde bu değerlerin Gürbüz (2019) tarafından önerilen eşiklerden yüksek olduğu saptanmış bu nedenle analiz Bootstrap ML kestirim yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Analiz için örneklem sayısı 2000, güven aralığı %95 olarak belirlenmiş ve yanlılığı düzeltilmiş güven aralığı seçeneği işaretlenerek analiz gerçekleştirilmiştir.

OİSSÖ'nün ölçüt-bağımlı geçerliğini test etmek amacıyla 327 veri ile ölçeğin alt boyutları ile NİSÖ alt boyutları arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. İki ölçeğin de boyutları ve boyutlarında yer alan maddeler incelenmiş ve bu boyutlar arasında birbirine benzer olduğu saptanan boyutlar eşleştirilmiş ve eşleştirilen boyutlar arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Bu analiz öncesinde de değişkenlerin betimsel istatistikleri incelenmiş çarpıklık ve basıklık değerleri +2,-2 eşiği içinde olan boyutlar arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı, çarpıklık ve basıklık değerleri +2,-2 eşiği içinde olmayan boyutlar arasındaki ilişkiler Spearman-Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı hesaplanarak incelenmiştir.

OİSSÖ'nün güvenirliği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar test yöntemi ile incelenmiştir. Ölçeğin test-tekrar test güvenirliğini incelemek amacıyla ölçek üç hafta arayla 32 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmıştır. İlk ve ikinci uygulama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkili ölçümler için t-testi analizi ve Wilcoxon işaretli sıralar testi ile incelenmiştir. Ayrıca iki ölçüme ilişkin ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı Pearson korelasyon katsayısı ve Spearman-Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı hesaplanarak incelenmiştir.

İEÖ ve OİSSÖ'nün yapı geçerliğinin test edilmesi çalışmaları kapsamında yapılan DFA sonuçları uyum indeksleri incelenerek değerlendirilmiştir. Alan yazında yapılan DFA sonuçlarının raporlanma aşamasında yer verilmesi gereken indekslere yönelik bazı tavsiyeler yer almaktadır. DFA sonuçlarının raporlanmasında kullanılması önerilen istatistikler, mutlak uyum indekslerinden x^2, sd, x^2/sd değeri, RMSEA değeri (güven aralıklarıyla birlikte) ve SRMR değerleridir. Artımlı uyum indeksi değerlerinden ise CFI değerinin raporlanması tavsiye edilmekte bununla birlikte yine aynı uyum indeksi kategorisinden IFI ve TLI değerlerinin de raporlanabileceği belirtilmektedir (Çokluk ve diğ., 2016, s. 269; Kline, 2019, s. 269; Şen, 2020, s. 32). Buradan hareketle bu araştırmada her iki ölçme aracının DFA sonuçları raporlanırken, x^2, sd, x^2/sd değeri, RMSEA değeri (güven aralıklarıyla birlikte), SRMR değeri, CFI değeri, IFI değeri ve TLI değeri raporlanmıştır. Aşağıdaki Tablo 3.8'de bu indekslere ilişkin olarak alan yazında kabul görmüş eşik değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 3.8: DFA uyum indeksleri eşikleri.

İndeks/İstatistik	**Eşik**
x^2/sd	≤.03 mükemmel uyum
RMSEA	≤.08 iyi uyum ≤.05 mükemmel uyum
SRMR	≤.08 iyi uyum ≤.05 mükemmel uyum
CFI	≥.90 iyi uyum ≥.95 mükemmel uyum
IFI	≥.90 iyi uyum
TLI	>.90 kabul edilebilir uyum
Kaynaklar: Çokluk ve diğ., 2016, s. 271-272; Şen, 2020, s. 32.	

OİSSÖ alt boyutlarından alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi amacıyla ilk olarak kadın ve erkek grupları için puanların her bir alt boyuttaki çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Ölçeğin yıkıcı davranışlar, kendinden ödün verme ve kaçınma boyutundan elde edilen puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı parametrik testlerden ilişkisiz ölçümler için t-testi ile incelenmiştir. Ölçeğin sadakatsizlik, kontrol davranışları ve manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ise parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir.

OİSSÖ alt boyutlarından alınan puanların cinsel yönelim, ilişki süresi, ilişki türü, partnerle tanışma şekli, ilişki bağlamı, partnerle görüşme sıklığı ve ilişkiye bağlılık değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi amacıyla ilk olarak grupların

dağılımları incelenmiştir. Gruplarda sayıca dengesiz dağılımlar olduğu tespit edilmiş ve gruplamalar yapılıp veriler analiz için uygun hale getirilmiştir. İlişki bağlamı ve ilişkiye bağlılık değişkenlerindeki dağılımlarda gruplama yapılamamış, bu değişkenler için analiz yapılmamıştır.

Tablo 3.9: Kişisel bilgi formunda yer alan değişkenlere ilişkin olarak yapılan gruplandırmalar.

Değişken	**Eski Gruplar**	**n**	**Yeni Gruplar**	**n**
Cinsel Yönelim	Heteroseksüel	286	Heteroseksüel	286
	Homoseksüel	7	Diğer	41
	Biseksüel	30		
	Diğer	4		
İlişki Süresi	3-6 ay	47	3 ay – 1 yıl	107
	6 ay-1 yıl	60		
	1-2 yıl	85	1-3 yıl	149
	2-3 yıl	64		
	3-4 yıl	52	3-4 yıl ve üzeri	71
	5 yıl ve üzeri	19		
İlişki Türü	Flört	269	Flört	269
	Sözlü/Nişanlı	25	Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58
	Birlikte yaşama	33		
Tanışma Şekli	Arkadaş ortamı	64	Arkadaş	64
	Okul ortamı	138	Okul	138
	İnternet	85	İnternet	85
	Sosyal etkinlik	24	Sosyal etkinlik	40
	Diğer	16		
Görüşme Sıklığı	Her gün	65	Haftalık	244
	Haftada bir kez	32		
	Haftada birkaç kere	147		
	Ayda bir kez	25	Aylık	83
	Ayda birkaç kere	35		
	Birkaç ayda bir kez	23		
Bağlılık	Çok bağlı	187	Gruplama yapılamamıştır.	
	Bağlı	128		
	Biraz bağlı	10		
	Çok az bağlı	2		
	Bağlı değil	-		
İlişki Bağlamı	Yüz yüze	196	Gruplama yapılamamıştır.	
	Uzak mesafe	19		
	Hem yüz yüze hem uzak mesafe	110		
	Online	2		

Tablo 3.9 (devamı)

Daha sonra OİSSÖ alt boyutlarından alınan puanların her bir değişken grubu için çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir ve buradan hareketle parametrik veya parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Cinsel yönelim, ilişki türü ve görüşme sıklığı değişkenlerine göre

yıkıcı davranışlar, kendinden ödün verme ve kaçınma boyutundan elde edilen puanların farklılaşıp farklılaşmadığı parametrik testlerden ilişkisiz ölçümler için t-testi ile incelenmiştir. Ölçeğin sadakatsizlik, kontrol davranışları ve manipülasyon boyutundan alınan puanların bu değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ise parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. İlişki süresi ve partnerle tanışma şekline göre yıkıcı davranışlar, kendinden ödün verme ve kaçınma boyutundan elde edilen puanların farklılaşıp farklılaşmadığı parametrik testlerden tek yönlü ANOVA analizi ile incelenmiştir. Ölçeğin sadakatsizlik, kontrol davranışları ve manipülasyon boyutundan alınan puanların bu değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ise parametrik olmayan testlerden Kruskal-Wallis H-Testi ile incelenmiştir. Kruskal-Wallis H-Testi sonucunda gruplar arası manidar farklar tespit edildiğinde bu farklılıkların kaynağını incelemek amacıyla Bonferroni çoklu karşılaştırma testi sonuçları incelenmiştir.

OİSSÖ alt boyutlarından alınan puanlar ile eşitlik, doyum ve bağlanma değişkenleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi için değişkenlerin basıklık ve çarpıklık katsayıları göz önünde bulundurularak eşitlik, doyum, kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma değişkenleri ile OİSSÖ boyutlarından yıkıcı davranışlar, kendinden ödün verme ve kaçınma boyutları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Eşitlik, doyum, kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma değişkenleri ile OİSSÖ boyutlarından sadakatsizlik, kontrol davranışları ve manipülasyon alt boyutları arasındaki ilişkiler Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı ile incelenmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın nitel ve nicel aşamalarından elde edilen bulgular sunulmuştur. Aşağıda ilk olarak nitel aşamada elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

4.1. NİTEL AŞAMADA ELDE EDİLEN BULGULAR

Araştırmanın nitel aşamasında yarı yapılandırılmış görüşmeler ve açık uçlu anket formlarıyla toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.1: Nitel verilerin analizi sonrası elde edilen kategori ve alt kategoriler.

Kategori	Alt Kategori
1. Gizlilik İhlali ve Hakimiyet Kurma	1.1. Partnerin karşı cinsle ve arkadaşlarıyla etkileşimini kısıtlamak
	1.2. Partnere baskı yapmak
	1.3. Partnerin gizliliğini ihlal etmek
2. Duvar Örme / Kendini Geri Çekme	2.1. Kendini geri çekmek
	2.2. Trip atmak
	2.3. Soğuk davranmak
3. Kaçınma Davranışları	3.1. Sorunları biriktirip patlamak
	3.2. Tartışmayı kestirip atmak
	3.3. Sorun yaratacak konuları partnerden gizlemek/yalan söylemek
	3.4. Sorunları görmezden gelmek
4. Kontrole Boyun Eğme ve Kendinden Ödün Verme	4.1. İlişki uğruna hayatın diğer alanlarını ihmal etmek
	4.2. Kendinden ödün vermek / baskıya boyun eğmek
5. Yıkıcı Davranışlar	5.1. Partneri kışkırtmak
	5.2. Partneri cezalandırmak
	5.3. Partnere rest çekmek
	5.4. Yıkıcı çatışma çıkarmak
6. Manipülatif Davranışlar	6.1. Partneri kıskandırmak
	6.2. Partneri kıyaslamak
	6.3. Rol yapmak
	6.4. İlgi çekmek için ulaşılamaz görünmek
	6.5. Partneri ayrılmakla tehdit etmek
	6.6. İlgi çekmek için sorun yaratmak
	6.7. Duygusal manipülasyon

4.1.1. Gizlilik İhlali ve Hakimiyet Kurma

Katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden gizlilik ihlali ve hakimiyet kurma kategorisi, partnerin karşı cinsle ve arkadaşlarıyla etkileşimini kısıtlamak, partnere baskı yapmak ve partnerin gizliliğini ihlal etmek olmak üzere üç alt kategoriden oluşmaktadır. Her bir alt kategoriye ilişkin olarak katılımcıların ifadelerinden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Partnerin karşı cinsle ve arkadaşlarıyla etkileşimini kısıtlamak: Romantik ilişkileri sürdürmenin bir yolu olarak partnerin karşı cinsle ve arkadaşlarıyla etkileşimini kısıtlama davranışını sergilemeye ilişkin katılımcı alıntıları aşağıda sunulmaktadır:

"...Şöyle ben çok kıskancım ilişkide. O da işi gereği herkesle konuşuyor. Bütün müşterileriyle kızlarla falan herkesle konuşuyor. Bu da benim hoşuma gitmiyor....Ben şey yapıyorum yani ister istemez hani sinirleniyorum kızıyorum neden böyle bir şey söyledin neden onu çağırdın falan oluyor..." (G5, Kadın, 23 yaşında)

"...Üçüncü kişileri çıkartmaya çalışıyoruz. Tehdit oluşturabilecek insanları birbirimize uzak tutuyoruz mesela...Mesela ben onun arkadaş grubunda kızlar da var. Ben onu o arkadaş grubundan uzak tutmaya çalışıyorum. Çünkü kızları bir tehdit olarak görüyorum..." (G9, Kadın, 22 yaşında)

"...O arkadaşınla (karşı cins) bu derece samimi kalıp konuşmanı istemiyorum dedim. En sonunda vazgeçti. Ben nasıl burada arkadaşlarımdan vazgeçebiliyorsam sen de vazgeçmek zorundasın dedim..." (G10, Erkek, 23 yaşında)

"...Mesela ben onun biraz yakın çevresine karışıyorum...O zaman yapınca biraz olumsuz gibi görünebilir. Hani bu çocuğa dikkat et. Fazla samimi görünüyorsun. Hani samimiyeti azalt, konuşmaya azalt diye bir baskı yapıyor gibi görünebilirim..." (G17, Erkek, 22 yaşında)

"...Mesela kıskandığımı belli etmekten ziyade biraz da durumun farkında olduğumu hissettirmeyi seviyorum. Hani ismini ilk defa duyduğum bir erkek arkadaş hakkında mesela konuşulduğu zaman ya da telefonu da gördüğüm zaman işte bu kim nereden tanıştınız gibisinden sorular soruyorum...Bak ben farkındayım hani ona göre gibisinden bir şey oluştu sanırım...Yani bir kontrolcülük durumu var gibi evet..." (G1, Erkek, 22 yaşında)

"...Mesela o erkek arkadaşıyla da beraber dışarı çıkmıştı. Normalde hani dışarı çıktığında çok rahatsız etmem onu. Çünkü ben de rahatsız edilmeyi sevmiyorum dışarıda. Keyfine baksın yurduna döndüğünde konuşuruz ya da döndüğünde haberi veriyor. Ama mesela o gün çıktığında ararım onu özellikle. 2-3 defa ararım ne yapıyorsun, ne yaptın, bir ihtiyacın var mı gibisinden tabii hiç belli etmeden. Ama aslında o anlıyor. Bir daha çıkmayacağım falan diyor..." (G10, Erkek, 23 yaşında)

"...Ben de onun arkadaşları ile görüşmesini istemedim. Onu bu kadar kötü etkileyenin arkadaşları olduğunu düşündüm. Ben de işte onun hayatına böyle müdahil olmaya çalıştım..." (G4, Kadın, 24 yaşında)

"Instagramdan tanımadığım ve beğenmediğim kızları takipten çıkarmasını istedim." (K12, Kadın, 22 yaşında)

"Erkek arkadaşımın kız arkadaşları ile olan yakınlığı beni rahatsız edebiliyor. Bu sebeple çok yakın hariç arkadaşlarıyla görüşmesini istemem." (K14, Kadın, 22 yaşında)

"Kendi arkadaşlarım ile kesinlikle tanıştırmam, aldatma riski olabilir (güveniyorum) çünkü her an bir ihtimal vardır…. Arkadaşları iyi çocuklar ama fazla buluşmasın diye kavga çıkarabiliyorum çoğu zaman." (K19, Kadın, 21 yaşında)

"Kızlarla olan iletişimini kısıtlamak, konuşmasına izin vermemek." (K21, Kadın, 22 yaşında)

"Çevresini bir miktar kısıtlarım. Hayatında ben yokmuşum gibi yakın erkek arkadaşlıklar kurmasını istemem…Kısıtlama yapabilirim, hayatının merkezindeki varlığımı korumak isterim." (K22, Erkek, 20 yaşında)

Partnere baskı yapmak: Romantik ilişkilerini sürdürürken ilişkiden istediklerini elde edebilmek için partnerine baskı yapan katılımcıların alıntıları aşağıda sunulmaktadır:

"... Sürekli onun rahatsız olmasına rağmen bu konuyla ilgili şeylerden bahsetmek, yüzük fotoğrafları göndermek, evlilikle ilgili sosyal medya testi göndermek gibi gibi davranışlar sergiliyordum." (K6, Kadın, 23 yaşında)

"Sürekli parmağım boş gibi imalarda bulunarak yüzük aldırdım. Hediye etmesini sağladım." (K18, Kadın, 21 yaşında)

"Sürekli olarak, konuşmanın ve birlikte zaman geçirmenin ilişki için bir zorunluluk olduğunu söylemek ve bu konuda tartışmak. Beni ailesine ve yakın arkadaşlarına tanıtmayan sevgililerimi bunu yapmaya zorlayacak cümleler kurmak. Her zaman bir ilişkiye başlarken sonunda potansiyel bir evlilik olmayan bir ilişki istiyorsan başka kapıya derim." (K28, Erkek, 20 yaşında)

"Partnerimi sürekli görmek için onu darlamak. Ailesi ile tanışmak için onu zorlardım. Sürekli evlilik imalarında bulunurdum." (K33, Kadın, 23 yaşında)

Partnerin gizliliğini ihlal etmek: Romantik ilişkilerini sürdürmenin bir yolu olarak partnerlerinin gizliliğini ihlal etme yöntemine başvuran katılımcıların alıntıları aşağıda sunulmaktadır:

"...Ben de onun telefonunu karıştırmaya başladım. Ben de mesajlarını okumaya başladım..." (G4, Kadın, 24 yaşında)

"...Telefonlarına falan bakıyordum. Instagram hesabına, sosyal medya hesaplarına falan bakıyordum. Takip ettiği insanlara falan bakıyordum...Bir gün onun evinde kalmıştım, evi falan temizliyordum, günlüğünü gördüm. Okumak istemedim, sonra ona özel olduğunu düşündüm. Topladım, eski yerine falan koydum, oturdum biraz, aradan birkaç saat geçti. Merak ettim, azıcık okurum, okursam bir şey olmaz diye düşündüm. Gittim okudum..." (G5, Kadın, 23 yaşında)

"...Bu arada etik değil ama Instagram şifresini gizli gizli almıştım mesela...O şekilde onu da kontrol ediyordum..." (G9, Kadın, 22 yaşında)

"...Ben onu çok kontrol etmeye çalışıyordum...iPhone'da hani BUL özelliği diye bir şey var karşındakinin konumunu görebiliyorsun. Hani ben onu açmıştım. Onu da açmasını istedim. Ama açıkçası aklıma geldikçe bakıyorum hani...Daha sonrasında işte mesela bir yere gittiğinde sürekli olarak fotoğraf atmasını istiyordum. Bana görüntü vermesini istiyordum. İşte mesela telefonunu karıştırma gibi bir özelliğim vardı..." (G16, Kadın, 22 yaşında)

4.1.2. Duvar Örme / Kendini Geri Çekme

Katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden duvar örme / kendini geri çekme kategorisi, kendini geri çekmek, trip atmak ve soğuk davranmak olmak üzere üç alt kategoriden oluşmaktadır. Her bir alt kategoriye ilişkin olarak katılımcıların ifadelerinden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Kendini geri çekmek: Romantik ilişkileri sürdürmenin bir yolu olarak kendini geri çekme stratejisini kullanan katılımcıların ifadelerinin alıntıları aşağıda sunulmaktadır:

"...Mesela herhangi bir tartışma olursa bir iki gün, daha doğrusu haklıysam diyelim ki birazcık daha uzak durup onun haklı olduğum kısmı anlamasını bekliyorum açıkçası…Ben küsüyorum yani…Belki de bunu bir kaçış yolu olarak görüyor olabilirim yani küsmeyi. Hani sanki bir şey gibi yani, küseceğim o da bunun bir daha yapılmaması gereken bir davranış olduğunu fark edecekmiş gibi yani..." (G3, Kadın, 241 yaşında)

"...Bu sessiz kalma, kendini kapatma olayı bende de var…Ama aslında açık iletişim kurmadığım için karşıdaki taraf zihnimi de okuyamadığına göre anlamıyor…Ben de sanki belli ettim neden anlatmama ihtiyacı var diyerek kendimi iyice kapatıyorum. Kabuğuma çekiliyorum, sessiz kalıyorum. Onun çabalamasını görmek istiyorum…" (G4, Kadın, 24 yaşında)

"...O bunu bana yaptığımda aslında sinirlenmekten çok kırılıyorum. Kırıldığım için içime kapanıyorum…" (G7, Kadın, 21 yaşında)

"...Yani genel olarak düşündüğümüzde kendi ilişkimde kullandığım en büyük örüntü aslında hani geçmişteki ilişkilerimde de kendini geri çekmek..." (G08, Erkek, 24 yaşında)

"...Mesela hani o bana çok ihtiyaç duyarken bazen hani bir sorun varken ortada ben köşeme çekilip hiç konuşmuyorum mesela…Evet ama hani köşeye çekilmeyi tercih ediyorum. Onun ihtiyacı olduğunu biliyorum. Bazen yani nasıl söylesem yani ilişkiden kendimi soyutlayarak sadece kendimi yani kendimi düşünüyorum. Böyle bir durayım bir soluklanayım gibisinden. Yani bu da olumsuz olabilir. Yani çünkü kendisinin kötü olacağını bilmeme rağmen hani köşeme çekiliyorum…" (G10, Erkek, 23 yaşında)

"...Partnerimden hani gönlümü almasını bekliyordum. İşte kırıldığımı anlamasını bekliyordum. Ama bu hiçbir zaman olmadı ya da nadiren oldu. Zaten ilişkiler de bu yüzden bitiyor genel olarak..." (G11, Kadın, 19 yaşında)

"...Konuşma dilim değişiyor mesela. Mesela aşkım, sevgilim kelimelerini kullanmam. Düz yazarım. O üstüne basa basa bana aşkım der, güzel kelimeler... Ama ben söylememeyi tercih ederim. Konuşmayı kapatmak isterim, o görüntülü konuşmak ister..." (G12, Kadın, 20 yaşında)

"…Ya ben biraz şey yapıyorum hemen uzaklaşıyorum hemen mesela interneti kapatıp çıkıyorum. Çok sinirlendiğim bir konuysa hemen iletişimi kesiyorum…" (G13, Kadın, 20 yaşında)

"…Anlaşılmadığımı düşündüğüm zaman ben biraz çabuk sinirleniyorum. Agresif davranışlar sergileyebiliyorum. Sergiledikten sonra böyle bir küsme olayı gerçekleşiyor. Ayrı oluyoruz evin içerisinde…Soğuk yapıyoruz yani birbirimize..." (G17, Erkek, 22 yaşında)

"Bazen büyük tartışmalarda ondan uzaklaşma davranışı sergileyebiliyorum." (K5, Kadın, 20 yaşında)

"Devam etmesi için sınırlarımdan feragat etme, öz saygımı zedeleyecek hareketlerde bulunma (haklı olsam da özür dilemek gibi), çok sinirlenip susma, konuşmaktan kaçınma, tartışmaktan kaçınma, konuların üstünü örtme gibi davranışlar sergileyebiliyorum." (K6, Kadın, 23 yaşında)

"Bazı şeyleri açıklamaya hevesim olmadığı için konuşmamayı tercih ediyorum." (K9, Kadın, 22 yaşında)

"Onu anlamaya çalıştıkça onun beni anlamadığını fark ettim. Bu yüzden artık onu anlamaya çalışmıyorum. Onarmak için görmezden geliyorum. Ne zaman küssem ve hayatından çıkmak istesem o zaman ilişkimiz onarılıyor." (K20, Kadın, 22 yaşında)

"Sevgilimin haksız olduğuna ikna etmek, onunla olan iletişimi bir süreliğine kesmek." (K21, Kadın, 22 yaşında)

"Çok bilinçli mi bilmiyorum ama tartışma ve kızgınlık olduğu zamanlarda insan ister istemez sevgisini göstermekte cimrileşiyor. Yani bir nevi mahrum bırakma oluyor. Dolayısıyla insanda bir eksiklik duygusu oluyor." (K22, Erkek, 20 yaşında)

"Ağlamak. O beni kırdığında sessizliğe bürünüp ağlıyorum." (K32, Kadın, 19 yaşında)

"… İstek, beklenti ve hislerimi karşı tarafa açıkça belli etmeyip onun anlamasını beklemek gibi." (K3, Kadın, 21 yaşında)

Trip atmak: Romantik ilişkileri sürdürmenin bir yolu olarak partnerlerine trip attığını ifade eden katılımcıların alıntıları aşağıda sunulmaktadır:

"…Trip atarım…Mesela o tripleşmek ya da ufak kavgalar bence ilişkiyi de canlı tutabilen şeyler olduğunu düşünüyorum…" (G3, Kadın, 21 yaşında)

"…Ya şöyle oluyor ben mesela ya bilmiyorum belki kadınlarda daha fazla daha çok trip atıyorum mesela bu konuda böyle bozuluyorum, bozulduğumu hissetmesini istiyorum…" (G7, Kadın, 21 yaşında)

"…Ama işte bazen böyle hani kafam bozuk olur. Yani bir şey hoşuma gitmez. Ona soğuk yaparım, trip atarım. Dediğim gibi konuşma dilimi onun istediği gibi yapmam. Bunun da farkında olurum. Bilerek yaparım. Böyle şeylerden. Bundan mesela çok konuştuğumuz oluyor. O bana uzun uzun mesajlar yazar, güzel sözler yazar. Ama ben kısa tutarım. O bana on kere aşkım dediyse ben bir kere aşkım derim. Bu da işte bu beni çok üzüyor. Neden böyle yapıyorsun falan filan deyince de farkında değilim. Ayağına yatarım. Bunu yapıyorum evet…" (G12, Kadın, 20 yaşında)

Soğuk davranmak: Romantik ilişkilerini sürdürürken partnerine soğuk davranma stratejisine başvuran katılımcı alıntıları aşağıda sunulmaktadır:

"…onsuz da bir hayatım olabileceğini umursamaz bir tavırla ona belli etmek." (K6, Kadın, 23 yaşında)

"… Anlayışsız ve ilgisiz davranıp sonrasında sakinleştikten ve tekrar sevmeye başladıktan sonra hallediyoruz." (K9, Kadın, 22 yaşında)

"Soğuk yapmıştım. Takmıyormuş gibi davrandım." (K29, Erkek, 20 yaşında)

"Soğuk yaptım." (K30, Erkek, 21 yaşında)

"Soğuk yapmak." (K31, Erkek, 20 yaşında)

4.1.3. Kaçınma Davranışları

Katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden kaçınma davranışları kategorisi, sorunları biriktirip patlamak, tartışmayı kestirip atmak, sorun yaratacak konuları partnerden gizlemek / yalan söylemek ve sorunları görmezden gelmek olmak üzere dört alt kategoriden oluşmaktadır. Her bir alt kategoriye ilişkin olarak katılımcıların ifadelerinden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Sorunları biriktirip patlamak: Romantik ilişkilerini sürdürürken ilişkilerindeki sorunları biriktirip sonradan patlama veya bu sorunları sonradan gündeme getirme yoluna başvuran katılımcıların ifadelerine ilişkin alıntılar aşağıda sunulmaktadır:

"...Hani belki de bizi ayrılığa getiren şeyler veya büyük kavga etmemizin sebebi hani bir konuda darlanıp farklı şekillerde kendimi ifade ediyorum. Tahammülüm kalmıyor çünkü. Ama sonra yine bir şekilde hallediyoruz..." (G2, Kadın, 23 yaşında)

"...Ama genel olarak biz onun ailesiyle mesela ablası var çok iyi değiliz açıkçası. Onun bana geçmişte söylediği şeyler vardı mesela. Ama ben bunları çok unutmadığım için mesela gün yüzüne çıkarıp tekrar irdeleyebiliyorum..." (G3, Kadın, 21 yaşında)

"...Bu benim için problem. Ben bunun problem olduğunu direkt yüzüne söylemiyorum ama kendi içimde bu problemi de başka konularda ona farklı davranarak yansıtıyorum mesela. Bu da toksik bir şey aslında. Başka şeylerden çıkartıyorum acısını aslında. Ateşlenmiştim. Ve ondan gelmesini bekledim. Mesela meyve, bitki çayı alıp. Sonuçta yurtlarımız yan yana aşağıya bırakıp da beni ilgilenmesini bekledim. O da abarttığımı düşünmüş hastalığımı. Ciddiye almamış. Benim için de çok problemdi. Mesela bunun için bir hafta boyunca her şeyden kavga çıkartmıştım yani..." (G9, Kadın, 22 yaşında)

Tartışmayı kestirip atmak: Romantik ilişkilerini sürdürürken partnerleriyle tartışmaları kesip atma yoluna başvuran katılımcıların ifadelerine ilişkin alıntılar aşağıda sunulmaktadır:

"...Problemi ortadan kaldırmak için yaptığım, haklı olduğumu düşündüğüm zamanlarda bile tamam yeter artık ben haksızım demek. Yani problemi bitirmek için artık biraz da bıkmışlıktan galiba...Uğraşmak istememe gibi bir durum var artık yani biraz da katlanamıyorum ben tartışmaya bir anlam olmadığını düşünüyorum genelde zaten tartışılan konular çok büyük konular gelmiyor bana. Durum öyle olunca kimin haklı kimin haksız olduğundan ziyade boş boşuna birbirimizi yoruyoruz bence tartışarak..." (G1, Erkek, 21 yaşında)

"...Mesela evde tartışıyoruz biz, mutfakta tartıştık. Sonra o konu mutfakta uzamasın diye, tamam sen haklısın, ben bir şey demiyorum. Hani konuşmak da istemiyorum, kapatalım bu konuyu deyip oradan uzaklaşıyorum. Konuşmak istemiyorum..." (G5, Kadın, 23 yaşında)

"...Yani hani şöyle oluyor mesela sinirliyim kızgınım ama diyorum ki neyse. Mesela gece her yattığımda bir kalp emojisi atıyorum. Normalde kızgınken atmam. Diyorum ki neyse şimdi bu konuşma yine uzayacak ben bu kalbi atayım. Kalbi atıp kızgın yattığım zamanlar da oluyor mesela yani tekrardan tartışmaya girmemek için. Yani aslında gerçek duygularım değil, gizliyorum. Normalde hala tepkiliyim..." (G15, Kadın, 20 yaşında)

"Kavga veya tartışmaya girdiğini fark ettiğim zaman umursamaz davranıp konuyu kapatmaya çalışıyordum." (K7, Erkek, 21 yaşında)

"...yapılan kavgaları uzatmamak adına her şeye tamam diyorum ve kabul ediyorum." (K19, Kadın, 21 yaşında)

"... aramızda çıkan herhangi bir tartışmada haklı dahi olsam konu uzamasın diye özür dilemek." (K20, Kadın, 22 yaşında)

Sorun yaratacak konuları partnerden gizlemek / yalan söylemek: Romantik ilişkilerini sürdürürken partnerleriyle aralarında tartışma veya sorun yaşanmasına neden olacak konuları partnerlerinden gizleme yoluna başvuran katılımcıların ifadelerine ilişkin alıntılar aşağıda sunulmaktadır:

"...İster istemez yani şu an okulda bir sürü tanıdığım oluyor öğretmenler de dahil. Öyle işte onların hepsini mesela kız arkadaşıma söylemiyorum. Niye? Söylersem huzursuzluk yaşarız, mutluluğumuz bozulur..." (G10, Erkek, 23 yaşında)

"...Mesela şu anki partnerim bir önceki ilişkimi bilmiyor. Çünkü biliyorum yani onunla hala aynı ortamdayım eski sevgilimle ve bundan çok rahatsız olacağını biliyorum. O yüzden de bundan bahsetmedim. Bahsetmeyi de düşünmüyorum. Onun dışında yani kendimle ilgili bazı şeyleri saklıyorum tabii ki. Hoşuna gitmeyebilecek şeyleri..." (G11, Kadın, 19 yaşında)

"İlişkimin varlığını sürdürebilmesi için onu kızdıracak davranışlar sergilediğimde ondan gizleyebiliyorum." (K1, Kadın, 20 yaşında)

"Onun kızacağını bildiğim ya da gözünde kötü gözükeceğim, söylerken kötü hissedeceğim bir konuyu ondan gizleyerek söylemek." (K2, Kadın, 22 yaşında)

"Partnerimin hoşlanmadığı ancak benim yapmamayı kabul etmediğim şeyleri gizlice yapmak. Örneğin, arkadaşımla görüşmemi sorun etmiyor ancak arabayla bırakılmam hoşuna gitmiyor. Bu durum bana anlamsız geldiği için tartışmayı çözmüyorum. Yapmayacağıma söz vermiyorum ve sormadığı sürece gizliyorum." (K8, Kadın, 22 yaşında)

"Eğer ufak bir tartışma gereksiz yere çok uzamış ve büyümüşse ufak yalanlar atabiliyorum." (K12, Kadın, 22 yaşında)

"Küçük yalanlar söylemek." (K15, Kadın, 21 yaşında)

"Yalan söylemek, ufak ayrıntıları gizlemek." (K16, Kadın, 21 yaşında)

"Annesi ve ailesinin görüşlerini sevmiyorum ama seviyor gibi yapıyorum." (K19, Kadın, 21 yaşında)

"Yalan." (K25, Erkek, 19 yaşında)

"Bazı kişilik özelliklerimi o kişiden gizlemek." (K27, Kadın, 19 yaşında)

"Olumsuz özelliklerimi saklamış olabilirim." (K29, Erkek, 20 yaşında)

"Partnerimin arkadaşlarıyla sırf partnerim mutlu olsun diye gereğinden fazla samimi olup onları sevmesem de seviyor gibi yapardım." (K33, Kadın, 23 yaşında)

"Ailesiyle tanıştığımda ailesi beni hep iyi bilsin istemişimdir. O yüzden bence kendim olmam gerekirken bazen kendimi aşırı tutmuş olabilirim. Mesela tepkimi koymam gerektiğinde koymamam gibi." (K35, Kadın, 21 yaşında)

"Tanıştırdığı kişiden çok hoşlanmasam da kırılmasın diye iyi biri diyorum." (K11, Kadın, 21 yaşında)

"Alttan almak ve kırıldığımı, üzüldüğümü ondan gizlemek." (K26, Kadın, 20 yaşında)

"Bazı düşüncelerimi kendime sakladım." (K29, Erkek, 20 yaşında)

"Kendimi ona sürekli olarak sevdirmeye çalışmak, hoşuna gitmeyen her şeyden kaçınmak." (K26, Kadın, 22 yaşında)

Sorunları görmezden gelmek: Romantik ilişkilerini sürdürürken ilişkilerindeki sorunları görmezden gelme yoluna başvuran katılımcı alıntıları aşağıda sunulmaktadır:

"...İki tarafta da böyle. Bu bir problem. Yani yokmuş gibi davranıyoruz problem. Ben bundan çok şikayetçiyim bu arada. Onu da söyledim. 6 yıldır her şeyi hasır altına sere sere sere sere sere sere. Patlayacak yani dedim. Bu nereye kadar hasır altına süpürülecek? Nereye kadar hiçbir olay olmamış gibi davranacağız? Karşılıklı kırıyoruz birbirimizi. Özür yok. Telafi yok. Tekrar yapmayalım yok. Her şey hasır altına giriyor...Evet çok büyük problemleri bile. Mesela gerçekten çok büyük kavga ediyoruz. Küfürler ortalıkta uçuşuyor diyelim yani. O kadar çok kavga ediyoruz. Yani o kavgadan geri dönüşünün olmaması gerekiyor normal şartlarda...Çünkü diyorum ki normal insanlara bakıyorum. Öyle bir şey gerçekten ayrılmayla sonuçlanmalı. Çok ağır bir kavga. Çığlık kıyamet bir kavga ediyorsun. Nefret kusuyorsun karşılıklı. Sonra sanki hiçbir şey olmamış gibi 4-5 saat sonra sanki öyle bir şey yaşanmamış gibi iki taraf birbirine davranıyor..." (G9, Kadın, 22 yaşında)

"...Sinirlendiği zaman söylediği şeyler beni incitiyor. Sonrasında özür dilediğinde o inciten şeyleri söylememiş varsayacağımı düşünüyor. Yani özür diliyor, çabalıyor. Dediğim gibi ben sessiz kalıyorum. Çabalıyor, çabalıyor. İşte ben onun çabaladığını gördükten sonra da uzatmıyorum. Aslında hata yapıyorum. Uzatmam gerekiyor, bunu çözmem gerekiyor. Ama uzatmıyorum yani görmezden geliyorum söylediği şeyleri. Sanki söylememiş gibi gündelik hayatımda normal bir şekilde devam ediyorum…" (G4, Kadın, 24 yaşında)

"... İşte hani bir şey olduğunda sineye çekiyordum onun hatalarını. Bana karşı çok sert davransa da çok kırıcı davransa da. Sorun değil diyordum olabilir işte bu kadar şeyler. Mesela arkadaşlarını hiç sevmiyordum. Arkadaşları ilişkimizi çok etkiliyordu. Hep bizim aramızdaki bütün problemleri arkadaşlarıyla paylaşıyordu. Ve arkadaşların ilişkileri de aslında kötü durumdaydı. Ve yanlış kişilerden tavsiye alıyordu. Ama ona bunu söylemiyordum yani…Genel olarak problemleri gizliyordum. O şekilde söyleyebilirim…" (G11, Kadın, 19 yaşında)

"... Mesela bir konuyla alakalı yaptığı bir espri mesela hoşuma gitmese de atıyorum bana çok cinsiyetçi gelse de o tarz konularda aslında hiç böyle biri değilim ama tolerans veriyorum sanırım..." (G13, Kadın, 20 yaşında)

"Onarabilmek için yaptığım olumsuz davranış o sinirlenmesin diye fikrimi söylememek, susmak." (K2, Kadın, 22 yaşında)

"Devam etmesi için sınırlarımdan feragat etme, öz saygımı zedeleyecek hareketlerde bulunma (haklı olsam da özür dilemek gibi), çok sinirlenip susma, konuşmaktan kaçınma, tartışmaktan kaçınma, konuların üstünü örtme gibi davranışlar sergileyebiliyorum." (K6, Kadın, 23 yaşında)

"Aramızda tartışmaya yol açan konular hakkında konuşmaktan kaçınmak." (K8, Kadın, 22 yaşında)

"Aramızda sorun çıkmaması için onun hatalarını görmezden geliyorum." (K1, Kadın, 20 yaşında)

"Problem yokmuş gibi yapıp üstüne gitmemek." (K7, Erkek, 21 yaşında)

"İlişkideki sorunları görmezden gelip uzun süre sonra duygusal patlamalar yaşamak…. Partnerimden bağımsız olsa da ilişkinin geleceğini belirleyen sorunları görmezden geliyorum. Örneğin aile ilişkileri bana çok uzak ve kendi ailemde görmediğim şeyler. Bunlar sorunlara yol

açıyor ve beni üzüyor. Ancak ilişki devam etsin diye görmezden geliyorum." (K8, Kadın, 22 yaşında)

"Hataları tekrarlamamaya çalışıyoruz ama alışkanlıktan ve bir daha öyle sadık bir partner bulamam düşüncesiyle görmezden gelmeye çalışıyorum." (K9, Kadın, 22 yaşında)

"Var olan farklılıklarımıza saygı duymaya çalışmak veya bu farklılıkları görmezden gelmeye çalışarak muhabbeti sürdürmeye çalışmak." (K13, Kadın, 21 yaşında)

"Çoğu zaman onun isteklerine öncelik vermek, onun hakkında düşündüğüm olumsuz huylarını ona yansıtmamam." (K19, Kadın, 21 yaşında)

"Sorunları görmezden gelmek, alttan alan taraf hep benim olmam." (K20, Kadın, 22 yaşında)

"Bazı sıkıntıları görmezden gelme veya gerçekten ciddi bir sıkıntı oluşturana kadar büyümesini beklerim." (K22, Erkek, 20 yaşında)

"Bana ters düşen, uymayan davranışlarını göz ardı ediyor ve bunun ileride sorun olmayacağını düşünerek kendimi kandırıyorum." (K26, Kadın, 20 yaşında)

"İlişkide bulunduğum kişinin katılmadığım ve yanlış olduğunu düşündüğüm düşünce ve davranışlarını görmezden gelmek. Örneğin bazı kadın düşmanı söylemlerini görmezden gelmek." (K27, Kadın, 19 yaşında)

"Sorunu ve kırmızı bayrakları görmezden gelmek." (K28, Erkek, 20 yaşında)

"Manipülasyonlara göz yumdum." (K29, Erkek, 20 yaşında)

"Hiçbir sıkıntımız ve problemimiz yokmuş gibi davranmak... Yaptığı yanlışları görmezden gelmek." (K35, Kadın, 21 yaşında)

"İlişkimizdeki aksamaları görmezden gelmek." (K36, Kadın, 23 yaşında)

4.1.4. Kontrole Boyun Eğme ve Kendinden Ödün Verme

Katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden kontrole boyun eğme ve kendinden ödün verme kategorisi, ilişki uğruna hayatın diğer alanlarını ihmal etmek ve kendinden ödün vermek / baskıya boyun eğmek olmak üzere iki alt kategoriden oluşmaktadır. Her bir alt kategoriye ilişkin olarak katılımcıların ifadelerinden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

İlişki uğruna hayatın diğer alanlarını ihmal etmek: Romantik ilişkilerinin sürmesi için arkadaşlık ilişkilerini ve sosyal hayatlarını ikinci plana attıklarını ifade eden katılımcıların altınları aşağıda sunulmaktadır:

"…Yani bu tarz yaptığım fedakârlık sanırım zaman açısından olabilir. Bir arkadaşımla buluşacak oluyorumdur mesela ama kız arkadaşımla vakit geçirmeyi tercih ettiğim, tercih etmek de değil aslında biraz zorunlu kalma durumu gibi bu tarz şeyler olabilir vakit anlamında zaman anlamında…Ya önceki ilişkimde ilişkiyi koruyabilmek için aramı açmak zorunda bırakıldığım arkadaşlıklarım olmuştu mesela bu tarz şeyler yaşanmıştı. Tatile gitme konusunda mesela erkek arkadaşlarımla bile tatile gideceğim zaman problem edildiğinde yazın evde oturduğum olmuştu mesela..." (G1, Erkek, 21 yaşında)

"...Hani dört günümüz birlikte geçiyor bir haftada. Ama ona rağmen benim erkek arkadaşıma bu durum yetmiyordu. Ve ben normalde mesela o hayatımda olmadığı zamanlarda çok aktif bir hayatım var. Yani hem ajansta çalışıyordum, çoğu fuara katılıyordum. Daha sonra hani sosyal ilişkilerim çok güçlüydü. Yani kendime vakit ayırabiliyordum falan…Ama eski hayatıma da sahip değilim artık…Hani sorumluluklar açısından bir sekteye uğrama yok ama eski hayatıma da sahip değilim. Hani şey diyor hani mesela ne yapmak istiyorsan birlikte yapalım. Hani sürekli vakit geçirme isteği var ve bazen daralıyorum…" (G2, Kadın, 23 yaşında)

"...Şöyle o benim dışarıda başka bir erkeklerle falan görüşmeme izin vermiyor. Yani veriyor ama sürekli arıyor. Neredesin? Ne yaptın? Nereye gittiniz? Yanındakiler kim? Nereden? Ben sana nasıl ulaşacağım? Telefonlarım sürekli açık olsun falan oluyordu. Bu beni rahatsız ediyor…Çünkü artık şey fark ettim. Onunla çıkmaya başladığımız günden beri ben diğer arkadaşlarımı böyle aksatmaya başladım. Çok fazla görüşmemeye başladık. Onlar da şey yaptı böyle sitemlerini falan söylediler. Biz eskisi kadar görüşmüyoruz. Hiçbir şey yapamıyoruz falan diye…" (G5, Kadın, 23 yaşında)

"...Şu anda üniversitede mesela sırf kız arkadaşım hani sinirlenmesin diye konuşmadığım kızlar da oluyor. Çok samimiyet kurmuyorum. Hani genelde erkek arkadaşlarla takılıyorum vesaire..." (G10, Erkek, 23 yaşında)

Kendinden ödün vermek / baskıya boyun eğmek: Romantik ilişkilerinin sürmesi için kendilerinden ödün verme yoluna başvuran katılımcı altınları aşağıda sunulmaktadır:

"...Kendi sevdiğim şeylerden bazen feragat edebiliyorum. İlişkimizin daha da ilerleyebilmesi için…Yurt dışında iki abim yaşıyor. Ben üniversiteye gelmeden önce oraya gitme imkânım bulunuyordu. Ben gideyim dedim gerçekten yani çok istedim gitmeyi. Çünkü oraya gidersem hani daha iyi bir hayat kurabileceğimi düşünüyordum. Ama kendisi istemedi yani yalvardı diyebilirim gitmemem için. Ben de şey yapamadım hani terk edemedim gidemedim. Kendimden çok fazla ödün veriyorum o konuda mesela…" (G10, Erkek, 23 yaşında)

"...Benim sınıfta bir arkadaşım var. O sevmiyor bu kızı, çünkü daha böyle şey biri, daha böyle takılmalık ilişkiler yaşamayı seven yani çok ciddi ilişkisi olmayan biri. O da böyle biriyle takılmamdan bir yere gidip oturmandan rahatsız olacağını belirtiyor. Yani ben bunu istemiyorum hatta bunu yaparsan ayrılırım diyor yani. Mesela o kişi normalde benim baktığım zaman geçen yıl bir de oda arkadaşımdı bu sene değişti. Çok yakınımdı. Ama geldiğimden beri Eylül'den beri hiç görüşmedim onunla okul dışında. Bunu sürekli reddettim çok zor durumda kaldım. Yalan söylüyorum sürekli yani çağırıyor. Ne diyeceğim artık bahaneler tükeniyor. Ama (erkek arkadaşım) istemiyor gidersen ben istemiyorum çok rahatsız olacağım diyor. Yapmıyorum mecburiyetten…İki tane kız arkadaşım böyle gece bir yere eğlenmeye gideceklerdi, beni de çağırdılar tabii ki de gitmedim. Gidemem çünkü. Mesela senin ne işin var diyor (erkek arkadaşım). Mesela o zaman çok içimde kaldı o. Çok gitmek isterdim gerçekten çok eğlenmişler. Arkadaşlarımla öyle bir ortamda bulunmak vakit geçirmek çok isterdim... (G6, Kadın, 20 yaşında)

"Kendimden çok fazla taviz verdim. Gereksiz fedakarlıklar yaptım." (K3, Kadın, 21 yaşında)

"Kendi değerimi unutup her şeyi ona göre düzenlemek ve planlamak. Zaman yönetimimi zorlayıp onunla sürekli olarak iletişimde kalmaya çalışmak. Hayır diyememek." (K15, Kadın, 21 yaşında)

"Çoğu zaman onun isteklerine öncelik vermek…" (K19, Kadın, 21 yaşında)

"Kendi hayallerimi onun için ertelemek, onun hayallerini içerisinde ben olmayan, kendiminkinden üstün tutmak." (K24, Kadın, 22 yaşında)

"Kendimden ödün verdim." (K30, Erkek, 21 yaşında)

"Kendimden çok ödün vermek ve sürekli fedakârlık yapmak. Örn: Hep partnerin isteklerini yapmaya çalışmak, sınır çizememek." (K33, Kadın, 23 yaşında)

"İleriki aşamaları zamanında değil, onun ısrarıyla zamanından önce yapmak." (K2, Kadın, 22 yaşında)

"Bazı kısıtladığı durumlar (giyim, makyaj, arkadaş ortamı) bunları ilişkinin gidişatı için kendimden ödün vererek yapmak zorunda kaldım diyebilirim." (K34, Kadın, 22 yaşında)

"... Partnerim ikili ilişkide çok fazla sınır bulunmaması gerektiği düşüncesinde bazen ben de sınırlarımı esnetebiliyorum." (K5, Kadın, 20 yaşında)

"Devam etmesi için sınırlarımdan feragat etme, öz saygımı zedeleyecek hareketlerde bulunma haklı olsam da özür dilemek gibi davranışlar sergileyebiliyorum." (K6, Kadın, 23 yaşında)

"İlişkinin devam etmesi için kendimi hazır hissetmediğim halde öpüşme isteğini reddetmedim. Ailesiyle tanışmak istemediğim halde evine gidip ailesiyle tanıştım." (K10, Kadın, 25 yaşında)

"Kabul etmeyeceğim durumları kabul edip ilişkiyi sürdürdüm. Ortak bir noktada buluşma yerine kendimden ödün verdim…Ailesi ve arkadaşlarıyla hiç tanışmak istemediğim halde, hazır olmadığımı düşündüğüm halde tanıştım." (K17, Kadın, 21 yaşında)

"Kendimden ödün vermek, normalde yapmayacağım her şeyi onun için kabul etmek." (K20, Kadın, 22 yaşında)

"Onun bana karşı yaptığı ve karakterime uymayan hareketlerini kabul etmek, beni küçümsemesi gibi." (K24, Kadın, 22 yaşında)

4.1.5. Yıkıcı Davranışlar

Katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden yıkıcı davranışlar kategorisi, partneri kışkırtmak, partneri cezalandırmak, partnere rest çekmek ve yıkıcı çatışma çıkarmak olmak üzere dört alt kategoriden oluşmaktadır. Her bir alt kategoriye ilişkin olarak katılımcıların ifadelerinden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Partneri kışkırtmak: Romantik ilişkilerini sürdürürken partnerlerini kışkırtma yoluna başvuran katılımcıların ifadelerinden alıntılar aşağıda sunulmaktadır:

"...Mesela bazen şey de olabilir hani geç saatte çıkmam mesela rahatsız edebiliyor ya da işte atıyorum kıskandırmak değil bu ama mesela atıyorum işte erkeklerle okulda çok fazla oturup kalkmamı istemiyor mesela. Ben mesela inadını sırf o an kötüysem gidip otururum yani sırf inadımdan mesela gidip birileriyle oturup işte kahve içerim sonra da ona söylerim. Sinir olsun diye yaparım bunu ama kıskandırmak için değil. Sadece sinirlensin yani sinir olsun istiyorum..." (G3, Kadın, 21 yaşında)

"...Normalde mesela çok paylaşım yapan bir insan değilim (sosyal medyada). Ta geçen Şubat'ta uzunca bir süre böyle bir 14-15 gün falan konuşmadık. Ve her konuşmadığımız gün ben sesimi çıkarmıyorum dediğim gibi. Ben hiçbir şey yazmıyorum o da bana hiçbir şey yazmıyor. Aramıyor sormuyor. Sonra kendimde şöyle hareketler başladığını fark ettim. İşte story atmalar, ondan sonra saç baş değişik fotoğraf çektirip koymalar. Yani böyle gerçekten ilgi istediğimi belli eden hareketler yaptığım oluyordu. Yani o sırf sinirlensin diye. Sen üzülüyorsun ama bak ben eğleniyorum tarzında..." (G3, Kadın, 24 yaşında)

"... O benim inadıma gidiyorsa ben de onun inadına giderim tarzı bir düşüncem vardı o zaman. Aslında dediğim gibi genelde o beni kısıtlamaya çalışıyordu. Yani ben de kısıtlanmak istemediğim için hani inadına bunu yapıyordum, onu kısıtlıyordum..." (G8, Erkek, 24 yaşında)

"...O mesafeyi aştığı zaman (karşı cinsle ilişkilerde) ben de o mesafeyi aşıyorum ki nasıl hissettiğimi anlasın kendini toparlasın diye. Bunu da çok yapıyorum. Yani kıskandırmak için değil empati kurabilsin diye. Tamam diyorum sen oturuyorsan ben de oturacağım o zaman. Diyorum mesela. Bazen de tehdit ediyorum açık açık yani diyorum tamam diyorum yaparsan ben de yapacağım diyorum..." (G9, Kadın, 22 yaşında)

"...Sanırım benim moralim bozuk olduğu zaman, bir şey takıldığım zaman onun da öyle olmasını istiyorum. Benim kafam bir şeye bozuksa onun da bozuk olsun. Onun da morali bozulsun istiyorum..." (G12, Kadın, 20 yaşında)

"...Örneğin ona sinirlendiğimde Instagram'a girip kendi takip isteklerimi onaylıyordum onun karşısında. Erkeklerin isteklerini, sonra bana mesaj atan insanlara cevap veriyordum karşısında, ki sinir olsun bana hani. Ben ona ne kadar sinirliysem o da bana eş oranda sinir olsun diye..." (G16, Kadın, 22 yaşında)

"...Sorunu çözmek için kavga çıkarıyorum. Diyorum benim de bir hayatım var. Benim de sorumluluklarım var falan diye. Ama istemsizce şöyle oluyor. Ben kendimi böyle tam daralmış hissediyorum. Bir tartışma yaşıyoruz..." (G2, Kadın, 23 yaşında)

Partneri cezalandırmak: Romantik ilişkilerini sürdürürken partnerlerini cezalandıran katılımcıların ifadelerinden alıntılar aşağıda sunulmaktadır:

"...Mesela söylüyorum diyorum işte. Bu kızdan hoşlanmadım diyorum. Bu kızdan iyi enerji almadım diyorum. İşe yaramıyor mu? O kızla o mesafeyi aşar gibi olduğu zaman hemen ona tepki vermeye başlıyorum kötü davranıyorum. Soğuk davranıyorum. İlgisiz davranıyorum. O da bunu anlıyor diyor ki "Tamam ya ben ne zaman bu kızla bir araya gelsem. Bu kız bana bütün gün soğuk davranıyor. Bütün gün mesafeli davranıyor. Kendini hiç yaklaştırmıyor. Demek ki bu kızdan çok rahatsız oluyor". Bunu yapıyorum çok fazla…" (G9, Kadın, 22 yaşında)

"...Bir olay olmuştur öncesinde. Beni üzmüştür, bir tartışma yaşamışızdır. O konuyu kapatmışızdır. Ama hala beni üzüyordur. Ben bazen laf arasında hiç olmadık yerlerde laf arasında bunları dile getirip hani böyle kinayeli kinayeli konuşurum. Yani kesinlikle bunu ona hissettiririm yani. O da anlar zaten çünkü direkt konuya değiniyorum. Şaka ile de olsa hani morali bozuluyor o an. Ben şaka ile söylüyorum hani ama bilerek söylüyorum. Morali bozuluyor. Moralinin bozulacağını biliyorum..." (G10, Erkek, 23 yaşında)

"...Ben öfkesini çok kontrol edemeyen biriyim. Özellikle erkek arkadaşlarıma karşı. Sinirlendiğim zaman karşımdakine sadece kırıcı davranırım. Sanki sokaktan geçen bir insanmış ve bana çok büyük bir kötülük yapmış gibi sözler söylerim, bağırırım. Hani böyle onu kırabildiğim kadar kırmak için uğraşıyorum aslında. Bilerek yani kalbimi kırmaya çalışıyorum…Mesela o oradayken (memleket) genelde hep o arkadaşlarıyla dışarı çıkıyor. Ben istiyorum ki haftanın 5 günü de benimle çıksın. Ama o öyle düşünmüyor tabii ki de. O yüzden ben de İstanbul'dayken onun yanına gidebileceğim bir zaman dilim var aslında. Ayırabilirim o zamanı. Ama ona ayırmıyorum. Kız arkadaşlarımı ayırıyorum. Bir nevi kendi kendime intikam almaya çalışıyorum sanırım ondan…" (G16, Kadın, 22 yaşında)

"Rahatsız olduğum davranışları uyardığımda düzeltmiyorsa aynı davranışı sergileyerek durumu gösteririm. Bir nevi yarışma durumuna sokarım." (K5, Kadın, 20 yaşında)

"Yapılmasını istemediğimiz şeyleri konuşarak çözemeyince zorunlu olarak uyulması gereken sözleşmeler hazırlıyorum. Ödül-ceza sistemi uyguluyorum." (K9, Kadın, 22 yaşında)

"Maalesef göz dağı vermek. Beni dayanılmaz derecede rahatsız eden bir konuda bu konunun halledilmemesi durumunda ilişkimizin olumsuz yönde etkileneceğini açıkça belli ediyorum ve bu etkisinin sınırı ayrılmak dahi olabiliyor." (K23, Kadın, 21 yaşında)

"Mirroring uygulamak (nasıl davranırsa öyle davrandım)" (K31, Erkek, 20 yaşında)

Partnere rest çekmek: Romantik ilişkilerini sürdürürken partnerlerine rest çekme stratejisini kullanan katılımcıların ifadelerinden alıntılar aşağıda sunulmaktadır:

"…Ben çok kısıtlanıyordum. Şimdi bir insan bana bir şey yapma diyor ama kendisi gidip yapıyor ve ben bunu görünce sinirleniyorum ve bende de kısıtlama dürtüsü oluyor. Sen de onu kısıtla. Sen nasıl yapamıyorsan o da yapamazsın. Böyle bir düşünce oluyordu benim kafamda…" (G4, Kadın, 24 yaşında)

"…Sen bana bu resti çekiyorsan böyle bir keskin bir şekilde geliyorsan o zaman ben de sana aynısını yapıyorum. Sen neden yapabiliyorsun da ben yapamıyor oluyorum yani. Sen de o zaman yapmayacaksın. Mesela atıyorum çok yakın bir arkadaşı var erkek. Onun doğum günü, kızlı erkekli bir ortamda doğum günü kutlanacak bir evde mesela. İstemiyorum, o zaman sen de oraya gidemezsin diyorum ben de. Bu şekilde çirkin bir şeyler oluyor tabii ki aramızda..." (G6, Kadın, 20 yaşında)

"…Mesela o kıskançlık konusunda rest çekiyorum. Bazı konularda direkt rest çeken bir insanım. Ya benim istediğim olur ya da sen bilirsin. Gerisini sen düşün. Tehdit gibi evet. Hatta tehdit oluyor yani tehdit gibi değil. Ama aslında yine ilişki devam etsin biraz daha yola gelsin diye ciddi olduğumu görsün diye. Ama asla bir ayrılma fikri yok zaten. Zaten kendisi de bunu söyleyince ne yapacaksın ki, ne yapabilirsin gibisinden öğrenmeye çalışıyor. Korkuyor çünkü. O zaman işe yaradığını anlıyorum zaten. Tamam yap ama sen bilirsin diyorum. Sonuçlarına da katlanırsın..." (G10, Erkek, 23 yaşında)

"…Bir tane arkadaşımı kıskanır. Orta okuldan bir arkadaşım. Bazen çok arkadaşlarıyla konuşup kendini kaptırdığı zamanlar oluyor. Ben de o zamanlar gidiyorum o arkadaşıma yazıyorum. Bana diyor ki işte kimle konuşuyorsun? İşte arkadaşımın da adı Emin. Emin'le konuşuyorum diyorum. Ne konuşuyorsunuz diyor mesela. Normal senin yaptığın gibi sohbet ediyorum diyorum ben de. Hani sen nasıl yapıyorsan ben de öyle yapıyorum. Tamam o zaman diyor. Rahatsız olduğunu anlıyorum. Ve benim de rahatsız olduğumu anlasın diye kısasa kısas yapıyorum. Mesela bunu genelde yaparım. Bunu bilerek yaparım yani. Rahatsız olduğumu anlasın diye…" (G15, Kadın, 20 yaşında)

Yıkıcı çatışma çıkarmak: Romantik ilişkilerini sürdürürken yıkıcı çatışma çıkarma yoluna başvuran katılımcıların ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

"... Aramızda olan gerginlik beni geriyor ve güzel bir şey yapmaya çalışırken laf sokuyorum. Daha da büyük kavga ediyoruz. Ortamı yumuşatmayı yapamıyorum." (K4, Kadın, 24 yaşında)

"...Ufak konularda ileride daha büyük sorun yaşamamak için büyük tartışmalar yaratabiliyorum." (K5, Kadın, 20 yaşında)

"Tartışma büyüdüğünde ağlayıp karşı tarafı suçluyorum." (K8, Kadın, 22 yaşında)

"Onu kız arkadaşlarından ve kuzenlerinden kıskandığım için bunu ona söylemeden durduk yere tartışma çıkarmak." (K10, Kadın, 25 yaşında)

"Bazen her şey çok iyi gittiğinde sıkılıp ufak bir hareketinden kavga çıkarıp trip atıyorum." (K12, Kadın, 22 yaşında)

"İlişkimizde sorun yaşadığımda olaylara karşı çok fazla sinirlenip geçmişte yaşadığımız ve halledilmiş sorunları da dile getiriyorum. Yüksek sesle konuşmam ve salak vb. hitaplarda bulunmam sorunu daha çok büyütüyor." (K14, Kadın, 22 yaşında)

"Problemi düzeltmek isterken geçmişi gündeme getirip daha çok problem ürettiğim zamanlar oluyor." (K15, Kadın, 21 yaşında)

"Kavga ederek tartışmak ve sonucu problemi gidermiş olmaya bağlamak." (K16, Kadın, 21 yaşında)

"Kavga çıkarmak, ağlamak." (K21, Kadın, 22 yaşında)

4.1.6. Manipülatif Davranışlar

Katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden manipülatif davranışlar kategorisi, partneri kıskandırmak, partneri kıyaslamak, rol yapmak, partnerin ilgisini çekmek için ulaşılamaz görünmek, partneri ayrılmakla tehdit etmek, ilgi çekmek için sorun yaratmak ve duygusal manipülasyon olmak üzere yedi alt kategoriden oluşmaktadır. Her bir alt kategoriye ilişkin olarak katılımcıların ifadelerinden alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Partneri kıskandırmak: Romantik ilişkilerinde partnerlerini kıskandırma yoluna başvurduğunu ifade eden katılımcı alıntıları aşağıda sunulmuştur:

"...Veya birisi benden hoşlanıyor ama benim hiç umurumda bile değil. Gidip özellikle ona anlatıyordum mesela..." (G2, Kadın, 23 yaşında)

"...Şöyle ben onu kıskandırmaya çalışıyordum. Çünkü ben onu kıskanıyordum, şey düşünüyordum hani o da farkına varsın nasıl bir şey olduğunu falan diye..." (G5, Kadın, 23 yaşında)

"...Kıskandırmayı da deniyorum bu arada. Mesela bazen karşındaki insan sana baktığı zaman sendeki o çok değerli potansiyeli güzelliği göremeyebiliyor belli bir noktadan sonra. Uzun ilişkilerde bu çok oluyor. Onu tekrar kazanabilmek için ben kıskandırma yöntemini kullanıyorum. Örneğin bir erkek geldi, çok güzel gözüküyorsun tanışabilir miyiz dedi. Ben bunu partnerime söylüyorum. Çok güzel olduğumu düşündü, tanışabilir miyiz diye yanıma geldi, bilgin olsun diyorum. Bilgi veriyormuş gibi yapıyorum. Aslında orada vermek istediğim mesaj bak ben hala güzel bulunuyorum, ben hala beğeniliyorum. Bu mesajı vererek onun ilişkide bana o karşı tavrını da dinamik tutuyorum bence..." (G9, Kadın, 22 yaşında)

"...Onun dışında yani kıskandırmak için bazen nasıl söyleyeyim sana mesela fotoğraf attığında, kız arkadaşları ile fotoğraf attığında mesela direkt ona değil de arkadaşının saçı falan güzelmiş gibisinden böyle ufak şakalar yapabiliyorum. Hani kıyafeti güzelmiş vsyf. Sen niye bana bakmıyorsun da arkadaşıma bakıyorsun diyor. Hatta onu söyledikten sonra artık arkadaşlarını atmamaya falan başladı. Üstlerini emoji ile kapatıp atmaya falan başladı..." (G10, Erkek, 23 yaşında)

"...Bir de bunu yaparım. Yani o arkadaşım Ahmet'i bazen kullanırım kıskandırmak için. Bazen kullanırım. Yani kullanıyorum. Yalan yok..." (G15, Kadın, 20 yaşında)

"Erkeklere hiçbir şekilde cevap vermemi istemez. Yazılı olarak bana ulaşanlardan bahsediyorum. Onlara cevap verdiğimi haber verdiğim için daha doğrusu istemediği bir şeyi yaptığım için tartışıyoruz. Kıskandırıyorum." (K9, Kadın, 22 yaşında)

"Onu kıskandırmaya çalışıp ayrıldığımızda yalnız kalmayacağımı ona göstermeye çalışmak." (K10, Kadın, 25 yaşında)

Partneri kıyaslamak: Romantik ilişkilerinde istediklerini elde etmek için partnerlerini başkalarıyla kıyasladığını ifade eden katılımcı alıntıları aşağıda sunulmuştur:

"...Bana ilişkimizin başlarında yine böyle bir minik bir uzak mesafe olayı olduğu için hiç çiçek almamıştı. Yakın arkadaşımı örnek veriyorum, işte onun sevgilisiyle şöyle olmuş böyle olmuş diye ama bunun normal bir olaymış gibi anlatıyorum. Ona sistem eder gibi

anlatmıyorum. Arkadaşımın sevgilisinin yaptığı davranışları anlatıyorum…Başka şeyleri örnekleyerek kendini üzerine alınmasını sağlıyorum..." (G2, Kadın, 23 yaşında)

"…Bazen başka arkadaşımın üzerinden örnek veriyorum. Atıyorum mesela Pandora bir yüzük beğendim. Diyorum ki benim parmaklarım boş bak arkadaşlarımın sevgisi almış o yüzüğü hem de bir yılda almış çocuk bak diyorum. Karşılaştırma yapıyorum. Ama karşılaştırmayla onun alması gerektiği mesajını vermeye çalışıyorum. Galiba benim en çok yaptığım şey de karşılaştırma. Mesela ona bir şey yaptırmak istiyorsam ya da bir şey aldırmak istiyorsam karşılaştırma yaparak. Bence bu çok toksik bir özellik. Sonuçta başkasının ilişkisiyle, başkasıyla onu karşılaştırıyorum sürekli. O da rahatsız oluyor bence bundan. Sürekli sürekli başkalarıyla kıyaslanmaktan. Ama bence bu da bir etken. İstediğimizi yaptırmak için karşılaştırma yöntemi. Bence bu çok etkili bir yöntem hatta yani özellikle erkeklerde. Mesela benim etrafımdaki bir arkadaşım da bunu deniyor. İşte falancanın sevgilisi böyle böyle yapmış, falancanın sevgilisi böyle bir tatil ayarlamış gibi hani. Beklentimiz olduğunu belli etmeye çalışıyoruz böylelikle karşımızdaki erkeğe. Erkekler rekabeti seviyor bence ve bu yöntemle harekete geçtiklerini düşünüyorum ben açıkçası..." (G9, Kadın, 22 yaşında)

"…Aslında pek bir şey yapmıyorum galiba ya sadece şikâyet ediyorum bazen. Mesela annemle babamdan örnek gösteriyorum sanırım. Babam mesela sevgi sözcüklerini yaşlıların olduğu ortamlarda bile söyler anneme, ben öyle bir şeye alışkınım ve bana hani abes ya da ayıp tarzı şeyler gelmiyor bunlar. Evet o yüzden onlardan örnek veriyorum hani karşılaştırıyor gibi oluyorum sürekli onu baskıya sokuyormuşum gibi oluyor. Ama alıştığım bu olduğu için istiyorum yani söylüyorum sürekli…" (G13, Kadın, 20 yaşında)

"…Genelde yani çok fazla konuşuyorum şu an hatırlamıyorum ama onun en çok kırıldığını söylediği şeyler işte ben onu başkalarıyla karşılaştırdığımda. Mesela şey diyorum hani işte hayatımda böyle biri vardı bu bana böyle yapmadı şeklinde söylüyorum. Sonra işte değişmediğini söylüyorum beni hak etmediğini söylüyorum devamlı olarak..." (G16, Kadın, 22 yaşında)

"…İlişki başında ve şu an olan hareketleri kıyaslama yaparak daha önce daha iyi/güzel/hoş gibi kelimeler kullanabiliyorum." (K14, Kadın, 22 yaşında)

Rol yapmak: Romantik ilişkilerini sürdürebilmek ve ilişkide istediklerini elde edebilmek için çeşitli konularda partnere rol yapma davranışlarını işaret eden katılımcı alıntıları aşağıda sunulmaktadır:

"…Mesela bazen bazı konularda araştırma falan yaparken onu kendim de yapabilirim. İşte literatür taramasında. Kaynakları ben de bulabilirim. Ama işte çok başım ağrıyor. İşte çok şuram ağrıyor buram ağrıyor diye bahanelerle onun benim için bir şeyler yapmasını sağlıyorum. Şey muhabbeti oluyor ya erkek bir kadına ne kadar yatırım yaparsa vazgeçmesi o kadar zor oluyor diye…Onu ben kendim de halledebilirim. Ama bahaneler uydurarak bana yardım etmesini sağlıyorum. Ve bana emek veriyor. Bu da bunu bilinçli yapıyorum ama..." (G2, Kadın, 23 yaşında)

"…Yani çok fazla sanki ona bağımlıymışım gibi davranmamaya çalışıyorum açıkçası. Hani sonuçta ondan önce de bir hayatımız vardı, onsuz da bir hayatım olabilir hani ona sanki çok muhtaçmışım gibi göstermemeye çalışıyorum açıkçası. Tabii ki muhtaç değiliz de yani ne demek istediğimi anladınız büyük ihtimalle. Onun dışında kaybetme korkusu yaşıyorum mesela bazen ama bunu çok fazla belli etmemeye çalışıyorum mesela. Hani sonuçta bunu belki fark ederse daha farklı yaklaşabilir diye daha çok kendi içinde tutuyorum hani ona belirtmiyorum…" (G3, Kadın, 21 yaşında)

"…Arkadaşlarıyla iyi anlaşmaya çalışıyorum. Aslında arkadaşlarını mecburen seviyormuş taklidi yapıyorum biraz aslında. Çünkü arkadaşlarını sevmeme durumum onu rahatsız ediyor. Fark ettim bunu. Mesela bir arkadaşından hoşlanmadığım zaman, bunu ona söylediğim zaman rahatsız oluyor hani. Niye hoşlanmıyorsun? Ne zararını gördün gibisinden. Ben de bunu fark ettiğim için taklit yapıyorum açıkçası. Sevmediğim insanlara bile seviyormuş gibi davranmak zorunda kalıyorum. Denk geldiğim bir zaman güler yüzü davranıyorum. Arkadaşlarına samimi bir şekilde yaklaşıyorum. Halbuki çok da hoşlanmıyorum aslında arkadaşlarından mesela …Ailesine uygunmuş taklidi yapıyorum mesela. Atıyorum ailesi daha muhafazakâr. Daha sakin hamarat bir gelin beklentisi var işte çocuğuna yedi yirmi dört yemek yapacak, ev işleri yapacak falan gibi bir gelin beklentisi var. Sakin böyle her dediklerine tamam diyecek, anlayış gösterecek. Böyleymişim gibi davranıyorum. Tam annesinin aradığı gelin profiliymişim gibi davranıyorum işte…Küsme taklidi yapıyorum. Bu da aynı şekilde. Küsme taklidi yapıyorum mesela. Küsmüşüm gibi. Mesela bir şey olsun istiyorum. Olmuyor. Küsmüşüm gibi yapıyorum mesela yani. Tamam konuşmak istemiyorum şu an falan gibisinden. O tekrar diretsin. İstediğim şey olsun diye. O da işe yarıyor... Reaksiyon alabilmek için küsüyorum. Bunu arkadaşlarım da kullanıyor bu arada. Onlardan da fark ettim. Küsmüş gibi yapıyorlar. Ondan sonra da buna reaksiyon olarak. Hemen o senin dediğin şeyi yapmaya

çalışıyor. Neden küstüğünü anlamaya çalışıyor. İlgilenmeye başlıyor mesela. Bu da etkili oluyor bence devam ettirebilmek için…" (G9, Kadın, 22 yaşında)

"…Onun hoşlandığı şeyleri yapmaya çalışıyordum ve benim de hoşlandığımı ona göstermeye çalışıyordum. Mesela ben fanatik bir Fenerbahçeli değilim ama fanatik bir Fenerbahçeli oldum onun için…Sanki böyle yıllardır ben de o maçı izliyormuşum gibi izleyip yorum yapıyordum. Halbuki hiçbir şey bilmiyorum. Hala bunu bilmiyor. Maç izliyoruz ve ben o kadar sıkılıyorum ki yanındaki arkadaşları diyor kız arkadaşı nasıl maç izliyor ya sıkılır başka bir şey yapalım başka bir etkinlik. Hayır hayır o maç izlemeyi çok seviyor falan diyor. Aslında sevmiyorum. Sen seviyorsun diye izliyorum. Spor yapıyor ve ben spor yapmaktan nefret ediyorum. Sabah yürüyüşleri yapıyor sık sık. Çağırıyor beni. Hala spor yapmayı çok sevdiğimi düşünüyor. Onunla beraber yürüyüş yapıyoruz. Sık sık onun hoşuna gitsin diye bunları yapıyorum..." (G5, Kadın, 23 yaşında)

"…Ben mesela hiç hiç hoşlanmıyorum o oyundan. Ama diyorum ki ben bu oyunu sen oynarken izlemek benim hoşuma gidiyor. Lütfen sen oyna ben zaten keyif alıyorum izlemekten. Diyorum ama hiçbir şey anlamıyorum oyundan. Sadece böyle bakıyorum ama sırf bunda kötü hissetmesin. Gerçekten seviyor musun izlemeyi diye soruyor mesela. Evet seviyorum diyorum ama hiç sevmiyorum. Yani gerçekten bunu diyorum 2 saat boyunca adam öldürme oyununu izlerken…Mesela ben yine mümkün mertebe, normalde kendi tercihimi olsa tercih etmem. Böyle bir hayvanın etrafımda olmasını, bırak sahiplenmeyi, beslemeyi etrafımda olmasını, yaşadığım apartmanda olmasını istemem. Ama şu an baktığım zaman onu çok sevdiğimi söylüyorum. Hiç korkmadığımı, bence bu köpeklere yanlış yapılıyor, ağızlık takılması falan yanlış diyorum. Ona katılıyorum yani. Çünkü o köpek onun evladı olarak gördüğü bir şey…" (G6, Kadın, 20 yaşında)

Partnerin ilgisini çekmek için ulaşılamaz görünmek: Romantik ilişkilerini sürdürürken partnerlerinin ilgisini canlı tutabilmek amacıyla ulaşılamaz görünme stratejisini izleyen katılımcı alıntıları aşağıda sunulmaktadır:

"…Mesela buluşacağız diye plan yapıyoruz ama buluşmayacağımızı ben biliyorum. Tamam ben şimdi ayarlayacağım buluşmayı falan diyorum. İşte özel ders hocamla konuşayım, işte babam nerede beni bırakabilir mi? Onu bir planlayayım diyorum. Onu çok heveslendiriyorum buluşmak için mesela. Daha sonra ya şöyle bir şey oldu hiçbir şekilde de benim elimde değil bu durum ama buluşamayacağız diyordum. Kursağında kalıyordu ve bana

daha fazla böyle merak ve ilgi duymasını sağlıyordum… Aslında şey yaptığım hilelerden beyaz hilelerden biri bu olabilir. O an mesela o sorumluluğumu yapmasam da olur. Çünkü daha süresi var veya bir şekilde ayarlayabilirim. Ama işte halletmem gereken bir iş var, bu benim için çok önemli deyip onu kendimden mahrum bırakıp beni özlemesini sağlayabileceğimi düşünüyorum. Çünkü beni sürekli özlediğini biliyorum…" (G2, Kadın, 23 yaşında)

"…Yani aradığında mesela hemen açmam. Müsait olsam da açmam. Bilmiyorum. Bana kodlanmış bir şey. Yani hemen aradığında açarsan işte onu bekliyormuş gibi olursun, seni cepte görür gibi bir inanç var herhalde kafamda. Böyle aradığını gördüğümde hani bir bekliyorum, biraz çalsın istiyorum telefon..." (G4, Kadın, 24 yaşında)

"…Onunla olan bir buluşma ekmek, başka bir plan oluşturmak, benim bu haftam full dolu, şu gün şuraya gideceğim. Aslında öyle bir şey yok. Daha az vakit ayırınca ona, onunla olan vaktimi kısıtlayınca bir şeyleri farkına varacak, daha güzel vakit geçmek isteyecek diye düşünüp daha böyle meşgulüm izlenimi vermeye çalışıyordum açıkçası. Daha meşgulmüşüm gibi yapıyordum. Aslında hiçbir işim yok, yurttayım…" (G6, Kadın, 20 yaşında)

"…O beni birinci aradığında açmıyorum. İkinci aradığında açmıyorum. Üçüncüyü aramasını istiyorum…Ya da işte böyle bir mesajla bana ulaşmasını sağlayacak bir şey yaparım ki yani bana ulaşsın. Ne bileyim işte profil fotoğrafımı Whatsapp'dan falan kaldırıyorum. Hani biraz tripli olduğum öğrensin diye. Bunu mesela taktik olarak yapıyorum. Onu engelledim sansın diye…" (G7, Kadın, 21 yaşında)

"…Şöyle şey yapıyorum hani trip attığımı anlasın diye. Mesela o an işim olmasa da işim varmış gibi meşgul gözüküyorum. Benim en büyük yaptığım şey diyebilirim. Çok sıklık da yapmıyorum ama hani işim var gibi ona lanse ediyorum. Çünkü aslında onunla her daim konuşacak bir insanım. Her anımı onunla birlikte geçirebilecek bir insanım ama çok sürekli ulaşılabilir olmam hani…" (G12, Kadın, 20 yaşında)

"…İşte daha sonra zaman zaman benim merak etsin istediğim zamanlar oluyordu işte mesela nasıl diyeyim? Dışarıdayım bilerek kasıtlı olarak yazmadığım oluyordu ki beni merak edip arayıp sorsun. Hani bunu istediğim oluyordu…" (G16, Kadın, 22 yaşında)

"Uzak kalarak özlemesini sağlıyorum. Çok fazla ilgi verip heyecanı kaybetmemek için ara ara uzak kalıyorum." (K9, Kadın, 22 yaşında)

Partneri ayrılmakla tehdit etmek: Partnerleriyle ilişkilerini sürdürürken bir yandan da partnerlerini ayrılmakla tehdit etme yoluna başvurduğunu ifade eden katılımcıların alıntıları aşağıda sunulmuştur:

"...Ayrılık blöfü atmak, ilişki devam etsin diye o ayrılık blöfünü çok yapıyorum. Hiç hoş değil ama gerçekten yapıyorum bir şeyler değişsin diye. Ayrılmak istemiyorum ama ben şöyle devam ederse ayrılacağım diyorum. Aslında hiç yok aklımda öyle fikir. Sırf net bir şey olduğu için bu ayrılmak ve korktuğunu bildiğim için. Değiştiriyor öyle olunca tavrını. O yüzden o ayrılık blöfünü çok atarım. Sırf ilişki devam etsin diye..." (G6, Kadın, 20 yaşında)

"...Yeri geldi uzun uzun ayrılık mesajları attım tehdit amaçlı. Yani tehditvari bir şekilde konuştum ki olayın ciddiyetini kavrasın diye. En az bir 20 kez tehditvari bir uzun mesaj atmışımdır. Ayrılık mesajı bitti gitti. Ben dayanamayacağım senin bu tavırlarına gibi. Bunlar sonucunda o da yumuşadı. Ben de kabullendim. Bir ortak noktada buluştuk ama çok uzun sürdü..." (G9, Kadın, 22 yaşında)

"...Genelde hep ayrılığı koz olarak kullanırım. Çünkü o benden asla ayrılmak istemez. Ben hep diyorum ben senden ayrılmak istiyorum diye. Ve sanırım onun bunu kullanamadığını, kullanamayacağını, ayrılmak istemediğini bildiğim için bunu bir kozu olarak görüyorum..." (G16, Kadın, 22 yaşında)

İlgi çekmek için sorun yaratmak: Romantik ilişkilerini sürdürürken partnerlerinden ilgi görmek için sorun yaratma yoluna başvuran katılımcıların ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

"Onunla görüşebilmek için problemim varmış gibi davranıyorum. Problemden kastım aile veya arkadaşlarla ilgili sorunlar vs. konuşmaya ihtiyacım var gibi." (K1, Kadın, 20 yaşında)

"Yemek yemiyor oluşumu dert ettiği için uzun süre yemek yememek." (K10, Kadın, 25 yaşında)

"Sorun olmayan bir konuda bazen biraz nazlanıp benimle ilgilenmesini sağlamaya çalışıyorum." (K11, Kadın, 21 yaşında)

"Genelde ilgiye ihtiyaç duyduğumda bunu sözlü anlatmak yerine kavga yoluyla anlatmaya çalışıyorum." (K14, Kadın, 22 yaşında)

"Partnerimin benimle konuşarak zaman geçirmesi için (daha fazla) aslında sorun olarak görmediğim konuyu sorun olarak sunuyorum ve tartışmamızı sağlıyorum." (K16, Kadın, 21 yaşında)

"Kendi baş edebileceğim problemleri baş edemeyecekmişim gibi davranıp destek bekliyorum." (K17, Kadın, 21 yaşında)

"İlişki huzurlu dahi olsa küçük olaylardan tartışmalar çıkardığım zamanlar oluyor." (K23, Kadın, 21 yaşında)

Duygusal manipülasyon: Romantik ilişkilerini sürdürürken ilişkiden istediklerini elde etmek amacıyla duygusal manipülasyona başvuran katılımcıların ifadeleri aşağıda sunulmuştur:

"...İstediğimi elde etmek için partnerimi duygusal olarak manipüle etmek." (K8, Kadın, 22 yaşında)

"Sinirlenip manipüle ediyorum." (K9, Kadın, 22 yaşında)

"Tartıştığımızda çok nadir de olsa o an tartışma sonlansın diye mimiklerimle çok üzüldüğümü hissettirerek yumuşamasını sağlıyorum. O an haksız da olsam üzgün olduğum için konu kapanıyor, sonuç olarak benimle ilgileniyor." (K11, Kadın, 21 yaşında)

"Duygu sömürüsü yapmak." (K15, Kadın, 21 yaşında)

"Ağlayarak karşı tarafı yumuşatmak." (K16, Kadın, 21 yaşında)

"Duygu sömürüsü, ağlamak..." (K17, Kadın, 21 yaşında)

"Bir problemle karşılaştığımızda genelde duygusal davranırım. Partnerimi manipüle ederim. Bana kızdığı zaman duygusal yanım ön plana çıkar, böylece partnerin kıyamamasından problemin, davranışın üstü kapanır." (K18, Kadın, 21 yaşında)

"Ağlamak, genelde o an benim bir hatam varsa ağlayıp konuyu kapattırıyorum..." (K19, Kadın, 21 yaşında

"Kendimi acındırmak." (K23, Kadın, 21 yaşında)

"Manipüle" (K25, Erkek, 19 yaşında)

"Sırlarımı sadece ona açıyorum. Ancak uzun vadede bunları bana karşı kullanabiliyor. Ben de aynı şekilde davranabiliyorum." (K8, Kadın, 22 yaşında)

4.2. NİCEL AŞAMADA ELDE EDİLEN BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın nicel aşamasından elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İlk olarak İEÖ'nün üniversite öğrencileri üzerindeki psikometrik özelliklerinin test edilmesi kapsamında yapılan geçerlik ve güvenirlik analizlerinden elde edilen bulgular sunulmuştur. Daha sonra bu araştırma kapsamında geliştirilen OİSSÖ'nün geçerlik ve güvenirlik analizlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. OİSSÖ alt boyutlarından alınan puanların cinsiyete ve demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular ayrı başlıklarda sunulmuştur. Son olarak OİSSÖ alt boyutlarının ilişkisel eşitlik, ilişki doyumu ve bağlanma stilleri ile arasındaki ilişkilere yönelik bulgulara yer verilmiştir.

4.2.1. İEÖ Uyarlama Çalışmalarından Elde Edilen Bulgular

İEÖ'nün üniversite öğrencileri örneklemindeki psikometrik özelliklerini test etmek amacıyla ilk olarak ölçeğin yapı geçerliği DFA ile test edilmiş, ardından ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliğinin test edilmesi amacıyla ölçeğin İDÖ ile arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Aşağıda bu çalışmalar kapsamında elde edilen bulgular sunulmaktadır. İlk olarak ölçeğin yapı geçerliğini DFA ile test etmek amacıyla toplanan 267 veriden elde edilen ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basık değerlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda (Tablo 4.2) sunulmuştur.

Tablo 4.2: İEÖ'nün yapı geçerliğini test etmek amacıyla toplanan verilerin betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
İEÖ	267	3.92	.91	-1.05	.66

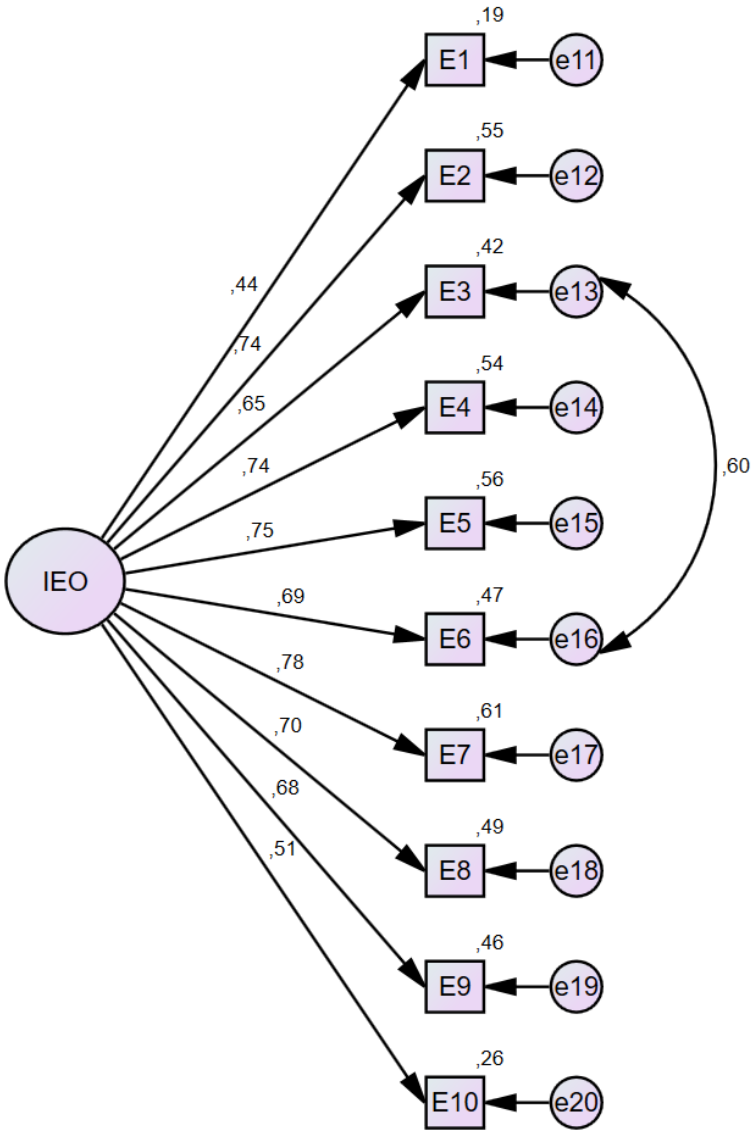
Yapı Geçerliği: Ölçeğin yapı geçerliği 200 kadın (%74.9) ve 67 (25.1) erkek katılımcıdan elde edilen verilerle IBM SPSS AMOS 22 AMOS paket programı kullanılarak DFA yöntemi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen veriler tek boyutlu modelin kabul edilebilir düzeyde uyum göstermediğini ortaya koymuştur (x^2=182.39, sd =35, x^2/sd =5.21, RMSEA=.13, SRMR=.06, CFI =.88, IFI=.88, TLI =.85). Bu nedenle modifikasyon indeksleri incelenmiş ve ölçekteki 3. (Genellikle kız/erkek arkadaşım tarafından kullanıldığımı hissederim.) ve 6. (Genellikle kız/erkek arkadaşımın beni kendi çıkarları için kullandığını hissederim.) maddeler arasındaki yüksek ilişkinin modeli olumsuz etkilediği görülmüştür. Maddeler arasındaki ilişkinin teorik olarak anlamlı olması nedeniyle bu maddelerin hatalarına

ilişki eklenerek model yeniden analiz edilmiştir. Modelin uyum indeksleri aşağıdaki tabloda (Tablo 4.3) yer almaktadır.

Tablo 4.3: İEÖ'nün yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen model uyum indeksleri.

İndeks	x^2	sd	x^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	IFI	TLI
Eşik			≤ .03 mükemmel uyum	≤.08 iyi uyum	≤.05 mükemmel uyum	≥.95 mükemmel uyum	≥.90 iyi uyum	≥.95 mükemmel uyum
Sonuç	83.41	34	2.45	.074	.04	.96	.96	.95

Yapılan analizler sonucunda modelin iyi uyum gösterdiği ve istatistiksel olarak kabul edilebilir olduğu sonucuna varılmıştır (x^2=83.41, sd=34, x^2/sd=2.45, RMSEA=.07 [%90 GA=.054-.094], SRMR=.04, CFI=.96, IFI=.96, TLI=.95). Maddelere ilişkin standardize edilmiş madde faktör yükleri anlamlıdır ve değerleri .44 ile .78 arasında değişmektedir. Analizler sonucunda ölçeğin, diğer iki formunda olduğu gibi tek boyutlu bir yapı sergilediği saptanmıştır. Yapılan DFA sonucunda elde edilen modele ilişkin yol analizi diyagramı aşağıdaki şekilde (Şekil 4.1) sunulmaktadır

Şekil 4.1: İEÖ için modifiye edilmiş modele ilişkin yol analizi diyagramı.

Ölçüt-Bağımlı Geçerlik: Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliği kapsamında 255 kadın (%78), 72 erkek (%22) toplam 327 katılımcıdan toplanan verilerle ilk olarak verilerin normal dağılım varsayımını karşılayıp karşılamadığı test edilmiştir. Ölçeğin benzer ölçek geçerliğini test etmek amacıyla toplanan 327 veriden elde edilen ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basık değerlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda (Tablo 4.4) sunulmuştur.

Tablo 4.4: İEÖ'nün ölçüt-bağımlı geçerliğini test etmek amacıyla toplanan verilerin betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
İEÖ	327	4.05	.74	-.91	.17
İDÖ	327	5.86	1.02	-1.20	.86

İEÖ ile İDÖ arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Analiz sonucunda ilişkide algılanan eşitlik ile ilişki doyumu arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.76$, $p<.01$).

Güvenirlik: Ölçeğe ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .84 olarak hesaplanmıştır.

4.2.2. OİSSÖ'nün Geliştirilmesi Çalışmalarına İlişkin Bulgular

OİSSÖ'nün geliştirilmesi çalışmaları kapsamında veri toplama araçları başlığında açıklanan kapsam geçerliği çalışmalarının ardından ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi yöntemlerinden TBA ve DFA ile test edilmiştir. Daha sonra ölçeğin benzer ölçek geçerliği ve güvenirliği test edilmiştir. Aşağıda bu aşamalarda elde edilen bulgular sunulmaktadır.

Yapı geçerliği: Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla 437 veriyle faktör analizi yöntemlerinden biri olan TBA gerçekleştirilmiştir. İlk olarak Kaiser-Meyer-Olkin katsayısı ve Bartlett anlamlılık testi kullanılarak örneklem büyüklüğü ve maddeler arasındaki korelasyonların analiz yapmaya uygunluk durumu değerlendirilmiştir. Aşağıdaki tabloda (Tablo 4.5) sunulan elde edilen sonuçlara göre Kaiser-Meyer-Olkin katsayısının .86 olduğu ve Bartlett testinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.5: Kaiser-Meyer-Olkin katsayısı ve Bartlett testi sonuçlarına ilişkin bulgular.

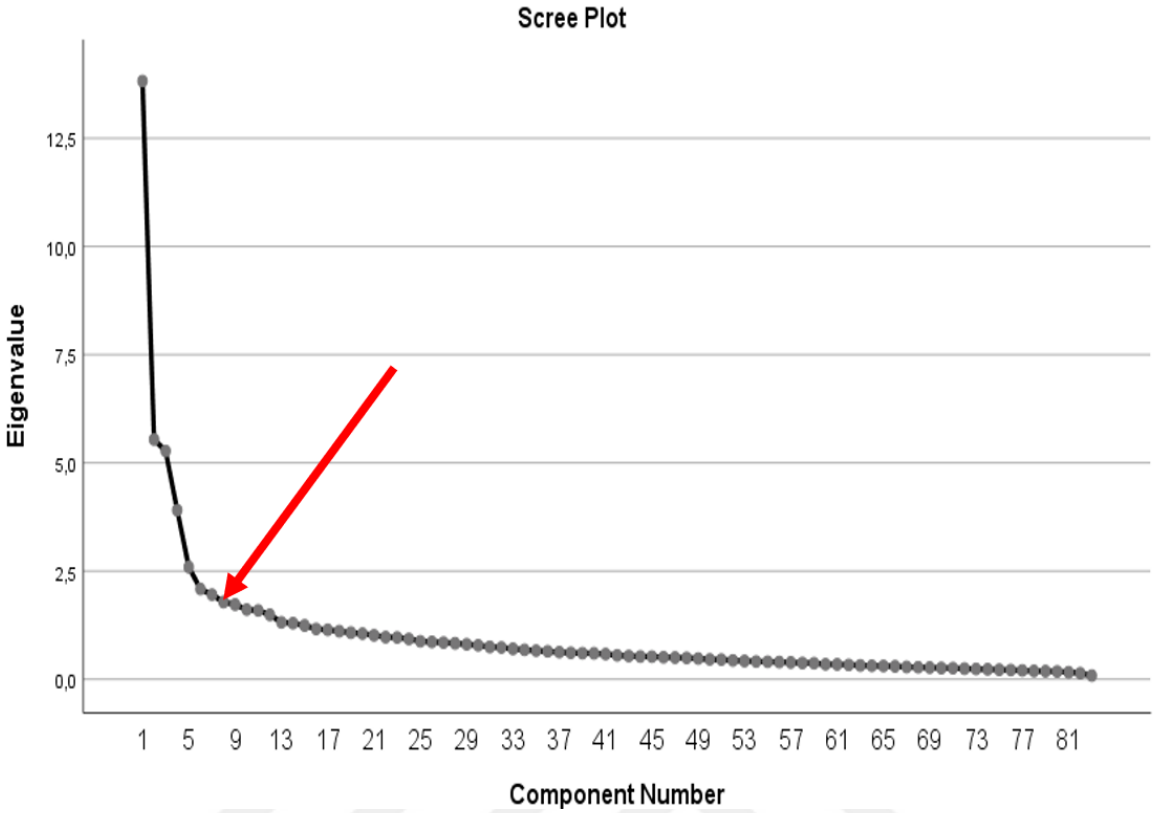
KMO katsayısı		.86
Bartlett testi	x^2	16882.67
	sd	3403
	p	.000

Ölçeğin faktör sayısına karar verirken özdeğer kriteri tablosu ve yamaç birikinti grafiği (scree plot) incelenmiştir. Aşağıdaki şekilde sunulduğu üzere özdeğeri 1'in üzerinde olan, toplam varyansın %64.81'ini açıklayan 21 boyut bulunduğu saptanmıştır. Özdeğer kriteri ve açıklanan toplam varyans değeri tablosu aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.6: Özdeğer kriteri ve açıklanan toplam varyans tablosu.

Açıklanan Toplam Varyans									
Bileşen	**Başlangıçtaki Özdeğer**			**Çıkarılan Faktörlerin Faktör Yükü Kareleri Toplamı**			**Döndürme Sonrası Faktör Yükü Kareleri Toplamı**		
	Toplam	**Varyans yüzdesi**	**Birikimli yüzde**	**Toplam**	**Varyans yüzdesi**	**Birikimli yüzde**	**Toplam**	**Varyans yüzdesi**	**Birikimli yüzde**
1	13.822	16.653	16.653	13.822	16.653	16.653	6.639	7.998	7.998
2	5.540	6.675	23.328	5.540	6.675	23.328	3.914	4.715	12.714
3	5.275	6.355	29.683	5.275	6.355	29.683	3.274	3.945	16.659
4	3.908	4.708	34.391	3.908	4.708	34.391	3.112	3.749	20.408
5	2.591	3.122	37.513	2.591	3.122	37.513	3.089	3.722	24.130
6	2.087	2.514	40.027	2.087	2.514	40.027	2.676	3.224	27.353
7	1.955	2.356	42.383	1.955	2.356	42.383	2.478	2.985	30.339
8	1.785	2.151	44.533	1.785	2.151	44.533	2.470	2.975	33.314
9	1.726	2.080	46.613	1.726	2.080	46.613	2.457	2.961	36.275
10	1.611	1.940	48.553	1.611	1.940	48.553	2.449	2.951	39.226
11	1.589	1.915	50.468	1.589	1.915	50.468	2.413	2.908	42.133
12	1.489	1.794	52.262	1.489	1.794	52.262	2.297	2.767	44.901
13	1.314	1.584	53.846	1.314	1.584	53.846	2.097	2.527	47.427
14	1.294	1.559	55.405	1.294	1.559	55.405	2.071	2.496	49.923
15	1.243	1.498	56.903	1.243	1.498	56.903	2.065	2.488	52.412
16	1.163	1.401	58.304	1.163	1.401	58.304	2.055	2.476	54.887
17	1.141	1.375	59.679	1.141	1.375	59.679	1.912	2.303	57.191
18	1.111	1.338	61.017	1.111	1.338	61.017	1.719	2.071	59.262
19	1.076	1.296	62.313	1.076	1.296	62.313	1.637	1.972	61.234
20	1.053	1.269	63.582	1.053	1.269	63.582	1.502	1.810	63.044
21	1.016	1.224	64.807	1.016	1.224	64.807	1.463	1.763	64.807

Daha sonra aşağıdaki Şekil 4.2'de sunulmuş olan yamaç birikinti grafiği incelenmiş ve özdeğer çizgisine ilişkin eğimin görece belirgin şekilde azaldığı ve sabit kaldığı yaptığı boyutun yedinci boyut olduğuna karar verilmiştir.

Şekil 4.2: Yamaç birikinti grafiği (scree plot).

Elde edilen bu bulgulardan yola çıkarak ölçeğin 7 faktörlü bir yapı sergilediğinde karar kılınmış ve IBM SPSS 25 paket programında açımlayıcı faktör analizi yöntemlerinden TBA ve Varimax döndürme yöntemi seçilerek analiz yapılmıştır. Yapılan TBA sonucunda, faktör yük değerleri arasında .10'un altında fark bulunan binişik maddeler ile faktör yük değerleri en düşük olan maddeler belirlenerek faktör yük değeri .55 altında olan madde kalmayacak şekilde maddeler sırasıyla çıkarılmış, analiz her bir madde çıkarma aşamasında tekrarlanmış ve maddelere ilişkin değerler incelenmiştir. Ölçekten sırayla 18, 60, 59, 53, 14, 51, 50, 58, 40, 64, 5, 41, 10, 11, 16, 9, 81, 65, 29, 74, 25, 73, 57, 19, 17, 23, 47, 79, 36, 2, 1, 3, 52, 13, 4, 56, 82, 83, 21, 48, 12, 46, 43, 32, 22 ve 38 numaralı maddeler olmak üzere toplam 45 madde çıkarılmıştır. Çıkarılan maddelerin ardından elde edilen yapıda ölçek alt boyutlarına ilişkin özdeğer tablosu incelenmiş, özdeğerin 1 üzerinde olduğu ve ölçek alt boyutlarına ait açıklanan toplam varyans oranlarının sırasıyla %19.20, %9.59, %7.42, %7, %4.98, %4.29 ve %4.14 olduğu bulunmuştur. Ölçeğin tamamına ilişkin açıklanan toplam varyans oranının %56.63 olduğu saptanmıştır. Özdeğer ve açıklanan toplam varyans tablosu aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.7: Özdeğer kriteri ve açıklanan toplam varyans tablosu.

Açıklanan Toplam Varyans									
Bileşen	**Başlangıçtaki Özdeğer**			**Çıkarılan Faktörlerin Faktör Yükü Kareleri Toplamı**			**Döndürme Sonrası Faktör Yükü Kareleri Toplamı**		
	Toplam	**Varyans yüzdesi**	**Birikimli yüzde**	**Toplam**	**Varyans yüzdesi**	**Birikimli yüzde**	**Toplam**	**Varyans yüzdesi**	**Birikimli yüzde**
1	7.297	19.203	19.203	7.297	19.203	19.203	5.794	15.246	15.246
2	3.642	9.585	28.788	3.642	9.585	28.788	3.165	8.329	23.575
3	2.819	7.419	36.207	2.819	7.419	36.207	2.767	7.281	30.856
4	2.663	7.007	43.214	2.663	7.007	43.214	2.709	7.128	37.984
5	1.894	4.983	48.197	1.894	4.983	48.197	2.699	7.101	45.085
6	1.629	4.286	52.484	1.629	4.286	52.484	2.456	6.464	51.549
7	1.575	4.145	56.628	1.575	4.145	56.628	1.930	5.079	56.628

Temel bileşenler analizi sonucunda elde edilen yedi boyutlu yapıda yer alan 38 maddenin faktör yükleri, ölçeğin faktör yapısı ve boyut isimleri aşağıdaki Tablo 4.8'de sunulmuştur.

Tablo 4.8: Maddelerin faktör yükleri ve OİSSÖ'nün faktör yapısı.

	Faktörler						
No	Yıkıcı Davranışlar	Sadakatsizlik	Kontrol Davranışları	Kendinden Ödün Verme	Kaçınma	Manipülasyon	Partneri Zorlama
O69	.783						
O70	.768						
O67	.760						
O68	.758						
O66	.717						
O37	.695						
O38	.676						
O71	.651						
O39	.636						
O72	.595						
O42	.592						
O28		.810					
O27		.809					
O20		.776					
O26		.756					
O24		.620					
O44			.698				
O45			.648				
O80			.647				
O54			.617				
O49			.612				

	Faktörler						
No	Yıkıcı Davranışlar	Sadakatsizlik	Kontrol Davranışları	Kendinden Ödün Verme	Kaçınma	Manipülasyon	Partneri Zorlama
O55			.590				
O76				.819			
O78				.803			
O77				.706			
O75				.700			
O33					.710		
O35					.696		
O34					.692		
O31					.688		
O30					.622		
O7						.759	
O6						.731	
O15						.625	
O8						.623	
O62							.847
O61							.750
O63							.702

Tablo 4.8 (devamı)

Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin maddeler incelenmiş ve ölçek boyutları sırasıyla "yıkıcı davranışlar" (11 madde), "sadakatsizlik" (5 madde), "kontrol davranışları" (6 madde) ve "kendinden ödün verme" (4 madde), "kaçınma" (5 madde), "manipülasyon" (4 madde) ve "partneri zorlama" (3 madde) şeklinde isimlendirilmiştir. 38 maddelik ölçeğin tamamı ve alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı sırasıyla .86, .90, .81, .72, .80, .75, .75 ve .63 olarak hesaplanmıştır.

OİSSÖ'nün yapı geçerliğinin test edilmesi çalışmaları kapsamında TBA sonrası elde edilen 7 boyutlu 38 maddelik ölçeğin yapı geçerliği yeniden veri toplanarak 315 kişilik bir örneklemden elde edilen verilerle DFA yapılarak test edilmiştir. Aşağıdaki tabloda (Tablo 4.9) 315 veriden elde edilen betimsel istatistiklere ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 4.9: Ölçek boyutlarının betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

	n	$\bar{x}$	s	Çarpıklık	Basıklık
OİSSÖ-Yıkıcı Davranışlar	315	2.27	.67	0.37	-0.25
OİSSÖ-Sadakatsizlik	315	1.11	.29	3.45	12.27
OİSSÖ-Kontrol Davranışları	315	1.94	.72	1.18	1.39
OİSSÖ-Kendinden Ödün Verme	315	2.50	.95	0.30	-0.57
OİSSÖ-Kaçınma	315	2.21	.89	0.54	-0.47
OİSSÖ-Manipülasyon	315	1.83	.83	1.16	1.05
OİSSÖ-Partneri Zorlama	315	1.30	.50	1.95	3.52

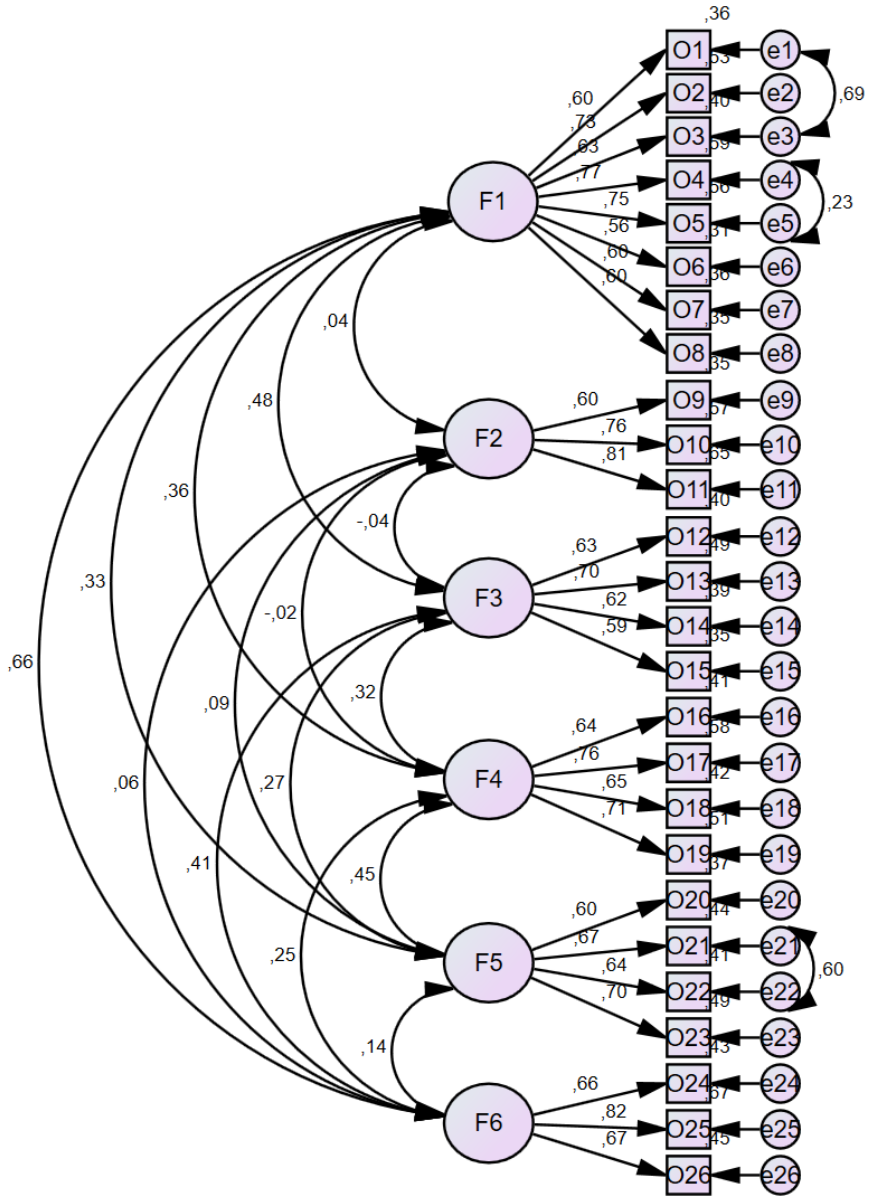
Bootstrap ML kestirim yöntemi ile yapılan ilk DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur. İlk modelin uyum iyiliği indeksleri, standardize edilmiş maddele faktör yükleri, R^2 (maddelerin ilgili faktöre ilişkin açıklanan varyans oranları) değerleri ve faktör yüklerine ilişkin Bootstrap %95 güven aralıkları incelenmiştir. Faktör yükleri .50 altında olan, R^2 değerleri .30 altında olan maddeler gözden geçirilmiş ve sırasıyla 16, 14, 36, 37, 38, 11, 10, 6, 19, 35, 31 ve 17. maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Ölçekten her madde çıkarıldığında analiz tekrarlanmış ve çıktılar incelenmiştir. Toplamda 12 madde ölçekten çıkarılarak analiz 12 kere tekrarlanmıştır. Son madde çıkarıldıktan sonra ölçek 6 boyutta yer alan 26 maddeden oluşmuştur. Bu form için uyum iyiliği indeksleri tekrar incelenmiş ve 1. ile 3. madde, 4. ile 5. madde ve 21. ile 22. madde arasında olmak üzere 3 modifikasyon yapılmıştır. Son olarak elde edilen 6 boyutlu 26 maddelik yapı 327 kişilik bir örneklem grubunda tekrar DFA ile test edilmiştir. İlk analiz sonuçları, 12 madde ölçekten çıkarıldıktan sonraki analiz sonuçları, yapılan 3 modifikasyon sonrası elde edilen uyum iyiliği indeksleri ve son DFA sonrası elde edilen uyum iyiliği indeksleri tablosu aşağıda (Tablo 4.10) sunulmuştur.

Tablo 4.10: OİSSÖ'nün yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan DFA sonucunda elde edilen model uyum indeksleri.

	x^2	sd	x^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	IFI	TLI
İlk DFA	1605.51	644	2.49	.07	.08	.80	.80	.78
12. DFA	674.49	284	2.38	.07	.06	.89	.89	.87
Modifikasyon	511.353	281	1.82	.05	.06	.93	.93	.92
Son DFA	563.931	281	2.01	.06	.06	.91	.91	.90
Eşik			≤.03 mükemmel uyum	≤.08 iyi uyum	≤.08 iyi uyum	≥.90 iyi uyum	≥.90 iyi uyum	>.90 kabul edilebilir uyum

Yapılan analizler sonucunda modelin iyi uyum gösterdiği ve istatistiksel olarak kabul edilebilir olduğu sonucuna varılmıştır (x^2=563.931, sd=281, x^2/sd=2.01, RMSEA=.06 [%90 GA=.049-.062], SRMR=.06, CFI=.91, IFI=.91, TLI=.90). Maddelere ilişkin standardize edilmiş madde faktör yükleri anlamlıdır ve değerleri .56 ile .82 arasında değişmektedir. Tüm faktör yüklerine ilişkin Bootstrap %95 güven aralıkları incelenmiş ve değerlerin bu sınırlar arasında ve anlamlı olduğu saptanmıştır. Maddelerin tamamına ilişkin R^2 değerleri incelenmiş

ve bu değerlerin .31 ile .67 arasında değiştiği saptanmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen modele ilişkin yol analizi diyagramı aşağıda Şekil 4.3'te sunulmaktadır.

Şekil 4.3: OİSSÖ için modifiye edilmiş modele ilişkin yol analizi diyagramı.

Yapılan analizler sonucunda elde edilen 26 madde ve 6 alt boyuttan oluşan OİSSÖ alt boyutları ve boyutlarda yer alan maddeler aşağıdaki Tablo 4.11'de sunulmaktadır.

Tablo 4.11: OİSSÖ alt boyutları ve maddeleri.

Boyut Adı	Madde No	Madde
Yıkıcı Davranışlar	1	Partnerimle kavga ederken onu üzeceğini bildiğim sözler söylerim.
	2	Partnerimle tartışma yaşadığımızda onu suçlarım.
	3	Bir sorun yaşadığımızda partnerimi kıracağını bildiğim sözler söylerim.
	4	Partnerim istediğim gibi davranmadığında kavga çıkarırım.
	5	Partnerimle bir sorun yaşadığımızda kavga çıkarırım.
	6	Bir sorun yaşadığımızda partnerime soğuk davranırım.
	7	Bir sorun yaşadığımızda partnerimle inatlaşırım.
	8	Bir sorun yaşadığımızda partnerime küserim.
Sadakatsizlik	9	Partnerimden sıkıldığımda ondan ayrılmasam da başkalarıyla da flört ederim.
	10	Partnerimle olan ilişkimden alamadığım şeyleri başka insanlarla da romantik yakınlık kurarak karşılarım.
	11	Partnerimin karşılayamadığı ihtiyaçlarımın karşılanması için başka insanlarla da flört ederim.
Kontrol Davranışları	12	Partnerimin sosyal medyada kimlerle etkileşim kurduğunu takip ederim.
	13	Partnerimin nerede ve kimlerle olduğunu öğrenmek için onu aniden ararım.
	14	Partnerimin başka insanlarla olan mesajlaşmalarını okurum.
	15	Nerede ve kimlerle olduğunu kontrol etmek için partnerimi aniden görüntülü olarak ararım.
Kendinden Ödün Verme	16	Partnerime zaman ayırmak için ailemi ihmal ederim.
	17	Partnerim için diğer sorumluluklarımı yerine getirmeyi ihmal ederim.
	18	İlişkimizin sürmesi için kendi hayal ve isteklerimden ödün veririm.
	19	Partnerime zaman ayırmak için kendi arkadaşlarımı ihmal ederim.
Kaçınma	20	Partnerim farklı düşündüğümüz bir konu hakkında tartışma başlattığında konuyu kapatmaya çalışırım.
	21	İlişkimizde ileride sorun yaratacağını bildiğim konuları görmezden gelirim.
	22	Partnerimle ilişkimizdeki sorunları görmezden gelirim.
	23	Aramızda tartışmaya yol açacak konuları gündeme getirmekten kaçınırım.
Manipülasyon	24	Partnerimin bana ilgi göstermesi için sorunlarımı abartırım.
	25	Partnerimden ilgi görmek istediğimde kavga çıkarırım.
	26	İlişkimizdeki heyecanı korumak için durduk yere sorun çıkarırım.

Ölçüt-Bağımlı Geçerlik: Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliğini test etmek amacıyla 327 veri ile ölçeğin alt boyutları ile NİSÖ alt boyutları arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliği kapsamında 255 kadın (%78), 72 erkek (%22) toplam 327 katılımcıdan toplanan verilerle ilk olarak verilerin normal dağılım varsayımını karşılayıp karşılamadığı test edilmiştir. Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliğini test etmek amacıyla toplanan 327 veriden elde edilen betimsel istatistiklere ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda (Tablo 4.12) sunulmuştur.

Tablo 4.12: Ölçeklerden elde edilen puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
OİSSÖ Yıkıcı Davranışlar	327	2.36	.73	.58	.09
OİSSÖ Sadakatsizlik	327	1.05	.22	6.06	45.55
OİSSÖ Kontrol Davranışları	327	1.87	.74	1.34	2.39
OİSSÖ Ödün Verme	327	2.29	.81	.41	-.47
OİSSÖ Kaçınma	327	2.01	.83	.90	.51
OİSSÖ Manipülasyon	327	1.66	.78	1.60	2.58
NİSÖ Kıskançlığı Başlatma	327	1.28	.77	3.90	18.53
NİSÖ Kaçınma	327	2.62	1.22	.72	.20
NİSÖ Casusluk	327	2.62	1.34	.63	-.36
NİSÖ Sadakatsizlik	327	1.53	1.07	2.29	5.14
NİSÖ Yıkıcı Çatışma	327	2.90	1.40	.43	-.56
NİSÖ Denetime İzin Verme	327	3.10	1.31	.45	-.51

OİSSÖ yıkıcı davranışlar alt boyutu ile NİSÖ yıkıcı çatışma alt boyutu arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Analiz sonucunda iki ölçeğin toplam puanlarının ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.68$, $p<0.01$). OİSSÖ sadakatsizlik alt boyutu ile NİSÖ sadakatsizlik alt boyutu arasındaki ilişki Spearman Brown korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Analiz sonucunda iki ölçeğin toplam puanlarının ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.36$, $p<0.01$). OİSSÖ kontrol davranışları alt boyutu ile NİSÖ casusluk alt boyutu arasındaki ilişki Spearman Brown korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Analiz sonucunda iki ölçeğin toplam puanlarının ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.66$, $p<0.01$). OİSSÖ kendinden ödün verme alt boyutu ile NİSÖ denetime izin verme alt boyutu arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Analiz sonucunda iki ölçeğin toplam puanlarının ortalamaları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.79$, $p<0.01$). OİSSÖ kaçınma alt

boyutu ile NİSÖ kaçınma alt boyutu arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Analiz sonucunda iki ölçeğin toplam puanlarının ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=.62, p<0.01). OİSSÖ manipülasyon alt boyutu ile NİSÖ kıskançlığı başlatma alt boyutu arasındaki ilişki Spearman Brown korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Analiz sonucunda iki ölçeğin toplam puanlarının ortalamaları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=.27, p<0.01).

Güvenirlik: OİSSÖ'nün güvenirliği Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar test yöntemi ile incelenmiştir. Ölçeğin tamamına ve alt boyutlarına ilişkin olarak hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları aşağıdaki Tablo 4.13'de sunulmuştur.

Tablo 4.13: OİSSÖ Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları.

Ölçek ve alt boyutları	Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı
OİSSÖ Toplam	.87
OİSSÖ Yıkıcı Davranışlar	.86
OİSSÖ Sadakatsizlik	.75
OİSSÖ Kontrol Davranışları	.71
OİSSÖ Ödün Verme	.78
OİSSÖ Kaçınma	.78
OİSSÖ Manipülasyon	.75

Ölçeğin test-tekrar test güvenirliğini incelemek için ölçek üç hafta arayla 32 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmıştır. İlk ve ikinci uygulama puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkili ölçümler için t-testi analizi ve Wilcoxon işaretli sıralar testi ile incelenmiştir. Ayrıca iki ölçüme ilişkin ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı Pearson korelasyon katsayısı ve Spearman Brown korelasyon katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Aşağıdaki Tablo 4.14'te ölçek alt boyutlarına ilişkin ön test-son test puanlarının betimsel istatistikleri sunulmuştur.

Tablo 4.14: OİSSÖ alt boyutlarına ilişkin ön test-son test puanlarının betimsel istatistikleri.

Boyut	Ölçüm	n	$\bar{x}$	s	Çarpıklık	Basıklık
Yıkıcı Davranışlar	Ön test	32	2.36	.83	.80	-.17
	Son test	32	2.27	.78	.30	-.39
Sadakatsizlik	Ön test	32	1.02	.12	5.66	32.00
	Son test	32	1.03	.13	4.43	20.14
Kontrol Davranışları	Ön test	32	1.91	.84	1.54	2.33
	Son test	32	1.87	.80	.74	-.59

Boyut	Ölçüm	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
Ödün Verme	Ön test	32	2.14	.84	.34	-1.18
	Son test	32	2.09	.93	.73	.13
Kaçınma	Ön test	32	1.98	.72	.38	-.70
	Son test	32	1.87	.71	.30	-1.15
Manipülasyon	Ön test	32	1.83	.89	1.07	.34
	Son test	32	2.01	.97	.71	-.37

Tablo 4.14 (devamı)

Ölçeğin yıkıcı davranışlar alt boyutu için ön test ve son teste ilişkin ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve güçlü bir korelasyon (r=.86, p<.01) tespit edilmiştir. Her iki ölçümden elde edilen ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı (t=1.19, p>.05) bulunmuştur. Yapılan ilişkili ölçümler için t-testi analizine ilişkin sonuçlar Tablo 4.15'te sunulmaktadır.

Tablo 4.15: Yıkıcı davranışlar alt boyutu ilişkili ölçümler için t-testi analizi sonuçları.

	n	x̄	s	t	p
Ön Test	32	2.36	.83	1.19	.24
Son Test	32	2.27	.78		

Ölçeğin sadakatsizlik alt boyutu için ön test ve son teste ilişkin ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=.67, p<.01) tespit edilmiştir. Her iki ölçümden elde edilen ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı (z=-.45, p>.05) bulunmuştur. Yapılan Wilcoxon işaretli sıralar testi analizine ilişkin sonuçlar Tablo 4.16'da sunulmaktadır.

Tablo 4.16: Sadakatsizlik alt boyutu Wilcoxon işaretli sıralar testi analizi sonuçları.

	n	x̄	s	z	p
Ön Test	32	1.02	.12	-.45	.66
Son Test	32	1.03	.13		

Ölçeğin kontrol davranışları alt boyutu için ön test ve son teste ilişkin ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve güçlü bir korelasyon (r=.70, p<.01) tespit edilmiştir. Her iki ölçümden elde edilen ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı (z=-.93, p>.05) bulunmuştur. Yapılan Wilcoxon işaretli sıralar testi analizine ilişkin sonuçlar Tablo 4.17'de sunulmaktadır.

Tablo 4.17: Kontrol davranışları alt boyutu Wilcoxon işaretli sıralar testi analizi sonuçları.

	n	x̄	s	z	p
Ön Test	32	1.91	.84	-.93	.35
Son Test	32	1.87	.80		

Ölçeğin kendinden ödün verme alt boyutu için ön test ve son teste ilişkin ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve güçlü bir korelasyon (r=.80, p<.01) tespit edilmiştir. Her iki ölçümden elde edilen ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı (t=.47, p>.05) bulunmuştur. Yapılan ilişkili ölçümler için t-testi analizine ilişkin sonuçlar Tablo 4.18'de sunulmaktadır.

Tablo 4.18: Kendinden ödün verme alt boyutu ilişkili ölçümler için t-testi analizi sonuçları.

	n	x̄	s	t	p
Ön Test	32	2.14	.84	.47	.64
Son Test	32	2.09	.93		

Ölçeğin kaçınma alt boyutu için ön test ve son teste ilişkin ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=.63, p<.01) tespit edilmiştir. Her iki ölçümden elde edilen ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı (t=1.01, p>.05) bulunmuştur. Yapılan ilişkili ölçümler için t-testi analizine ilişkin sonuçlar Tablo 4.19'da sunulmaktadır.

Tablo 4.19: Kaçınma alt boyutu ilişkili ölçümler için t-testi analizi sonuçları.

	n	x̄	s	t	p
Ön Test	32	1.98	.72	1.01	.32
Son Test	32	1.87	.71		

Ölçeğin manipülasyon alt boyutu için ön test ve son teste ilişkin ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve güçlü bir korelasyon (r=.85, p<.01) tespit edilmiştir. Her iki ölçümden elde edilen ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı (t=-1.95, p>.05) bulunmuştur. Yapılan ilişkili ölçümler için t-testi analizine ilişkin sonuçlar Tablo 4.20'de sunulmaktadır.

Tablo 4.20: Manipülasyon alt boyutu ilişkili ölçümler için t-testi analizi sonuçları.

	n	x̄	s	t	p
Ön Test	32	1.83	.89	-1.95	.061
Son Test	32	2.01	.97		

4.2.3. OİSSÖ'den Alınan Puanların Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığının Test Edilmesinden Elde Edilen Bulgular

Araştırmada OİSSÖ alt boyutlarından elde edilen puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı test edilmiştir. İlk olarak ölçek puanlarının cinsiyete göre ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Bu değerler aşağıdaki Tablo 4.21'de sunulmuştur.

Tablo 4.21: OİSSÖ boyutlarından alınan puanların cinsiyete göre betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

Boyut	Cinsiyet	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
Yıkıcı Davranışlar	Kadın	255	2.46	.73	.50	.02
	Erkek	72	2.01	.62	.90	1.10
Sadakatsizlik	Kadın	255	1.05	.18	5.22	34.08
	Erkek	72	1.08	.34	5.19	29.33
Kontrol Davranışları	Kadın	255	1.87	.78	1.42	2.42
	Erkek	72	1.85	.59	.40	-.75
Kendinden Ödün Verme	Kadın	255	2.22	.80	.46	-.51
	Erkek	72	2.53	.81	.27	-.18
Kaçınma	Kadın	255	2.01	.86	.93	.51
	Erkek	72	2.00	.73	.69	.12
Manipülasyon	Kadın	255	1.75	.81	1.41	1.92
	Erkek	72	1.32	.55	2.96	11.14

Yıkıcı davranışlar, kendinden ödün verme ve kaçınma boyutundan elde edilen puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi ile incelenmiştir. Sadakatsizlik, kontrol davranışları ve manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir.

Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamlı olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilemediği saptanmıştır ($F=5.84$, $p<.05$). Yapılan t testi analizinin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.22) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanlar cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde

farklılaşmaktadır (t=5.16, p<.05). Kadınların yıkıcı davranışlar boyutundan aldıkları puanlar erkeklerden yüksektir. Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklarına ilişkin olarak hesaplanan Cohen d değeri .65'tir ve orta düzeydedir.

Tablo 4.22: Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların cinsiyete göre t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Kadın	255	2.46	.73	5.16	133.33	.000
Erkek	72	2.01	.62			

Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.23) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (z=-.46, p>.05).

Tablo 4.23: Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların cinsiyete göre Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Kadın	255	164.62	41977.00	9023.00	-.46	.65
Erkek	72	161.82	11651.00			

Kontrol davranışları boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.24'te sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (z=-.59, p>.05).

Tablo 4.24: Kontrol davranışları boyutundan alınan puanların cinsiyete göre Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Kadın	255	162.37	41404.00	8764.00	-.59	.55
Erkek	72	169.78	12224.00			

Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamsız olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilediği saptanmıştır (F=.003, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.25'te sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanlar cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır (t=-2.94, p<.05). Erkeklerin kendinden ödün verme boyutundan aldıkları puanlar kadınlardan yüksektir. Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklarına ilişkin olarak hesaplanan Cohen d değeri .07'dir ve zayıftır.

Tablo 4.25: Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların cinsiyete göre t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Kadın	255	2.22	.80	-2.94	325	.004
Erkek	72	2.53	.81			

Kaçınma boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamsız olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilediği saptanmıştır (F=2.52, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.26'da sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kaçınma boyutundan alınan puanların cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (t=.12, p>.05).

Tablo 4.26: Kaçınma boyutundan alınan puanların cinsiyete göre t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Kadın	255	2.01	.86	.12	325	.91
Erkek	72	2.00	.73			

Manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.27'de sunulmaktadır. Yapılan Mann Whitney U-testi analizi sonucuna göre manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır (z=-4.73, p<.05). Sıra ortalamaları incelendiğinde kadınların manipülasyon boyutundan aldıkları puanların erkeklerin manipülasyon boyutundan aldığı puanlardan daha

yüksek olduğu görülmüştür. Manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklarına ilişkin olarak hesaplanan Cohen d değeri .02'dir ve zayıftır.

Tablo 4.27: Manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsiyete göre Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Kadın	255	176.77	45077.00	5923.00	-4.73	.000
Erkek	72	118.76	8551.00			

OİSSÖ alt boyutlarından alınan puanların cinsel yönelim, ilişki süresi, ilişki türü, partnerle tanışma şekli ve partnerle görüşme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi için her bir değişkene ilişkin grupların OİSSÖ boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler incelenmiş ve basıklık çarpıklık katsayılarından yola çıkarak parametrik veya parametrik olmayan testler ile analiz yapılmıştır. Aşağıda bu analizlerden elde edilen bulgular sunulmaktadır.

Cinsel yönelim değişkeni gruplarına göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine yönelik bulgular Tablo 4.28'de sunulmaktadır.

Tablo 4.28: Cinsel yönelime göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

Boyut	Cinsel Yönelim	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
Yıkıcı Davranışlar	Heteroseksüel	286	2.37	.74	.58	-.01
	Diğer	41	2.29	.67	.57	1.22
Sadakatsizlik	Heteroseksüel	286	1.05	.22	6.90	56.62
	Diğer	41	1.11	.25	2.53	6.16
Kontrol Davranışları	Heteroseksüel	286	1.89	.75	1.34	2.42
	Diğer	41	1.70	.67	1.33	1.88
Kendinden Ödün Verme	Heteroseksüel	286	2.26	.80	.42	-.42
	Diğer	41	2.46	.89	.27	-.79
Kaçınma	Heteroseksüel	286	2.00	.82	.92	.65
	Diğer	41	2.07	.90	.79	-.19
Manipülasyon	Heteroseksüel	286	1.65	.79	1.69	2.97
	Diğer	41	1.71	.77	.98	-.08

Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamsız olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilediği saptanmıştır (F=1.50, p>.05). Yapılan t testi analizinin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.29) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (t=.62, p>.05).

Tablo 4.29: Cinsel yönelime göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Heteroseksüel	286	2.37	.74	.62	325	.53
Diğer	41	2.29	.67			

Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.30) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır (z=-3.22, p<.05). Gruplara ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde heteroseksüel bireylerin sadakatsizlik boyutundan aldıkları puanların farklı cinsel yönelimlere sahip bireylere kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir. Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre farklarına ilişkin olarak hesaplanan Cohen d değeri .11'dir ve zayıftır.

Tablo 4.30: Cinsel yönelime göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Heteroseksüel	286	160.90	46018.50	4977.50	-3.22	.001
Diğer	41	185.60	7609.50			

Kontrol davranışları boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.31'de sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (z=-1.78, p>.05).

Tablo 4.31: Cinsel yönelime göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Heteroseksüel	286	167.48	47900.00	4867.00	-1.78	.076
Diğer	41	139.71	5728.00			

Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamsız olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilediği saptanmıştır (F= 1.19, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.32'de sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (t=-1.50, p>.05).

Tablo 4.32: Cinsel yönelime göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Heteroseksüel	286	2.26	.80	-1.50	325	.134
Diğer	41	2.46	.89			

Kaçınma boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamsız olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilediği saptanmıştır (F=.76, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.33'te sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kaçınma boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (t=-.50, p>.05).

Tablo 4.33: Cinsel yönelime göre kaçınma boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Heteroseksüel	286	2.00	.82	-.50	325	.621
Diğer	41	2.07	.90			

Manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.34'te sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsel yönelime göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (z=-.51, p>.05).

Tablo 4.34: Cinsel yönelime göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Heteroseksüel	286	163.01	46621.50	5580.50	-.51	.608
Diğer	41	170.89	7006.50			

İlişki süresi değişkeni gruplarına göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine yönelik bulgular Tablo 4.35'te sunulmaktadır.

Tablo 4.35: İlişki Süresi Değişkenine Göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

Boyut	İlişki Süresi	n	$\bar{x}$	s	Çarpıklık	Basıklık
Yıkıcı Davranışlar	3 ay – 1 yıl	107	2.23	.73	.69	.19
	1-3 yıl	149	2.43	.74	.35	-.16
	4 yıl ve üzeri	71	2.40	.70	1.09	1.08
Sadakatsizlik	3 ay – 1 yıl	107	1.06	.25	7.38	63.43
	1-3 yıl	149	1.06	.22	4.51	23.23
	4 yıl ve üzeri	71	1.03	.18	6.30	42.24
Kontrol Davranışları	3 ay – 1 yıl	107	1.86	.74	1.09	1.01
	1-3 yıl	149	1.89	.74	1.36	2.69
	4 yıl ve üzeri	71	1.83	.74	1.75	4.58
Kendinden Ödün Verme	3 ay – 1 yıl	107	2.24	.78	.19	-1.08
	1-3 yıl	149	2.34	.83	.52	-.20
	4 yıl ve üzeri	71	2.24	.82	.46	-.43
Kaçınma	3 ay – 1 yıl	107	2.06	.81	.65	-.09
	1-3 yıl	149	2.07	.86	.97	.80
	4 yıl ve üzeri	71	1.80	.79	1.16	1.05
Manipülasyon	3 ay – 1 yıl	107	1.60	.79	2.07	4.85
	1-3 yıl	149	1.75	.78	1.13	.75
	4 yıl ve üzeri	71	1.55	.75	2.10	5.12

Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü ANOVA analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortalama puanlara ilişkin Levene testi sonucu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (L=.85, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.36) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (F(2, 324)=2.42, p>.05).

Tablo 4.36: İlişki süresine göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları.

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	2.57	2	1.28	2.42	.090
Gruplar içi	171.71	324	.53		
Toplam	174.28	326			

Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal-Wallis H-Testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.37) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($x^2(2) =2.14$, p>.05).

Tablo 4.37: İlişki süresine göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları.

Gruplar	n	OS	x^2	sd	p
3 ay – 1 yıl	107	165.11			
1-3 yıl	149	166.51	2.14	2	.344
4 yıl ve üzeri	71	157.06			

Kontrol davranışları boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal-Wallis H-Testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.38) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($x^2(2) =.48$, p>.05).

Tablo 4.38: İlişki süresine göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları.

Gruplar	n	OS	x^2	sd	p
3 ay – 1 yıl	107	162.36			
1-3 yıl	149	167.67	.48	2	.785
4 yıl ve üzeri	71	158.76			

Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü ANOVA analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortalama puanlara ilişkin Levene testi sonucu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (L=.001, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.39) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (F(2, 324)=.63, p>.05).

Tablo 4.39: İlişki süresine göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları.

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	.84	2	.42	.63	.532
Gruplar içi	215.25	324	.66		
Toplam	216.10	326			

Kaçınma boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü ANOVA analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortalama puanlara ilişkin Levene testi sonucu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (L=.41, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.40) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kaçınma boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (F(2, 324)=2.87, p>.05).

Tablo 4.40: İlişki süresine göre kaçınma boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları.

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	3.92	2	1.96	2.87	.058
Gruplar içi	221.63	324	.68		
Toplam	225.55	326			

Manipülasyon boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal-Wallis H-Testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.41) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre manipülasyon boyutundan alınan puanların ilişki süresine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($x^2(2) = 6.82$, $p < .05$). Manipülasyon boyutundan alınan puanların hangi gruplar arasında farklılaştığını tespit etmek amacıyla Bonferroni çoklu karşılaştırma testi sonuçları incelenmiş ancak hiçbir grup çiftinde istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (adj. $p > .05$).

Tablo 4.41: İlişki süresine göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları.

Gruplar	n	OS	x^2	sd	p
3 ay – 1 yıl	107	156.21			
1-3 yıl	149	177.98	6.82	2	.033
4 yıl ve üzeri	71	146.39			

İlişki türü değişkeni gruplarına göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine yönelik bulgular Tablo 4.42'de sunulmaktadır.

Tablo 4.42: İlişki Türü Değişkenine Göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

Boyut	İlişki Türü	n	$\bar{x}$	s	Çarpıklık	Basıklık
Yıkıcı Davranışlar	Flört	269	2.38	.75	.58	.00
	Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	2.27	.61	.34	.03
Sadakatsizlik	Flört	269	1.05	.23	6.25	47.11
	Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	1.05	.19	3.87	15.17
Kontrol Davranışları	Flört	269	1.85	.76	1.49	2.82
	Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	1.94	.65	.37	-.75
	Flört	269	2.25	.80	.45	-.31

Boyut	İlişki Türü	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
Kendinden Ödün Verme	Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	2.45	.86	.23	-1.04
Kaçınma	Flört	269	2.05	.83	.86	.49
	Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	1.80	.79	1.19	1.02
Manipülasyon	Flört	269	1.68	.82	1.56	2.27
	Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	1.55	.60	1.50	3.38

(Tablo 4.42 devamı)

Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamlı olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilemediği saptanmıştır ($F= 5.22$, $p<.05$). Yapılan t testi analizinin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.43) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($t=1.19$, $p>.05$).

Tablo 4.43: İlişki türüne göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Flört	269	2.38	.75	1.19	98.95	.238
Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	2.27	.61			

Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların ilişki türüne farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.44) sunulmaktadır. Analiz göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($z=-.04$, $p>.05$).

Tablo 4.44: İlişki türüne göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Flört	269	163.95	44103.00	7788.00	-.04	.967
Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	164.22	9525.00			

Kontrol davranışları boyutundan alınan puanların ilişki türüne farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.45) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (z=-1.35, p>.05).

Tablo 4.45: İlişki türüne göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Flört	269	160.75	43241.00	6926.00	-1.35	.176
Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	179.09	10387.00			

Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamsız olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilediği saptanmıştır (F= 1.72, p>.05). Yapılan t testi analizinin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.46) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (t=-1.69, p>.05).

Tablo 4.46: İlişki türüne göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları.

Gruplar	n	$\bar{x}$	s	t	sd	p
Flört	269	2.25	.80	-1.69	325	.093
Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	2.45	.86			

Kaçınma boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamsız olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilediği saptanmıştır (F=.53, p>.05). Yapılan t testi analizinin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.47) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kaçınma boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır (t=2.13, p<.05). İlişki türüne göre flört dönemindeki bireylerin sözlü/nişanlı/birlikte yaşayan bireylere göre kaçınma boyutundan aldığı puanlar daha

yüksektir. Kaçınma boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre farklarına ilişkin olarak hesaplanan Cohen d değeri .3'tür ve zayıftır.

Tablo 4.47: İlişki türüne göre kaçınma boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Flört	269	2.05	.83	2.13	325	.034
Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	1.80	.79			

Manipülasyon boyutundan alınan puanların ilişki türüne farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.48) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre manipülasyon boyutundan alınan puanların ilişki türüne göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (z=-.55, p>.05).

Tablo 4.48: İlişki türüne göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Flört	269	165.30	44467.00	7450.00	-.55	.580
Sözlü/Nişanlı/Birlikte Yaşama	58	157.95	9161.00			

Tanışma şekli değişkeni gruplarına göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine yönelik bulgular Tablo 4.49'da sunulmaktadır.

Tablo 4.49: Tanışma şekline göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

Boyut	Tanışma Şekli	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
Yıkıcı Davranışlar	Arkadaş	64	2.32	.82	.69	.01
	Okul	138	2.40	.68	.56	.33
	Sosyal etkinlik	40	2.23	.79	.71	.36
	İnternet	85	2.38	.72	.57	-.07
Sadakatsizlik	Arkadaş	64	1.06	.23	4.28	19.25
	Okul	138	1.02	.11	6.84	51.2
	Sosyal etkinlik	40	1.12	.40	4.86	26.3
	İnternet	85	1.07	.24	4.52	24.03
Kontrol Davranışları	Arkadaş	64	1.84	.86	1.59	2.71
	Okul	138	1.83	.67	1.65	4.97

Boyut	Tanışma Şekli	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
	Sosyal etkinlik	40	1.89	.80	.91	.26
	İnternet	85	1.93	.74	.92	.61
Kendinden Ödün Verme	Arkadaş	64	2.34	.80	.15	-.52
	Okul	138	2.30	.80	.41	-.59
	Sosyal etkinlik	40	2.21	.82	.26	-.69
	İnternet	85	2.26	.85	.68	-.07
Kaçınma	Arkadaş	64	2.26	.97	.74	-.06
	Okul	138	1.99	.80	.90	.81
	Sosyal etkinlik	40	1.86	.75	.84	.65
	İnternet	85	1.92	.79	.88	.11
Manipülasyon	Arkadaş	64	1.64	.74	2.07	5.16
	Okul	138	1.66	.75	1.39	1.51
	Sosyal etkinlik	40	1.63	.93	2.30	5.72
	İnternet	85	1.67	.80	1.17	.60

(Tablo 4.49 devamı)

Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü ANOVA analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortalama puanlara ilişkin Levene testi sonucu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (L=.89, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.50) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (F(3, 323)=.63, p>.05).

Tablo 4.50: Tanışma şekline göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları.

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	1.013	3	.34	.63	.596
Gruplar içi	173.25	323	.55		
Toplam	174.28	326			

Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal-Wallis H-Testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.51) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($\mathbf{x^2}(2) = 8.53$, $p<.05$). Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların hangi gruplar arasında

farklılaştığını tespit etmek amacıyla Bonferroni çoklu karşılaştırma testi sonuçları incelenmiş ancak hiçbir grup çiftinde istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (adj. p>.05).

Tablo 4.51: Tanışma şekline göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları.

Gruplar	n	OS	x^2	sd	p
Arkadaş	64	165.45	8.53	3	.036
Okul	138	155.90			
Sosyal etkinlik	40	174.66			
İnternet	85	171.04			

Kontrol davranışları boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal-Wallis H-Testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.52) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($x^2(2) = 1.84$, p>.05).

Tablo 4.52: Tanışma şekline göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları.

Gruplar	n	OS	x^2	sd	p
Arkadaş	64	152.15	1.84	3	.606
Okul	138	164.01			
Sosyal etkinlik	40	163.40			
İnternet	85	173.19			

Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü ANOVA analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortalama puanlara ilişkin Levene testi sonucu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (L=.82, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.53) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (F(3, 323)=.25, p>.05).

Tablo 4.53: Tanışma şekline göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları.

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	.50	3	.17	.25	.861
Gruplar içi	215.59	323	.68		
Toplam	216.10	326			

Kaçınma boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü ANOVA analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortalama puanlara ilişkin Levene testi sonucu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (L=2.30, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.54) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kaçınma boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır (F(3, 323)= 2.75, p<.05). Gruplar arası farkların yönünü incelemek amacıyla post hoc testlerinden Tukey HSD testi sonuçları incelenmiştir. Ancak analiz sonucunda gruplara ilişkin karşılaştırma çiftlerinin hiçbirinde anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (p>.05).

Tablo 4.54: Tanışma şekline göre kaçınma boyutundan alınan puanların tek yönlü ANOVA sonuçları.

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	5.62	3	1.87	2.75	.043
Gruplar içi	219.92	323	.68		
Toplam	225.55	326			

Manipülasyon boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal-Wallis H-Testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.55) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre manipülasyon boyutundan alınan puanların tanışma şekline göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($x^2(3)$ =.87, p>.05).

Tablo 4.55: Tanışma şekline göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Kruskal-Wallis H-Testi sonuçları.

Gruplar	n	OS	x^2	sd	p
Arkadaş	64	168.34	.87	3	.832
Okul	138	166.55			
Sosyal etkinlik	40	153.00			
İnternet	85	161.76			

Görüşme sıklığı değişkeni gruplarına göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine yönelik bulgular Tablo 4.56'da sunulmaktadır.

Tablo 4.56: Görüşme sıklığına göre OİSSÖ boyutlarından alınan puanların betimsel istatistiklerine ilişkin sonuçlar.

Boyut	Görüşme Sıklığı	n	$\bar{x}$	s	Çarpıklık	Basıklık
Yıkıcı Davranışlar	Haftalık	244	2.40	.72	.40	-.29
	Aylık	83	2.25	.76	1.11	1.50
Sadakatsizlik	Haftalık	244	1.06	.25	5.53	36.86
	Aylık	83	1.02	.10	4.61	22.74
Kontrol Davranışları	Haftalık	244	1.90	.76	1.28	2.17
	Aylık	83	1.78	.69	1.54	3.49
Kendinden Ödün Verme	Haftalık	244	2.35	.84	.39	-.56
	Aylık	83	2.11	.71	.23	-.72
Kaçınma	Haftalık	244	2.04	.83	.84	.46
	Aylık	83	1.92	.84	1.10	.89
Manipülasyon	Haftalık	244	1.63	.76	1.73	3.28
	Aylık	83	1.75	.85	1.28	1.30

Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda Levene testinin anlamsız olduğu ve varyansların homojen dağılım sergilediği saptanmıştır (F=.02, p>.05). Yapılan t testi analizinin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.57) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (t=1.52, p>.05).

Tablo 4.57: Görüşme sıklığına göre yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x^2	s	t	sd	p
Haftalık	244	2.40	.72	1.52	325	.131
Aylık	83	2.25	.76			

Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda (Tablo 4.58) sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (z=-1.01, p>.05).

Tablo 4.58: Görüşme sıklığına göre sadakatsizlik boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Haftalık	244	165.49	40379.50	9762.50	-1.01	.314
Aylık	83	159.62	13248.50			

Kontrol davranışları boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.59'da sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (z=-1.15, p>.05).

Tablo 4.59: Görüşme sıklığına göre kontrol davranışları boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Haftalık	244	167.47	40861.50	9280.50	-1.15	.252
Aylık	83	153.81	12766.50			

Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Levene testi sonucu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (F=3.21, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.60'da sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanlar görüşme sıklığına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır (t=2.34, p<.05). Partneriyle görüşme sıklığı haftalık periyotlarda olan katılımcıların kendinden ödün verme boyutundan aldıkları puanlar, partneriyle görüşme sıklığı aylık periyotlarda olan

katılımcılardan daha yüksektir. Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre farklarına ilişkin olarak hesaplanan Cohen d değeri .3'tür ve zayıftır.

Tablo 4.60: Görüşme sıklığına göre kendinden ödün verme boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Haftalık	244	2.35	.84	2.34	325	.020
Aylık	83	2.11	.71			

Kaçınma boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz ölçümler için t-testi analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Levene testi sonucu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir (F=.08, p>.05). Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.61'de sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre kaçınma boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (t=1.16, p>.05).

Tablo 4.61: Görüşme sıklığına göre kaçınma boyutundan alınan puanların t-testi sonuçları.

Gruplar	n	x̄	s	t	sd	p
Haftalık	244	2.04	.83	1.16	325	.248
Aylık	83	1.92	.84			

Manipülasyon boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile incelenmiştir. Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 4.62'de sunulmaktadır. Analiz sonucuna göre manipülasyon boyutundan alınan puanların görüşme sıklığına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır (z=-.94, p>.05).

Tablo 4.62: Görüşme sıklığına göre manipülasyon boyutundan alınan puanların Mann Whitney-U testi sonuçları.

Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Haftalık	244	161.22	39338.50	9448.50	-.94	.349
Aylık	83	172.16	14289.50			

4.2.4. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri, İlişkisel Eşitlik, İlişki Doyumu ve Bağlanma Stilleri Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

OİSSÖ alt boyutları ile ilişkisel eşitlik, ilişki doyumu ve bağlanma stillerinin ilişkisinin incelemek amacıyla ilk olarak toplanan 327 veriden elde edilen ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki Tablo 4.63'te sunulmuştur.

Tablo 4.63: Değişkenlerden elde edilen puanların betimsel istatistikleri.

	n	x̄	s	Çarpıklık	Basıklık
OİSSÖ-Yıkıcı Davranışlar	327	2.36	.73	.58	.09
OİSSÖ-Sadakatsizlik	327	1.05	.22	6.06	45.55
OİSSÖ-Kontrol Davranışları	327	1.87	.74	1.34	2.39
OİSSÖ-Kendinden Ödün Verme	327	2.29	.81	.41	-.47
OİSSÖ-Kaçınma	327	2.00	.83	.90	.51
OİSSÖ-Manipülasyon	327	1.66	.78	1.60	2.58
İlişkisel Eşitlik	327	4.05	.74	-.91	.17
İlişki Doyumu	327	5.86	1.02	-1.20	.86
Bağlanma-Kaygı	327	2.98	.64	.12	-.56
Bağlanma-Kaçınma	327	1.67	.58	1.00	.62

Değişkenlerin basıklık ve çarpıklık katsayıları göz önünde bulundurularak eşitlik, doyum, kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma değişkenleri ile OİSSÖ boyutlarından yıkıcı davranışlar, kendinden ödün verme ve kaçınma boyutları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Eşitlik, doyum, kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma değişkenleri ile OİSSÖ boyutlarından sadakatsizlik, kontrol davranışları ve manipülasyon alt boyutları arasındaki ilişkiler Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Elde edilen korelasyon tablosu aşağıda Tablo 4.64'te sunulmaktadır.

Tablo 4.64: Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları.

	Eşitlik	Doyum	B.Kaygı	B.Kaçınma
OİSSÖ-Yıkıcı Davranışlar	-.454**	-.472**	.385**	.163**
OİSSÖ-Sadakatsizlik	-.160**	-.231**	.089	.111*
OİSSÖ-Kontrol	-.295**	-.192**	.233**	.058
OİSSÖ-Ödün Verme	-.362**	.296**	.010	-.268**
OİSSÖ-Kaçınma	-.343**	-.402**	.246**	.294**
OİSSÖ-Manipülasyon	-.320**	-.298**	.353**	.030

** p<0.01
*p<0.05

Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanlar ile ilişkisel eşitlik değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=-.45, p<.01) tespit edilmiştir. Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanlar ile ilişki doyumu değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=-.47, p<.01) tespit edilmiştir. Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanlar ile kaygılı bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=.39, p<.01) tespit edilmiştir. Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanlar ile kaçınan bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=.16, p<.01) tespit edilmiştir.

Sadakatsizlik boyutundan alınan puanlar ile ilişkisel eşitlik değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=-.16, p<.01) tespit edilmiştir. Sadakatsizlik boyutundan alınan puanlar ile ilişki doyumu değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve zayıf düzeyde bir korelasyon (r=-.23, p<.01) tespit edilmiştir. Sadakatsizlik boyutundan alınan puanlar ile kaygılı bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Sadakatsizlik boyutundan alınan puanlar ile kaçınan bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=.11, p<.05) tespit edilmiştir.

Kontrol davranışları boyutundan alınan puanlar ile ilişkisel eşitlik değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=-.29, p<.01) tespit edilmiştir. Kontrol davranışları boyutundan alınan puanlar ile ilişki doyumu değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=-.19, p<.01) tespit edilmiştir. Kontrol davranışları boyutundan alınan puanlar ile kaygılı bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=.25, p<.01) tespit edilmiştir. Kontrol davranışları boyutundan alınan puanlar ile kaçınan bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanlar ile ilişkisel eşitlik değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=-.36, p<.01) tespit edilmiştir. Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanlar ile ilişki doyumu değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir korelasyon (r=.30, p<.01) tespit edilmiştir. Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanlar ile kaygılı bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Kendinden ödün verme boyutundan alınan puanlar ile kaçınan bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=-.27, p<.01) tespit edilmiştir.

Kaçınma boyutundan alınan puanlar ile ilişkisel eşitlik değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=-.34, p<.01) tespit edilmiştir. Kaçınma boyutundan alınan puanlar ile ilişki doyumu değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=-.40, p<.01) tespit edilmiştir. Kaçınma boyutundan alınan puanlar ile kaygılı bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=.25, p<.01) tespit edilmiştir. Kaçınma boyutundan alınan puanlar ile kaçınan bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=.29, p<.01) tespit edilmiştir.

Manipülasyon boyutundan alınan puanlar ile ilişkisel eşitlik değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=-.32, p<.01) tespit edilmiştir. Manipülasyon boyutundan alınan puanlar ile ilişki doyumu değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon (r=.29, p<.01) tespit edilmiştir. Manipülasyon boyutundan alınan puanlar ile kaygılı bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ve orta düzeyde bir korelasyon (r=.35, p<.01) tespit edilmiştir. Manipülasyon boyutundan alınan puanlar ile kaçınan bağlanma değişkeninden alınan ortalama puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

5. TARTIŞMA

5.1. NİTEL BULGULARA İLİŞKİN TARTIŞMA

Çalışmanın bu aşamasından elde edilen veriler ile Türkiye'deki beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerinde kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin keşfedilmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu araştırma kapsamında geliştirilen Olumsuz İlişki Sürdürme Strateji Ölçeği için madde havuzu oluşturulurken bu çalışmadan elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerin yapıldığı ve açık uçlu anket formlarının uygulandığı katılımcılara, partnerleriyle romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları ilişki sürdürme stratejilerine yönelik sorular sorulmuştur. Bu sorular, ilişki sürdürmenin işlevleri odağında şekillendirilmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar ışığında romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejileri 6 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler, gizlilik ihlali ve hakimiyet kurma, duvar örme/kendini geri çekme, kaçınma davranışları, kontrole boyun eğme ve kendinden ödün verme, yıkıcı davranışlar ve manipülatif davranışlar olarak adlandırılmıştır. Aşağıda bu kategoriler ve alt kategorilerine ilişkin tartışma yer almaktadır.

Gizlilik ihlali ve hakimiyet kurma kategorisindeki davranışlarından kısıtlama boyutunun partnerin karşı cinsle etkileşimini kısıtlamak, partnerin karşı cinsle etkileşimini kontrol etmek, partnerin arkadaşlarıyla etkileşimini kısıtlamak ve ilişkinin geleceğine yönelik olarak partnere baskı yapmak gibi davranışlar ile sergilendiği görülmüştür. Katılımcı ifadeleri incelendiğinde partnerin karşı cinsle etkileşimini kısıtlama ve kontrol etme davranışlarının kıskançlıkla birlikte ilişkiye yönelik tehditlerin azaltılması motivasyonu ile sergilendiği görülmektedir (Örneğin: "*Ben onu o arkadaş grubundan uzak tutmaya çalışıyorum. Çünkü kızları bir tehdit olarak görüyorum…")*. Kısıtlamada doğrudan partnerin karşı cinsten arkadaşlarıyla aynı sosyal ortamda bulunmasına izin vermeme ya da partner böyle bir ortamda bulunduğunda partnere kızma gibi davranışlar yer alırken kontrol boyutunda katılımcılar partnerlerinin karşı cinsten kıskandıkları kişilerle görüşmesini doğrudan engellememekte ancak bu durumu tasvip etmediklerini ve bundan rahatsız olduklarını partnerlerine dolaylı yollardan hissettirmektedir (Örneğin: "*...Mesela kıskandığımı belli etmekten ziyade biraz da durumun farkında olduğumu hissettirmeyi seviyorum. Hani ismini ilk defa duyduğum bir erkek arkadaş*

hakkında mesela konuşulduğu zaman ya da telefonu da gördüğüm zaman işte bu kim nereden tanıştınız gibisinden sorular soruyorum…Bak ben farkındayım hani ona göre gibisinden…"). Partnerin karşı cinsle etkileşimini kısıtlama ve kontrol etmeye yönelik davranışlar Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasında yer almamaktadır. Ancak Buss ve Shackelford (1997) bireylerin partnerlerini elde tutmak ve ilişkiye yönelik tehditleri azaltmak için partnerlerinin karşı cinsle etkileşimini kısıtlamayı bir strateji olarak kullandığını tespit etmiştir. Guerrero ve Andersen (1996) da partnerin karşı cinsle etkileşimini kısıtlama ve kontrol etme davranışlarını kıskançlığa verilen tepkiler arasında ele almaktadır.

Partnerin arkadaşlarıyla etkileşimini kısıtlama ve ilişkinin geleceğine yönelik partnere baskı yapılması davranışlarına ilişkin katılımcı ifadeleri incelendiğinde, partnerin hayatında söz sahibi olma ve ilişkinin gidişatına yönelik kontrol sahibi olma ihtiyacından dolayı bu davranışların sergilendiği görülmektedir (Örneğin: *"…Ben de onun arkadaşları ile görüşmesini istemedim. Onu bu kadar kötü etkileyenin arkadaşları olduğunu düşündüm. Ben de işte onun hayatına böyle müdahil olmaya çalıştım...")*. Kavramsal çerçevede de açıklandığı üzere bireyler, ilişkilerin bazı evrelerinde işler istedikleri gibi gitmediğinde veya ilişkilerini tehdit altında hissettiklerinde bunların etkisini dengelemek amacıyla partnerleri üzerinde kontrol kurmaya çalışmaktadır (Stets, 1993, s. 673). Dainton ve Gross (2008) da kontrol davranışlarını bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları bir strateji olarak tanımlamaktadır. Ancak geliştirdikleri Negatif İlişki Sürdürme Ölçeğinde bu davranışları tespit etmeye yönelik olarak yazılan maddeler ölçeğin yıkıcı çatışma boyutunda yer almaktadır. Fakat bu çalışmada partnerleri üzerinde baskı kurma davranışlarının bu paragrafın başında da ele alındığı üzere yıkıcılıktan ziyade ilişkinin gidişatına yönelik kontrol sahibi olma ihtiyacından dolayı sergilendiği görülmüştür.

Partnerin gizliliğini ihlal etme kategorisindeki davranışlar partnerin gizliliğini ihlal etmek ve partneri teknoloji ile takip etmek olmak üzere iki yolla sergilenmektedir. Katılımcılar, partnerlerinin telefonunu onlardan habersiz karıştırma, sosyal medya hesaplarına girme ya da online olarak partnerlerinin konumlarını takip etme gibi davranışlar gösterdiklerini ifade etmektedir. Katılımcılar bu davranışları özellikle partnerlerinin karşı cinsle etkileşimlerini takip etmek amacı ile sergilemektedir (*"…Telefonlarına falan bakıyordum. Instagram hesabına, sosyal medya hesaplarına falan bakıyordum. Takip ettiği insanlara falan bakıyordum…")*. Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasında da

benzer davranışlar casusluk adı ile yer almaktadır. Borrajo ve diğ. (2015), bireylerin romantik ilişkilerinde uyguladıkları siber saldırganlık davranışlarını ölçmek amacıyla geliştirdikleri Siber Flört İstismarı Ölçeğinde teknolojiyle birlikte partnerlerinin sürekli nerede ve kiminle olduğunu kontrol etme, cep telefonunu kontrol etme, partnerin sosyal medyada takip ettiği kişileri kontrol edip onları silmeye zorlama, partnerini sosyal medya hesaplarının şifresini vermesi için zorlama gibi davranışları siber flört şiddetinin unsurları olarak ele almaktadır. Sanchez-Hernandez ve diğ. (2020) de bu tarz davranışların partner üzerinde hakimiyet kurma çabası içerdiğini ve duygusal ve fiziksel şiddete evrilme riski taşıdığını vurgulamaktadır.

Duvar örme/kendini geri çekme kategorisindeki davranışlar, kendini geri çekme, soğuk davranma ve trip atma olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmıştır. Katılımcılar kendini geri çekmeyi ilişkilerindeki sorunları partnerleri ile açık bir şekilde yüzleşerek ele almaktan kaçınmak için kullanmaktadır. Katılımcı ifadeleri incelendiğinde kadın katılımcılar ilişkilerinde sorunla karşılaştıklarında ve kalpleri kırıldığında partnerlerinin hatasını anlayıp gönüllerinin alınmasını bekledikleri için kendini geri çekmeyi kullanırken (Örneğin: *"…Partnerimden hani gönlümü almasını bekliyordum. İşte kırıldığımı anlamasını bekliyordum…")*, erkek katılımcıların ise bu davranışı daha çok çatışma sonrasında öfkelerini kontrol etmek ve kendi içlerine dönmek amacıyla yaptıkları saptanmıştır (Örneğin: "…*Bazen yani nasıl söylesem yani ilişkiden kendimi soyutlayarak sadece kendimi yani kendimi düşünüyorum. Böyle bir durayım bir soluklanayım gibisinden…*"). Bu kategorideki bir diğer davranış olan trip atmaya yönelik ifadeler incelendiğinde bireylerin bunu kendini çekme davranışına kıyasla daha stratejik olarak kullandığı görülmektedir (Örneğin: "…*Yani bir şey hoşuma gitmez. Ona soğuk yaparım, trip atarım. Dediğim gibi konuşma dilimi onun istediği gibi yapmam. Bunun da farkında olurum. Bilerek yaparım…")*. Yani kendini geri çekme tepkisel düzeydeyken trip atma daha stratejiktir. Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasında duvar örme/kendini geri çekme davranışı yer almamaktadır. Ancak duvar örme/kendini geri çekme davranışı alan yazında bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken sergiledikleri davranışlar olarak sıkça kavramsallaştırılmaktadır (Kurdek, 1994; Gottman, 1998). Overall ve diğ. (2009), bu davranışları olumsuz dolaylı iletişim stratejileri olarak ele almakta ve sorunların çözüme kavuşmasını engellediği için uzun vadede bireylerin ilişki doyumları üzerinde olumsuz etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Leahy (2018, s. 81), ilişkiyi onarmak için kendini geri çekmenin etkisiz bir strateji olduğunu, bireylerin bu davranışlarının partnerlerinin onlardan uzaklaşmasına hatta suçsuzken suçlu konuma düşmelerine neden olduğunu belirtmektedir.

Kaçınma davranışları, sorunları biriktirip patlamak, tartışmayı kestirip atmak, sorun yaratacak konuları partnerden gizlemek ve ilişkideki sorunları görmezden gelmek şeklinde ortaya çıkmaktadır. Sorunları biriktirip patlama kategorisinde katılımcılar duvar örme kategorisindeki davranışlara benzer şekilde sorunları ortaya çıktığında açık bir şekilde ele almaktan kaçınmaktadır. Ancak zamanında bu sorunlar çözüme ulaşmadığı için katılımcılar ilerleyen dönemlerde ya bu sorunları tekrar tekrar gündeme getirmekte ya da farklı konularda kavga çıkartarak partnerlerine patlamaktadır (Örn: "*...Ben bunun problem olduğunu direkt yüzüne söylemiyorum ama kendi içimde bu problemi de başka konularda ona farklı davranarak yansıtıyorum mesela. Bu da toksik bir şey aslında. Başka şeylerden çıkartıyorum acısını aslında…*"). Tartışmayı kestirip atmak kategorisindeki davranışların da sorunları ele almaktan kaçınma amacıyla birlikte genellikle katılımcıların ilişkilerindeki sorunları tartışarak çözemeyeceklerine yönelik inançları nedeniyle bu yolu tercih ettikleri görülmektedir (Örneğin: "*…Problemi ortadan kaldırmak için yaptığım, haklı olduğumu düşündüğüm zamanlarda bile tamam yeter artık ben haksızım demek. Yani problemi bitirmek için artık biraz da bıkmışlıktan galiba…")*. Sorun yaratacak konuları partnerden gizleme davranışında bireylerin ilişkilerindeki huzuru korumak amacıyla partnerlerini sinirlendirecek konuları gündeme getirmekten kaçındığı görülmektedir (Örneğin: *"…İster istemez yani şu an okulda bir sürü tanıdığım oluyor öğretmenler de dahil. Öyle işte onların hepsini mesela kız arkadaşıma söylemiyorum. Niye? Söylersem huzursuzluk yaşarız, mutluluğumuz bozulur…")*. İlişkideki sorunları görmezden gelmek kategorisindeki ifadeler ise ilişki uğruna partnerin sorunlu davranışlarını sineye çekme ya da ilişkinin gidişatını kritik şekilde etkileyecek sorunları hasır altı etme davranışlarına yöneliktir (Örneğin: "*… İşte hani bir şey olduğunda sineye çekiyordum onun hatalarını. Bana karşı çok sert davransa da çok kırıcı davransa da. Sorun değil diyordum olabilir işte bu kadar şeyler.")*. Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasında da kaçınma benzer davranışlarla ele alınmaktadır. Kaçınma Ayres (1983) ile Dindia ve Baxter (1987) tarafından tanımlanan ilişki sürdürme stratejilerinde de birer faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Overall ve diğ. (2009), kendini geri çekme davranışına benzer şekilde kaçınmayı da olumsuz dolaylı iletişim stratejisi olarak ele almaktadır.

Görüşmelerin yapıldığı katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden kontrole boyun eğmek ve kendinden ödün vermek kategorisi, ilişki uğruna hayatın diğer alanlarını ihmal etmek ve kendinden ödün vermek olmak üzere iki alt kategoriden oluşmaktadır. Katılımcılar gerek partnerlerinin kıskançlıkları ya da sürekli kendileriyle vakit geçirmelerini talep etmeleri gibi nedenlerden ötürü farklı

arkadaşlarını ihmal ettiklerini ve farklı arkadaşlarıyla birlikte tatile gitme, konsere gitme gibi çeşitli etkinliklerden vazgeçmek zorunda kaldıklarını vurgulamaktadır (Örneğin: *İki tane kız arkadaşım böyle gece bir yere eğlenmeye gideceklerdi, beni de çağırdılar tabii ki de gitmedim. Gidemem çünkü. Mesela senin ne işin var diyor (erkek arkadaşım). Mesela o zaman çok içimde kaldı o. Çok gitmek isterdim gerçekten çok eğlenmişler. Arkadaşlarımla öyle bir ortamda bulunmak vakit geçirmek çok isterdim...).* Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasında benzer davranışlar denetime izin verme başlığı altında ele alınmaktadır ve bireyin partneriyle birlikte olmak için aile veya arkadaşlarını ihmal etmesi, daha önce zevk aldığı aktivitelerden vazgeçmesi gibi bir dizi davranışı içermektedir. Bu araştırmada da katılımcılar ilişkileri uğruna arkadaşlarını ihmal ettiklerini, özellikle de partnerleri rahatsız olduğu için karşı cinsle arkadaşlıklarını sınırlamak zorunda kaldıklarını ya da yine partnerleri istemediği için katılmak istedikleri sosyal aktivitelerden vazgeçtiklerini ifade etmektedir. Kavramsal çerçevede de belirtildiği üzere romantik ilişkilerde fedakârlık genellikle partnerler arasındaki bağları güçlendirdiği için ilişkinin gidişatında olumlu bir rol oynadığı kabul edilmekle birlikte araştırmacılar tarafından bireylerin bu davranışlara yönelik algılarının göz önünde bulundurulması gerektiği önerilmektedir (Khaleque, 2018, s. 306; Lerner, 2024a, s. 24-25; Parker ve Pattenden, 2009). Bu çalışmada da katılımcılar kendinden ödün verme ve partnerinin kontrolüne boyun eğmeyi ilişkileri için yaptıkları olumsuz davranışlar olarak ifade etmektedir.

Görüşmelerin yapıldığı katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden yıkıcı davranışlar kategorisi, partneri kışkırtmak, partneri cezalandırmak, partnere rest çekmek ve yıkıcı çatışma çıkarmaktan oluşmaktadır. Katılımcıların ifadeleri incelendiğinde bireylerin bu davranışları ilişkilerindeki sorunları yapıcı yollarla çözemediklerinde ve haksızlığa uğradıklarını düşündüklerinde partnerlerinden öç almak amacıyla yaptıkları görülmektedir (Örneğin: *"...Sen bana bu resti çekiyorsan böyle bir keskin bir şekilde geliyorsan o zaman ben de sana aynısını yapıyorum. Sen neden yapabiliyorsun da ben yapamıyor oluyorum yani. Sen de o zaman yapmayacaksın.")*. Anderson ve DiTunnariello (2016), bireylerin bu davranışlar sayesinde ilişkilerinde yaşadıkları gerginliği azaltabildiğini ve bu davranışların ilişkinin sürmesinin bir yolu olduğunu vurgulamaktadır. Dainton ve Gross (2008) da yıkıcı çatışmayı bir ilişki sürdürme stratejisi olarak tanımlamakla birlikte, tanımladıkları boyutta yer alan davranışların partneri kontrol etme ve kavga çıkarma üzerine olduğu görülmektedir. Fakat bu araştırmada yıkıcı davranışlar kategorisindeki davranışlar, kasten partnerin kalbini kırmak, partnere kötü davranmak, partneri tehdit etmek

gibi daha antisosyal davranışlara işaret etmektedir. Bu noktada da buradan elde edilen bulguların Dindia ve Baxter (1987) tarafından tanımlanan antisosyal ilişki sürdürme stratejileri ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Görüşmelerin yapıldığı katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinden manipülatif davranışlar kategorisindeki davranışlar partneri kıskandırmak, partneri kıyaslamak, rol yapmak, partnerin ilgisini çekmek için ulaşılamaz görünmek, sorun çıkarmak, partneri ayrılmakla tehdit etmek ve duygusal manipülasyon olmak üzere yedi strateji içermektedir. Partneri kıskandırmak Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasında da kıskançlığı başlatmak şeklinde yer almaktadır. Guerrero ve Andersen (1996) de bireylerin ilişkilerinde istediklerini elde edebilmek ve partnerlerinden intikam almak gibi çeşitli amaçlarla kıskandırma davranışını stratejik olarak kullandığını vurgulamaktadır. Alan yazında yer alan araştırmalar da bireylerin romantik ilişkilerinde partnerlerini kıskandırmak için çeşitli davranışlar sergilediğini ortaya koymaktadır (Brainerd ve diğ., 1996; Cayanus ve Booth-Butterfield, 2004; Fleischmann ve diğ., 2005). Bu kategoride yer alan diğer stratejiler Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasında yer almamaktadır. Ancak bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, kadın katılımcıların ilişkilerindeki doyumu devam ettirebilmek ve partnerlerine istediklerini yaptırabilmek amacıyla partnerlerini başkalarıyla kıyaslama yoluna gittiklerini, partnerlerini ayrılmakla tehdit ettiklerini, partnerlerine rol yaptıklarını ve onların ilgisini çekebilmek için ulaşılamaz görünmeye çalıştığını ortaya koymuştur.

Karşılıklı bağlılık kuramına göre bireyler karşılaştırma düzeylerini kullanarak ilişkilerinde ödedikleri bedelleri ve ilişkiden kazançlarını değerlendirmekte yani kıyaslama yapmaktadır. Bireyler bu yolla kendilerine ideal bir ilişkinin nasıl olması gerektiğine yönelik bir tablo çizerler ve ilişkide kalma veya ilişkiyi bitirme kararı verirler (Thibaut ve Kelley, 1959). Ancak bu çalışmada katılımcıların romantik ilişkilerinde kullandıkları kıyaslama mekanizmasının daha farklı olduğu görülmektedir. Katılımcılar burada kıyaslamayı, partnerlerinde davranış değişikliği yaratmak amacıyla manipülatif bir strateji olarak kullanmaktadır (Örneğin: "*Mesela ona bir şey yaptırmak istiyorsam ya da bir şey aldırmak istiyorsam karşılaştırma yaparak. Bence bu çok toksik bir özellik. Sonuçta başkasının ilişkisiyle, başkasıyla onu karşılaştırıyorum sürekli. O da rahatsız oluyor bence bundan. Sürekli sürekli başkalarıyla kıyaslanmaktan. Ama bence bu da bir etken. İstediğimizi yaptırmak için*

karşılaştırma yöntemi. Bence bu çok etkili bir yöntem hatta yani özellikle erkeklerde."). Buss (1992) da ilişkilerde manipülasyon taktiklerini incelediği araştırmasında bireylerin kıyaslamayı bir strateji olarak kullandığını saptamıştır.

Katılımcıların ilişkilerinde ayrılığı gündeme getirmedeki amaçlarının da benzer şekilde aslında ilişkiyi sonlandırmak için değil, partnerlerinin davranışlarını değiştirmesini sağlamak için manipülatif bir amaçla kullanıldığı görülmektedir (Örneğin: "*...Ayrılık blöfü atmak, ilişki devam etsin diye o ayrılık blöfünü çok yapıyorum. Hiç hoş değil ama gerçekten yapıyorum bir şeyler değişsin diye. Ayrılmak istemiyorum ama ben şöyle devam ederse ayrılacağım diyorum.")*. Ioannidis (2021) de bireylerin romantik ilişkilerde kullandıkları manipülasyon taktiklerini incelediği araştırmasında katılımcıların ilişkilerinde istediklerini elde edebilmek ve partnerlerinin davranışlarını etkileyebilmek için gerçekten öyle bir niyetleri olmadığı halde partnerlerini ayrılmakla tehdit ettiklerini saptamıştır. Bireyler ilişkide istediklerini elde edebilmek amacıyla bu tehditleri kullanmaktadır ancak Leahy (2018, s. 86), uzun vadede bu ayrılık tehditlerinin sık sık kullanılmasının karşı tarafta duyarsızlığa yol açacağını, zamanla bu tehditleri ciddiye almayacağını vurgulamaktadır.

Bu kategoride ortaya çıkan bir diğer alt kategori ise rol yapmaktır. Araştırmacılar, bireylerin romantik ilişkilerinde kendilerini partnerlerinin istek ve beklentilerine uygun biri gibi gösterebilmek için kendilerini farklı şekillerde sunma eğiliminde olduğunu vurgulamaktadır (Bosson ve Swann, 2001, s. 67; Knapp, 2006, s. 520). Bosson ve Swann (2001, s. 68), bu yönüyle insanları bukalemuna benzetmektedir ve bu davranışların altında yatan motivasyonun bireylerin ilişkilerini sürdürebilmesi olduğunu vurgulamaktadır. Knapp (2006, s. 523) bireylerin romantik ilişkilerinde partnerlerini incitmemek için yalan söyleyip rol yaptığını ancak bu yalanların arkasındaki motivasyonun özgecilik olduğunu vurgulamaktadır. Bosson ve Swann (2001, s. 71), özellikle flört ilişkilerinde bireylerin partnerlerinin gözünde iyi ve değerli görünmek için bu yola başvurduklarının altını çizmektedir. Bu çalışmada da katılımcıların ifadeleri incelendiğinde, partnerlerini incitmemek, onların gözünde kabul edilebilir ve değerli görünmek ve ilişkilerini bir üst noktaya taşıyabilmek gibi amaçlarla yalan söyleme, bazı gerçek duygu ve düşüncelerini onlardan saklama ya da bazı kişilik özelliklerini partnerlerine farklı şekillerde lanse etme gibi davranışlar sergiledikleri görülmektedir (Örneğin: "*...Arkadaşlarıyla iyi anlaşmaya çalışıyorum. Aslında arkadaşlarını mecburen seviyormuş taklidi yapıyorum biraz aslında. Çünkü arkadaşlarını sevmeme durumum onu rahatsız ediyor. Fark ettim bunu…").*

Bu kategoride yer alan ve aslında rol yapmak ile çok benzeyen bir diğer alt kategori ise partnerin ilgisini çekmek için ulaşılamaz görünmektir (Örneğin: *"…Yani aradığında mesela hemen açmam. Müsait olsam da açmam. Bilmiyorum. Bana kodlanmış bir şey. Yani hemen aradığında açarsan işte onu bekliyormuş gibi olursun, seni cepte görür gibi bir inanç var herhalde kafamda…"*). Bu kategori de incelendiğinde aslında katılımcıların kendilerini partnerlerine olduklarından farklı bir şekilde yansıttıkları görülmektedir. Ancak burada elde edilmesi zoru oynama teması baskındır. Araştırmacılar bireylerin daha çok da kadınların romantik ilişkilerinde partnerlerinin kendilerine yönelik ilgi ve arzusunu canlı tutmak ve zaman zaman bunu sınamak için elde edilmesi zoru oynamayı manipülatif bir strateji olarak kullandığını vurgulamaktadır (Dai ve diğ., 2014; Jonason ve Li, 2013; Walster ve diğ., 1971). Jonason ve Li (2013), kadınların partnerlerine ulaşılamaz görünerek onların gözünde değerlerini arttırmayı aynı zamanda partnerlerinin kendilerine daha fazla yatırım yapmasını sağlayarak ilişkiye olan bağlılıklarını arttırmayı hedeflediğini vurgulamaktadır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular da alan yazınla paralellik göstermektedir.

Bu çalışma ile Türkiye'deki beliren romantik ilişkilerini sürdürürken sergiledikleri olumsuz davranışların keşfedilmesi amaçlanmış ve bu kapsamda elde edilen bulgular alan yazında yer alan bireylerin ilişkilerini sürdürürken kullandıkları stratejilerle büyük ölçüde benzerlik göstermiştir. Ancak bu çalışmanın sınırlılıklar bölümünde de ele alındığı üzere görüşmeler sırasında katılımcıların özellikle de erkek katılımcıların, ilişkilerinde partnerlerine karşı sergiledikleri olumsuz davranışlara yönelik farkındalıklarının daha düşük olduğu bu nedenle de görüşme sırasında bunları fark edip dile getirmekte zorlandıkları gözlenmiştir. Yani bu araştırmadan elde edilen bulgular görüşmelerin yapıldığı katılımcıların ifadeleri ile sınırlıdır. Ayrıca çalışmada yer alan erkek katılımcı sayısı kadın katılımcılara göre çok daha azdır bu nedenle ortaya çıkan bazı kategori ve alt kategorilerdeki ifadelerin tamamı kadın katılımcılardan elde edilmiştir. İleride yürütülecek araştırmalarda erkeklerin romantik ilişkilerindeki deneyim ve davranışlarının daha derinlemesine keşfedilebilmesi için daha fazla erkek katılımcı ile görüşmeler yapılması alan yazına katkı sağlayacaktır.

5.2. NİCEL BULGULARA İLİŞKİN TARTIŞMA

5.2.1. İEÖ'nün Geçerlik ve Güvenirlik Bulgularına İlişkin Tartışma

Araştırma kapsamında İEÖ'nün üniversite öğrencileri örnekleminde kullanılmak üzere geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan DFA sonucunda elde edilen veriler tek boyutlu modelin kabul edilebilir düzeyde uyum göstermediğini ortaya koymuştur (x^2=182.388, sd=35, x^2/sd=5.211, RMSEA=.13, SRMR=.06, CFI =.88, IFI=.88, TLI =.85). Bu nedenle modifikasyon indeksleri incelenmiş ve ölçekteki 3. (Genellikle kız/erkek arkadaşım tarafından kullanıldığımı hissederim.) ve 6. (Genellikle kız/erkek arkadaşımın beni kendi çıkarları için kullandığını hissederim.) maddeler arasındaki yüksek ilişkinin modeli olumsuz etkilediği görülmüştür. Benzer şekilde Akçabozan ve Hatipoğlu Sümer (2017) tarafından yürütülen çalışmada da bu iki madde arasındaki ilişkinin modeli olumsuz etkilediği için bu maddeler arasında modifikasyon yapıldığı görülmüştür. Maddeler arasındaki ilişkinin teorik olarak anlamlı olması nedeniyle bu maddelerin hatalarına ilişki eklenerek model yeniden analiz edilmiştir. Tekrarlanan DFA sonucunda elde edilen veriler tek boyutlu modelin iyi uyum gösterdiğini ortaya koymuştur (x^2=83.41, sd=34, x^2/sd=2.45, RMSEA=.07 [%90 GA=.054-.094], SRMR=.04, CFI=.96, IFI=.96, TLI=.95). DFA'da ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin .40'ın altında olması zayıf madde faktör yüküne işaret etmektedir. Madde faktör yüklerinin olabildiğince yüksek olması mümkünse de .50'nin altında olmaması istenen bir durumdur (Cabrera-Nguyen 2010, s. 102; Gürbüz, 2019, s. 42). Maddelere ilişkin standardize edilmiş madde faktör yükleri anlamlıdır ve değerleri .44 ile .78 arasında değişmektedir. Analizler sonucunda ölçeğin, diğer iki formunda olduğu gibi tek boyutlu bir yapı sergilediği saptanmıştır. Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliği için İDÖ ile arasındaki korelasyon incelenmiştir. Alan yazında değişkenler arasındaki korelasyon katsayısının .70 üzerinde olmasının yüksek düzeyde bir ilişkiye işaret ettiği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk, 2015, s. 32). Analiz sonucunda ilişkide algılanan eşitlik ile ilişki doyumu arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=.76, p<.01). İEÖ'nün güvenirliğini test etmek için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Alan yazında bir ölçeğin güvenilir kabul edilebilmesi için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının .70 üzerinde olması gerektiği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk, 2015, s. 183). Bu araştırmada İEÖ'nün Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Tüm bu bulgular İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin Türkiye'deki üniversite öğrencileri örnekleminde kullanılmak üzere geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir.

Alan yazın incelendiğinde ilişkilerde eşitlik üzerine yürütülen çalışmaların büyük bir kısmında ölçme aracı olarak bireylerin ilişkilerinde değiş-tokuş ettikleri her şeyi düşünüp ilişkilerindeki eşitlik hakkında genel bir değerlendirme yapmaları beklenen ölçme araçları kullandıkları görülmektedir (Sprecher ve Schwartz, 1994, s. 19). Bu kapsamda çalışmalarda sıklıkla kullanıldığı görülen ölçme araçlarından biri Hatfield (1978; akt., Hatfield ve diğ., 1979, s. 112) tarafından geliştirilen ve katılımcıların partnerlerine kıyasla ilişkiye ne derecede katkı sağladıklarını ve ilişkiden neler elde ettiklerini değerlendirdikleri Global Eşitlik Ölçeğidir. Bu ölçek tek maddelidir. Daha sonra, Sprecher (1986) bu ölçek maddesini tamamlayıcı nitelikte olan bir madde daha geliştirmiş ve sonraki yıllarda yapılan çalışmalarda bu iki soru ya ayrı olarak ya da birlikte kullanılmış ve puanlanmıştır. Traupmann ve diğ. (1981) geliştirdikleri eşitlik ölçeğinde bireylerin romantik ilişkilerinde kendilerinin ve partnerlerinin girdi ve çıktılarını değerlendirdikleri dört alan üzerinden eşitliği ölçmüşlerdir. Bu alanlar, kişisel konular, duygusal konular, gündelik konular ve kaybedilen ya da kazanılan fırsatlar şeklindedir. Katılımcıların tüm bu boyutlardan aldıkları puanlar bir formül ile hesaplanmakta ve bireylerin eşitlik durumları tespit edilmektedir. Sabatelli ve Cecil-Pigo (1985) tarafından geliştirilen, Akçabozan Kayabol (2017) tarafından evli çiftler üzerinde uyarlama çalışmaları yapılan ve bu araştırma kapsamında evli olmayan beliren yetişkinler örnekleminde uyarlama çalışmaları yapılan İEÖ, Likert tipinde tek boyutlu ve toplam puan veren bir ölçme aracı olarak romantik ilişkilerde eşitliğin sürekli bir değişken olarak ölçülmesine olanak sağlamaktadır. Madde sayısının az olması ve ölçeğin puanlanmasının kolay olması araştırmacılar için kullanım kolaylığı sağlamaktadır. Ancak bu ölçme aracının da şu açından bir sınırlılığı bulunmaktadır: Ölçekten alınan yüksek puanlar ilişkide eşitliğin olduğunu, düşük puanlar ise ilişkide eşitsizliğin olduğunu işaret etmektedir. Ancak bu ölçme aracı ilişkide avantalı veya dezavantajlı konumda olmaya yönelik bir veri vermemektedir. Bu ölçme aracı kullanılacağı zaman araştırmacıların bu hususu göz önünde bulundurması önemli görünmektedir.

5.2.2. OİSSÖ'nün Geçerlik ve Güvenirlik Bulgularına İlişkin Tartışma

Bu çalışma kapsamında geliştirme çalışmaları yapılan OİSSÖ'nün geçerliğinin test edilmesinde kapsam geçerliği, yapı geçerliği (TBA ve DFA) ve ölçüt-bağımlı geçerlik yöntemleri kullanılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliği için alan yazın taraması yapılmış, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve açık uçlu anket sorularıyla hedef kitleden veri toplanmış ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Ölçeği yapı geçerliğinin test edilmesi amacıyla yapılan TBA sonucunda elde edilen 7 boyutlu yapının açıkladığı toplam varyans oranının %56.63 olduğu

görülmüştür. Çokluk ve diğ. (2016, s. 239), sosyal bilimlerde geliştirilen çok faktörlü ölçme araçlarında açıklanan toplam varyansın %40 ile %60 arasında olmasının yeterli kabul edildiğini vurgulamaktadır. Ölçeğin faktör yüklerinin ise .59 ile .85 arasında değiştiği saptanmıştır. Alan yazında faktör yükü .50 üzerinde olan maddelerin ise uygulama anlamlılığı olan maddeler olduğu vurgulanmaktadır (Çarkçı, 2020, s. 66). Buradan hareketle ölçeğin yapı geçerliğinin ilk aşamasının sağlandığına karar verilmiş ve ikinci adımda DFA ile ölçeğin yapı geçerliği test edilmiştir.

Yapılan ilk DFA sonuçları modelin iyi uyum göstermediğini ortaya koymuştur. Bu nedenle araştırmacı tarafından faktör yükleri .50 altında olan, R^2 değerleri .30 altında olan maddeler gözden geçirilmiş sırasıyla 12 madde ölçekten çıkarılmıştır. Her bir madde ölçekten çıkarılırken analiz tekrarlanmıştır. TBA sonucunda 7. boyut olarak ölçekte yer alan partneri zorlama boyutuna ilişkin maddeler de ölçekten çıktığı için ölçek 6 boyuta indirgenmiştir. Ayrıca modifikasyon indeksleri incelenmiş ve 1. ile 3. madde, 4. ile 5. madde ve 21. ile 22. madde arasında olmak üzere 3 modifikasyon yapılmıştır. Bu modifikasyonlar yapılırken maddeler incelenmiş ve bu madde çiftlerinin kuramsal olarak birbirleri ile benzer olduğu görüldüğü için modifikasyonlar yapılmıştır. Bu aşamada ölçekten madde çıkarıldığı ve modifikasyonlar yapıldığı için farklı bir örneklem grubunda tekrar DFA yapılarak ölçeğin yapı geçerliği son kez test edilmiş ve yapılan analizler sonucunda modelin iyi uyum gösterdiği ve istatistiksel olarak kabul edilebilir olduğu sonucuna varılmıştır (x^2=563.931, sd=281, x^2/sd=2.01, RMSEA=.06 [%90 GA=.049-.062], SRMR=.06, CFI=.91, IFI=.91, TLI=.90).

Ölçeğin yapı geçerliğinin test edilmesi amacıyla yapılan analizler sonucunda ölçeğin nihai formu 26 madde ve 6 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları sırasıyla, yıkıcı davranışlar, sadakatsizlik, kontrol davranışları, kendinden ödün verme, kaçınma ve manipülasyon olarak adlandırılmıştır. OİSSÖ'nün ölçüt-bağımlı geçerliğini test etmek amacıyla 327 veri ile ölçeğin alt boyutları ile NİSÖ alt boyutları arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. NİSÖ alt boyutları ise, kıskançlığı başlatma, kaçınma, gözetleme, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve denetime izin verme şeklindedir. İki ölçeğin de boyutları ve boyutlarında yer alan maddeler incelenmiş ve bu boyutlar arasında birbirine benzer olduğu saptanan boyutlar eşleştirilmiş ve eşleştirilen boyutlar arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. İki ölçme aracının da 6 alt boyuta sahip olması ve boyutların birbiri ile benzerlik göstermesinden yola çıkarak bu eşleştirmeler yapılmakla birlikte yine de boyutlardaki maddeler incelendiğinde ölçme araçları arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. İlk olarak, OİSSÖ-

yıkıcı davranışlar alt boyutu ile NİSÖ-yıkıcı çatışma alt boyutu eşleştirilmiştir. Analiz sonucunda iki ölçeğin toplam puanlarının ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. OİSSÖ-yıkıcı davranışlar alt boyutunda yer alan maddeler, ilişkide kavga çıkarma, partneri suçlama, bilerek partnerin kalbini kırma gibi yıkıcı davranışlara işaret etmektedir. NİSÖ-yıkıcı çatışma alt boyutundaki maddeler incelendiğinde, bu boyutta benzer şekilde kavga ve tartışma çıkarmaya ilişkin maddelerin yanı sıra bu boyutta partnerin davranışlarını kontrol edip partner üzerinde hakimiyet kurmaya ilişkin maddelerin de yer aldığı görülmüştür. Partneri kontrol etme OİSSÖ'de ayrı bir boyut olarak yer almakla birlikte ölçeğin bu boyutundaki maddeler partner üzerinde hakimiyet kurmaktan ziyade partnerin nerede ve kimlerle olduğunu kontrol edip partneri sosyal medyada takip etmeye yönelik maddeler içermektedir ve daha sonra aşağıda ele alınacağı gibi başka bir NİSÖ boyutu ile eşleştirilmiştir. İkinci olarak, OİSSÖ-sadakatsizlik alt boyutu ile NİSÖ-sadakatsizlik alt boyutu eşleştirilmiş ve iki ölçek arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İki ölçme aracında da bu boyutlarda sadakatsizliğe yönelik ifadeler yer almaktadır. Üçüncü olarak, OİSSÖ-kontrol davranışları alt boyutu ile NİSÖ-gözetleme alt boyutu eşleştirilmiştir. Yukarıda da açıklandığı üzere OİSSÖ-kontrol davranışları boyutu partnerin nerede ve kimlerle olduğunu kontrol edip partneri sosyal medyada takip etmeye yönelik maddeler içermektedir ve NİSÖ-gözetleme alt boyutunda yer alan maddeler ile daha fazla benzerlik göstermektedir. Analiz sonucunda iki ölçeğin toplam puanlarının ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dördüncü olarak OİSSÖ-kendinden ödün verme alt boyutu ile NİSÖ-denetime izin verme alt boyutu eşleştirilmiştir. Çünkü iki ölçeğin de ilgili alt boyutları incelendiğinde partnerin istekleri için kendinden ödün verme ve fedakârlık yapmaya yönelik maddelerin bulunduğu saptanmıştır. İki alt boyut arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Beşinci olarak OİSSÖ-kaçınma alt boyutu ile NİSÖ-kaçınma alt boyutu eşleştirilmiştir. Bu iki alt boyut da ilişkide sorun ve tartışmalardan kaçınmaya yönelik ifadeler içermekle birlikte NİSÖ-kaçınma alt boyutunda yer alan bazı maddelere yönelik ifadelerin katılımcılar tarafından romantik ilişki özelinde anlaşılamayacak şekilde yapılandırıldığı görülmüştür (Örn: "Beni üzecek bir konu hakkında konuşmam."). Yine de iki alt boyut arasında istatistiksel olarak anlamlı orta düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Son olarak OİSSÖ-manipülasyon alt boyutu ile NİSÖ-kıskançlığı başlatma alt boyutu eşleştirilip bu iki alt boyut arasında pozitif yönde anlamlı ancak düşük düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu sonuç şaşırtıcı değildir. Çünkü OİSSÖ-manipülasyon alt boyutunda yer alan maddeler katılımcıların partnerlerinin ilgisini çekmek ve ilişkideki heyecanı korumak için yaptıkları

sorun çıkarmaya yönelik davranışlara yönelik ifadeler içermektedir. NİSÖ-kıskançlığı başlatma alt boyutu ise doğrudan partneri kıskandırmaya yönelik maddeler içermektedir. Ancak partneri kıskandırmak da manipülatif bir davranış olarak görülebileceği için bu iki alt boyut eşleştirilmiştir.

Özetlemek gerekirse OİSSÖ'nün ölçüt-bağımlı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan analizler OİSSÖ alt boyutları ile NİSÖ alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ancak alt boyutların içeriklerine göre bu ilişkilerin zayıf ve güçlü düzeyde değişiklik gösterdiğini ortaya koymuştur. İki ölçek alt boyutlarının eşleştirilmiş çiftleri arasında anlamlı ilişkilerin olmasından yola çıkılarak ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliğinin sağlandığı kabul edilebilir. İki ölçeğin boyutları arasındaki ilişkilerin zayıf ve orta düzeyde olması, yukarıdaki paragrafta da açıklandığı üzere boyut isimleri benzerlik göstermesine rağmen OİSSÖ'nün başında detaylı bir yönerge yer alması, boyutlarda yer alan maddelerin daha açık bir şekilde yazılmış olması, yıkıcı davranışlar kategorisindeki maddelerin daha açık ve antisosyal davranışlara işaret etmesi, ölçekte partneri kıskandırmaya yönelik maddelerin bulunmaması ve ilişkiyi sürdürmek adına yapılan manipülatif davranışlara yönelik maddeler yer alması yönüyle NİSÖ'den farklılaşmakta olduğunu ortaya koymaktadır.

OİSS'nün güvenirliği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar test yöntemi ile incelenmiştir. Alan yazında bir ölçeğin güvenilir kabul edilebilmesi için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısının .70 üzerinde olması gerektiği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk, 2015, s. 183). Yapılan analiz sonucunda ölçeğin tamamına ve alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayılarının .71 ile .87 arasında değiştiği saptanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenirliğini incelemek için ölçek üç hafta arayla 32 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmıştır. Ölçek alt boyutları için birinci ve ikinci uygulamadan elde edilen puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaması ve puanlar arasındaki korelasyon katsayılarının pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ortaya koyması sonucunda ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu bulgular çalışma kapsamında geliştirilen Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin Türkiye'deki üniversite öğrencileri örnekleminde kullanılmak üzere geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir.

5.2.3. OİSSÖ'den Alınan Puanların Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığının Test Edilmesinden Elde Edilen Bulguların Tartışması

Çalışmada olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımının kadın ve erkek katılımcılar açısından farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen bulgulara göre sadakatsizlik, kontrol davranışları ve kaçınma davranışları açısından cinsiyete göre farklılık saptanmamıştır. Kadınların yıkıcı davranışlar ve manipülasyon boyutundan aldıkları puanların erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yıkıcı davranışlar boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklarına ilişkin olarak hesaplanan etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu, manipülasyon boyutundan alınan puanların cinsiyete göre farklarına ilişkin olarak etki büyüklüğünün ise zayıf olduğu görülmüştür. Kendinden ödün verme davranışında ise erkeklerin daha yüksek puan aldığı görülmekle birlikte bu farka ilişkin etki büyüklüğünün zayıf olduğu görülmüştür.

Kavramsal çerçevede de ele alındığı üzere olumsuz ilişki sürdürme davranışları ve cinsiyet arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalar olumlu ilişki sürdürme davranışları üzerine yapılan çalışmalara kıyasla son derece sınırlıdır. Ancak kaçınma boyutu ve kendinden ödün verme boyutundan elde edilen bulguların alan yazında yer alan çalışmalar ile benzer sonuçlar verdiği görülmektedir. Ayres (1983) evli çiftlerle yürüttüğü araştırmasında kaçınma davranışında cinsiyet açısından bir farklılık saptamamıştır. Kendinden ödün verme boyutunda ise Buss ve Shackelford (1997) ile De Miguel ve Buss (2011) tarafından yürütülen araştırmalara benzer şekilde erkeklerin boyun eğmeyi kadınlara göre daha fazla kullandığı saptanmıştır. Bu araştırmada elde edilen kadınların yıkıcı davranışlar boyutundan daha yüksek, erkeklerin ise kendinden ödün verme boyutundan daha yüksek puanlar almaları bulgusu ilişkilerdeki talep-geri çekilme örüntüsüne yönelik alan yazının da göz önünde bulundurulabileceğini işaret etmektedir.

Sosyalizasyon sürecindeki deneyimler kadınların ve erkeklerin iletişim tarzlarında farklılıklara yol açmaktadır. Kadınlar duygularını ifade etme ve ilişkiye daha fazla odaklanma eğiliminde oldukları için talep-geri çekilme örüntüsü açısından düşünüldüğünde kadınların bir tartışma sırasında daha fazla olumsuz duygu ve şikâyet ifade ettiği, erkeklerin ise sorun çözmeye odaklı olduğu ve sorunu doğrudan çözemediklerinde daha fazla geri çekilme veya tartışmadan kaçınma eğiliminde olduğunu vurgulanmaktadır (Christensen ve Heavey, 1990; Erber ve Erber, 2017, s. 221; Schrodt ve diğ., 2014; Vogel ve diğ., 1999, s. 297-298). Khaleque (2018, s. 306-307), bireylerin kendinden ödün vermeyi ilişkide çeşitli amaçlar için kullanabileceğini, tartışma ve çatışmaları ele almaktan kaçınmanın da bu amaçlar arasında

olduğunu vurgulamaktadır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular bu bakış açısından ele alındığında erkek katılımcıların kendinden ödün verme boyutundan aldığı yüksek puanlar aslında geri çekilme örüntüsünün bir yansıması olarak karşımıza çıkmış olabilir.

Manipülasyon alt boyutundan alınan puanlar arasındaki farklar incelendiğinde kadınların bu boyuttan erkeklere kıyasla daha yüksek puan aldığı saptanmıştır. Araştırmacılar manipülasyonun diğer insanların duygu ve davranışlarını yönetebilme becerisine dayalı olduğunu ve duygusal zekâ ile yakından ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle kadınların erkeklere kıyasla duygusal manipülasyonu daha fazla kullanma eğiliminde olduğu belirtilmektedir (Bacon ve Regan, 2016; Ngoc ve diğ., 2020). Bu araştırmadan elde edilen bulgunun bu açıklamalar ile paralel olduğu görülmektedir. Ayrıca ölçekte manipülasyon alt boyutuna ilişkin olarak yer alan maddeler incelendiğinde bu maddelerin partnerden ilgi görmek ve ilişkideki heyecanı korumak için sorunları abartmak ve kavga çıkarmak gibi davranışlara işaret ettiği görülmektedir. Yani aslında bu maddelerin dolaylı bir iletişim stilini ve yine bir takım yıkıcı davranışları kapsadığı görülmektedir. Miller (2015, s. 164) da kadınların iletişimde daha dolaylı yollar kullandığını vurgulamaktadır. Sonuçlar bu bakış açısı ile değerlendirildiğinde bu bulgunun alan yazın ile tutarlı olduğu söylenebilir.

Olumsuz ilişki sürdürme davranışlarının cinsel yönelim, ilişki süresi, ilişki türü, partnerle tanışma şekli ve partnerle görüşme sıklığı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesine yönelik olan yapılan tüm analizlerin bulguları incelendiğinde yalnızca cinsel yönelime göre sadakatsizlik puanlarında, ilişki türüne göre kaçınma puanlarında ve görüşme sıklığına göre kendinden ödün verme puanlarında farklılıklar olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan farkların etki büyüklüklerinin ise zayıf olduğu saptanmıştır.

Araştırma sonuçları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin cinsel yönelim değişkeni açısından yalnızca sadakatsizlik boyutunda farklılaştığını, heteroseksüel katılımcıların farklı cinsel yönelime sahip katılımcılara kıyasla sadakatsizlik boyutundan aldıkları puanların daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Kavramsal çerçevede de açıklandığı üzere araştırmacılar, farklı cinsel yönelime sahip bireylerde cinsiyet rollerinin daha akışkan olması, toplumda karşılaşılan damgalanma ve homoseksüel ilişkilere dair sosyal normların eksikliği gibi nedenlerden ötürü cinsel yönelimin bireylerin ilişki sürdürme davranışlarında farklılıklara yol açabileceğini vurgulamaktadır (Fiori ve Rauer, 2020, s. 317; Haas ve Stafford, 2005). Ancak farklı cinsel yönelime sahip bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları ilişki sürdürme stratejilerine yönelik araştırmalar son derece azdır ve yapılan araştırmaların da

olumlu ilişki sürdürme stratejileri üzerine yürütüldüğü görülmektedir. Bu araştırmalardan elde edilen sonuçlar da homoseksüel ve heteroseksüel bireylerde ilişkiye bağlılık, ilişki sürdürme stratejileri ve ilişki doyumu gibi romantik ilişkilerin çeşitli karakteristiklerinin benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır (Haas ve Stafford, 1998; Haas ve Stafford, 2005, Ogolsky, 2009; Ogolsky ve Gray, 2016). Bu araştırmada sadakatsizlik dışında diğer OİSSÖ alt boyutları arasında farklılık bulunmaması da alan yazınla paralellik göstermektedir. Sadakatsizlik boyutundan alınan puanların eşcinsel bireyler açısından daha yüksek olması ise şu şekilde açıklanabilir, sosyokültürel faktörler bireylerin romantik ilişkilerindeki davranışlarını etkilemektedir. Hoang ve diğ. (2011), toplumda eşcinsel bireylerin romantik ilişkilerine yönelik olarak yer alan kalıp yargıların kendini gerçekleştiren kehanetlere dönüşebildiğini özellikle de kimlik oluşturma sürecinin başındaki kişilerin ilişkilerinde sadakatsizlik gibi davranışları sergilemesine neden olabileceğini belirtmektedir. Ayrıca bu çalışmada örneklem grubunu beliren yetişkinler oluşturmaktadır ve beliren yetişkinlik bireylerin romantik ilişkilerinde seçeneklerini keşfettikleri, farklı insanlara âşık olup cinsel deneyim kazandıkları, bir ilişkiden ne isteyip istemediklerini keşfettikleri bir dönemdir (Arnett, 2004, s. 73). Bu dönem farklı cinsel yönelime sahip beliren yetişkinler için heteroseksüel yönelime sahip akranlarına kıyasla daha çalkantılı geçmektedir. Bu nedenle hem kendi cinsel kimliklerini hem de bir ilişkiden ve partnerden ne beklediklerini keşfetme sürecinde aynı anda farklı kişilerle romantik deneyimler yaşama eğiliminde olabilirler.

Araştırmada ilişki türüne kaçınma puanlarının farklılaştığı, flört dönemindeki bireylerin partneriyle birlikte yaşayan ve nişanlı/sözlü katılımcılara kıyasla kaçınma puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Regan (2011, s.252), bireylerin ilişkide kaybedecekleri şeylerin kazanacaklarından fazla olduğunu düşündüklerinde sorunları ele almaktan ve tartışmaktan kaçındığını vurgulamaktadır. Ayrıca bu noktada ilişkide belirsizlik olması da önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmacılar, ilişkilerinde belirsizlik olan bireylerin genellikle doğrudan iletişim kurma eğiliminde olmadığını, kaçınma davranışı gösterdiğini vurgulamaktadır (Jang ve diğ., 2013). Flört dönemindeki bireylerin ilişkilerinde birlikte yaşama veya sözlenip nişanlanma aşamasında olan bireylere kıyasla ilişkilerinde belirsizliği daha fazla yaşadıkları ve partnerleriyle sorun yaşayıp ilişkilerini tehlikeye atmamak adına kaçınmayı daha fazla kullandığı çıkarımı yapılabilir.

Son olarak partnerle görüşme sıklığı açısından olumsuz ilişki sürdürme stratejileri boyutları incelendiğinde partneriyle haftalık periyotlarda görüşen katılımcıların aylık periyotlarda görüşen katılımcılara kıyasla kendinden ödün vermeyi daha fazla kullandığı saptanmıştır. Bu araştırmada aslında uzak mesafe ilişkileri ile yüz yüze ilişkilerde olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımının da incelenmesi amaçlanmış ancak gruplar arasındaki dağılımlar farklı gruplandırmaların yapılmasına elvermediği için bu konuda bir analiz yapılamamıştır. Ancak partnerle görüşme sıklığı değişkeni de bize bu konuda bazı ipuçları sunmaktadır. Araştırmacılar partnerleri ile yüz yüze görüşme sıklıklarını ve gün içindeki etkileşimleri daha az olan bireylerin çeşitli konularda yüz yüze ilişki yaşayan bireylere kıyasla daha az çatışma yaşama olasılıklarının olduğunu vurgulamaktadır (Johnson ve diğ., 2017, s. 122). Dainton ve Aylor (2001) da partneri ile yüz yüze görüşme sıklığı daha fazla olan bireylerin ilişki sürdürme stratejilerini daha fazla kullandığını saptamıştır. Bu bağlamda partneri ile yüz yüze görüşme sıklığı haftalık periyotlarda olan katılımcıların gündelik ilişkilerinde partnerleri ile daha fazla çatışma ve sorun yaşadığı ve bunlarla başa çıkmanın bir yolu olarak kendinden ödün vermeyi daha fazla kullandıkları çıkarımı yapılabilir.

5.2.4. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri, İlişkisel Eşitlik, İlişki Doyumu ve Bağlanma Stilleri Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışması

5.2.4.1. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri ve İlişkisel Eşitlik Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışması

Araştırmada OİSSÖ boyutlarından alınan puanlarla eşitlik arasındaki korelasyonlar incelendiğinde, ölçeğin tüm alt boyutlarının ilişkide eşitlik ile anlamlı düzeyde ve negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişkilerde eşitliğe yönelik alan yazın, bireylerin eşitliğin olmadığı ilişkilerde yer aldıklarını düşündüklerinde ilişkide eşitliği inşa etmek için çeşitli yöntemlere başvuracağını vurgulamaktadır. Bunlar ilişki için yapılan olumlu katkıların azaltılması yönünde ya da ilişkide yapıcı olmayan davranışların kullanılması şeklinde olabilir (Canary ve Stafford, 2001, 139; Larson, Hammond ve Harper, 1998, s. 491; Sprecher ve Schwartz, 1994, s. 26). Alan yazında ilişkisel eşitliğe yönelik olarak yürütülen araştırmalar daha çok olumlu ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı üzerinedir. Bu araştırma sonuçları ilişkilerinde eşitlik olmayan bireylerin olumlu ilişki sürdürme davranışlarını daha az kullandıklarını ortaya koymuştur (Canary ve Stafford, 2001; Dainton, 2003; Dainton, 2017). İlişkisel eşitliğe yönelik alan yazında bireylerin romantik ilişkide kendilerini üç pozisyonda algılayabileceği vurgulanır; birey ilişkisinde eşitlik olduğunu algılayabilir, ilişkisinde dezavantajlı konumda olduğunu düşünebilir ya da ilişkide avantajlı konumda olduğunu düşünebilir. Araştırmacılar ilişkide

istendik durumun eşitlik olduğunu, ilişkide dezavantajlı ya da avantajlı konumda olmanın da kişi ve ilişki için olumsuz sonuçlar doğurduğunu vurgulamaktadır (Sprecher, 1986; Walster, Berscheild ve Walster, 1973, s. 154). Daha önce de açıklandığı üzere yapılan alan yazın taramasında ilişkisel eşitlik ve olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkiyi inceleyen tek çalışmanın Dainton ve Gross (2008) tarafından yapılan çalışma olduğu görülmüştür. Dainton ve Gross (2008) araştırmalarında ilişkilerinde eşitlik olan bireylerin, ilişkilerinde avantajlı veya dezavantajlı konumunda olan bireylere kıyasla daha fazla olumlu ilişki sürdürme davranışı gösterecekleri, ilişkilerinde dezavantajlı konumunda olan bireylerin ise ilişkilerinde eşitlik olan bireylere kıyasla daha fazla olumsuz ilişki sürdürme davranışı gösterecekleri hipotezinden yola çıkmıştır. Ancak araştırma sonuçları bu hipotezi tam olarak desteklememiştir. Elde edilen sonuçlara göre, bireylerin eşitlik konumlarına göre kullandıkları ilişki sürdürme stratejileri arasından sadece güvence verme ve kaçınma davranışlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. İlişkide avantajlı konumunda olan bireylerin ilişkilerinde eşitlik olan ya da ilişkilerinde dezavantajlı konumunda olan bireylere kıyasla daha az kaçınma davranışında bulunduğu saptanmıştır. Kaçınma davranışını en çok gösteren grubun ise ilişkide dezavantajlı konumda olan bireyler olduğu saptanmıştır. Bu araştırmada ise eşitliğin ölçümünde kullanılan ölçme aracı tek boyutta toplam vermektedir ve ölçekten alınan yüksek puanlar ilişkide eşitlik olduğuna, ölçekten alınan düşük puanlar ise ilişkide eşitlik olmadığına işaret etmektedir. Yani bu araştırmadan elde edilen bulgular ilişkide avantajlı ve dezavantajlı konumda olan bireylere yönelik bir veri vermemektedir. Ancak araştırmadan elde edilen bulgular ilişkide eşitlik ile tüm olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu işaret etmektedir. İlişkisinde eşitlik olmayan bireylerin romantik ilişkilerinde daha fazla olumsuz ilişki sürdürme stratejileri kullandığına ilişkin elde edilen bulgu alan yazında yer alan açıklamalarla tutarlı görünmektedir.

5.2.4.2. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri ve İlişki Doyumu Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışması

Bu araştırmada OİSSÖ boyutlarından alınan puanlarla ilişki doyumu arasındaki korelasyonlar incelendiğinde, ölçeğin tüm alt boyutlarının ilişki doyumu ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişki doyumu ve yıkıcı davranışlar, sadakatsizlik, kontrol davranışları, kaçınma ve manipülasyon alt boyutlarından alınan puanlar arasındaki ilişkilerin negatif yönde olduğu ancak ilişki doyumu ve kendinden ödün verme boyutu arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu saptanmıştır.

Bu araştırma sonuçları ilişki doyumu ile olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasında olumsuz yönde bir ilişki olduğunu işaret etmektedir. Yalnızca kendinden ödün verme boyutundan elde edilen puanlar ile ilişki doyumu arasında olumlu yönde ilişki olduğu saptanmıştır. Alan yazında ilişki sürdürme stratejileri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmalar daha çok olumlu ilişki sürdürme stratejileri üzerine yürütülmüştür. Bu araştırmalar ilişki doyumu ve olumlu ilişki sürdürme stratejileri arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur (Dainton ve diğ., 1994; Dainton ve Aylor, 2002a; Ogolsky ve Bowers, 2013; Stafford ve Canary, 1991). Alan yazında olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkilerin incelendiği sınırlı sayıda çalışma yer almaktadır. Dainton ve Gross (2008), olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin boyutlarından kontrole izin verme, yıkıcı çatışma, kıskançlığı başlatma ve sadakatsizlik olmak üzere 4 olumsuz ilişki sürdürme davranışının ilişki doyumu ile negatif yönde ilişkili olduğunu saptamıştır. Goodboy ve diğerleri (2010), ilişki doyumu ile olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin tüm boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Yine aynı araştırmanın sonuçlarına göre ilişki doyumu ile kıskançlığı başlatma ve sadakatsizlik arasındaki ilişkilerin orta düzeyde, ilişki doyumu ile kaçınma, casusluk, yıkıcı çatışma ve kontrole izin verme arasındaki ilişkilerin zayıf düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar Dainton ve Gross (2008) ve Goodboy ve diğerleri (2010) diğerleri tarafından elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.

Yukarıda da açıklandığı üzere yalnızca kendinden ödün verme davranışının ilişki doyumu ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Aslında bu şaşırtıcı bir bulgudur. Dainton ve Gross (2008) tarafından geliştirilen ölçme aracının kontrole izin verme boyutunda yer alan maddeler içerik olarak incelendiğinde mevcut araştırmada geliştirilmiş olan Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin kendinden ödün verme boyutunda yer alan maddeler ile benzerlik gösterdiği görülmüştür. Dainton ve Gross (2008) ile Goodboy ve diğerleri (2010) tarafından yürütülen iki araştırmada da kontrole izin verme boyutu ile ilişki doyumu arasında negatif yönde ilişkiler olduğu saptanmıştır. Ancak kavramsal çerçevede de açıklandığı üzere romantik ilişkilerde fedakârlık ve kendinden ödün verme davranışı dikkatli incelenmesi gereken bir konudur. Araştırmacılar fedakârlığın partnerler arasındaki bağları güçlendirdiği için ilişkinin gidişatında olumlu bir rol oynadığını ve romantik ilişkilerde fedakarlığın ilişkiler için olumsuz sonuçlar doğurup doğurmamasında bireylerin yaptıkları fedakarlığa yönelik algılarının anahtar rol oynadığını vurgulamaktadır (Khaleque, 2018, s. 306; Lerner, 2024a, s. 24-25; Parker ve Pattenden, 2009).

5.2.4.3. Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışması

Bu araştırmada OİSSÖ boyutlarından alınan puanlarla kaygılı bağlanma stili arasındaki korelasyonlar incelendiğinde, yıkıcı davranışlar, kontrol davranışları, kaçınma ve manipülasyon alt boyutlarından alınan puanlar ile kaygılı bağlanma stili arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta veya düşük düzeylerde korelasyonlar olduğu saptanmıştır. Ancak kaygılı bağlanma stili ile sadakatsizlik ve kendinden ödün verme boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olmadığı görülmüştür.

Araştırmada OİSSÖ boyutlarından alınan puanlarla kaçınan bağlanma stili arasındaki korelasyonlar incelendiğinde, yıkıcı davranışlar, sadakatsizlik ve kaçınma boyutlarından alınan puanlar ile kaçınan bağlanma stili arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde düşük düzeyde korelasyonlar olduğu saptanmıştır. Kaçınan bağlanma stili ve kendinden ödün verme arasında negatif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Kaçınan bağlanma ile kontrol davranışları ve manipülasyon boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olmadığı görülmüştür.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar kaygılı bağlanma stili ile romantik ilişkileri sürdürürken yıkıcı çatışma, manipülasyon, kaçınma ve kontrol davranışlarının kullanımı arasında olumlu, kaçınan bağlanma stiliyle ise kaçınma, kendinden ödün verme, yıkıcı davranışlar ve sadakatsizlik stratejilerini arasında olumlu yönde ilişkiler olduğunu işaret etmektedir. Araştırma sonuçlarına göre iki bağlanma stilinin de yıkıcı çatışma ve kaçınma ile ilişkili olduğu görülmüştür. Buna ek olarak kaygılı bağlanma stiliyle manipülasyon ve kontrol davranışları, kaçınan bağlanma stiliyle ise kendinden ödün verme ve sadakatsizlik arasında olumlu yönde ilişkiler olduğunu göstermiştir. Bu bulgular bağlanma kuramına ilişkin alan yazında yer alan bilgilerle tutarlıdır.

Tran ve Simpson (2009), 74 evli çiftle yürüttükleri araştırmalarında kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin çatışma sırasında daha az yapıcı daha fazla yıkıcı tepkiler gösterdiklerini bulmuştur. Simpson ve diğ. (2007) güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin çatışma sırasında öfke ve düşmanca duygular besleme eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Domingue ve Mollen (2009), araştırmalarında güvensiz bağlanan bireylerin çatışma sırasında kendini geri çekme ve kaçınmayı daha çok kullandığını saptamıştır. Goodboy ve Bolkan (2011), 232 üniversite öğrencisi ile yürüttükleri araştırmalarında kaygılı bağlanma stili ile kıskançlığı başlatma, yıkıcı çatışma ve kaçınma boyutları arasında pozitif ilişkiler olduğunu

saptamıştır. Goodboy ve diğ. (2017), 227 çift ile yürüttükleri araştırmalarında kaygılı bağlanma stili ile tüm olumsuz ilişki sürdürme stratejileri boyutları arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler olduğu saptanmıştır. Kaçınan bağlanma stili ile kıskançlığı başlatma, kaçınma, sadakatsizlik ve yıkıcı çatışma boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu, casusluk ve kontrole izin verme boyutları ile anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin düşük ve orta düzeyde anlamlı olduğu görülmüştür.

Kaygılı bağlanma stiline sahip yetişkinler partnerlerinin kendilerini terk edeceğine yönelik olarak yoğun kaygı yaşarlar. Romantik ilişkilerinde kıskanç olma eğilimindedirler. Mikulincer ve Shaver (2003), kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde yaşadıkları güvensizlikle başa çıkabilmek adına aşırı aktive edici stratejiler adı verilen bir dizi davranış sergilediğini vurgulamaktadır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandığı yıkıcı çatışma, manipülasyon, kaçınma ve kontrol davranışlarının da bu stratejiler kapsamında kullanılabildiğine işaret etmektedir. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin ise romantik ilişkilerinde kendilerini güvensiz hissettikleri, diğer gruplardaki bireylere kıyasla partnerlerine daha yoğun ve saplantılı âşık olma eğiliminde oldukları saptanmıştır (Feeney ve Noller, 1990, s. 286-289). Brennan ve Shaver (1995) kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin ise ilişkide terk edilmekten korktuklarını ve partnerine "yapışma" eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Campbell ve diğ. (2005), üniversite öğrencileri ile yürüttükleri iki aşamalı araştırmalarında kaygılı bağlanan bireylerin ilişkilerinde daha fazla çatışma algıladıklarını, partnerleriyle tartışma yaşandığında bunlara daha fazla tepki verdiklerini ve çatışmaların alevlenmesine neden olduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca tartışma sırasında partnerlerin olumlu davranışlarına karşı kaygılı bireylerin daha güvensiz olduğu saptanmıştır.

Mikulincer ve Shaver (2003, s. 87), kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde deaktive edici stratejiler kullandıklarını vurgulamaktadır. Buna göre, kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler partnerlerinin kendilerine fazla yakınlaşmasına izin vermedikleri gibi, partnerlerine karşı soğuk ve mesafelidir ve partnerleri onlara fazla yakın davrandığında rahatsız olurlar (Feeney ve Noller, 1990, s. 286-289). Becker-Phelps (2014, s. 34), kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin romantik ilişkilerinde daha yüzeysel ve kısa süreli ilişkileri tercih ettiğini bu nedenle tek gecelik ilişkiler yaşama eğiliminde olduğunu vurgulamaktadır. Butzer ve Campbell (2008), kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin sıkıntılı ve zor zamanlarında partnerlerinden destek aramadığını vurgulamaktadır. Tüm bu açıklamalar

ışığında kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin yıkıcı çatışma ve kaçınmaya ek olarak romantik ilişkilerinde sadakatsizlik ve kendinden ödün verme puanlarının yüksek olması alan yazınla tutarlı görünmektedir.

5.3. NİTEL VE NİCEL BULGULARA İLİŞKİN TARTIŞMA

Bu araştırmada Türkiye'deki beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin keşfedilmesi, buradan hareketle bir ölçme aracı geliştirilmesi ve bu ölçme aracının boyutlarının cinsiyet, romantik ilişkilere dair çeşitli demografik değişkenler, ilişkisel eşitlik, ilişki doyumu ve bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma kapsamında yürütülen nitel aşamadan elde edilen bulgular gizlilik ihlali ve hakimiyet kurma, duvar örme/kendini geri çekme, kaçınma davranışları, kontrole boyun eğme ve kendinden ödün verme, yıkıcı davranışlar ve manipülatif davranışlar olmak üzere 6 kategoride toplanan stratejilere işaret etmektedir. Araştırma kapsamında geliştirilen Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği ise yıkıcı davranışlar, sadakatsizlik, kontrol davranışları, kendinden ödün verme, kaçınma ve manipülasyon olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Çalışmanın bu iki aşamasından elde edilen bulgular, Türkiye'deki beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerinde kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin uluslararası alan yazında Dainton ve Gross (2008) tarafından ortaya konan kıskançlığı başlatma, kaçınma, casusluk, sadakatsizlik, yıkıcı çatışma ve denetime izin verme şeklinde boyutları olan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ile çeşitli benzerliklerle birlikte birtakım farklılar da gösterdiğini ortaya koymuştur.

Kavramsal çerçevede de ele alındığı üzere kültür romantik ilişkilere yönelik değer, inanç ve davranışların şekillenmesinde rol oynamaktadır (Canary ve Dainton, 2006, s. 731). İçinde bulunulan toplumun tarihsel bağlamı, dini inançları, cinsiyet rollerine ilişkin sahip olduğu normlar bireylerin romantik ilişkilerinin doğasını da etkilemektedir (Kağıtçıbaşı, 2012, s. 400; Karandashev, 2015, s. 11-12). Türkiye'nin sosyokültürel konumu, kolektivist ve bireyci toplumların değerleri arasında bir köprü kurmaktadır. Kültürel yönelim olarak kolektivist temellere sahip olup bireyci eğilimlerin de görüldüğü Türkiye'de beliren yetişkinlerin romantik ilişkileri de kompleks bir yapı sergilemektedir. Hofstede'nin kültürel boyutlar kuramına göre Türkiye, Batı toplumlarına kıyasla kolektivizmde orta düzeyde yüksek puanlara sahiptir. Bu nedenle, Türkiye'de aile uyumu ve karşılıklı bağlılık, yaşlılara ve otoriteye saygı, ilişkilere dayalı bir öz kurguya sahip olma gibi değerler karşımıza çıkmaktadır (Ayçiçeği-Dinn ve

Caldwell-Harris, 2011; Göregenli, 1997). Ancak özellikle şehirleşmenin ve genç nüfusun yoğun olduğu bölgelerde kişisel seçimlerin ve özerkliğin önemsendiği, romantik ilişkilerde duygusal tatminin önemli görüldüğü ve evlilik yaşının artıp evlilik öncesi flört ilişkilerine karşı daha kabul edici tutumlara sahip olduğu da görülmektedir (Canatan, 2011). Türkiye'nin sosyokültürel yapısı üzerine yürütülen araştırmalar Türkiye'nin salt kolektivist ya da bireyci bir toplum olmadığını, her ikisine yönelik özellikleri bünyesinde bulundurduğunu ortaya koymuştur (Göregenli, 1997; İmamoğlu, 1998; Şah ve Eroğlu Şah, 2022). Türkiye'de hâlâ ailelerin beklentileri ve cinsiyet rolleri bağlamında geleneksel normların bireyler üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu yadsınamaz. Özer (2025), Türkiye'nin bir Akdeniz ve Ortadoğu ülkesi olduğunu, kültüründe Ortadoğu motiflerinin yaygın olmakla birlikte kendine has bir gerçekliği olduğunu ve bu nedenle bu coğrafya içinde farklı yaşam kültürleri yer aldığını vurgulamaktadır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular da Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan stratejilerle benzerlik göstermekle birlikte bazı kültürel örüntüleri de yansıtmaktadır. Özellikle nitel aşamalarda elde edilen bulgular Türkiye'nin sosyokültürel dinamiklerinin şekillendirdiği önemli nitel ayrımları ortaya koymaktadır.

Bu araştırmada ortaya çıkan manipülasyon kategorisi, Türkiye'deki beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken rol oynama, partnere ulaşılamaz görünme ve partneri ayrılmakla tehdit etme gibi, Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan kıskançlığı başlatma davranışlarından daha geniş yelpazede stratejiler kullandığını ortaya koymuştur. Kolektivist kültürler bireyci kültürlere kıyasla ilişkilerde bağlılığa daha fazla vurgu yapmakla birlikte çatışmadan kaçınma ve uzlaşmayı teşvik ettiği için partnerler arasında duyguların açıkça ifade edilmesini kısıtlayabilmektedir. Buna karşın bireyci topluluklarda partnerler özellikle de kadınlar kendilerini duyguları hakkında daha açık ve rahat bir şekilde ifade edebilmektedir (Dion ve Dion, 1993; Kağıtçıbaşı, 1996; McCornack, 2015, s. 148). Bu nedenle Türkiye'deki beliren yetişkinlerin ilişkilerinden istediklerini elde edebilmek ve ilişkilerindeki sorunları çözmek için partnerleri ile doğrudan iletişim stratejileri kullanmak yerine daha dolaylı yollar olan manipülatif davranışları sergileme eğiliminde oldukları söylenebilir.

Bu araştırmada nitel ve nicel çalışmalarda elde edilen partneri kontrol etme ve partner üzerinde hakimiyet kurma davranışları, Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan casusluk kategorisiyle ve yıkıcı çatışma kategorisinde yer alan bazı maddelerle benzerlik göstermekle birlikte, daha açık kontrol ve hakimiyet davranışlarını işaret etmektedir. Özellikle nitel çalışmalarda elde edilen bulgular, beliren yetişkinlerin partnerlerinin karşı cinsle veya

arkadaşlarıyla ilişkilerinde kısıtlama ve kontrol davranışlarını gösterdiklerini ve partnerlerinin hayatında söz sahibi olmak istediklerini ortaya koymuştur. Türk kültüründe, özellikle de erkekler için, kıskançlık ve partneri sahiplenme gibi davranışlar partnere olan sevginin bir yansıması olarak görülmekte, partneri koruyucu davranışlar olarak rasyonalize edilmekte ve toplumsal beklentilerle uyumlu olmaktadır (Delevi ve Bugay, 2013; Ozaki ve Otis, 2016; Sakallı ve Curun, 2001; Sünetci ve diğ., 2016). Cüceloğlu (2021), güveni sağlamak için toplumun tarihi boyunca kuşaktan kuşağa aktarılan iki anlam verme sistemi/kültürü olduğunu vurgulamaktadır. Bunlar, denetim odaklı korku kültürü ve gelişim odaklı değerler kültürüdür. Cüceloğlu'na (2021) göre denetim odaklı kültürde yetişen bireyler romantik ilişkilerinde kıskanç olmakta, partnerleri üzerinde hakimiyet kurmakta ve onları denetleme hakları olduğunu düşünmektedir. Özer'e (2025) göre Türkiye'de gençler 18 yaşından itibaren köken ailelerinden tamamen bağımsızlaşmamaktadır. Çoğunlukla maddi ve manevi olarak ailelerine bağımlıdırlar. Bu nedenle de ebeveynleri onların hayatlarına ilişkilerine müdahil olmaktadır. Bununla birlikte bireyler ebeveynlerinden özellikle de erkekler annelerinden ayrışmakta güçlük yaşamakta ve bu durum romantik ilişkilerine yansımaktadır. Ebeveynlerinden ayrışmakta güçlük yaşayan erkekler ilişkide istek ve ihtiyaçlarının karşılanmasını bekleyen çocuk rolüne, kadınlar da partnerlerini kontrol edip denetleyen anne rolüne sahip olmaktadır. Bu nedenle ilişkilerde sınırların çizilmesi ve bu sınırların korunması zorlaşmakta ve sınır ihlalleri sık sık yaşanmaktadır (Özer, 2025).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın nitel aşamasında elde edilen veriler ile Türkiye'deki beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini sürdürürken kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejileri keşfedilmiştir. Beliren yetişkinler romantik ilişkilerini sürdürürken partnerlerini kısıtlama ve baskı yapma, ilişkilerinde sorun yaşadıklarında partnerlerine duvar örme, özellikle partnerlerini kıskandıkları için partnerlerini takip etme, ilişkilerinde sorun yaratacak konuları ele almaktan kaçınma, yeri geldiğinde partnerlerinin kontrolüne boyun eğme ve kendi isteklerinden ödün verme, ilişkide sorun yaşadıklarında çeşitli yıkıcı davranışlar sergileme ve ilişkiden istediklerini elde etmek için manipülatif davranışlar sergileme gibi çeşitli stratejiler kullanmaktadır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar, bireylerin romantik ilişkileri uğruna yeri geldiğinde olumsuz davranışlar sergilediğini göstermektedir. Araştırmanın bu aşamasından elde edilen sonuçlar uluslararası alan yazında yer alan Dainton ve Gross (2008) tarafından tanımlanan olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ile paralellik göstermiş ancak manipülatif davranışlar kategorisi bu sınıflamadan farklı olarak bu çalışmada keşfedilmiştir.

Araştırmanın nicel aşamasında Türkçe 'ye uyarlama çalışmaları Akçabozan ve Hatipoğlu Sümer (2017) tarafından evli bireyler üzerinde gerçekleştirilen İlişkisel Eşitlik Ölçeğinin evli olmayan beliren yetişkinler üzerindeki psikometrik özellikleri bu çalışmada test edilmiş ve bu grup üzerinde kullanılmak üzere geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu kanıtlanmıştır. Beliren yetişkinlerin romantik ilişkileri üzerine yürütülecek araştırmalarda bu ölçme aracından yararlanılabilir.

Araştırma kapsamında geliştirilen Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeğinin evli olmayan beliren yetişkinler üzerinde kullanılmak üzere geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır. Ölçek 26 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Yıkıcı davranışlar, sadakatsizlik, kontrol davranışları, kendinden ödün verme, kaçınma ve manipülasyon alt boyutlarında ayrı ayrı puan vermektedir. Bu ölçme aracı da yapılacak sonraki araştırmalarda beliren yetişkinler örnekleminde kullanılabilir. Alan yazında ilişki sürdürme davranışları evli bireyler arasında flört ilişkilerine kıyasla daha sık çalışılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle bu ölçme aracının evli bireyler üzerinde geçerlik ve güvenirliğinin test

edilmesi, Türkiye'de bu konu üzerine daha fazla araştırma yapılmasını ve ilişki sürdürme davranışları hakkında daha fazla bilgi sahibi olmamızı sağlayacaktır.

Araştırmada olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin bazı boyutlarında cinsiyete göre farklar olduğu saptanmıştır ancak sınırlılıklar bölümünde de açıklandığı üzere bu çalışmanın örnekleminde erkek katılımcıların sayısı kadın katılımcılara oranla daha azdır. Sonraki çalışmalarda cinsiyet değişkeni açısından daha homojen gruplarda bu farkların tekrar incelenmesi, bu konuya ilişkin alan yazını destekleyecektir. Ayrıca kavramsal çerçevede de ele alındığı üzere, araştırmacılar ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımında cinsiyete ek olarak toplumsal cinsiyet rolleri ve bu rollere yönelik tutumların da etkili olduğunu vurgulamaktadır. İleride yapılacak olan çalışmalarda olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ile toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar arasındaki ilişkiler incelenebilir.

Bu çalışmada olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımının katılımcıların romantik ilişkilerinin çeşitli özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Ancak bu çalışmada uluslararası alan yazında ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımı ile ilişkilerinin incelendiği yüz yüze veya uzak mesafe ilişkileri ile romantik ilişkiye bağlılık değişkenlerine yönelik analizler gruplar arasındaki sayıca dengesizlikler nedeniyle gerçekleştirilememiştir. Bu nedenle sonraki çalışmalarda olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin kullanımının bu değişkenler açısından incelenmesi bu konuyla ilgili alan yazına önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu çalışmada olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin incelendiği veri toplama aracı yalnızca kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerine yönelik boyutlara sahiptir. İleride yapılacak araştırmalarda güvenli bağlanma veya saplantılı bağlanma gibi bağlanma stillerine yönelik puan veren ölçme araçları ile olumsuz ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkiler incelenebilir.

Bu araştırmanın nitel aşamasında keşfedilen olumsuz ilişki sürdürme stratejileri ve geliştirilen ölçme aracının alt boyutlarına yönelik bulgulardan uygulama alanında çalışan ruh sağlığı profesyonelleri de çeşitli şekilde yararlanabilirler. Beliren yetişkinlerle çalışan ruh sağlığı profesyonelleri psikolojik danışma uygulamalarında bu ölçeği bir değerlendirme aracı olarak kullanabilirler. Romantik ilişkiler üzerine yürütülen psikoeğitim programlarında olumlu ve olumsuz ilişki sürdürme stratejilerinin neler olduğu ve ilişkiler üzerindeki etkilerine yer verilebilir. Bu programlarda Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği bir değerlendirme aracı olarak kullanılabilir.

Bu araştırmada ilişkilerde eşitlik ve ilişki sürdürme stratejilerinin beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerinde ilişki doyumu ile ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Bu bulgulardan çeşitli kurum ve kuruluşlar da yararlanabilir. Sağlıklı romantik ilişkilerin kurulup sürdürülmesi ve evlilik öncesinde bireylerin bu konularda bilinçlendirilebilmesi adına yükseköğrenim kurumlarında, belediyelerde ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde gençlere sağlıklı romantik ilişkiler konusunda sunulacak eğitimlerde ilişkilerde eşitlik ve ilişki sürdürme stratejileri konularına yer verilebilir.

KAYNAKLAR

Acitelli, L. K., 1992, Gender differences in relationship awareness and marital satisfaction among young married couples, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18, 102–110.

Adamczyk, K. and Segrin, C., 2015, Perceived social support and mental health among single vs, partnered Polish young adults, *Current Psychology*, 34, 82-96.

Adams, J. S., 1965, Inequity in social exchange, *Advances in Experimental Social Psychology*, 2, 267-299.

Afifi, W. A. and Burgoon, J. K., 1998, "We never talk about that": A comparison of cross-sex friendships and dating relationships on uncertainty and topic avoidance, *Personal Relationships*, 5(3), 255-272.

Ainsworth, M. D. S., 1969, Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship, *Child Development,* 969-1025.

Akçabozan, N. B. ve Hatipoğlu Sümer, Z., 2017, İlişkisel Eşitlik Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi, *26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabında Yayımlanan Tam Metin,* Antalya, 355-362.

Akçabozan Kayabol, N. B., 2017, *Relationship maintenance behaviors and marital satisfaction: The mediator roles of relational equity and appreciation,* Doktora Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Allen, E. S. and Baucom, D. H., 2006, Dating, marital, and hypothetical extradyadic involvements: How do they compare?, *Journal of Sex Research,* 43(4), 307-317.

Alpay, Ü., 2024, *Evli bireylerde çift uyumu ve psikolojik belirtilerin ilişki odaklı bilişsel faktörler ve ilişki sürdürme stratejileri açısından incelenmesi,* Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Anderson, W. and DiTunnariello, N., 2016, Aggressive humor as a negative relational maintenance behavior during times of conflict, *The Qualitative Report,* 21(8), 1513-1530.

Antai, D., 2011, Controlling behavior, power relations within intimate relationships and intimate partner physical and sexual violence against women in Nigeria, *BMC Public Health,* 11, 1-11.

Apostolou, M., Argyridou, M., Nikoloudi, E. E., and Lajunen, T. J., 2022, I want our relationship to last: Strategies that people employ in order to improve their intimate relationships, *Evolutionary Psychology*, 20(4), 1-11.

Arnett, J. J., 2004, *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*, Oxford University Press, Oxford, ISBN: 0-19-517314-7.

Atak, H., Tatlı, C. E., Çokamay, G., Büyükpabuşcu, H. ve Çok, F., 2016, Yetişkinliğe geçiş: Türkiye'de demografik ölçütler bağlamında kuramsal bir gözden geçirme, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(3), 204-227.

Aumer-Ryan, K., Hatfield, E. C., and Frey, R., 2007, Examining equity theory across cultures, *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, 1(1), 61-75.

Ayçiçegi-Dinn, A. and Caldwell-Harris, C. L., 2011, Individualism–collectivism among Americans, Turks and Turkish immigrants to the US, *International Journal of Intercultural Relations*, 35(1), 9-16.

Aydın, B. N. ve Gölge, Z. B., 2022, Yakın ilişkilerde manipülasyon, duygusal istismar ve dissosiyasyon, *Türkiye Klinikleri,* 7(1), 151-159.

Aylor, B., and Dainton, M., 2004, Biological sex and psychological gender as predictors of routine and strategic relational maintenance, *Sex Roles*, 50(9/10), 689–697.

Ayres, J., 1983, Strategies to maintain relationships: Their identification and perceived usage, *Communication Quarterly,* 31(1), 62-67.

Bacon, A. M. and Regan, L., 2016, Manipulative relational behaviour and delinquency: Sex differences and links with emotional intelligence. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, *27*, 331–348.

Bahadır, Ş., 2006, *Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygudurumunu düzenleme arasındaki ilişki,* Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baptist, J. A., Norton, A. M., Aducci, C, J., Thompson, D. E., and Cook, A., 2012, Relationship maintenance behaviors: A cross-cultural examination of emerging adults in romantic relationships, *Journal of Couple & Relationship Therapy,* 11(1), 33-50.

Barta, W. D. And Kiene, S. M., 2005, Motivations for infidelity in heterosexual dating couples: The roles of gender, personality differences, and sociosexual orientation, *Journal of Social and Personal Relationships,* 22, 339–360.

Bartholomew, K. and Horowitz, L. M., 1991, Attachment styles among young adults: A test of a four-category model, *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226.

Baxter, L. A. And Dindia, K., 1990, Marital partners' perceptions of marital maintenance strategies, *Journal of Social and Personal Relationships*, 7(2), 187-208.

Becker-Phelps, L., 2014. *Kaygılı bağlanma: İlişkilerde kaygıyı güvene dönüştürmek*, Diyonjen, İstanbul, ISBN: 978-625-99185-0-1.

Belk, S. S. and Snell Jr, W. E., 1988, Avoidance strategy use in intimate relationships, *Journal of Social and Clinical Psychology*, 7(1), 80-96.

Bell, R. A., Daly, J. A., and Gonzalez, M. C., 1987, Affinity-maintenance in marriage and its relationship to women's marital satisfaction, *Journal of Marriage and The Family*, 445-454.

Billedo, C. J., Kerkhof, P., and Finkenauer, c., 2015, The use of social networking sites for relationship maintenance in long-distance and geographically close romantic relationships, *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking,* 18(3), 152–157.

Bogaert, A. F. and Sadava, S., 2002, Adult attachment and sexual behavior, *Personal Relationships*, 9(2), 191-204.

Borrajo, E., Gámez-Guadix, M., Pereda, N., and Calvete, E., 2015, The development and validation of the cyber dating abuse questionnaire among young couples, *Computers in Human Behavior*, 48, 358-365.

Bosson, J. K. and Swann, W. B., 2001, *The paradox of the sincere chameleon: Strategic self-verification in close relationships*, In: Harvey, J. H. and Wenzel, A. (eds.), Chapter 4, Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, NJ, ISBN: 0-8058-3552-0, 67–86.

Bouchard, G., Gaudet, M., Cloutier, G. and Martin, M., 2023, Attachment, relational maintenance behaviors and relationship quality in romantic long-distance relationships: A dyadic perspective, *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships,* 17(2), 213-231.

Bowlby, J., 1969, *Bağlanma,* Pinhan, İstanbul, ISBN: 978-605-5302-05-4.

Bowlby, J., 1985, *The role of childhood experience in cognitive disturbance*, Cognition and psychotherapy, In: Mahoney et al. (eds.), Chapter 6, Plenum Press, New York, 181–200.

Bradbury, T. N. and Karney, B. R., 2014, *Intimate relationships,* 2nd ed., W.W. Norton & Company, New York, ISBN: 978-0-393-92023-9.

Braiker, H. B. and Kelley, H. H., 1979, *Conflict in the development of close relationships*, Social exchange in developing relationships, In: Burgess, R. L. and Huston, T. L. (eds.), Chapter 5, Academic Press, New York, ISBN: 0-12-143550-4, 135–168.

Brainerd Jr, E. G., Hunter, P. A., Moore, D., and Thompson, T. R., 1996, Jealousy induction as a predictor of power and the use of other control methods in heterosexual relationships, *Psychological Reports*, 79(3), 1319-1325.

Braithwaite, S. R., Delevi, R., and Fincham, F. D., 2010, Romantic relationships and the physical and mental health of college students, *Personal Relationships*, 17(1), 1-12.

Brennan, K. A. and Shaver, P. R., 1995, Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning, *Personality and Social Psychology Bulletin,* 21(3), 267-283.

Bretaña, I., Alonso-Arbiol, I., Recio, P., and Molero, F., 2022, Avoidant attachment, withdrawal-aggression conflict pattern, and relationship satisfaction: A mediational dyadic model, *Frontiers in Psychology,* 12, 1-12.

Bui, K. V. T., Raven, B., H., and Schwarzwald, J., 1994, Influence strategies in dating relationships: The effects of relationship satisfaction, gender, and perspective, *Journal of Social Behavior and Personality,* 9(3), 429-442.

Burger, J. M., 2016, *Kişilik*, 5. Baskı, Kaknüs, İstanbul, ISBN: 978-975-256-060-4.

Buss, D. M. and Shackelford, T. K., 1997, From vigilance to violence: mate retention tactics in married couples, *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(2), 346.

Buss, D. M., 1992, Manipulation in close relationships: Five personality factors in interactional context, *Journal of Personality*, 60(2), 477-499.

Buss, D. M., Gomes, M., Higgins, D. S., and Lauterbach, K., 1987, Tactics of manipulation, *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(6), 1219.

Butzer, B. and Campbell, L., 2008, Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples, *Personal Relationships*, 15(1), 141-154.

Büyüköztürk, Ş., 2015, *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı,* 21. Baskı, Pegem, Ankara, ISBN: 978-975-6802-74-8.

Cabeldue, M. and Boswell, S. S., 2012, Predictors of relationship self-efficacy in undergraduates, *Psi Chi Journal of Psychological Research*, 17(4).

Cabrera-Nguyen, P., 2010, Author guidelines for reporting scale development and validation results in the journal of the society for social work and research, *Journal of The Society for Social Work and Research,* 1(2), 99-103.

Campbell, L. and Stanton, S. C., 2019, Adult attachment and trust in romantic relationships, *Current Opinion in Psychology*, 25, 148-151.

Campbell, L., Simpson, J. A., Boldry, J., and Kashy, D. A., 2005, Perceptions of conflict and support in romantic relationships: the role of attachment anxiety, *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 510.

Canary, D. J. and Dainton, L., 2006, *Maintaining relationships*, The Cambridge handbook of personal relationships, In: Vangelisti, A. L. and Perlman, D. (eds.), Chapter 39, Cambridge University Press, New York, ISBN: 978-0-521-82617-4, 727–743.

Canary, D. J. and Stafford, L., 1992*,* Relational maintenance strategies and equity in marriage, *Communication Monographs*, 59, 243–267.

Canary, D. J. and Stafford, L., 2001, *Equity in preservation of personal relationships*, Close romantic relationships: Maintenance and enhancement, In: Harvey, J. H. and Wenzel, A. (eds.), Chapter 7, Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, NJ, ISBN: 0-8058-3552-0, 133–151.

Canatan, K., 2011, Türkiye ne kadar bireycidir?, *Eskiyeni,* 20, 79-84.

Carpenter, S., 2018, Ten steps in scale development and reporting: A guide for researchers, *Communication Methods and Measures,* 12(1), 25-44.

Cayanus, J. L. and Booth-Butterfield, M., 2004, Relationship orientation, jealousy, and equity: An examination of jealousy evoking and positive communicative responses, *Communication Quarterly*, 52(3), 237-250.

Christensen, A. and Heavey, C. L., 1990, Gender and social structure in the demand/withdraw pattern of marital conflict, *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(1), 73.

Christopher, F. S. and Frandsen, M. M., 1990, Strategies of influence in sex and Dating, *Journal of Social and Personal Relationships*, 7(1), 89-105.

Cionea, I. A., Wilson Mumpower, S. V., and Bassick, M. A., 2019, Serial argument goals, tactics, and outcomes in long-distance and geographically close romantic relationships, *Southern Communication Journal*, 84(1), 1-16.

Cohan, C. L. and Bradbury, T. N., 1997, Negative life events, marital interaction, and the longitudinal course of newlywed marriage, *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 114–128.

Cohen, L., Manion, L., and Morrison, K., 2007, *Research methods in education*, 6th ed., Routledge, London, ISBN: 0-203-02905-4.

Cole, T., 2001, Lying to the one you love: The use of deception in romantic relationships, *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(1), 107-129.

Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L., 2015, *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi*, 2. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara, ISBN: 978-605-5215-70-1.

Creswell, J. W., 2020, *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi*, 3. Baskı, EDAM, İstanbul, ISBN: 978-605-169-219-7.

Crowell, J. A. and Waters, E., 1994, Bowlby's theory grown up: The role of attachment in adult love relationships, *Psychological Inquiry*, 5(1), 31-34.

Cupach, W. R. and Spitzberg, B. H., 2011, *The dark side of close relationships II*, Routledge, New York, ISBN: 0-203-87437-4.

Curun, F., 2001, *The effects of sexism and sex role orientation on romantic relationship satisfaction*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cüceloğlu, D., 2021, *Evlenmeden önce,* 9. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul, ISBN: 978-975-14-1822-7.

Çapar, M., 2024, *The predictive role of father-daughter relationship and self construal on relationship maintenance strategies,* Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Çarkçı, J., 2020, *Sosyal bilimlerde ölçek geliştirme kılavuzu*, Çizgi Kitabevi, İstanbul, ISBN: 978-605-196-481-2.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş., 2016, *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları,* 4. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, ISBN: 978-605-5885-67-0.

Dai, X., Dong, P., and Jia, J. S., 2014, When does playing hard to get increase romantic attraction?, *Journal of Experimental Psychology: General*, 143(2), 521-526.

Dainton, M. and Aylor, B. 2002b, Patterns of communication channel use in the maintenance of long-distance relationships, *Communication Research Reports,* 19(2), 118-129.

Dainton, M. and Aylor, B., 2001, A relational uncertainty analysis of jealousy, trust, and maintenance in long-distance versus geographically close relationships, *Communication Quarterly* 49, 172–188.

Dainton, M. and Aylor, B., 2002a, Routine and strategic maintenance efforts: Behavioral patterns, variations associated with relational length, and the prediction of relational characteristics, *Communication Monographs*, 69(1), 52-66.

Dainton, M. and Berkoski, L., 2013, Positive and negative maintenance behaviors, jealousy, and Facebook: Impacts on college students' romantic relationships, *Pennsylvania Communication Annual*, 69, 35-50.

Dainton, M. and Gross, J., 2008, The use of negative behaviors to maintain relationships, *Communication Research Reports*, 25, 179–191.

Dainton, M. and Stafford, L., 1993, Routine maintenance behaviors: A comparison of relationship type, partner similarity and sex differences, *Journal of Social and Personal Relationships,* 10(2), 255-271.

Dainton, M., 2003, Equity and uncertainty in relational maintenance, *Western Journal of Communication*, 67(2), 164-186.

Dainton, M., 2017, Equity, equality, and self-interest in marital maintenance, *Communication Quarterly*, 65(3), 247-267.

Dainton, M., Stafford, L., and Canary, D. J., 1994, Maintenance strategies and physical affection as predictors of love, liking, and satisfaction in marriage, *Communication Reports*, 7(2), 88-98.

Davila, J., Mattanah, J., Bhatia, V., Latack, J. A., Feinstein, B. A., Eaton, N, *R.*, ... and Zhou, J., 2017, Romantic competence, healthy relationship functioning, and well-being in emerging adults, *Personal Relationships*, 24(1), 162-184.

Davis, M.S., 1973, *Intimate relations,* Free Press, New York, ISBN: 0-02-907020-1.

Delevi, R. and Bugay, A., 2013, Gender differences in the meaning of dating and marriage among international students from Turkey, *Géneros*, 2(2), 127-149.

De Miguel, A. and Buss, D. M., 2011, Mate retention tactics in Spain: Personality, sex differences, and relationship status, *Journal of Personality*, 79(3), 563-586.

Demir, M., 2008, Sweetheart, you really make me happy: Romantic relationship quality and personality as predictors of happiness among emerging adults, *Journal of Happiness Studies,* 9, 257-277.

Dindia, K. and Baxter, L. A., 1987, Strategies for maintaining and repairing marital relationships*, Journal of Social and Personal Relationships*, 4(2), 143-158.

Dindia, K. and Canary, D. J., 1993, Definitions and theoretical perspectives on maintaining relationships, *Journal of Social and Personal Relationships*, 10(2), 163-173.

Dindia, K., 2000, *Relational maintenance*, Close relationships: A sourcebook, In: Hendrick, C. and Hendrick, S. S. (eds.), Chapter 21, Sage Publications, Thousand Oaks, ISBN: 978-145-222-043-7, 287–299.

Dindia, K., 2003, *Definitions and perspectives on relational maintenance communication*, Maintaining relationships through communication: Relational, contextual and cultural variations, In: Canary, D. J. and Dainton, M. (eds.), Chapter 1, Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, NJ, ISBN: 0-8058-3989-5, 1–28.

Dion, K. K. and Dion, K. L., 1993, Individualistic and collectivistic perspectives on gender and the cultural context of love and intimacy, *Journal of Social Issues*, 49(3), 53-69.

Domingue, R. and Mollen, D., 2009, Attachment and conflict communication in adult romantic relationships, *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(5), 678-696.

Dörtyol, K., 2023, *Duyguları ifade etme ve ilişki sürdürme stratejileri arasındaki ilişkide romantik ilişkide kendini açma düzeyinin aracı rolünün incelenmesi,* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dush, C. M. K. and Amato, P, R., 2005, Consequences of relationship status and quality for subjective well-being, *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(5), 607-627.

Edenfield, J. L., Adams, K. S., and Briihl, D. S., 2012, Relationship maintenance strategy use by romantic attachment style, *North American Journal of Psychology*, 14(1).

Elo, S. and Kyngäs, H., 2008, The qualitative content analysis process, *Journal of Advanced Nursing,* 62(1), 107-115.

Emerson, R. M., 1976, Social exchange theory*, Annual Reviews Inc.*, 2, 335-362.

Erber, R. and Erber, M. W., 2017, *Intimate relationships: Issues, theories, and research,* 3rd ed., Routledge, New York, ISBN: 978-1-138-24029-2.

Eren, D. E., 2019, *Comparison of online vs. offline dating in terms of romantic beliefs, commitment, relationship maintenance and relationship satisfaction,* Yüksek Lisans Tezi, Özyeğin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ertürk, B., 2021, *COVID-19 pozitif geçmişi olan beliren yetişkinlik dönemindeki romantik çiftlerde ilişki sürdürme stratejileri,* Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Eryilmaz, A. and Dogan, T., 2013, The mediator role of need satisfaction between subjective well-being and romantic relationships quality, *Eurasian Journal of Educational Research,* 53, 79-96.

Everett, J., 2018, *The prediction of motivation for infidelity by relationship status, length of relationship, relationship satisfaction and gender in the adult population*, Doctoral Thesis, Capella University, Harold Abel School of Psychology.

Falbo, T. and Peplau, L. A., 1980, Power strategies in intimate relationships, *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(4), 618-628.

Feeney, J. A. And Noller, P., 1990, Attachment style as a predictor of adult romantic relationships, *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(2), 281.

Feeney, J. A., 2004, Transfer of attachment from parents to romantic partners: Effects of individual and relationship variables, *Journal of Family Studies*, 10(2), 220-238.

Feeney, J. A., 2016, *Adult romantic attachment: Developments in the study of couple relationships,* Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications, 3rd ed., In: Cassidy, J. and Shaver, P. R. (eds.), Chapter 21, The Guilford Press, New York, ISBN: 978-1-4625-2529-4, 435–463.

Feiring, C., Markus, J., and Simon, V. A., 2020, Romantic conflict narratives in emerging adult couples: Viewpoint and gender matter, *Family Process*, 59(1), 127-141.

Fincham, F. D. and Beach, S. R. H., 2006, *Relationship satisfaction*, The Cambridge handbook of personal relationships, In: Vangelisti, A. L. and Perlman, D. (eds.), Chapter 31, Cambridge University Press, New York, ISBN: 978-0-521-82617-4, 579–594.

Fiori, K. and Rauer, A., 2020, *Gender and race perspectives on relationship maintenance,* Relationship maintenance: Theory, process, and context, In: Ogolsky, B. and Monk, J. K. (eds.), Chapter 14, Cambridge University Press, United Kingdom, ISBN: 978-1-108-41985-7, 310-330.

Fleischmann, A. A., Spitzberg, B. H., Andersen, P, A., and Roesch, S. C., 2005, Tickling the monster: Jealousy induction in relationships, *Journal of Social and Personal Relationships,* 22(1), 49-73.

Floyd, F. J. and Wasner, G, H., 1994, Social exchange, equity, and commitment: Structural equation modeling of dating relationships, *Journal of Family Psychology*, 8(1), 55-73.

Forman, J. and Damschroder, L., 2008, *Qualitative content analysis*, Empirical methods for bioethics: A primer, In: Jacoby, L. and Siminoff, L. A. (eds.), Section 2, Elsevier, United Kingdom, ISBN: 978-0-7623-1266-5, 39–62.

Fowler, C. and Dillow, M. R., 2011, Attachment dimensions and the four horsemen of the apocalypse, *Communication Research Reports*, 28(1), 16-26.

Fowler, C. and Gasiorek, J., 2017, Depressive symptoms, excessive reassurance seeking, and relationship maintenance, *Journal of Social and Personal Relationships*, 34(1), 91-113.

Fraley, R. C. and Davis, K. E., 1997, Attachment formation and transfer in young adults' close friendships and romantic relationships, *Personal Relationships*, 4(2), 131-144.

Fraley, R. C. and Shaver, P. R., 1998, Airport separations: A naturalistic study of adult attachment dynamics in separating couples, *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(5), 1198.

Gaines, S. O. and Ferenczi, N., 2020, *Relationship maintenance across cultural groups,* Relationship maintenance: Theory, process, and context, In: Ogolsky, B. and Monk, J. K. (eds.), Chapter 15, Cambridge University Press, United Kingdom, ISBN: 978-1-108-41985-7, 333-352.

Gaule, J., 2015, *You can't hide your lyin'eyes: The uses of deception in romantic relationships*, Master Thesis, Wayne State University.

Geçtan, E., 2019, *İnsan olmak,* 18. Baskı, Metis, İstanbul, ISBN: 978-975-342-398-4.

George, D. and Mallery, P., 2016, *IBM SPSS statistics 23 step by step,* 14th ed., Routledge, New York, ISBN: 978-1-138-68134-7.

Ghezelseflo, M., Jazayeri, R., Bahrami, F., and Fesharaki, R. M., 2016, The role of relational maintenance behavior and attachment styles in predicting marital commitment, *Asian Social Science*, 12(9), 223-9.

Glesne, C., 2015, *Nitel araştırmaya giriş*, 5. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara, ISBN: 978-605-4434-99-2.

Gómez-López, M., Viejo, C. and Ortega-Ruiz, R., 2019, Well-being and romantic relationships: A systematic review in adolescence and emerging adulthood, *International Journal Of Environmental Research and Public Health,* 16(13), 2415.

Goodboy, A. K. and Bolkan, S., 2011, Attachment and the use of negative relational maintenance behaviors in romantic relationships, *Communication Research Reports*, 28(4), 327-336.

Goodboy, A. K., Dainton, M., Borzea, D., and Goldman, Z. W., 2017, Attachment and negative relational maintenance: Dyadic comparisons using an actor-partner interdependence model, *Western Journal of Communication*, 81(5), 541-559.

Goodboy, A. K., Horan, S. M., and Booth-Butterfield, M., 2012, Intentional jealousy-evoking behavior in romantic relationships as a function of received partner affection and love styles, *Communication Quarterly*, 60(3), 370-385.

Goodboy, A. K., Myers, S. A., and Members of Investigating Communication, 2010, Relational quality indicators and love styles as predictors of negative relational maintenance behaviors in romantic relationships, *Communication Reports*, 23(2), 65-78.

Gottman, J. M., 1998, Psychology and the study of marital processes. *Annual Review of Psychology*, 49(1), 169-197.

Göregenli, M., 1997, Individualist-collectivist tendencies in a Turkish sample, *Journal of Cross-Cultural Psychology,* 28(6), 787-794.,

Grau, I. and Doll, J., 2003, Effects of attachment styles on the experience of equity in heterosexual couples relationships, *Experimental Psychology,* 50(4), 298.

Guerrero, L. K. And Afifi, W. A., 1998, Communicative responses to jealousy as a function of self-esteem and relationship maintenance goals: A test of Bryson's dual motivation model, *Communication reports*, 11(2), 111-122.

Guerrero, L. K. and Andersen, P. A., 1996, *Jealousy experience and expression in romantic relationships,* Handbook of communication and emotion, In: P. A. Andersen and L. K. Guerrero (eds.), Chapter 6, Academic Press, 155-188, ISBN: 978-0-12-057770-5.

Guerrero, L. K. and Andersen, P. A., 1998, *The dark side of jealousy and envy: Desire, delusion, desperation, and destructive communication*, The dark side of close relationships, In: Cupach, W. R. and Spitzberg, B. H. (eds.), Chapter 2, Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, NJ, ISBN: 9780585115177, 33–70.

Guthrie, J. and Kunkel, A., 2013, Tell me sweet (and not-so-sweet) little lies: Deception in romantic relationships, *Communication Studies*, 64(2), 141-157.,

Güngör, E., 2021, *Investigating relationship maintenance from the investment model and socio-ecological perspectives among dating young adults,* Doktora Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gürbüz, S., 2019, *AMOS ile yapısal eşitlik modellemesi*, Seçkin, Ankara, ISBN: 978-975-02-5537-3.

Haas, S. M. and Stafford, L., 1998, An initial examination of maintenance behaviors in gay and lesbian relationships, *Journal of Social and Personal Relationships,* 15, 846–855.

Haas, S. M. and Stafford, L., 2005, Maintenance behaviors in same-sex and marital relationships: A matched sample comparison, *The Journal of Family Communication*, 5(1), 43-60.

Hatfield, E., Traupmann, J., Sprecher, S., Utne, M. and Hay, M., 1985, *Equity in close relationships*, Compatible and incompatible relationships, In: Ickes, W. (ed.), Chapter 4, Springer-Verlag, New York, ISBN: 978-1-4612-5044-9, 91–117.

Hatfield, E., Utne, M. K., and Traupmann, J., 1979, Equity theory and intimate relatonships, In: Burgess, R. L. and Huston, T. L. (eds.), Chapter 4, Academic Press, New York, ISBN: 0-12-143550-4, 99-133.

Hatfield, E., Walster, G. W., and Traupmann, J., 1978, Equity and premarital sex*, Journal of Personality and Social Psychology*, 36(1), 82.

Hazan, C. and Shaver, P., 1987, Romantic love conceptualized as an attachment process, *Journal of Personality and Social Psychology,* 52(3), 511-524.

Hendrick, S. S., 1988, A generic measure of relationship satisfaction, *Journal of Marriage and The Family*, 93-98.

Hendrick, S. S., 2016, *Yakın ilişkiler psikolojisi,* Nobel, Ankara, ISBN: 978-605-320-340-7.

Hoang, M., Holloway, J., and Mendoza, R. H., 2011, An empirical study into the relationship between bisexual identity congruence, internalized biphobia and infidelity among bisexual women, *Journal of Bisexuality*, 11(1), 23-38.

Homans, G. C., (1974), *Social behavior: Its elementary forms,* Revised Ed., Harcourt Brace Jovanovich, United States of America, ISBN: 0-15-581417.

Horan, S. M., and Booth-Butterfield, M., 2013, Understanding the routine expression of deceptive affection in romantic relationships, *Communication Quarterly*, 61(2), 195-216.

Hovardaoğlu, S., 1996, Sosyal mübadele: Evlilikle ilgili değerlendirmelere etkisi, *Türk Psikoloji Dergisi,* 11(36), 12-24.

Iacobucci, D., 2009, Everything you always wanted to know about SEM (structural equations modeling) but were afraid to ask, *Journal of Consumer Psychology,* 19(4), 673-680.

Impett, E. A., Gordon, A. M., Kogan, A., Oveis, C., Gable, S. L., and Keltner, D., 2010, Moving toward more perfect unions: daily and long-term consequences of approach and avoidance goals in romantic relationships, *Journal of Personality and Social Psychology*, 99(6), 948.

Ioannidis, P., 2021, The development of the MATRRESS; A multidimensional scale of manipulation tactics in romantic relationships, *International Journal of Science and Research,* 10(10), 1510-1515.

İmamoğlu, E. O., 1998, Individualism and collectivism in a model and scale of balanced differentiation and integration, *The Journal of Psychology*, 132(1), 95-105.

İmamoğlu, S. E. ve Aydın, B., 2009, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği'nin geliştirilmesi, *Psikoloji Çalışmaları*, 29, 39-64.

Jang, S. A., Vangelisti, A. L., and Dailey, R., 2013, Relational uncertainty and avoidance following the discovery of a relational partner's deception: The mediating role of efficacy assessments, *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, 2, 93-99.

Jayamaha, S. D., Antonellis, C., and Overall, N. C., 2016, Attachment insecurity and inducing guilt to produce desired change in romantic partners, *Personal Relationships*, 23(2), 311-338.

Johnson, A. J., Bostwick, E., and Bassick, M., 2017, *Long-distance versus geographically close romantic relationships: The effects of social media on the development and maintenance of these relationships,* The impact of social media in modern romantic relationships*,* In: N. M. Punyanunt-Carter and J. S. Wrench (eds.), Chapter 8, Lexington Books, United States Of America, ISSBN: 9781498544498, 113-129.

Johnson, H. D., Kent, A., and Yale, E., 2012, Examination of identity and romantic relationship intimacy associations with well-being in emerging adulthood, *Identity*, 12(4), 296-319.

Jonason, P. K. and Li, N. P., 2013, Playing hard–to–get: Manipulating one's perceived availability as a mate, *European Journal of Personality*, 27(5), 458-469.

Kağıtçıbaşı, Ç., 1996, *İnsan-aile-kültür,* 3. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul, ISBN: 975-14-0180-1.

Kağıtçıbaşı, Ç., 2012, *Günümüzde insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş,* 13. Baskı, Evrim Yayınevi, İstanbul, ISBN: 978-975-503-217-7.

Kaplan, R. E., 1978, Maintaining relationships openly: Case study of "Total Openness" in a communal organization, *Human Relations*, 31(5), 375-393.

Kaplan, R. E., 1979, The utility of maintaining work relationships openly: An experimental study, *The Journal of Applied Behavioral Science*, 15(1), 41-59.

Kara, A., 2019, *Yakın ilişkiler*, Evlilik ve yakın ilişkiler, Özabacı, N. (ed.) içinde, 3. Bölüm, Pegem, Ankara, ISBN: 978-605-241-995-3, 60–85.

Karadayı Kaynak, G., 2020, *Planlanmış davranış teorisi bağlamında evliliği sürdürme ve sonuçları,* Doktora Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karandashev, V., 2015, A cultural perspective on romantic love, *Online Readings in Psychology and Culture,* 5(4), 2.

Kennair, L. E. O., Grøntvedt, T. V., Kessler, A. M. and Bendixen, M., 2022, *Sexual conflict during relationship maintenance,* The Oxford handbook of evolutionary psychology and romantic relationships, In: Mogilski, J. K. and Shackelford, T. K. (eds.), Chapter 11, Oxford University Press, Oxford, ISBN: 978-0-19-752471-8, 307–323.

Khaleque, A., 2018, *Intimate relationships across the lifespan*, Praeger, Santa Barbara, ISBN: 978-1-4408-6141-3.

Kızıldağ, S., 2017, Duygusal Kıskançlık Ölçeği üniversite öğrencileri formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8(1), 146-157.

Kline, R. B., 2019, *Yapısal eşitlik modellemesinin ilkeleri ve uygulanması*, Nobel, Ankara, ISBN: 978-605-7895-39-4.

Knapp, M. L., 2006, *Lying and deception in close relationships,* The Cambridge handbook of personal relationships, In: Vangelisti, A. L. and Perlman, D. (eds.), Chapter 28, Cambridge University Press, New York, ISBN: 978-0-521-82617-4, 517–532.

Kurdek, L. A., 1994, Conflict Resolution styles in gay, lesbian, heterosexual nonparent, and heterosexual parent couples, *Journal of Marriage And The Family*, 56(3), 722.

Larson, J. H., Hammond, C. H., and Harper, J. M., 1998, Perceived equity and intimacy in marriage*, Journal of Marital and Family Therapy*, 24(4), 487-506.

Leahy, R. L., 2018, *The jealousy cure,* New Harbinger Publications, Oakland, ISBN: 978-1-62625-975-1.

Lee, J., Karantzas, G. C., Gillath, O., and Fraley, R. C. 2020, *Relationship maintenance from an attachment perspective,* Relationship maintenance: Theory, process, and context, In: Ogolsky, B. and Monk, J. K. (eds.), Chapter 4, Cambridge University Press, United Kingdom, ISBN: 978-1-108-41985-7, 65-87.

Leo, K., Leifker, F. R., Baucom, D. H., and Baucom, B. R. W., 2020, *Conflict management and problem solving as relationship maintenance,* Relationship maintenance: Theory, process, and context, In: Ogolsky, B. and Monk, J. K. (eds.), Chapter 11, Cambridge University Press, United Kingdom, ISBN: 978-1-108-41985-7, 230-254.

Lerner, H., 2024a, *Öfke dansı*, 39. Baskı, Varlık Yayınları, İstanbul, ISBN: 978-975-434-167-6.

Lerner, H., 2024b, *Kandırma dansı*, 8. Baskı, Varlık Yayınları, İstanbul, ISBN: 978-975-434-175-1.

Lester, P. E., Inman, D. and Bishop, L. K., 2014, *Handbook of tests and measurement in education and the social sciences,* 3rd ed., Rowman & Littlefield, USA, ISBN: 978-1-61048-431-2.

Levine, A. and Heller, R., 2024, *Bağlanma: Aşkı bulmanın ve korumanın bilimsel yolları*, 18. Baskı, Aganta Yayınları, İstanbul, ISBN: 978-605-2389-40-9.

Li, T. and Chan, D. K.S., 2012, How anxious and avoidant attachment affect romantic relationship quality differently: A meta-analytic review, *European Journal of Social Psychology*, 42(4), 406-419.

Martins, A., Pereira, M., Andrade, R., Dattilio, F. M., Narciso, I., and Canavarro, M. C., 2016, Infidelity in Dating Relationships: Gender-Specific Correlates of Face-to-Face and Online Extradyadic Involvement, *Archives of Sexual Behavior,* 45, 193–205.

McAnulty, R. D., and Brineman, J. M., 2007, Infidelity in dating relationships, *Annual Review of Sex Research*, 18(1), 94-114.

McCormick, N. B., 1979, Come-ons and put-offs: Unmarried students' strategies for having and avoiding sexual intercourse, *Psychology of Women Quarterly*, 4(2), 194-211.

McCornack, S., 2015, *Reflect & relate: An introduction to interpersonal Communication,* 4th ed., Macmillan Higher Education, New York, 978-1-4576-9718-0.

McNulty, J. K. and Russell, V. M., 2010, When "negative" behaviors are positive: A contextual analysis of the long-term effects of problem-solving behaviors on changes in relationship satisfaction, *Journal of Personality and Social Psychology,* 98(4), 587.

Meeks, B. S., Hendrick, S. S., and Hendrick, C., 1998, Communication, love and relationship satisfaction, *Journal of Social and Personal Relationships,* 15(6), 755-773.

Meesters, C. and Muris, P., 2002, Attachment style and self-reported aggression, *Psychological Reports*, 90(1), 231-235.

Merolla, A. J., 2012, Connecting here and there: A model of long-distance relationship maintenance, *Personal Relationships*, 19(4), 775-795.

Merriam, S. B., 2018, *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber,* Nobel Yayınları, Ankara, ISBN: 978-605-133-250-5.

Metts, S., 1989, An exploratory investigation of deception in close relationships, *Journal of Social and Personal Relationships,* 6(2), 159-179.

Mikulincer, M. and Erev, I., 1991, Attachment style and the structure of romantic love, *British journal of Social Psychology*, 30(4), 273-291.

Mikulincer, M. and Shaver, P. R., 2003, The attachment behavioral system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal processes, *Advances in Experimental Social Psychology*, 35, 56-152.

Miller, M. M. and Bermudez, J, M., 2004, Intersecting gender and social exchange theory in family therapy, *Journal of Feminist Family Therapy*, 16(2), 25-42.

Miller, R. S., 2015, *Intimate relationships,* 7th ed., McGraw-Hill Education, New York, ISBN: 978-0-07-786180-3.

Muise, A., Christofides, E., and Desmarais, S., 2009, More ınformation than you ever wanted: Does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy?, *CyberPsychology & Behavior,* 12(4), 441–444.

Ngoc, N. N., Tuan, N. P., and Takahashi, Y., 2020, A meta-analytic investigation of the relationship between emotional intelligence and emotional manipulation, *Sage Open*, *10*(4), 1-19.

Ogan, S., 2021, *Üniversite öğrencilerinin ilişkileri sürdürme stratejilerinin, bağlanma stilleri, romantik ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde öz yeterlik ile arasındaki ilişkilerin incelenmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ogolsky, B. G. and Bowers, J. R., 2012, A meta-analytic review of relationship maintenance and its correlates, *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(3), 343-367.

Ogolsky, B. G. and Gray, C. R., 2016, Conflict, negative emotion, and reports of partners' relationship maintenance in same-sex couples, *Journal of Family Psychology,* 30(2), 171–180.

Ogolsky, B. G., 2009, Deconstructing the association between relationship maintenance and commitment: Testing two competing models, *Personal Relationships*, 16(1), 99-115.

Ogolsky, B. G., Monk, J. K., Rice, T, M., Theisen, J. C., and Maniotes, C. R., 2017, Relationship maintenance: A review of research on romantic relationships, *Journal of Family Theory & Review*, 9(3), 275-306.

Overall, N. C. and Simpson, J. A., 2015, Attachment and dyadic regulation processes, *Current Opinion in Psychology*, 1, 61-66.

Overall, N. C., 2018, Attachment insecurity and power regulation in intimate relationships, *Current Opinion in Psychology*, 25, 53-58.

Overall, N. C., Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., and Sibley, C. G., 2009, Regulating partners in intimate relationships: The costs and benefits of different communication strategies, *Journal of Personality and Social Psychology*, 96, 620–639.

Ozaki, R. and Otis, M. D., 2017, Gender equality, patriarchal cultural norms, and perpetration of intimate partner violence: Comparison of male university students in Asian and European cultural contexts, *Violence Against Women*, 23(9), 1076-1099.

Özer, G., 2025, *Bu ilişkiyi konuşmalıyız,* Kronik Kitap, İstanbul, ISBN: 978-625-6228-77-1.

Öz Soysal, F. S., Uz Baş, A., and Aysan, F., 2019, İlişkileri sürdürme stratejileri ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(70), 710-719.

Öz, Sosyal, F. S., 2020, Validity and reliability study of the negative maintenance scale to the Turkish young adults, *International Journal of Human and Behavioral Science*, 6(1), 32-41.

Özen, S., 1992, Mübadele ve çatışma kuramlarında aile, *Sosyoloji dergisi*, 3, 117-129.

Özgün, Ö., 2023, *Bağlanma kuramı: Kökenler, temel kavramlar ve öncü araştırmalar*, Bağlanma el kitabı, Özcan, Ş. E. ve Özgün, Ö. (eds.) içinde, 1. Bölüm, Nobel, Ankara, ISBN: 978-625-397-815-0, 3–24.

Özsolak, A., 2023, *Yakın ilişkilere/Aşka yönelik kuramlar*, Yakın ilişkiler psikolojisi, Uçar, S. (ed.) içinde, Bölüm 1, Nobel, Ankara, ISBN: 978-625-397-021-5, 17–34.

Parker, R., and Pattenden, R., 2009, Strengthening and repairing relationships: Addressing forgiveness and sacrifice in couples education and counselling.

Patton, M. Q., 2018, *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*, 2. Baskı, Pegem, Ankara, ISBN: 978-076-191-971-1.

Pistole, M. C., Roberts, A., and Chapman, M. L., 2010, Attachment, relationship maintenance, and stress in long distance and geographically close romantic relationships, *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(4), 535-552.

Rabby, M. K., 2007, Relational maintenance and the influence of commitment in online and offline relationships, *Communication Studies*, 58(3), 315-337.

Ragsdale, J. D., 1996, Gender, satisfaction level, and the use of relational maintenance strategies in marriage, *Communication Monographs, 63*, 354–369.

Regan, P., 2011, *Close relationships,* Routledge.

Rholes, W. S., Simpson, J. A., Tran, S., Martin, A, M., and Friedman, M., 2007, Attachment and information seeking in romantic relationships, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(3), 422-438.

Robson, C., 2015, *Bilimsel araştırma yöntemleri: Gerçek dünya araştırması*, Anı Yayıncılık, Ankara, ISBN: 978-605-170-038-0.

Rusbult, C. E., 1980, Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model, *Journal of Experimental Social Psychology*, 16(2), 172-186.

Rusbult, C. E., and Buunk, B. P., 1993, Commitment processes in close relationships: An interdependence analysis*, Journal of Social and Personal Relationships*, 10(2), 175-204.

Sabatelli, R. M., 1988, Exploring relationship satisfaction: A social exchange perspective on the interdependence between theory, research, and practice, *Family Relations,* 217-222.

Sabatelli, R. M., and Cecil-Pigo, E. F., 1985, Relational interdependence and commitment in marriage, *Journal of Marriage and The Family*, 931-937.

Sagidollayeva, K., 2023, *Understanding the natüre and the relationship maintenance behaviors of Kazakh-Turkish married individuals,* Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Sakallı, N. ve Curun, F., 2001, Romantik ilişkilerle ilgili kalıp yargılara karşı tutumlar, *Psikoloji Çalışmaları*, 22, 31-45.

Sánchez Hernández, M. D., Herrera Enríquez, M. D. *C.*, and Expósito Jiménez, F., 2020, Controlling behaviors in couple relationships in the digital age: Acceptability of gender violence, sexism, and myths about romantic love, *Psychosocial Intervention,* 29(2), 67 - 81.

Santrock, J. W., 2011, *Yaşam boyu gelişim: Gelişim psikolojisi*, Nobel Yayınları, Ankara, ISBN: 978-605-133-152-2.

Saraç, A., Hamamcı, Z. ve Gürçay, S., 2015, Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunun yordanması, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69-81.

Sarıkabak, H., 2024, *Evlilik ilişkilerinde eşitliğin yordayıcısı olarak güç algısı*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Savcı, M. ve Aysan, F., 2016, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu'nun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması, *VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi Tam Metin Kitapçığı,* Çanakale, 837-846.

Schafer, R. B. and Keith, P, M., 1980, Equity and depression among married couples, *Social Psychology Quarterly*, 430-435.

Schrodt, P., Witt, P. L., and Shimkowski, J. R., 2014, A meta-analytical review of the demand/withdraw pattern of interaction and its associations with individual, relational, and communicative outcomes, *Communication Monographs*, 81, 28–58.

Simon, E. P. and Baxter, L. A., 1993, Attachment-style differences in relationship maintenance strategies, *Western Journal of Communication,* 57(4), 416-430.

Simon, R. W. and Barrett, A. E., 2010, Nonmarital romantic relationships and mental health in early adulthood: Does the association differ for women and men?, *Journal of Health and Social Behavior*, 51(2), 168-182.

Simpson, J. A., 1990, Influence of attachment styles on romantic relationships, *Journal of Personality & Social Psychology*, 59(5), 971-980.

Simpson, J. A., Collins, W. A., Tran, S., and Haydon, K. C., 2007, Attachment and the experience and expression of emotions in romantic relationships: A developmental perspective*, Journal of Personality and Social Psychology*, 92(2), 355.

Simpson, J. A., Rholes, W. S. and Phillips, D., 1996, Conflict in close relationships: an attachment perspective, *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(5), 899-914.

Smith, A. and Konda, K., 2013, Differences in relational maintenance strategies: A comparative study, *The Journal of Undergraduate Research*, 11(1), 8.

Spitzberg, B. H. and Cupach, W. R., 2007, The dark side of interpersonal communication, 2nd Ed., Mahwah, NJ: Erlbaum, ISBN 978-0-8058-5779-5.

Sprecher, S. and Schwartz, P., 1994, *Equity and balance in the exchange of contributions in close relationships,* Entitlement and the affectional bond, In: Lerner, M. J. and Mikula, G. (eds.), Chapter 2, Springer, New York, ISBN: 978-1-4899-0986-2, 11–41.

Sprecher, S., 1986, The relation between inequity and emotions in close relationships, *Social Psychology Quarterly*, 309-321.

Sprecher, S., 1988, Investment model, equity, and social support determinants of relationship commitment, *Social Psychology Quarterly*, 318-328.

Sünetci, B., Say, A., Gümüştepe, B., Enginkaya, B., Yıldızdoğan, Ç. ve Yalçın, M., 2016, Üniversite öğrencilerinin flört şiddeti algıları üzerine bir araştırma, *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 16(1), 56-83.

Stafford, L. and Canary, D. J., 1991, Maintenance strategies and romantic relationship type, gender and relational characteristics, *Journal of Social and Personal Relationships,* 8(2), 217-242.

Stafford, L. and Canary, D. J., 2006, Equity and interdependence as predictors of relational maintenance strategies, *The Journal of Family Communication*, 6(4), 227–254.

Stafford, L., 2003, *Definitions and perspectives on relational maintenance communication*, Maintaining relationships through communication: Relational, contextual and cultural variations, In: Canary, D. J. and Dainton, M. (eds.), Chapter 1, Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, NJ, ISBN: 0-8058-3989-5, 1–30.

Stafford, L., 2010, Geographic distance and communication during courtship, *Communication Research,* 27, 275–97.

Stafford, L., Dainton, M., and Haas, S., 2000, Measuring routine and strategic relational maintenance: Scale revision, sex versus gender roles, and the prediction of relational characteristics, *Communications Monographs*, 67(3), 306-323.

Stets, J. E., 1993, Control in dating relationships*, Journal of marriage and the family*, 673-685.

Stewart, M. C., Dainton, M., and Goodboy, A. K., 2014, Maintaining relationships on Facebook: Associations with uncertainty, jealousy, and satisfaction, *Communication Reports* 27(1), 13–26.

Sümer, S., 2017, *Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, romantik kıskançlık ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şah, U. ve Eroğlu Şah, D., 2022, Kültürel bir boyut olarak "bireycilik-toplulukçuluk" ve Türkiye'deki çalışmalar, *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 108-121.

Şen, S., 2020, *Mplus ile yapısal eşitlik modellemesi uygulamaları*, Nobel Yayınları, Ankara, ISBN: 978-605-406-466-1.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S., 2015, *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*, Nobel Yayınları, Ankara, ISBN: 978-605-320-250-9.

Teeruthroy, V. T. and Bhowon, U., 2012, Romantic relationships among young adults: An attachment perspective, *Int J Human Soc Sci*, 2(10), 145-155.

Thibaut, J. W. and Kelley, H. H., 1959, *The social psychology of groups,* Routledge, New York, ISBN: 978-0-88738-633-6.

Toraman, S., 2021, Karma yöntemler araştırması: Kısa tarihi, tanımı, bakış açıları ve temel kavramlar, *Nitel Sosyal Bilimler*, 3(1), 1-29.

Tran, S. and Simpson, J. A., 2009, Prorelationship maintenance behaviors: The joint roles of attachment and commitment, *Journal of Personality & Social Psychology*, 97(4), 685-698.

Traupmann, J., Hatfield, E., and Wexler, P., 1983, Equity and sexual satisfaction in dating couples, *British Journal of Social Psychology*, 22(1), 33-40.

Traupmann, J., Peterson, R, Utne, M., and Hatfield, E., 1981, Measuring equity in intimate relationships, *Applied Psychological Measurement,* 5, 467-480.

Van Yperen, N. W. and Buunk, B, P., 1990, A longitudinal study of equity and satisfaction in intimate relationships, *European Journal of Social Psychology,* 20, 287-309.

Van Yperen, N. W. and Buunk, B, P., 1991, Equity theory and exchange and communal orientation from a cross-national perspective, *The Journal of Social Psychology*, 131(1), 5-20.

VanderDrift, L. E., ve Agnew, C. R., 2020, *Interdependence perspectives on relationship maintenance,* Relationship maintenance: Theory, process, and context, In: Ogolsky, B. and Monk, J. K. (eds.), Chapter 2, Cambridge University Press, United Kingdom, ISBN: 978-1-108-41985-7, 27-41.

Vogel, D. L., Wester, S. R., and Heesacker, M., 1999, Dating relationships and the demand/withdraw pattern of communication, *Sex Roles*, 41(3), 297-306.

Vowels, L. M., Vowels, M. J., and Mark, K. P., 2022, Is infidelity predictable? Using explainable machine learning to identify the most important predictors of infidelity, *The Journal of Sex Research*, 59(2), 224-237.

Walster, E., Berscheid, E., and Walster, G. W., 1973, New directions in equity research, *Journal of Personality and Social Psychology*, 25(1), 151-176.

Walster, E., Walster, G. W., and Berscheid, E., 1971, The efficacy of playing hard-to-get, *The Journal of Experimental Education*, 39(3), 73-77.

Walster, E., Walster, G. W., and Traupmann, J., 1978, Equity and premarital sex, *Journal of Personality and Social Psychology*, 36(1), 82-92.

Wegner, R., Roy, A. R., Gorman, K. R., and Ferguson, K., 2018, Attachment, relationship communication style and the use of jealousy induction techniques in romantic relationships, *Personality and Individual Differences*, 129, 6-11.

Wei, M., Russell, D. W., Mallinckrodt, B., and Vogel, D. L., 2007, The Experiences in Close Relationship Scale (ECR)-short form: Reliability, validity, and factor structure, *Journal of Personality Assessment*, 88(2), 187-204.

Weigel, D. J. and Ballard-Reisch, D. S., 2008, Relational maintenance, satisfaction, and commitment in marriages: An actor–partner analysis, *Journal of Family Communication*, 8(3), 212–229.

Weiser, D. A. and Weigel, D. J., 2016, Self-efficacy in romantic relationships: Direct and indirect effects on relationship maintenance and satisfaction, *Personality and Individual Differences,* 89, 152- 156.

Whitton, S. W. and Kuryluk, A. D., 2012, Relationship satisfaction and depressive symptoms in emerging adults: cross-sectional associations and moderating effects of relationship characteristics, *Journal of Family Psychology*, 26(2), 226.

Wilson, J. B., Gardner, B. C., Brosi, M. W., Topham, G. L., and Busby, D. M., 2013, Dyadic adult attachment style and aggression within romantic relationships, *Journal of Couple & Relationship Therapy,* 12(2), 186–205.

Woodin, E. M., 2011, A two-dimensional approach to relationship conflict: Meta-analytic findings, *Journal of Family Psychology*, 25, 325–335.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H., 2018, *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, ISBN: 978-975-02-3999-1.

Yıldız, Ç. B., 2024, *Relationship satisfaction, relational equity, perceived partner responsiveness and emotion regulation difficulties in emerging adulthood: A dyadic analysis*, Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yum, Y. O. and Canary, D. J., 2009, Cultural differences in equity theory predictions of relational maintenance strategies, *Human Communication Research*, 35(3), 384-406.

Yum, Y. O. and Li, H. Z., 2007, Associations among attachment style, maintenance strategies, and relational quality across cultures, *Journal of Intercultural Communication Research,* 36(2), 71-89.

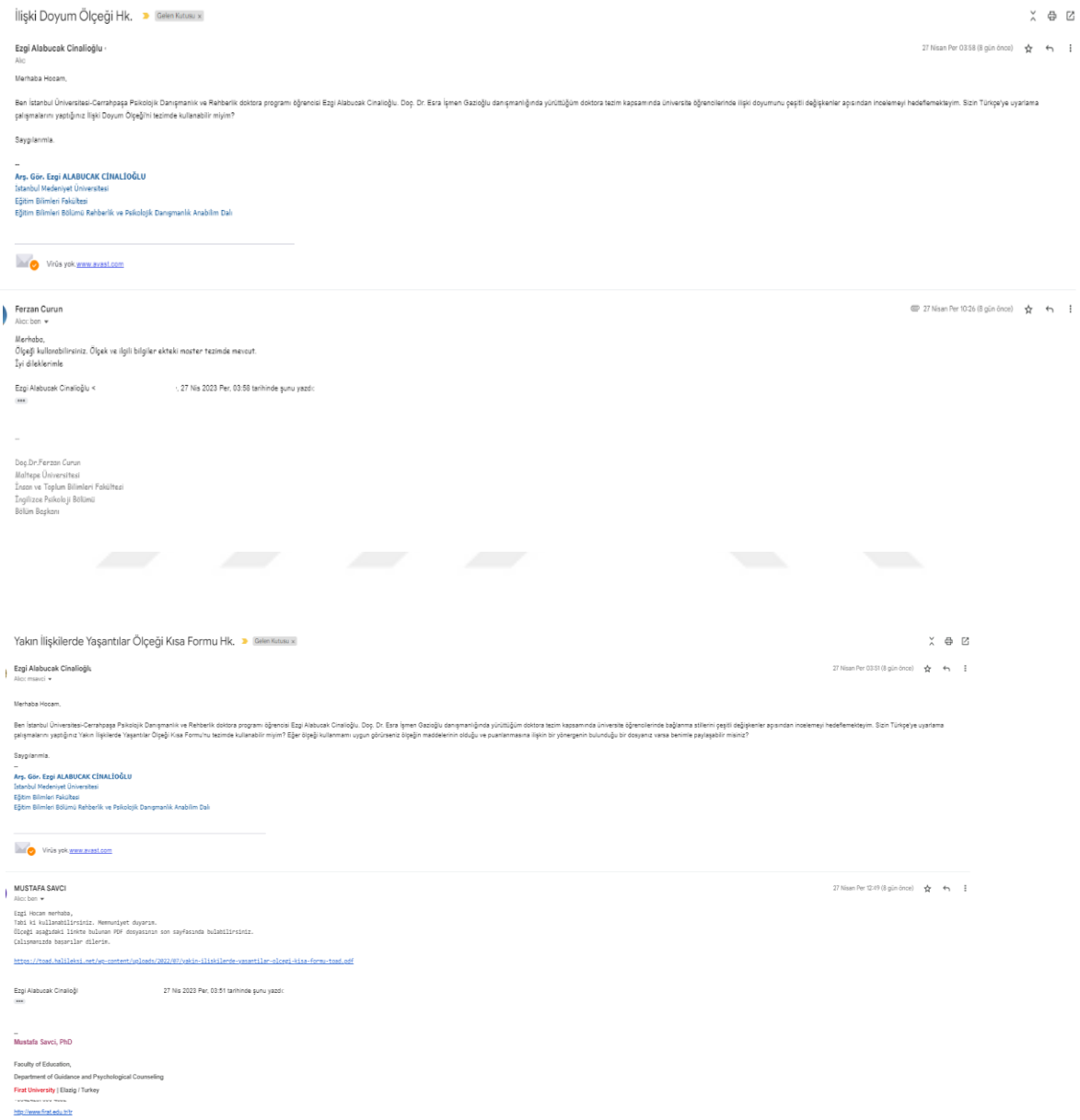
Yum, Y. O., 2003, The relationships among loneliness, self/partner constructive maintenance behavior, and relational satisfaction in two cultures, *Communication Studies*, 54(4), 451-467.

Yum, Y. O., Canary, D. J., and Baptist, J., 2015, The roles of culture and fairness in maintaining relationships: A comparison of romantic partners from Malaysia, Singapore, and the United States, *International Journal of Intercultural Relations,* 44, 100-112.

Zeifman, D. M. and Hazan, C., 2016, *Pair bonds as attachments: Mounting evidence in support of Bowlby's hypothesis*, Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications, 3rd ed., In: Cassidy, J. and Shaver, P. R. (eds.), Chapter 20, The Guilford Press, New York, ISBN: 978-1-4625-2529-4, 416–434.

EKLER

EK 1. ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ

İlişki Doyum Ölçeği Hk. Gelen Kutusu x

Ezgi Alabucak Cinalioğlu -
Alıc

27 Nisan Per 03:58 (8 gün önce)

Merhaba Hocam,

Ben İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik doktora programı öğrencisi Ezgi Alabucak Cinalioğlu. Doç. Dr. Esra İşmen Gazioğlu danışmanlığında yürüttüğüm doktora tezim kapsamında üniversite öğrencilerinde ilişki doyumunu çeşitli değişkenler açısından incelemeyi hedeflemekteyim. Sizin Türkçe'ye uyarlama çalışmalarını yaptığınız İlişki Doyum Ölçeği'ni tezimde kullanabilir miyim?

Saygılarımla.

--
Arş. Gör. Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Virüs yok. www.avast.com

Ferzan Curun
Alıcı: ben

27 Nisan Per 10:26 (8 gün önce)

Merhaba,
Ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek ve ilgili bilgiler ekteki master tezimde mevcut.
İyi dileklerimle

Ezgi Alabucak Cinalioğlu < : 27 Nis 2023 Per, 03:58 tarihinde şunu yazdı:
...

--
Doç.Dr.Ferzan Curun
Maltepe Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
İngilizce Psikoloji Bölümü
Bölüm Başkanı

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu Hk. Gelen Kutusu x

Ezgi Alabucak Cinalioğlu
Alıcı: msavci

27 Nisan Per 03:51 (8 gün önce)

Merhaba Hocam,

Ben İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik doktora programı öğrencisi Ezgi Alabucak Cinalioğlu. Doç. Dr. Esra İşmen Gazioğlu danışmanlığında yürüttüğüm doktora tezim kapsamında üniversite öğrencilerinde bağlanma stillerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi hedeflemekteyim. Sizin Türkçe'ye uyarlama çalışmalarını yaptığınız Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu'nu tezimde kullanabilir miyim? Eğer ölçeği kullanmanı uygun görürseniz ölçeğin maddelerinin olduğu ve puanlanmasına ilişkin bir yönergenin bulunduğu bir dosyanız varsa benimle paylaşabilir misiniz?

Saygılarımla.
--
Arş. Gör. Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Virüs yok. www.avast.com

MUSTAFA SAVCI
Alıcı: ben

27 Nisan Per 12:49 (8 gün önce)

Ezgi Hocam merhaba,
Tabi ki kullanabilirsiniz. Memnuniyet duyarım.
Ölçeği aşağıdaki linkte bulunan PDF dosyasının son sayfasında bulabilirsiniz.
Çalışmanızda başarılar dilerim.

https://toad.halileksi.net/wp-content/uploads/2022/07/yakin-iliskilerde-yasantilar-olcegi-kisa-formu-toad.pdf

Ezgi Alabucak Cinalioğlu 27 Nis 2023 Per, 03:51 tarihinde şunu yazdı:
...

--
Mustafa Savcı, PhD

Faculty of Education,
Department of Guidance and Psychological Counseling
Fırat University | Elazığ / Turkey

http://www.firat.edu.tr/tr

Sabatelli, Ronald 22 Kasım Çar 16:31 (9 saat önce)
Alıcı: ben

Please feel free to use the scale in your research. I am assuming you have what you need to translate the scale from the original article. I will trust you to get back to me with questions or concerns.

Regards,

RMS

Ronald M. Sabatelli, Ph.D.
Professor Emeritus
Human Development & Family Studies
University of Connecticut

From: Ezgi Alabucak Cinalioğlu
Date: Tuesday, November 21, 2023 at 4:36 PM
To: Sabatelli, Ronald
Subject: Relational Equity Scale

Message sent from a system outside of UConn.

Dear Sabatelli,

I am Ezgi Alabucak Cinalioğlu, a PhD student at Istanbul University-Cerrahpaşa, Turkey, in the Department of Psychological Counseling. I read your article entitled "Relational Interdependence and Commitment in Marriage". I am interested in adapting your "Relational Equity Scale" for Turkish university students. I kindly request your permission to adapt the scale into Turkish.
Thanks in advance.

My best regards,

Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU

İlişkisel Eşitlik Ölçeği Gelen Kutusu x

Ezgi Alabucak Cinalioğlu 27 Nisan Per 04:03 (8 gün önce)
Alıcı:

Merhaba Hocam,

Ben İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik doktora programı öğrencisi Ezgi Alabucak Cinalioğlu. Doç. Dr. Esra İşmen Gazioğlu danışmanlığında yürüttüğüm doktora tezim kapsamında üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde algılanan eşitliği çeşitli değişkenler açısından incelemeyi hedeflemekteyim. Sizin Türkçe'ye uyarlama çalışmalarını yaptığınız İlişkisel Eşitlik Ölçeği'ni tezimde kullanabilir miyim? Eğer ölçeği kullanmamı uygun görürseniz ölçeğin maddelerinin olduğu ve puanlanmasına ilişkin bir yönergenin bulunduğu bir dosyanız varsa benimle paylaşabilir misiniz?

Saygılarımla.

--
Arş. Gör. Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Virüs yok. www.avast.com

Nazli Busra AKCABOZAN KAYABOL 27 Nisan Per 11:34 (8 gün önce)
Alıcı: ben

Merhaba,

Ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçeğin maddelerini ve çeviri sürecini yayınladığım dökümanı ekte gönderiyorum. Daha detaylı bilgi için doktora tezime de bakabilirsiniz.

Çalışmanızda başarılar dilerim.

Dr. N. Büşra Akçabozan Kayabol

Gönderen: Ezgi Alabucak Cinalioğlu
Gönderildi: 27 Nisan 2023 Perşembe 04:03
Kime: Nazli Busra AKCABOZAN KAYABOL
Konu: İlişkisel Eşitlik Ölçeği

adresinden çok sık e-posta almıyorsunuz. Bunun neden önemli olduğunu öğrenin

---

Ezgi Alabucak Cinalioğlu 27 Nisan Per 04:05 (8 gün önce)
Alıcı: selda

Merhaba Hocam,

Ben İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik doktora programı öğrencisi Ezgi Alabucak Cinalioğlu. Doç. Dr. Esra İşmen Gazioğlu danışmanlığında yürüttüğüm doktora tezim kapsamında üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde kullandıkları olumsuz ilişki sürdürme stratejilerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi hedeflemekteyim. Sizin Türkçe'ye uyarlama çalışmalarını yaptığınız Olumsuz İlişki Sürdürme Ölçeği'ni tezimde kullanabilir miyim? Eğer ölçeği kullanmamı uygun görürseniz ölçeğin maddelerinin olduğu ve puanlanmasına ilişkin bir yönergenin bulunduğu bir dosyanız varsa benimle paylaşabilir misiniz?

Saygılarımla.

--
Arş. Gör. Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Virüs yok. www.avast.com

---

selda oz 27 Nisan Per 09:37 (8 gün önce)
Alıcı: ben

Merhaba. Ölçek ektedir. Başarılar dilerim.
Doç.Dr. F.Selda Öz Soysal

Ezgi Alabucak Cinalioğlu · 27 Nis 2023 Per, 04:05 tarihinde şunu yazdı:

Bir ek · Gmail tarafından tarandı ⓘ

Negatif İlişki Sürd...

EK 2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Kişisel Bilgi Formunda Yer Alan Sorular

1. **Cinsiyetiniz:** ( ) Kadın ( ) Erkek
2. **Yaşınız:** _____
3. **Üniversiteniz:** _____
4. **Bölümünüz:** _____
5. **Sınıfınız:**
   ( ) Hazırlık ( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ve üzeri ( ) Lisansüstü
6. **Sosyoekonomik durumunuz:**
   ( ) Alt ( ) Alt-orta ( ) Orta ( ) Orta-üst ( ) Üst
7. **Geçmişte aldığınız ya da mevcut bir psikiyatrik tanınız var mı?**
   ( ) Evet ( ) Hayır
8. **Cinsel yöneliminiz nedir?**
   ( ) Heteroseksüel ( ) Homoseksüel ( ) Biseksüel ( ) Diğer: _____
9. **En az üç aydır devam eden bir romantik ilişkiniz var mı?**
   ( ) Evet ( ) Hayır
10. **Yukarıdaki soruya yanıtınız evetse ilişkiniz ne kadar süredir devam ediyor?**
    ( ) 3-6 ay ( ) 6 ay-1 yıl ( ) 1-2 yıl ( ) 2-3 yıl ( ) 3-4 yıl ( ) 5 yıl ve üzeri
11. **Yukarıdaki 9. soruya yanıtınız "hayır" ise, geçmişte en az üç ay süren bir romantik ilişkiniz oldu mu? (Bu soruya yanıtı "evet" olan katılımcılar aşağıdaki soruları geçmişteki ilişkilerini düşünerek yanıtlayabilir.)**
    ( ) Evet ( ) Hayır
12. **İlişkiniz için aşağıdakilerden hangisi en uygundur?**
    ( ) Flört/Çıkma ( ) Sözlü/Nişanlı ( ) Birlikte yaşama ( ) Evlilik
13. **Kız/erkek arkadaşınızla nasıl tanıştınız?**
    ( )Arkadaş ortamında
    ( )Okul/eğitim ortamında
    ( )Dışarıda bir kafede, etkinlik sırasında vb.
    ( )Sosyal medya/İnternet ortamında
    ( )Diğer: _____
14. **İlişkinizi aşağıdaki seçeneklerden hangisi daha iyi yansıtmaktadır?**
    ( ) Yüz yüze ilişki
    ( ) Uzak mesafe ilişkisi
    ( ) Hem yüz yüze hem uzak mesafe ilişkisi
    ( ) Online ilişki (Kız/erkek arkadaşınızla daha önce hiç yüz yüze bir araya gelmediyseniz ve sadece telefon, internet vb. iletişim araçlarıyla görüşüyorsanız bu seçeneği işaretleyin.)
15. **Partneriniz ile yüz yüze görüşme sıklığınız ne kadar?**
    ( ) Her gün
    ( ) Her hafta bir kez
    ( ) Haftada birkaç kere
    ( ) Ayda bir kez
    ( ) Ayda birkaç kere
    ( ) Birkaç ayda bir kez
16. **Kız/erkek arkadaşınızla olan ilişkinize bağlılığınız hakkında aşağıdaki seçeneklerden hangisi en uygundur?**
    ( ) Birbirimize çok bağlıyız.
    ( ) Birbirimize bağlıyız.
    ( ) Birbirimize biraz bağlıyız.
    ( ) Birbirimize çok az bağlıyız.
    ( ) Birbirimize çok bağlı değiliz.
    ( ) Birbirimize bağlı değiliz.

İlişkisel Eşitlik Ölçeği Örnek Maddeleri

AÇIKLAMA: Lütfen, romantik ilişkinizi düşünerek, aşağıdaki ifadelere ne ölçüde katıldığınızı verilen ölçeğe uygun olarak işaretleyiniz.

		Kesinlikle Katılıyorum				Kesinlikle Katılmıyorum
2	Kız/erkek arkadaşımla eşit derecede birbirimize bağlı olduğumuzu söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
5	Kız/erkek arkadaşım ve ben ilişkimizdeki gücü eşit olarak paylaşırız.	1	2	3	4	5
8	İlişkimizde kandırıldığımı hissettiğim zamanlar olmuştur.	1	2	3	4	5
9	Kız/erkek arkadaşım ve ben kararlar hakkında tartıştığımızda genellikle adil bir çözüme ulaşırız.	1	2	3	4	5

İlişki Değerlendirme Ölçeği Örnek Maddeleri

AÇIKLAMA: Lütfen aşağıdaki her bir ifadenin size uygunluğunu 7 dereceli ölçek üzerinde değerlendirip size en uygun olan sayıyı işaretleyiniz.

1	Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?	1	2	3	4	5	6	7
		1 - Hiç Karşılamıyor 7 - Çok İyi Karşılıyor						
4	Ne sıklıkla ilişkinize hiç başlamamış olmayı diliyorsunuz?	1	2	3	4	5	6	7
		1 - Hiçbir Zaman 7 - Her Zaman						
7	İlişkinizde ne kadar problem var?	1	2	3	4	5	6	7
		1 - Hiç Yok 7 - Çok Fazla Problem Var						

Negatif İlişki Sürdürme Ölçeği Örnek Maddeleri

AÇIKLAMA: Aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi en iyi yansıtan rakama karar veriniz ve yanındaki kutucuk içindeki uygun rakamı işaretleyiniz.

		Kesinlikle Katılmıyorum			Ne katılmıyorum/ Ne katılıyorum			Tamamen katılıyorum
1	Kız/erkek arkadaşımı kıskandırmak için başkalarıyla flört ederim.	1	2	3	4	5	6	7
6	Beni üzecek olan bir konu hakkında konuşmam.	1	2	3	4	5	6	7
11	Kendimi sıkılmaktan korumak için diğer insanlarla flört ederim.	1	2	3	4	5	6	7
16	Kız/erkek arkadaşımla daha fazla zaman geçirmek için arkadaşlarımla daha az görüşürüm.	1	2	3	4	5	6	7
19	Kız/erkek arkadaşım nedeniyle diğer sorumluluklarımı yerine getirmeyi bırakırım.	1	2	3	4	5	6	7

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu Örnek Maddeleri

AÇIKLAMA: Lütfen aşağıdaki sorularda belirtilen durumların sizi ne ölçüde tanımladığını belirtiniz.

		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	İhtiyaç duyduğumda romantik ilişki yaşadığım kişinin yardımına başvurmak benim için faydalı olur.	1	2	3	4	5
4	Romantik ilişki yaşadığım kişi/kişiler bana istediğim kadar yakın olmayı istemiyor.	1	2	3	4	5
9	Genellikle sorunlarımı ve kaygılarımı romantik ilişki yaşadığım kişi ile konuşurum.	1	2	3	4	5
12	Romantik ilişki yaşadığım kişiyi/kişileri önemsediğim kadar onun/onların beni önemsemeyeceğinden endişelenirim.	1	2	3	4	5

Olumsuz İlişki Sürdürme Stratejileri Ölçeği Örnek Maddeleri

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her zaman
2	Partnerimle tartışma yaşadığımızda onu suçlarım.	1	2	3	4	5
11	Partnerimin karşılayamadığı ihtiyaçlarımın karşılanması için başka insanlarla flört ederim.	1	2	3	4	5
14	Partnerimin başka insanlarla olan mesajlaşmalarını okurum.	1	2	3	4	5
24	Partnerimin bana ilgi göstermesi için sorunlarımı abartırım.	1	2	3	4	5

Açık Uçlu Anket Soruları

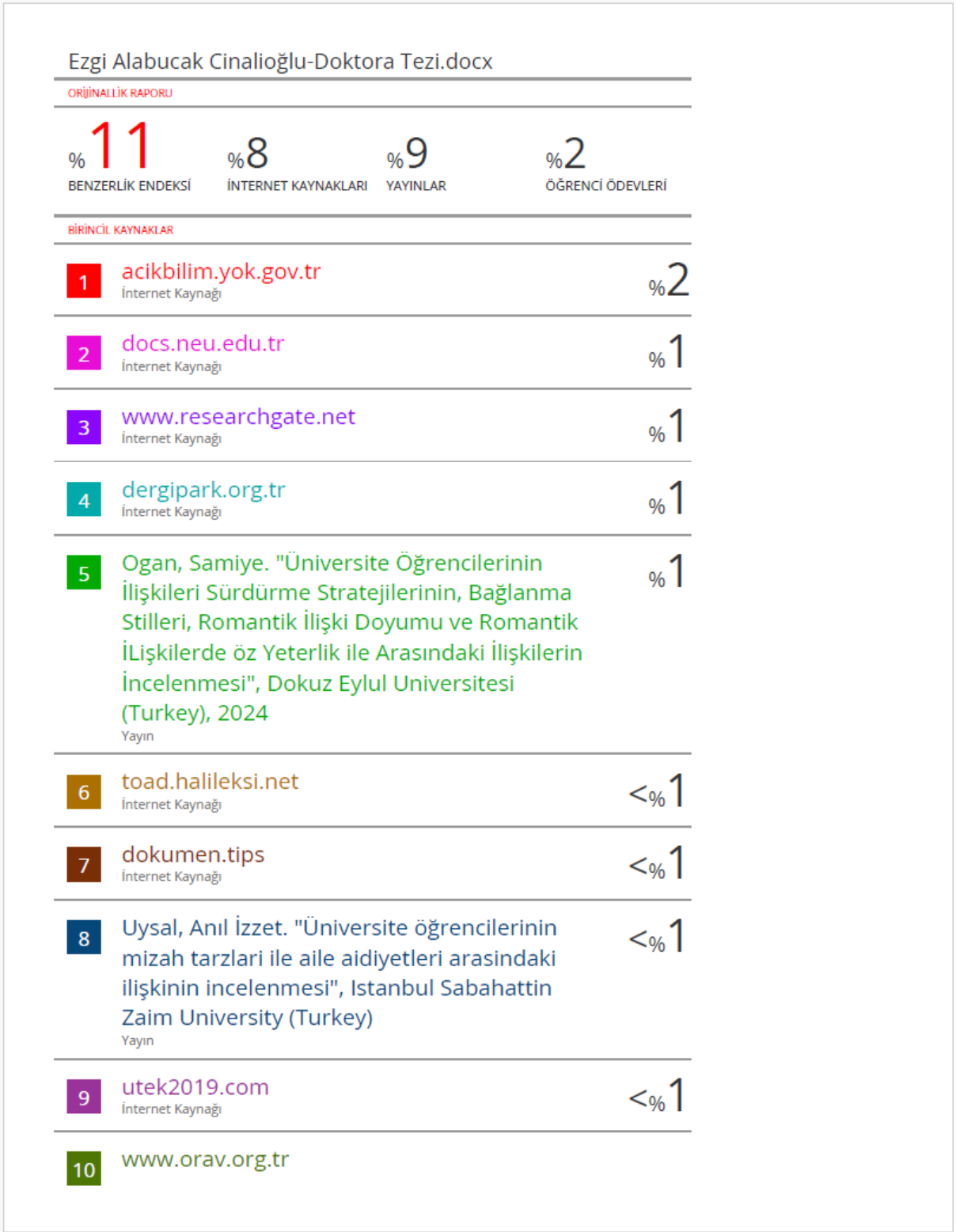
Romantik ilişkimizden aldığımız doyumu devam ettirmek, ilişkimizin varlığını sürdürmesini sağlamak, ilişkimizde bir sorun yaşadığımızda onu onarabilmek, ilişkimizi bulunduğu aşamada tutmak veya bir sonraki aşamaya taşımak için bazı stratejiler kullanırız. Tüm ilişkilerde, hatta en iyi ilişkilerde bile olumlu ve olumsuz noktalar vardır. Bazen ilişkimizi sürdürmek uğruna olumsuz gibi görünen davranışlar da sergileriz ama bunları ilişkimizin devam etmesini sağlamak için yaparız. Örneğin, kız/erkek arkadaşımızı kıskandırmak, onun başkalarıyla olan mesajlaşmalarını takip etmek, partnerimizin özellikle karşı cinsten başka insanlarla iletişim kurmasını kısıtlamak veya partnerimizle kavga etmek gibi. Lütfen siz de kurduğunuz romantik ilişkileri düşünerek aşağıdaki sorulara yanıt veriniz.

1. İlişkinizden aldığınız doyumu devam ettirmek için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.
2. İlişkinizin devam etmesini, varlığını sürdürmesini sağlamak için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.
3. İlişkinizde bir sorun yaşadığınızda ilişkinizi onarabilmek, problemi giderebilmek için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.
4. İlişkilerde kurulan yakınlığın bazı aşamaları vardır. Örneğin kız/erkek arkadaşımızın yakın arkadaşlarıyla ve ailesiyle tanışmak, kız/erkek arkadaşımızla diğer insanlarla paylaşmadığımız sırlarımızı paylaşmak gibi adımları aşama aşama gerçekleştiririz. İlişkinizi bulunduğu aşamada tutmak için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.
5. İlişkinizi içerisinde bulunduğunuz aşamadan bir sonraki aşamaya taşımak için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir? Lütfen örnek vererek açıklayınız.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Toplamda kaç romantik ilişkiniz oldu?
2. En uzun süreli ilişkiniz ne kadar sürdü? • *Bu ilişki şimdiki ilişkiniz mi?*
3. Şu an devam eden ilişkinizin hangi aşamada olduğunu kısaca tanımlayabilir misiniz?
Romantik ilişkimizden aldığımız doyumu devam ettirmek, ilişkimizin varlığını sürdürmesini sağlamak, ilişkimizde bir sorun yaşadığımızda onu onarabilmek, ilişkimizi bulunduğu aşamada tutmak veya bir sonraki aşamaya taşımak için bazı stratejiler kullanırız. Örneğin, sevgilimize onu ne kadar sevdiğimizi söylemek, ilişkimizin geleceği hakkında ona güvence vermek, onun arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurmak gibi. Şimdiki veya geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde,
4. İlişkinizden aldığınız doyumu devam ettirmek için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
5. İlişkinizin devam etmesini, varlığını sürdürmesini sağlamak için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
6. İlişkinizde bir sorun yaşadığınızda ilişkinizi onarabilmek, problemi giderebilmek için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
7. İlişkilerde kurulan yakınlığın bazı aşamaları vardır. Örneğin kız/erkek arkadaşımızın yakın arkadaşlarıyla ve ailesiyle tanışmak, kız/erkek arkadaşımızla diğer insanlarla paylaşmadığımız sırlarımızı paylaşmak gibi adımları aşama aşama gerçekleştiririz. İlişkinizi bulunduğu aşamada tutmak için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
8. İlişkinizi içerisinde bulunduğunuz aşamadan bir sonraki aşamaya taşımak için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
Tüm ilişkilerde, hatta en iyi ilişkilerde bile olumlu ve olumsuz noktalar vardır. Bazen ilişkimizi sürdürmek uğruna olumsuz gibi görünen davranışlar da sergileriz ama dediğim gibi bunları ilişkimizi sürdürmek için yaparız. Örneğin, kız/erkek arkadaşımızı kıskandırmak, onun başkalarıyla olan mesajlaşmalarını takip etmek, partnerimizin özellikle karşı cinsten başka insanlarla iletişim kurmasını kısıtlamak veya partnerimizle kavga etmek gibi. Şimdiki veya geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğünüzde, ilişkinizi sürdürmek için yapmış olabileceğiniz bazı olumsuz şeyler nelerdir?
9. İlişkinizden aldığınız doyumu devam ettirmek için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
10. İlişkinizin devam etmesini, varlığını sürdürmesini sağlamak için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
11. İlişkinizde bir sorun yaşadığınızda ilişkinizi onarabilmek, problemi giderebilmek için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
12. İlişkilerde kurulan yakınlığın bazı aşamaları vardır. Örneğin kız/erkek arkadaşımızın yakın arkadaşlarıyla ve ailesiyle tanışmak, kız/erkek arkadaşımızla diğer insanlarla paylaşmadığımız sırlarımızı paylaşmak gibi adımları aşama aşama gerçekleştiririz. İlişkinizi bulunduğu aşamada tutmak için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
13. İlişkinizi içerisinde bulunduğunuz aşamadan bir sonraki aşamaya taşımak için neler yaparsınız? • *İlişkinizi düşündüğünüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?* • *Geçmişteki ilişkilerinizi düşündüğümüzde bu zamana kadar yaptıklarınız hakkında örnek verebilir misiniz?*
14. Bir ilişkiyi sürdürmek için yaptıklarımızın birçoğu da günlük yaşamın sıradan veya rutin yönlerini içerebilir. Bunlar, önemsiz görünebilecekleri için bunları önceki sorulara yanıt verirken düşünememiş olabilirsiniz. Lütfen ilişkinizi sürdürmek için yaptığınız rutin (yani her gün, bazen de bilinçsizce) şeyleri tanımlamaya çalışın.
15. Benim size soracağım sorular sona erdi, sizin tüm bu konuştuklarımızı düşününce eklemek istediğiniz bir şey var mı?

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

Ezgi Alabucak Cinalioğlu-Doktora Tezi.docx

ORİJİNALLİK RAPORU

%11	%8	%9	%2
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%2
2	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
3	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	%1
4	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%1
5	Ogan, Samiye. "Üniversite Öğrencilerinin İlişkileri Sürdürme Stratejilerinin, Bağlanma Stilleri, Romantik İlişki Doyumu ve Romantik İLişkilerde öz Yeterlik ile Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", Dokuz Eylul Universitesi (Turkey), 2024 Yayın	%1
6	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	<%1
7	dokumen.tips İnternet Kaynağı	<%1
8	Uysal, Anıl İzzet. "Üniversite öğrencilerinin mizah tarzlari ile aile aidiyetleri arasindaki ilişkinin incelenmesi", Istanbul Sabahattin Zaim University (Turkey) Yayın	<%1
9	utek2019.com İnternet Kaynağı	<%1
10	www.orav.org.tr	

KURUM İZNİ YAZILARI

Uyarı: Canlı ve cansız deneklerle yapılan tüm çalışmalar için kurum izin belgelerinin eklenmesi zorunludur. Gizlilik ve mahremiyet içeren durumlarda kurum adı kapatılmalıdır.

☐ **Kurum izni gerekmektedir.**

☒ **Kurum izni gerekmemektedir.**

Ezgi ALABUCAK CİNALİOĞLU
(İmza)